

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΟ 1939 - 2007

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

<i>Πρόεδρος</i>	:	Νικόλαος Μέρτζος
<i>Αντιπρόεδρος</i>	:	Χαράλαμπος Νάσλας
<i>Γεν. Γραμματέας</i>	:	Χαράλαμπος Παπαστάθης
<i>Ταμίας</i>	:	Θεόδωρος Δαρδαβέσης
<i>Έφορος Βιβλιοθήκης</i>	:	Ιωάννης Κολιόπουλος
<i>Σύμβουλοι</i>	:	Κωνσταντίνος Βαβούσκος Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά Βασίλειος Παππάς Αθανάσιος Καραθανάσης

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΝΕΟΛΑΙΑΣ

© Copyright 2007: ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ISBN 978-960-7265-82-1

Ν.Ι.ΜΕΡΤΖΟΣ - Κ.Ν.ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΟ 1939 - 2007

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
42^ο ΔΗΜΗΤΡΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

Ελάχιστο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης αποτίει ο Δήμος Θεσσαλονίκης στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών με την ανά χειράς έκδοση του Χρονικού της.

Επί εβδομήντα συνεχή χρόνια, διασχίζοντας όρθια και δημιουργική δίσεκτες εποχές, η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών υπερασπίζεται αποφασιστικά και αναδεικνύει αποτελεσματικά τη Μακεδονία μας με αμάχητη επιστημονική εγκυρότητα και με ασίγηστη παραγωγικότητα σε όλα τα κρίσιμα επίπεδα του τρισχιλιετούς μακεδονικού βίου: Ιστορία, Αρχαιολογία, Γλωσσολογία, Πολιτισμός, Διασπορά κ.ά.

Το εθνικό και πνευματικό έργο της είναι τεράστιο, πρωτογενές και ανιδιοτελές. Το ανεγνώρισαν, το στήριξαν και το τίμησαν όλοι ανεξαιρέτως οι ιστορικοί ηγέτες της Ελλάδος. Σ' αυτό το πλούσιο έργο αγκυροβολεί ο Μακεδονικός Ελληνισμός κι αυτό τον οδηγεί.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης αισθάνεται υπερήφανος επειδή η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών:

- Αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο και μαρτυρία της Ιστορίας της Θεσσαλονίκης
- Ιδρύθηκε το 1939 και αρχικά στεγάσθηκε στη Δημοτική Βιβλιοθήκη του
- Πρώτος Πρόεδρός της εξελέγη ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Κ. Μερκουρίου
- Επιφανείς Θεσσαλονικείς είναι αποκλειστικά εταίροι της
- Το επιβλητικό κτιριακό συγκρότημά της έναντι του Λευκού Πύργου σφράγισε καλαίσθητα την αρχιτεκτονική του ιστορικού κέντρου της πόλης
- Απετέλεσε την πρώτη προϋπόθεση για την ίδρυση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος στο οποίο επί μισόν αιώνα προσφέρει μεγαλοπρεπή στέγη
- Στεγάζει τη Δημοτική Τηλεόραση Θεσσαλονίκης
- Παρέχει τη σημαντικότερη εστία στα «Δημήτρια»
- Φιλοξενεί το Ανοικτό Πανεπιστήμιου του Δήμου
- Μελέτησε και ανέδειξε πολλά σεπτά μνημεία της Θεσσαλονίκης
- Συγκρότησε το 2003 Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα την υποδομή, την ανάπτυξη και την προοπτική της σύγχρονης Θεσσαλονίκης
- Σε πρωτοβουλία της οφείλονται εμβληματικοί ανδριάντες και προτομές της πόλης
- Τέλος, κυκλοφορεί σύντομα πανελλαδικά το μνημειώδες λεύκωμα της «*Θεσσαλονίκη: Χρονικά 1430 - 1930*» όπου αποθησαυρίζονται για πρώτη φορά οι σημαντικότερες μαρτυρίες, χαλκογραφίες και φωτογραφίες πέντε αιώνων

Το ανά χειράς Χρονικό αποτελεί αναπόσπαστο και πολύτιμο τμήμα της Ιστορίας της Θεσσαλονίκης όπως θα διαπιστώσει αμέσως ο αναγνώστης.

Ιστορικές προσωπικότητες και ζωντανοί θρύλοι της Ελλάδος περιλαμβάνονται στις σελίδες του, σε μοναδικές φωτογραφίες, με πολύτιμες αλλά άγνωστες σε πολλούς πληροφορίες. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι ξεφυλλίζοντάς το βλέπεις να κτίζεται η Θεσσαλονίκη, να αναδύεται από τη λήθη ο Μακεδονικός Αγώνας, να επανέρχεται στην Ιστορία η Μακεδονία, να ανέρχονται στον θρόνο τους οι μέγιστοι Μακεδόνες Βασιλείς, να λάμπει ο χρυσός των Μακεδόνων, να ευλογεί η άχραντη βυζαντινή κληρονομιά μας, να φωτίζεται η λησμονημένη κατακαημένη Άνω Μακεδονία μας, να γεωργεί η ελληνική Παιδεία, να ανοίγονται νέοι δρόμοι και πάνω από όλα να επιφέρεται ακίβδηλο το μέγα πνεύμα.

Τέλος, αυτό το Χρονικό φανερώνει πώς η ανύστακτη φιλοπατρία, η ακράδαντη πίστη, η απόλυτη ανιδιοτέλεια και ο ακάματος μόχθος αυτών των πρωτοπόρων Μακεδόνων εταίρων δημιούργησε εκ του μηδενός ένα θαύμα. Τους αρμόζει ο δημόσιος έπαινος και ο σεβασμός.

Βασίλης Παπαγεωργόπουλος
Δήμαρχος Θεσσαλονίκης

Η Αντιδημαρχία Πολιτισμού του Δήμου Θεσσαλονίκης εντάσσει με υπερηφάνεια στα «Δημήτρια 2007» το ανά χείρας Χρονικό επειδή, πέραν και σε συμπλήρωση όλων όσα αναφέρει εύστοχα ο Δήμαρχος Βασίλης Παπαγεωργόπουλος, η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών επί εβδομήντα χρόνια καλλιεργεί, αναδεικνύει και διαχέει τον πολιτισμό των Μακεδόνων.

Υπήρξε και παραμένει η πνευματική εστία και τροφός όλων των Μακεδόνων.

Η βαρύτιμη Βιβλιοθήκη της περιλαμβάνει και προσφέρει στο κοινό μία από τις σημαντικότερες διεθνώς βιβλιογραφίες που αναφέρονται στη Μακεδονία. Ήδη ψηφιοποιούνται και σταδιακά διαχέονται στο Διαδίκτυο όσα πολύτιμα αλλά και δυσκόλως προσπελάσιμα βιβλία κατέλιπαν για τη Μακεδονία όλοι οι σπουδαιότεροι Έλληνες και ξένοι συγγραφείς.

Εξέδωσε μέχρι σήμερα περισσότερα από 270 επιστημονικά συγγράμματα, απομνημονεύματα και μελέτηματα που υπογράφουν περισσότεροι από 110 εγκυρότατοι συγγραφείς αλλά και θρύλοι του Μακεδονικού Αγώνα. Πολλά έχουν ήδη διαχυθεί στο Διαδίκτυο προς δωρεάν χρήση όλων.

Σε δεκάδες Βιβλιοθήκες της Μακεδονίας, της λοιπής Ελλάδος και της Διασποράς τοποθέτησε -και τοποθετεί- δωρεάν χιλιάδες αντίτυπα των λαμπρών εκδόσεών της.

Εμβληματικές πνευματικές κυψέλες της Θεσσαλονίκης αποτελούν κάθε μέρα η Βιβλιοθήκη της και το Βιβλιοπωλείο της, η ονομαστή αίθουσα διαλέξεών της και η αίθουσα συνεδρίων της, η λαμπρή Πινακοθήκη της και το ηλεκτρονικό δίκτυο της, το επιστημονικό κέντρο της και οι μόνιμοι ερευνητές της.

Οι τακτικές διαλέξεις της και οι ανοικτές συζητήσεις της, τα επιστημονικά συνέδριά της και οι ημερίδες της εξετάζουν σπουδαία ζητήματα υπό το φως των πιο νωπών, συχνά αγνώστων, τεκμηρίων και νέων πληροφοριών.

Πνευματικά της τέκνα υπήρξαν επί μακράν σειράν ετών το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας, η Σχολή Βαλκανικών Γλωσσών, το Πνευματικό Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών και το Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων.

Το ετήσιο περιοδικό της σύγγραμμα «Μακεδονικά» αποτελεί, επί 67 χρόνια, τομή και πλούσια συνεισφορά στην πνευματική ζωή και Ιστορία της Μακεδονίας.

Το ετήσιο περιοδικό της σύγγραμμα «Ελληνικά» αποτελεί σε παγκόσμιο επίπεδο ένα από τα τρία σημαντικότερα φιλολογικά περιοδικά.

Μεταξύ των εταίρων της συγκαταλέγονται 160 επιφανείς Καθηγητές Πανεπιστημίου και δέκα αντεπιστέλλοντα μέλη της Ακαδημίας Αθηνών.

Σημείο αναφοράς και χώρος υψηλής υποκριτικής τέχνης αποτελεί το λαμπρό Θέατρο της όπου επί πέντε πια δεκαετίες διδάσκονται οι αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες παράλληλα προς τα κορυφαία ή τα πιο πρωτοπόρα έργα του παγκοσμίου θεάτρου.

Εκεί ασκείται η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης καθημερινά.

Εταίροι της ανέκαθεν οι κορυφαίοι ιστορικοί, λαογράφοι, γλωσσολόγοι, αρχαιολόγοι, βυζαντινολόγοι, θεολόγοι, νομοδιδάσκαλοι και ποιητές της Θεσσαλονίκης.

Νέα γενεά καινοτόμων καθηγητών και ερευνητών παραλαμβάνει την πνευματική σκυτάλη και παραδίδει σπουδαίο έργο επικεντρωμένο πάντα στη Μακεδονία.

Κάθε νέα έκδοσή της ή επανέκδοση εξηντημένων και αναζητούμενων εκδόσεών της αποτελεί γεγονός και πηγή νέων πληροφοριών.

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, με τη βαριά παράδοσή της και το αυστηρό μακεδονικό ήθος της, εισήλθε ήδη τολμηρά και παραγωγικά στην ηλεκτρονική εποχή συναρμολόγοντας σοφά ένα βαρύτιμο παρελθόν με ένα καινοτόμο μέλλον, ανοικτή στον κόσμο και στην ελληνική κοινωνία, αλλά ακλόνητη στον καταστατικό σκοπό της: την υπεράσπιση της Μητέρας Μακεδονίας.

ας. Παραμένει η ασπίδα και το δόρυ του Μακεδονικού Ελληνισμού, το πνευματικό του καταφύγιο και το εθνικό του ορμητήριο. Αγρυπνεί και καλλιεργεί.

Στις σελίδες που ακολουθούν εκτυλίσσεται ένας άθλος του ελληνικού πνεύματος. Του αξίζει κάθε σεβασμός. Αναβλύζει ο θαυμασμός. Προ πάντων, όμως, αυτός ο πνευματικός άθλος και ο ασίγαστος μόχθος είναι Οδηγός. Αποδεικνύει ότι θαύματα συντελούνται και στους καιρούς μας ακόμη, όταν τους Έλληνες κινεί η πίστη, θερμαίνει η αγάπη και εμπνέει η αλήθεια.

Οι συγγραφείς του ανά χείρας έργου, ο Πρόεδρος Νίκος Ι. Μέρτζος, αφιερωμένος στη μάνα Μακεδονία και ο Διευθυντής της Βιβλιοθήκης Κώστας Πλαστήρας, στενός συγγενής του θρυλικού Μαύρου Καβαλάρη, θυσίασαν πολύ χρόνο και κοπίασαν πολύ, αλλά μας χαρίζουν ένα ανεκτίμητο δώρο. Αποκωδικοποίησαν πολλά μυστικά και μας άνοιξαν ένα θησαυροφυλάκιο πληροφοριών.

Η Αντιδημαρχία Πολιτισμού τους ευχαριστεί θερμά. Τιμά την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Και αποκτά ένα ακόμη σεβαστό διαπιστευτήριο της Θεσσαλονίκης, εχέγγυο της ταυτότητός της και της ιδιοπροσωπείας της.

Βασίλης Γάκης
Αντιδήμαρχος Πολιτισμού

1. Ιδρύεται η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών

Ήταν ημέρα Σάββατο, 29 Απριλίου 1939, αργά το απόγευμα, όταν 33 επιφανείς Θεσσαλονικείς Μακεδόνες ανέρχονται τα σκαλιά του επιβλητικού κτιρίου της ΧΑΝ, φθάνουν στον δεύτερο όροφο, όπου από το 1938 στεγάζεται η νεαρή Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης, και παίρνουν θέσεις στο Αναγνωστήριό της. Είναι ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης, επτά εκπαιδευτικοί, τέσσερις καθηγητές και ένας υφηγητής του Πανεπιστημίου, πέντε έμποροι και ένας βιομήχανος, τρεις δικηγόροι και ένας συμβολαιογράφος, τρία ανώτατα στελέχη Τραπεζών και ανά ένας, γεωπόνος, τμηματάρχης της Ελευθέρας Ζώνης, αρχιμηχανικός του Δήμου, οφθαλμίατρος και διευθυντής της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης. Τους υποδέχεται ο διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης που καταλαμβάνει την 34η θέση.

Ανάμεσά τους μερικοί είναι ήδη ζωντανοί θρύλοι, όπως οι καθηγητές του Πανεπιστημίου Περικλής Βιζουκίδης, Στίλπων Κυριακίδης και Δημήτριος Σάντης, ο Γυμνασιάρχης Κωνσταντίνος Μικρού και ο οφθαλμίατρος Θεοφύλακτος Θεοφύλακτος, η κλινική του οποίου είναι σημείο αναφοράς όλων των Ποντίων προσφύγων. Άλλοι θα γίνουν θρύλοι, όπως ο θαυματοποιός γεωπόνος Αλέξανδρος Λέτσας, οι τότε καθηγητές Γυμνασίου Απόστολος Βακαλόπουλος και Πέτρος Σπανδωνίδης, ο ερευνητής Ιωάννης Βασδραβέλλης κ.ά. Όλοι ανεξαιρέτως θα αφήσουν τη σφραγίδα τους στη νεότερη ιστορία της Θεσσαλονίκης.

Τους παρακολουθεί αλλά δεν μετέχει ένας ακόμη θρύλος: ο ποιητής και ευεργέτης της Θεσσαλονίκης Γεώργιος Βαφόπουλος.

Ο καθηγητής της Φιλοσοφικής Αντώνιος Σιγάλας είναι ο εμπνευστής και ιδρυτής της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Στη δική του πρόσκληση και προτροπή ανταποκρίθηκαν οι 33.

Όρα 7.30' μ.μ., οι 34 συμφωνούν απόλυτα και ομόφωνα εγκρίνουν το Πρακτικό της πρώτης Γενικής Συνελεύσεώς τους. Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών έχει ιδρυθεί. Έχουν συγκινηθεί αλλά είναι αδύνατον να μαντέψουν τι καρπούς θα δρέψουν και πόσο, μετά από δύο γενεές, θα ακτινοβολεί ό,τι έχουν οραματισθεί.

Τις πρώτες 40.000 δραχμές της εποχής συνεισφέρει ο Αλέξανδρος Λέτσας.

Είναι αυτός που αργότερα θα θεμελιώσει το επιβλητικό κτιριακό συγκρότημα της Ε.Μ.Σ. το οποίο σήμερα δεσπόζει στη Θεσσαλονίκη απέναντι από τον Λευκό Πύργο.

Τότε εκείνος ακριβώς ο χώρος ήταν τελείως αδειανός, σπαρμένος με πρόχειρα παρατήγματα εδώ κι εκεί, δεν υπήρχε ο μεγάλος κήπος και αποτελούσε ακόμη ουσιαστικά το ανατολικό όριο της ιστορικής πόλης που στα ανατολικά της, πέρα από την παραθαλάσσια αρχοντική περιοχή των Πύργων, στέγαζε όπως -όπως τους πρόσφυγές της σε ταπεινούς σκορπισμένους οικισμούς: Τούμπα προς βορράν και μακριά – ανατολικά – Καλαμαριά, Κατιπλί, Νέα Κρήνη, Κουρί.

Η Θεσσαλονίκη ήταν διαφορετική πια και όλα τα ονόματα των καινούργιων συνοικισμών της πονεμένα, φερμένα με τ' άγια εικονίσματά τους από την κατακαυμένη καθ' ημάς Ανατολή, όπως και τα τρία προηγούμενα: Νέο Κορδελιό, Νεάπολη, Μενεμένη, Νέα Μαγνησία, Νέα Ιωνία, Σαράντα Εκκλησιές, αλλά και – στο Μεγάλο Καραμπουρνού – Νέοι Επιβάτες, Περαία, Νέα Μηχανιώνα κι άλλα τέτοια αγαπημένα.

Το κτίριο της ΧΑΝ Θεσσαλονίκης στο οποίο υπογράφηκε η ίδρυση της Εταιρείας.

Πολύ σύντομα θα ήταν πάλι διαφορετική και, αργότερα, έως τις μέρες μας, θα εξακολουθούσε να γίνεται διαφορετική. Αλλά κρατούσε και κράτησε εσαεί μια μόνον ψυχή – θα λέγαμε βυζαντινή, απλόχωρη, στοχαστική και ανεκτική. Αυτή τα εμπνύχωνε και τα εμπνυχώνει όλα: τα κάνει όλα ενιαία τηρώντας τα ευλαβικά, διαφορετικά μέσα στην ποικιλομορφία των στοχαστικών προσαρμογών.

Όταν οι 34 ιδρυτές, πατέρες της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, έθεταν την υπογραφή τους στο πρώτο της Πρακτικό, είχαν απόλυτη συνείδηση της ιστορικής αποστολής της. Οι περισσότεροι είχαν ζήσει γεγονότα συνταρακτικά και μετά απ' αυτά όλα ήταν διαφορετικά, ριζικά.

Πριν 35 μόλις χρόνια είχε αρχίσει ο Μακεδονικός Αγώνας και είχε κρατήσει ανελέητος τέσσερα χρόνια με διευθύνοντα κέντρα τη Θεσσαλονίκη και το Μοναστήρι.

Πριν 31 χρόνια είχε κηρυχθεί στη Θεσσαλονίκη και, αμέσως, είχε επιβληθεί παντού η Επανάσταση των Νεοτούρκων. Πλατεία Ελευθερίας ονομάστηκε η παράλια πλατεία της, όπου κηρύχθηκε το Χουριέτ, Σύνταγμα αδελφότητας και ισοπολιτείας όλων των κατοίκων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ανεξάρτητα από θρησκεία και φυλή. Εδώ μεταφέρθηκε σύντομα, αιχμάλωτος των επαναστατών αξιωματικών του, ο Σουλτάνος και Χαλίφης του Αλλάχ, Αβδούλ Χαμίτ Χαν.

Πριν 27 χρόνια νικηφόρος ο Ελληνικός Στρατός απελευθέρωνε τη Θεσσαλονίκη και, μετά από έξι μήνες, όλη σχεδόν τη Μακεδονία. Εδώ συνέρρευσαν σύντομα πρόσφυγες Μακεδόνες από το Μοναστήρι, όπως οι 4 από τους 34 ιδρυτές: Δημ. Σάντης, Κων. Μικρού, Γεώργιος Σαγιαξής και Κων. Γκαρίπης κι από τη Γευγελή ο παρατηρητής, ποιητής Γ. Βαφόπουλος.

Πριν 23 χρόνια είχε επιβληθεί το Κίνημα Εθνικής Αμύνης και η Τριανδρία (γι' αυτό κι η νέα επώνυμη συνοικία), με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, είχε ανακηρύξει το προσωρινό «Κράτος της Θεσσαλονίκης» σε πόλεμο με το «Κράτος των Αθηνών» από τη μια μεριά και με τους Γερμανοβουλγάρους από την άλλη.

Πριν 22 χρόνια η μεγάλη πυρκαγιά είχε κάνει στάχτη, στο κέντρο της, όλη τη Θεσσαλονίκη.

Πριν 16 χρόνια, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, δεκάδες χιλιάδες ανέστιοι, απελπισμένοι δεκάδες χιλιάδες Μικρασιάτες, Πόντιοι και Θράκες είχαν συρρεύσει πρόσφυγες, ξεριζωμένοι διά πυρός και σιδήρου από τις προαιώνιες εστίες τους. Και η Θεσσαλονίκη έγινε μάνα τους. Προσφυγομάνα. Γεμάτη παράγκες, παραπήματα, χαμόσπιτα και καημούς. Βαθείς, πικρούς καημούς – συχνά μακρόσυρτους, μουσικούς.

Πριν 14 χρόνια είχε ιδρυθεί το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και είχε φιλοξενηθεί στη Βίλλα Αλλατίνη, στο ηγεμονικό δεσμοκτήριο του Αβδούλ Χαμίτ, πριν μετακινηθεί οριστικά στο οθωμανικό Ινταντιέ, όπου είχε φοιτήσει ο Σαλονικιός Μουσταφά Κεμάλ, μετά πασάς, έπειτα Γαζής και τελικά Ατατούρκ, πατέρας των Τούρκων και ισόβιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που μόλις πριν ένα χρόνο είχε αποβιώσει, αφού είχε προκηρύξει την ελληνοτουρκική φιλία – μετά τη γενοκτονία.

Πριν 4 χρόνια, μετά από στρατιωτικά κινήματα, οπερέτες αλλά και Δημοκρατία, είχε παλινρθωθεί στον θρόνο του ο Βασιλιάς και άλλαζαν ονόματα ξανά όλοι οι μεγάλοι δρόμοι της πόλης – αλλ' όχι μόνον ονόματα και όχι μόνον οι δρόμοι.

Πριν τρία χρόνια οι κοινωνικές αλλαγές ήταν πια βαθιές, η εξαθλιωμένη

εργατιά και η απελπισμένη προσφυγιά κουφόβραζε, η κοινοβουλευτική ισορροπία μοιρασμένη στα δύο αντίπαλα στρατόπεδα και οι οιωνοί προμήνυαν ανοικτή κρίση. Μάρτυράς της η Θεσσαλονίκη με τη Ματωμένη Πρωτομαγιά της. Μετά από τρεις μήνες, δικτατορία Μεταξά και Βασιλιά. Τα σύννεφα του πολέμου συνάζονταν στην Ευρώπη.

Πριν ελάχιστες ημέρες, παραμονή του Πάσχα εκείνον τον Απρίλιο του 1939, η φασιστική Ιταλία είχε ενσωματώσει την Αλβανία και ο Αλβανός Βασιλιάς Αχμέτ Ζώγου φτάνοντας πρόσφυγας στη Φλώρινα είχε προειδοποιήσει: «Οι Βάρβαροι έρχονται από τη Δύση».

Σε μια τέτοια πόλη, με τόσο συνταρακτική, πυκνή και νωπή προϊστορία και ανθρωπογεωγραφία, διαρκώς μεταβαλλομένη, οι 34 πατέρες ιδρυτές συνέταξαν, ανέγνωσαν, ενέκριναν και προσυπέγραψαν κατά σειράν το ακόλουθο Πρακτικό:

Εν Θεσσαλονίκη σήμερον την 29ην Απριλίου 1939 οι κάτωθι υπογεγραμμένοι, συνελθόντες εν τη αιθούση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης και λαβόντες υπ' όψιν ότι επιβάλλεται η ίδρυσις εν Θεσσαλονίκη ειδικού σωματίου, σκοπόν έχοντος την υποβοήθησιν της ερεύνης της Ιστορίας και Λαογραφίας της Μακεδονίας ως και την υποβοήθησιν της αναπτύξεως της εν γένει πνευματικής ζωής εν Μακεδονία, καθ' ά λεπτομερέστερον θέλουσιν εκτεθή εν τω κατά το κατωτέρω καταστατικώ, αποφασίζομεν την ίδρυσιν Σωματίου εν Θεσσαλονίκη υπό τον τίτλον: «Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών».

.....

Οι ιδρυταί

*Κωνσταντίνος Μερκουρίου, Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
Βασίλειος Νώτης, Συνταξιούχος Γυμνασιάρχης
Θεόδωρος Νάτσινας, τέως Λυκείαρχης
Δημήτριος Μισυρλής, Γεν. Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσεως
Ιωάννης Βασδραβέλλης, Τμηματάρχης Ελευθέρας Ζώνης
Γεώργιος Μαλάκης, Αρχιμηχανικός του Δήμου Θεσσαλονίκης
Ιωάννης Τάρης, Υποδιευθυντής της Εμπορικής Τραπεζής
Δημήτριος Χατζόπουλος, Βιομήχανος
Θεόδωρος Οικονόμου, Δικηγόρος
Περικλής Βιζουκίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Στίλπων Κυριακίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Γεώργιος Δεληγιάννης, Συμβολαιογράφος
Κωνσταντίνος Μικρού, Γυμνασιάρχης
Θεοφύλακτος Θεοφύλακτος, Οφθαλμίατρος
Μάξιμος Μαραβελάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Μάριος Τσιμάρας, Υφηγητής Πανεπιστημίου
Αντώνιος Σιγάλας, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Δημήτριος Σάντης, Καθηγητής Πανεπιστημίου
Στυλιανός Γρηγοριάδης, Έμπορος
Αλέξανδρος Λέτσας, Γεωπόνος
Κωνσταντίνος Παπακωνσταντίνου, Έμπορος
Κωνσταντίνος Γκαρίπης, Καπνέμπορος
Μερκούριος Νικολαΐδης, Τμηματάρχης της Λαϊκής Τραπεζής*

Απόστολος Βακαλόπουλος, Καθηγητής
Αθανάσιος Παπαευγενίου, Γεν. Επιθεωρητής Ξένων Σχολείων
Χαράλαμπος Λέκας, Δικηγόρος
Παναγιώτης Γυιόκας, Δικηγόρος
Παντελής Φορμόζης, Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου
Πέτρος Σπανδωνίδης, Καθηγητής
Γεώργιος Τσιστόπουλος, Μέλος Διοικ. Επιτροπής Δήμου Θεσσαλονίκης
Δημήτριος Τσολέκας, Έμπορος
Γεώργιος Χατζηγεωργίου, Καπνέμπορος
Γεώργιος Σαγιαζής, Διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης
Γεώργιος Μπρόβας, Υποδιευθυντής της Λαϊκής Τραπεζής

Την επομένη ημέρα η εφημερίδα *Απογευματινή*, που εξέδιδαν στη Θεσσαλονίκη ο Δήμος Τσούρκας από το Βογατσικό και οι αδελφοί Αλέξανδρος και Πέτρος Ωρολογάς από την Κορυτσά, αναγγέλλει την ίδρυση, με τον τίτλο *Συνεστήθη στη Θεσσαλονίκη Εταιρεία Μακεδον. Σπουδών*.

Η συγκοπή του τίτλου οφείλεται στις ανάγκες του τυπογραφείου. Η χρήση της δημοτικής γλώσσας είναι αξιοσημείωτη. Δημοσιεύει:

Το Σάββατο και ώρα 7.30 μ.μ. στην αίθουσα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης συνήλθαν πολλοί διανοούμενοι και συγγραφείς της Θεσσαλονίκης ύστερα από πρόσκληση του καθηγητού του Πανεπιστημίου κ. Α. Σιγάλα και ίδρυσαν «Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών». Σκοπός του Σωματείου αυτού θα είναι η μελέτη και από πάσης απόψεως έρευνα της Μακεδονίας, συγχρόνως δε και η ενίσχυσις κάθε πνευματικής κινήσεως στη Βόρειο Ελλάδα. Μεταξύ των παρευρεθέντων στην προχθεσινή συνεδρίαση ήσαν και οι καθηγηταί του Πανεπιστημίου μας κ.κ. Κυριακίδης, Βιζουκίδης και Μαραβελάκης, ο Επιθεωρητής Μέσης Εκπαιδεύσεως κ. Μισυρλής, οι κ.κ. Νάτσινας, Σπανδωνίδης, Σαγιαζής, Φορμόζης, Δεληγιάννης, Βασδραβέλλης, Λέτσας, Γρηγοριάδης, Χατζόπουλος και άλλα επίλεκτα μέλη της κοινωνίας μας.

Παράλληλα ορίσθηκε προσωρινή Διοικητική Επιτροπή, υπό την Προεδρία του Αντωνίου Σιγάλα, αποτελούμενη από τους: Γεώργιο Τσιστόπουλο, Δημήτριο Χατζόπουλο, Αλέξανδρο Λέτσα, Ιωάννη Βασδραβέλλη, Δημήτριο Μισυρλή και Απόστολο Βακαλόπουλο, η οποία προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για την αναγνώριση του σωματείου και την επικύρωση του καταστατικού του. Στις 7 Ιουνίου 1939 συνεκλήθη η τακτική Γενική Συνέλευση, από την οποία προέκυψε το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας (14.6.1939-14.5.1942), που απετέλεσαν οι:

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Μερκουρίου
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος Σιγάλας
 Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
 Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Γεώργιος Τσιστόπουλος
 Σύμβουλοι: Στίλπων Κυριακίδης
 Δημήτριος Μισυρλής
 Κωνσταντίνος Μικρού
 Χαράλαμπος Λέκας

Στις σημειώσεις του, που θα εκδοθούν το 1992, ο εμπνευστής της ίδρυσεως, Καθηγητής Αντώνιος Σιγάλας περιγράφει εξ' ων όσων θυμάται μετά από μισόν αιώνα:

Τα εγκαίνια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης είχαν γίνει στις 16 Απριλίου 1939. Ύστερα από λίγες μέρες στις 19 Απριλίου, προσκάλεσα προσωπικώς στα γραφεία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης τον Επιθεωρητή Μέσης Εκπαιδεύσεως Δ. Μισυρλή, τον βιομήχανο Δ. Χατζόπουλο, τον Αλ. Λέτσα, τον οποίο είχα γνωρίσει κάποτε στο γραφείο του υποδιευθυντού της Λαϊκής Τραπέζης Γ. Μπρόβα, τον άλλοτε μαθητή μου Α. Βακαλόπουλο και κατόπιν σύστασής του τον Ι. Βασδραβέλλη, τον γυμνασιάρχη Κ. Μικρού, νομίζω και τον Γ. Τσιτσόπουλο (άλλον δεν ενθυμούμαι). Των ανακοίνωσα την απόφασή μου για την ίδρυση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και τους παρακάλεσα να μου δώσουν διευθύνσεις γνωστών τους προσώπων για να στείλω σχετική πρόσκληση συμμετοχής των στην ιδρυτική συνέλευση. Αυτός ήταν ο σκοπός της συνάντησής μας αφού είχα ήδη έτοιμο το καταστατικό. Μερικούς περισσότερον γνωστούς μου, όπως τον ιατρό Α. Μισιρλόγλου, τον δικηγόρον Χρ. Νάλτσα, τον ιατρό Θ. Θεοφύλακτον και μερικούς καθηγητές προσκάλεσα προφορικά.

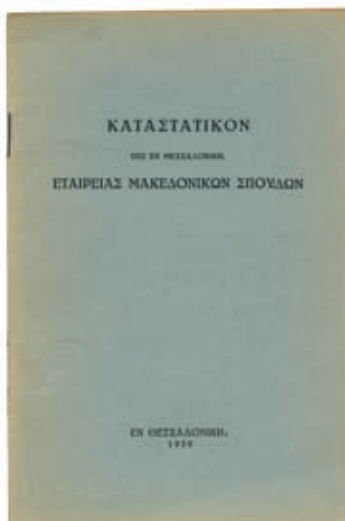
Πράγματι την 29η Απριλίου, δηλαδή 13 μέρες μετά τα εγκαίνια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, στην αίθουσα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, έγινε η συγκέντρωση παρουσία του Δημάρχου Θεσσαλονίκης Κ. Μερκουρίου. Κατόπιν εισήγησής μου και ανάγνωσης του Καταστατικού, το οποίο είχα έτοιμο, ύστερα από ελάχιστη τροποποίηση στη διατύπωση του σκοπού, εγκρίθηκε και αποφασίστηκε από τους παρισταμένους η ίδρυση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Την συγκίνηση που αιστάνθηκα, ύστερα από την απόφαση αυτή, πως είχα προσφέρει κι εγώ κάτι για την αγαπημένη μας Μακεδονία, μου την αύξησαν Μακεδόνες με τα δάκρυστά τους (Ι. Τάρης, Θ. Νάτσινας, Β. Νώτης), όταν με συνεχάρησαν για το γεγονός αυτό.

Ο ποιητής και ευεργέτης της Θεσσαλονίκης Γιώργος Βαφόπουλος, που ως υπάλληλος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης ήταν παρών στην ιδρυτική συνέλευση, γράφει στα απομνημονεύματά του:

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών ιδρύθηκε τον ίδιον ακριβώς καιρό, που είχαν αρχίσει τη λειτουργία της και η Δημοτική Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης. Ήδη, από το 1938, ο καθηγητής Αντώνιος Σιγάλας, με τον Αλέξανδρο Λέτσα και τον Γιάννη Βασδραβέλλη, ίσως και μερικούς άλλους, είχαν συλλάβει την ιδέα να συστήσουν μια εταιρεία σπουδών της μακεδονικής ιστορίας και λαογραφίας. Το επίμονο πνεύμα του Σιγάλα κ' η ισχυρή θέληση του Λέτσα δημιούργησαν όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, ώστε η ιδέα τους να μεταβληθεί σε πραγματικότητα. Και την άνοιξη του 1939, μια ομάδα διανοουμένων, επιστημόνων και επαγγελματιών ακόμα, μαζί με τον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης Κων. Μερκουρίου, υπέγραψε την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Η ιστορική εκείνη συγκέντρωση είχε γίνει στην αίθουσα της νεοσύστατης Δημοτικής Βιβλιοθήκης.

Το καταστατικό εγκρίνεται από το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης και δημοσιεύεται με την υπ' αριθμ. 1290/1939 απόφασή του.

Το άρθρο 2, που αναφέρει τον σκοπό της Εταιρείας, παραμένει μέχρι και το 2007 αναλλοίωτο, παρά τις ενδιάμεσες συν τω χρόνω τροποποιήσεις, διότι είναι πράγματι ιστορικό και ο ιδρυτικός σκοπός παραμένει αμετακίνητος. Απλώς διαφέρουν, κατά περίπτωση, τα μέσα προς επίτευξη του σκοπού. Το άρθρο 2 έχει ως εξής:

Σκοπός της Εταιρείας είναι η έρευνα παντός θέματος αφορώντος εις τον Μακεδονικό Λαόν και εις την Μακεδονικήν Χώραν, ειδικώτερον δε η περι-συλλογή, καταγραφή, διατήρησις, μελέτη και δημοσίευσις γλωσσικού, λαογραφικού, ιστορικού, αρχαιολογικού υλικού και λαϊκής τέχνης.

Οι πατέρες ιδρυτές της Εταιρείας ελαύνονται από την ακράδαντη και απόλυτα δικαιολογημένη πεποίθηση ότι, αναφερόμενοι στη Μακεδονική Χώρα και στον Μακεδονικό Λαό, οι πάντες, Έλληνες και ξένοι, όπως κι αυτοί οι ίδιοι, εννοούν αυταποδεικτως και έως τότε ανατιρρητώς ελληνική Χώρα και ελληνικό Λαό. Δεν είχε εφευρεθεί ακόμη όρος «Μακεδονία» και «Μακεδόνες» που να μην έχουν καμιά σχέση με τους Έλληνες και την Ελλάδα, αλλά να είναι Σλάβοι! Τους ίδιους ακριβώς όρους *Μακεδονική Χώρα και Μακεδονικός Λαός* χρησιμοποιούν εξ άλλου τόσο η Ακαδημία Αθηνών όσο και το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε έγγραφα τους απευθυνόμενα στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών εκείνη την εποχή. Την ακράδαντη αυτή πεποίθηση των πατέρων ιδρυτών έχουν επίσης όλοι οι Έλληνες δικαστές που ενέκριναν το καταστατικό και τις εν συνεχεία αλλεπάλληλες τροποποιήσεις του έως και το 2007. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι το 1939, υπό δικτατορία, επικρατούσε αυστηρή λογοκρισία που ασφαλώς θα απαγόρευε τη χρήση αυτών των δύο όρων, αν στον παραμικρότερο από τους λεπτολόγους γραφειοκράτες του Γραφείου Λογοκρισίας είχε δημιουργηθεί η παραμικρή αμφιβολία.

Οι όροι Μακεδονική Χώρα και ιδίως Μακεδονικός Λαός αναφέρονται και μεταγενέστερα σε δημόσια επίσημα έγγραφα, σε εράνους, σε κυβερνητικές αποφάσεις, σε Νόμο του Κράτους και στον Τύπο, όταν ιδίως αναφέρονται στην Εταιρεία που από το 1946 είχε επονομάσει το υπό ανέγερση πρώτο κτίριό της Αριστοτέλειο Πνευματική Εστία του Μακεδονικού Λαού. Π.χ. την 5η Ιανουαρίου 1949, ο Βασιλεύς Παύλος προσκαλείται να θέσει τον θεμέλιο λίθο της *Πνευματικής Εστίας του Μακεδονικού Λαού*, ο οποίος έτσι ακριβώς ονομάζεται σε όλα τα δημοσιεύματα του Τύπου και στις επίσημες ομιλίες. Το 1954 δημοσιεύεται ο Νόμος 2869 που ιδρύει το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας και ορίζει ότι αυτό *στεγάζεται δωρεάν εις το υπό της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών ανεγερθέν Μέγαρον της Αριστοτελείου Πνευματικής Εστίας του Μακεδονικού Λαού.*

Μετά το 1991, βέβαια, δεν θα ήταν μόνον αδιανόητο αλλά και εντελώς ανόητο να... υποχωρήσει η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών από τους καταστατικούς ορισμούς του σκοπού της, επειδή το Κράτος των Σκοπίων σφετερίζεται την ονομασία την οποία και χρησιμοποιεί ως όχημα του ιμπεριαλισμού της εναντίον της ελληνικής Μακεδονίας και των Ελλήνων Μακεδόνων. Το ακριβώς αντίθετο συμβαίνει: η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών και οι ρητοί ορισμοί του καταστατικού της, από το έτος 1939 συνεχώς, αποδεικνύουν την αναισχυντη πλαστογραφία και τους πλαστογράφους της ιστορικής πραγματικότητας.

Βιβλίον πρακτικῶν
τῶν συνεδριάσεων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
τῆς
Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν

Πρακτικὸν ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας
ἐνεδείχεται 29 Ἀπριλίου 1939

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, σήμερον τῆς 29^{ης} Ἀπριλίου 1939, ὡς
παύσει νὰ παρευρεθῶσιν, συνηθιστῶς ἐν τῇ αὐθιγῇ τῆς
Διοικητικῆς Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης καὶ γὰρ ὡς ἔτι
ὄχι εἰς τὰ ἔργα καὶ ἰδίως ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰδικῶς
ἐπιμελῶν, οὐκ ἔχοντες τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἐπι-
τηδίων τῶν Ἱστορίας καὶ Λογικῆς τῆς Μακεδονίας
καὶ καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐν γένει
ἐπιμελῆς τῆς ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ ἂν ἡμετέρας
ὁμογενεῖς δεύσαντες ἐγγεῖν ἐν τῇ καὶ τῇ κατὰ τὴν ἑτα-
ρασίαν, ἀποφασίζομεν τὴν ἰδρύσιν ἑταιρείου ἐν Θε-
σσαλονίκῃ ὑπὸ τὸν ἕξον:

«Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν»

καὶ ὀρίζομεν ὑποσφιντὴν Διοικητικῆν ἑπιτροπὴν τῆς
τοῦ ἐν τῶν κ. κ. Ἀρ. Ἐγγλέα, Τεμπ. Ἐπιτοκοσίου, Διμ. Χαλφ-
σοῦρου, Ἡφ. Μπόα, Ἰωάν. Παδοπαθίγγα, Διμ. Μιουρῆ
καὶ Ἀ. Βαλαζοσίου, ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κατε-
γενοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἀρ. Ἐγγλέα, καὶ τὴν ἐπι-
τηδίων τῶν ἐπιτροπῆς ἐν τῇ καὶ τῇ ἐπιτροπῆς
τῶν ἐπιτροπῶν ἀρχῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἐπιμελῶν
τοῦτον δια τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ σήμερον ὡς ἔ-
τι τῶν ὑπερῶν καὶ ἀποφασίζομεν ἡμετέρας
ἑπιτροπῆς ὑποσφιντὴν τὸ ἐπιμελῶν, κατὰ τὴν ἑτα-
ρασίαν τῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς ἐπιτροπῆς
τοῦ Καραογανίου ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀρχῆς ἐπι-
τηδίων ἀρχαίων.

Οἱ Ἀρ. Νέσος ἀνακοινῶν ὅτι ἐπὶ ἐξῆς, κα-

Το Πρακτικὸ Ἰδρύσεως τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

- Δ. Εύρωπ , Καστοριά του Παννίου.
- Γρ. Γρυγορίδης , Έυρωπ
- Α. Μέρας , Γεωσάνη
- ~~Α. Παπαμυριόπουλος~~ , Έυρωπ
- Κ. Γραφίδης , Καστοριά Έυρωπ
- Μερ. Νικολαΐδης , Εμπορική του Λαίου Έργα.
- Α. Βαλαχόπουλος , Καστοριά
- Α. Παπαμυριόπουλος , Γεν. Επιθεωρητής ζένων εργατών.
- Χ. Μηνιάς , Σμυρνόρος
- Π. Γιωργιάς , "
- Π. Καρυσίτης , Στεφάνη του Βαλ. του Παννίου.
- Π. Σπυριδίου , Καστοριά
- Γ. Τσιροπούλου , Μέγας Διομ. Έυρωπ. Δι' ουσ. Βασ.
- Δ. Τσοχλιάς , Έυρωπ
- Γ. Χαλκιάς , Καστοριά Έυρωπ
- Γ. Εξαρχίδης , Στεφ. του Δημ. Βιζυοδότη
- Γ. Μοσχόβης , Ύψαδ. του Λαίου Έργα.

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

ΕΥΝΕΔΟΤΑΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΔΙΟΜΟΝΕΥΣΗΣ ΈΥΡΩΠΗΣ
 4 Μαΐου 1939

Παρόντες Αν. Σιγάλας, Αν. Μέρας, Υψαδ. Βασιλαβέλλη,
 και Αν. Βαλαχόπουλος.

Η επιστημονική Διομονεύση Έυρωπής, προς μαγνητική διασημ-
 γνή των εν λόγω των, ευχόμενοι ταύτην τον υ. Γ. Βασιλαβέλλη
 και γραμματέα τον υ. Α. Βαλαχόπουλου.

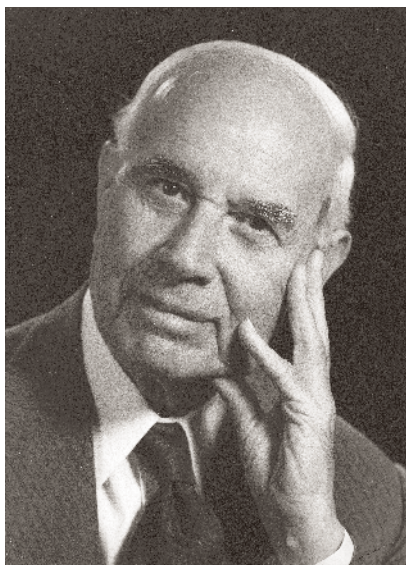
Ο υπεύθυνος υ. Α. Σιγάλας ανακοινώνει ότι η έγκριση προς έγκρι-
 σιν του παρασχεθέντος είναι έτοιμη και θα έσοβη μετ' αμεί-
 νων εν τω Δημ. Νομάρχειο και το Πρωτοδικείο.

Αποφασίσαι η δια' επιστημονικών διαδίδων έσοφισ των έ-
 λποκα συνδρομηών των τέλει των από διαμνημόσιον των εν-
 των δασαίων και η διαδοχή του ενέταξιμένου των έ-
 σοφισ των συνδρομηών ημετέρας του Δημ. Βιζυοδότη
 Μανώλη Μανασίου δια' διαμοσίου (200) δραχμών.

ΠΡΩΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

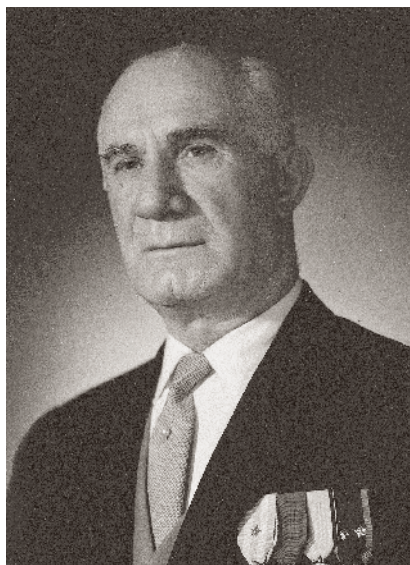
Κωνσταντίνος Μερκουρίου
(1864 - 1951)

Αντώνιος Σιγάλας
(1890 - 1981)

Αλέξανδρος Λέτσας
(1884 - 1965)

Ιωάννης Βασδραβέλλης
(1900 - 1981)

Στίλιων Κυριακίδης
(1887 - 1964)

Χαράλαμπος Λέκας
(1897 - 1972)

Η ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Ο ΚΟΣΜΟΣ

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Συνεστήθη στή Θεσσαλονίκη «Εταιρεία Μακεδον. σπουδών.

ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΕΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

Τὸ Σάββατο καὶ ὠρα 7.30 μ. μ. στήν αἴθουσα τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης συνήλθαν πολλοὶ διανοούμενοι καὶ συγγραφεῖς τῆς Θεσσαλονικῆς ὑστερὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Σιγάλα καὶ ἱδρυσαν «Εταιρεία Μακεδονικῶν σπουδῶν». Σκοπὸς τοῦ Σωματείου αὐτοῦ θὰ εἶναι ἡ μελέτη καὶ ἡ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐρευνα τῆς Μακεδονίας, συγχρόνως δὲ καὶ ἡ ἐπίσχυσις κάθε πνευματικῆς κινήσεως στή Βόρειο Ἑλλάδα.

Μεταξὺ τῶν παρευρεθέντων στήν προχθεσινὴ συνεδρίαση ἦσαν οἱ κληνηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου μας κ.κ. Κυριακίδης, Βοζουκίδης καὶ Μακρὰβελάνης, ὁ ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαίδευστος κ. Μισιρλῆς, οἱ κ.κ. Νάτσινας, Σπανδανίδης, Σιγιάλας, Φορμώσης, Δεληγιάννης, Βασιλαράκης, Λέτσας, Γρηγοριάδης, Χατζόπουλος καὶ ἄλλα ἐπίλεκτα μέλη τῆς κοινωνίας μας.

Στὴ δοκιμασίᾳ ποὺ ἔγινε στὸ Ἔθνος Ἀθηνῶν ἡ ἀρμοδιὰ ἐπιτιμοσύνη ἔκρινε ὅτι ὁ σπουδαστὴς τοῦ βιολιοῦ κ. Καλάσης συγκεντρώνει ὅλα τὰ προσόντα γιὰ νὰ ἀποσταλῆ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴν πρεσβεΐα στὸ Λονδίνο, ὅπου θὰ μετασχη στὸν παγκόσμιον διαγωνισμὸν τοῦ βιολιοῦ ποὺ ἀρχίζει στὶς 6 Μαΐου.

Ὁ Κοσμάς Πολίτης, ποὺ τιμήθηκε μετὰ τὸ πανελλήνιον λογοτεχνικὸ βραβεῖο τῆς πεζογραφίας γιὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ «Ἐρόικα» σὲ συνέντευξή του σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα εἶπε μετὰ τὰ πρὸ ἐγκωμιαστικὰ λόγια τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν ὄδοσιν ποὺ δίνει μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῶν βραβείων στὰ γράμματα καὶ τὶς τέχνες, στὸν τόπον μας, ἀπόφασιν ποὺ καθὼς ἐτόνισεν λαμβάνεται γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τῆς αὐστράλιος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐπιστῇ τὸν γενικὸν ἔπαινον καὶ τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν.

Ὁ Ἄντρέ Ζίντι ὁ μεγάλος Γάλλος συγγραφεὺς πέρσας «κινγκόνιτο» δεκαπέντε ἡμέρας στήν Ἑλλάδα. Ὅσοι τὸν πλησίασαν τὶς τελευταῖες ἡμέρας τῆς διαμονῆς του ἐμείναν μετὰ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀγαπᾷ βαθυὰ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀλλὰ καὶ τὸ σύγχρονον ἑλληνικὸν λαόν.

Οἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν τὸ παρακάτω χαρακτηριστικὸν ἀνέκδοτον:

Μία μέρα, τὴ μεγάλη ἐβδομάδα, πῆγε στὴ Σαρουνία τῆς Ἀττικῆς μ' ἕνα φίλον τοῦ Γάλλου ποὺ ξέρει τὴ γλῶσσαν μας. Ἐκεῖ τοῦ πλησίασαν μερικοὶ βοσκοὶ καὶ τοῦ ρώτησαν ἀπὸ ποῦ εἶναι.

Ὅταν οἱ ξένοι ἐδήλωσαν τὴν ἐθνικότητά των, οἱ βοσκοὶ ἀμέσως εἰδείξαν μεγάλη χάραν καὶ φανέρωσαν μεγάλη ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ὑστερὰ ἔβγαλαν ἕνα χάριτ τῆς Εὐρώπης, τὸν ἀτλάσαν καταγῆς καὶ ἀρχισαν νὰ ζητοῦν πληροφορίες γιὰ τὴν διεθνήν κατάστασιν. Ἡ συζήτηση βάσταξε ἀκριτῆ ὥρα καὶ ὁ δάσχημος συγγραφεὺς εἶπε ὑστερὰ ὅτι τοῦ ἔκανε κατάπληξιν τὸ πόσον κατὰ τὴν ἡμετέραν καλὰ πληροφορημένοι γιὰ τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης, γιὰ τὰ σπουδαιὰ εὐρωπαϊκὰ ζητήματα καὶ γιὰ τὶς δυνατότητες τῆς σημερινῆς πολιτικῆς.

Τὴν περασμένη Πέμπτη ἔγινε στή Φλωρεντίαν μετὰ ἐπισημότητα ἡ τελετὴ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἑλληνοϊταλοῦ ποιητοῦ Φωσκόλου, μετὰ μὲ τὰ ἐγκαινία τῆς Ἐκθέσεως τῶν κειμηλίων τοῦ Φωσκόλου. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ὁ ποιητὴς τῶν «Τάραν» καὶ τῶν «Χαρίτων» ἀγαποῦσε πολὺ τὴν Φλωρεντίαν.

Στὴν ἰαπωνικὴ πρεσβεΐα τοῦ Λονδίνου ἀγορεύθηκε τὴν περασμένην ἐβδομάδα μὴ καλλιτεχνικὴ ἐκθεσὶς ποὺ προσεκάλεσε τὸ ζῶν, ὁ ἐνδιαφέρον τῶν κομμικῶν καὶ πνευματικῶν κύκλων. Τὰ ἐκθέματα εἶναι ἐνδοκίμους καὶ προσωπίδας τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος ποὺ ἔχουν κατὰ καιροῦ χρησιμοποιοῦν σὲ θεατρικὰ παραστάσεις. Στὸς ἐπισκέπτες τῆς ἐκθέσεως ἔλαμε ἰδιαίτην ἐντύπωσιν ὅτι τὰ ἀνεκτίμητα «κιμονῶ» διετηρήθησαν σὲ ἀρίστην κατάστασιν παρὰ τὴν πάροδον ὀλοκλήρων αἰώνων.

Ἡ ἐφημερίδα «Απογευματινὴ» ἀναγγέλλει τὴν ἱδρυσὴν τῆς Ἐταιρείας.

2. Τα πρώτα στηρίγματα της Εταιρείας

Όλα τα επόμενα δέκα χρόνια, δραματικά για την Ελλάδα και την ανθρωπότητα, η Εταιρεία εδρεύει και συνεδριάζει αρχικά στη Δημοτική Βιβλιοθήκη και κατόπιν στο σπίτι του Γεν. Γραμματέα Αλ. Λέτσα στην οδό Πολωνίας 14 (σημερινή Αλ. Σβώλου). Ο ακάματος Γενικός Γραμματέας της Αλέξανδρος Λέτσα αναπτύσσει πρωτοφανή δραστηριότητα προς κάθε κατεύθυνση για να προσθέσει πόρους που θα ευδοώσουν τον σκοπό της. Πολλοί Μακεδόνες σπεύδουν να τη συνδράμουν. Πρώτες από όλους οι Ιερές Μονές Βατοπεδίου και Καρακάλλου καταθέτουν τον οβολό τους και την ευλογία του Αγίου Όρους το φθινόπωρο του 1939. Ακολουθούν οι Μητροπολίτες Αλεξανδρουπόλεως Σωφρόνιος και Αρναίας, Ιερισσού και Αγίου Όρους Σωκράτης. Ο οβολός εκείνος θα αποδειχθεί πραγματικά ευλογημένος. Η Ορθοδοξία παραμένει η κιβωτός του Γένους.

Κινούνται, επίσης, οι Μακεδόνες. Και συγκινούνται. Από την Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 1939, ο Φίλιππος Στ. Δραγούμης στέλνει τα Στρατιωτικά Ενθυμήματα του Μακεδόνα αγωνιστού και ιστορικού του 1821 Νικολάου Κασομούλη και γράφει στον Πρόεδρο της Εταιρείας και Δήμαρχο Θεσσαλονίκης Κ. Μερκουρίου:

Είναι ευτύχημα που αποφασίσθηκε τέλος πάντων η ίδρυση Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών που επί τόσα χρόνια μελετούσαμε διάφοροι Μακεδόνες, εγκατεστημένοι εδώ, και που για έλλειψη πόρων δεν καταφέραμε να πραγματοποιήσουμε.

Ο Φίλιππος Στ. Δραγούμης είναι γιος του άλλοτε Υπουργού των Εξωτερικών και Πρωθυπουργού Στεφάνου Δραγούμη που ενίσχυσε την Επανάσταση των Μακεδόνων το 1878 στον Όλυμπο, τα Πιέρια και την Άνω Μακεδονία. Είναι αδελφός της Ναταλίας – χήρας του Παύλου Μελά –, και του εθναποστόλου Ίωνος Δραγούμη τον οποίον είχε διαδεχθεί ως βουλευτής Φλωρίνης. Διετέλεσε Γενικός Διοικητής Μακεδονίας, Υφυπουργός Εξωτερικών και Υπουργός Εθνικής Αμύνης. Ως Πρόεδρος της Παγκείου Επιτροπής και του Συλλόγου προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων ενίσχυε συνεχώς την Εταιρεία και ήταν εξ αρχής εταίρος της.

Πρώτος εξ όλων ο Δήμος Σερρών, την 3η Νοεμβρίου 1939, χαιρετίζει την ίδρυση της Εταιρείας και αποφασίζει την οικονομική ενίσχυσή της. Ο Δήμαρχος Σερρών Γεώργιος Μόσχου αναφέρει μεταξύ άλλων:

Η αναγγελία περί ιδρύσεως της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών εχαιρετίσθη μετά χαράς και ικανοποιήσεως (...) Επιβεβλημένον καθήκον είναι παντός μεν Έλληνος, ιδιαίτατα δε Μακεδόνα, η ενίσχυσις παρομοίων προσπαθειών (...) Θα ενισχύσωμεν ταύτην και υλικώς (...) και ηθικώς διά της εξάρσεως του έργου σας και παρορμήσεως των συμπολιτών μας.

Μετά από πέντε μήνες ακολουθεί ο Δήμος Κοζάνης που αποφασίζει οικονομική ενίσχυση και αναλαμβάνει να οργανώσει διάλεξη της Εταιρείας στις 5 Μαΐου 1940. Ο Δήμαρχος Γεώργιος Ρεπανάς εκφράζει τον γενικό ενθουσιασμό, αλλά και γίνεται μάντης καλών. Γράφει:

Έχομεν την τιμήν να εκφράσωμεν τον ενθουσιασμόν και την χαράν ημών ήν ησθάνθημεν εν τω ακούσματι της ιδρύσεως της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, μελλούσης ασφαλώς να αποδώση τα παρά πάντων των Μακεδόνων προσδοκώμενα πνευματικά αγαθά.

Επίσης ο Δήμαρχος Φλωρίνης Νικόλαος Χάσος, γιος Μακεδονομάχου,

ενημερώνει ότι έχει προετοιμάσει τη διάλεξη της Εταιρείας που θα γίνει στις 14 Απριλίου 1940.

Ανατέλλει το 1940. Ο πόλεμος μαινεται στην Ευρώπη την οποία σαρώνουν οι γερμανικές στρατιές από τον Σεπτέμβριο του 1939. Στις 3 Φεβρουαρίου 1940 ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων Μακεδονίας και Θράκης ενισχύει την Εταιρεία με 3.000 δραχμές της εποχής. Το έγγραφο υπογράφουν ο Γενικός Γραμματέας της Δ. Τσίτσης και ο Αντιπρόεδρος της Δ. Χατζόπουλος, ένας από τους 34 πατέρες ιδρυτές. Άλλες 3.000 δραχμές συνεισφέρει, μετά από 21 ημέρες, ο Σύλλογος Καπνεμπόρων Θεσσαλονίκης. Στις 19 Απριλίου το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης προσφέρει 15.000 δραχμές.

Το νεαρό και προοδευτικό, έως ριζοσπαστικό για την εποχή του, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης γίνεται μοχλός ανάπτυξης στα εκπαιδευτικά ζητήματα του τόπου, της έρευνας, αλλά και το επίκεντρο πολιτικοϊδεολογικών ζυμώσεων και ανάπτυξης διαλόγου. Γύρω από το Πανεπιστήμιο αναπτύχθηκαν επιστημονικά ιδρύματα και οργανισμοί με ποικίλη δραστηριότητα που πλούτισαν το πνευματικό πρόσωπο της Θεσσαλονίκης προσδίδοντας νέα δυναμική.

Η λογοτεχνία και η γενικότερα πνευματική αναζήτηση περνά σε έντονους ρυθμούς ανάπτυξης. Ήδη από τη δεκαετία του '20 κάνουν την εμφάνισή τους τα πρώτα περιοδικά, έχει εκδοθεί νωρίτερα το «Ημερολόγιο Θεσσαλονίκης» της Μερόπης Τσιώμου, ενώ το 1925 κάνει την εμφάνισή του το «Μακεδονικόν Ημερολόγιον» του Νικολάου Σφενδόνη. Το σημαντικότερο, ωστόσο, λογοτεχνικό περιοδικό εκδόθηκε το 1932 και αποτέλεσε την απαρχή μιας νέας, πρωτοποριακής εποχής στη δημιουργική λογοτεχνία της Θεσσαλονίκης αλλά και της Ελλάδας γενικότερα. Πρόκειται για το περιοδικό «Μακεδονικές Ημέρες», από το οποίο ξεπήδησε η γενιά του μεσοπολεμικού μοντερνισμού, που αποκαλέσθηκε και «Σχολή της Θεσσαλονίκης». Είναι το φυτώριο στο οποίο αναπτύχθηκε ο «εσωτερικός μονόλογος» στην πεζογραφία αλλά και η νέα ποίηση που αναπτύχθηκε στη Θεσσαλονίκη. Διευθυντής του ο Πέτρος Σπανδωνίδης, ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας, λίγα χρόνια αργότερα.

Μέσα από αυτόν τον διαρκώς ανανεούμενο χώρο πνευματικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης του τόπου θα προέλθει και η ίδρυση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, ως σωματείο επιστημονικό αλλά και διεκδικητικό της ιστορικής αλήθειας και πραγματικότητας, με στόχο την έρευνα και ανάλυση της ιστορίας της Μακεδονίας.

Το έγγραφο της Ιεράς
και Κοινοβιακής Μονής
Καρακάλλου.

ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗ
ΜΟΝΗ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΥ
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΑΘΩ

Έν τῇ Ἱερῇ Μονῇ Καρακάλλου τῆς 21^{ης} Δεκεμβρίου 1939

Αριθ. Πρωτοκ. 259

Ημερὴ ἐπέθετο
 2-11-59

Ἐὰς

Ἀξιολόγω Ἐκείνῳ Ἐλαφίῳ
 Λοιμωδολογικῷ Ἰνστιτῦτῳ Σημείωσι
 Θεσπιάδος Κυρίου Κ. Μερμαροῦ
 ἐν Ἀθήναις

Κύριε Ἐκείνῳ

Ἀγαπητέ μου ἐγὼ εἰς ἄριθ. 8 τῆς 11^{ης} φθινοπώρου
 ἔγγραφο ἔγραψα, περὶ ἐπιβολῆς τοῦ πρώτου τόμου ἐν
 ἕκτῳ τῆς Ἑπετάρας Ἐλαφίας, γρηγοροῦν ἐπὶ
 τῆς ἡμετέρας Μονῆς, ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἐκείνου ἰατροῦ
 ἐπὶ ἐπιβολῆς, ἐπὶ αὐτῷ ἐπιθυμῶν ἔργον, ἐπιφέρει
 ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνου, ἡμῶν τι ἀποφασιστικῶς τοσούτῳ ἐν 250
 δρακμῶν, (ἂν ἀποφασιστικῶν τῆς Ἑπετάρας Ἐλαφίας διὰ
 τῶν/μῶν ἐπιβολῆς) ἐπὶ τῶν/μῶν ἐπιβολῆς αὐτῆς ἐκείνου ἀρχῆς
 τῆς ἐπιβολῆς αὐτῆς ἐπιβολῆς τῆς ἡμετέρας Μονῆς.

Ἐπὶ ἐπιβολῆς αὐτῆς ἐπιβολῆς τῆς ἐκείνου ἐπὶ
 ἐπιβολῆς ἐπιβολῆς ἐπὶ τῶν/μῶν ἐπιβολῆς ἐπιβολῆς

Μεταίτητος γυνῆς
 Διόνυσος τῆς Ἐκείνου ἐπιβολῆς

Ὁ ἰατρός ἐκείνου ἐπιβολῆς τῆς ἐκείνου ἐπιβολῆς
 Κ. Μερμαροῦ ἐπιβολῆς ἐπιβολῆς ἐπιβολῆς ἐπιβολῆς

Ο Φίλιππος Στ. Δραγούμης,
αδελφός του Ίωνος και της
Ναταλίας Π. Μελά, συγχαίρει.

Φ. Δραγούμης

Εταιρεία
Μακεδονικών
Σπουδών
21/11/39

Αθήνα, 18 Νοεμβρίου 1939.

26 Λεωφόρος Αμαλίας.

Πηφύλ 21-11-39

Φθ Πρμ 21.

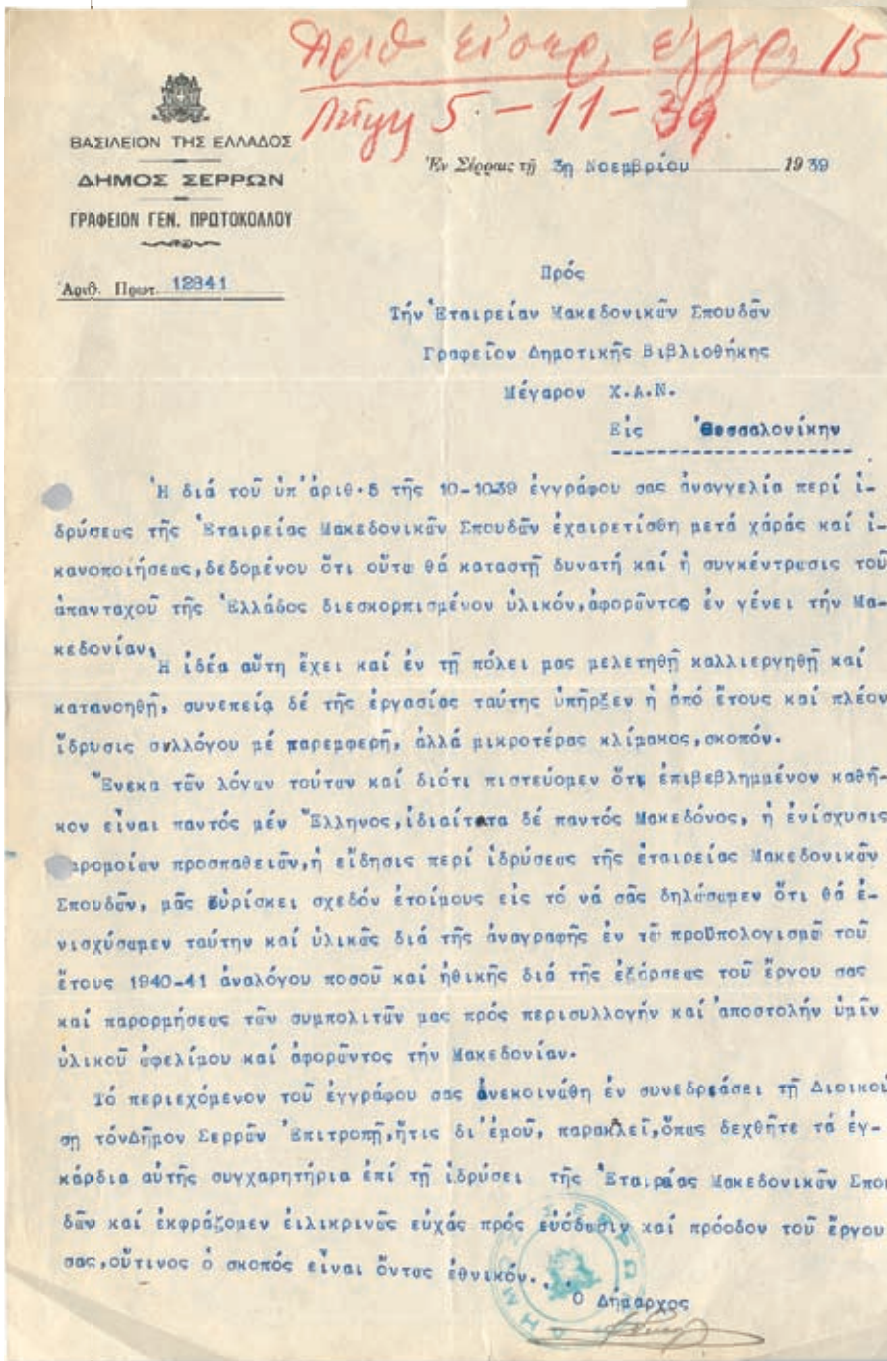
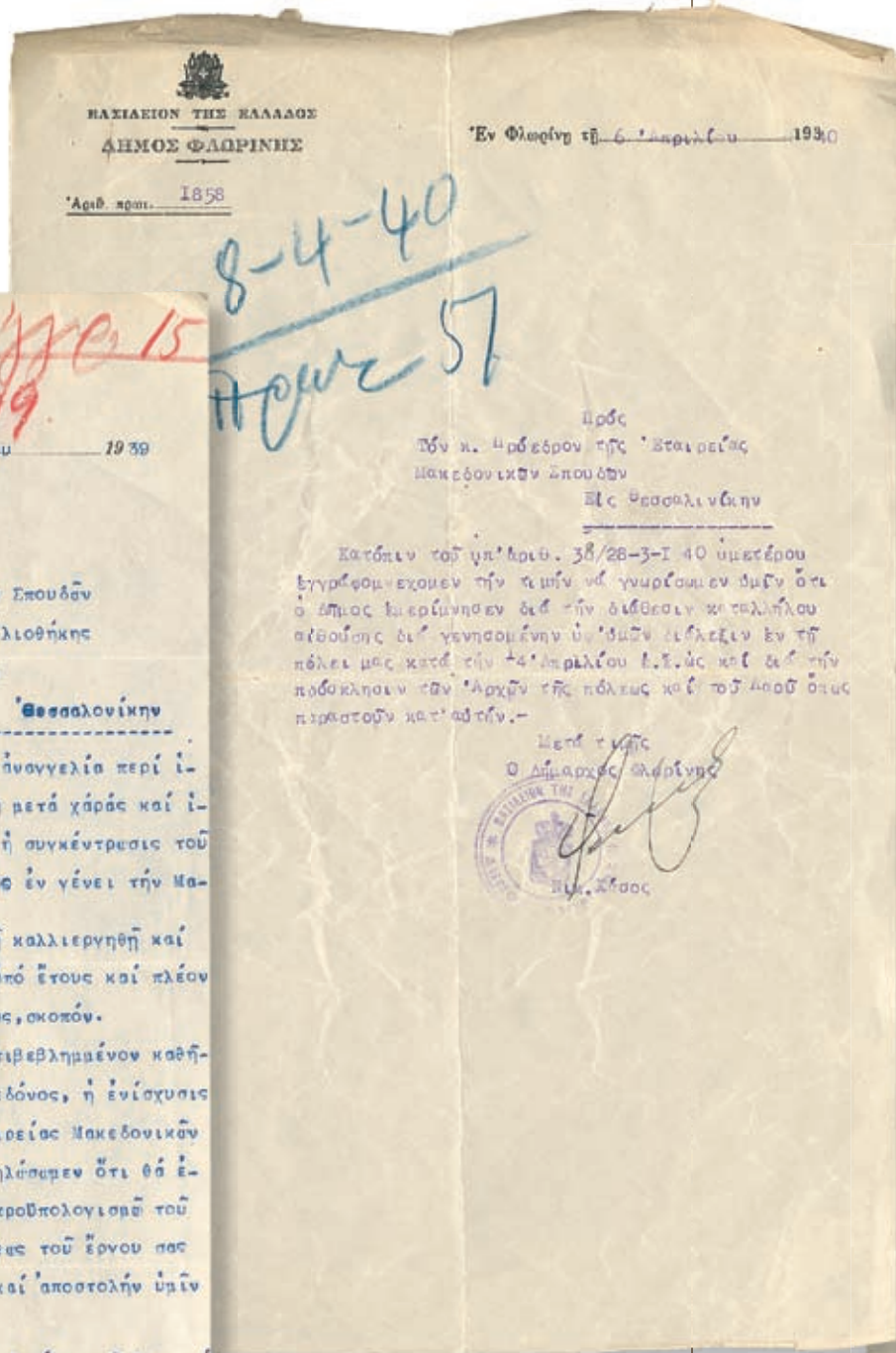
Κύριε Πρόεδρε,

Έλαβα το γράμμα σας
της 12 Οκτωβρίου. Διά σας αποκαθήκηνα ωρίτερα,
ρατί ήθελα να σας στείλω αμέσως ζήτησαν
δύο γράμματα το ενδιαφέρον μου για το σκοπό πο
βόλεται μπροστά σας. Σας στέλλω αμέσως για
τη Βιβλιοθήκη της Εταιρείας των Α' τόμο των
Στρατιωτικών Ενθυμμάτων της Μακεδονίας από
της το άρματα της ανεξαρτησίας (1821-33)
Νικολάου Κακομάνη, που κυριεύει με δαπάνης της
Πατρικής Επιτροπής, με ήμερα ισόβιο μέλος της
και κδικά από αυτήν υποστήριξη να υποστηρίξει
την έκδοση της.

Είμαι ενήμερος με αποφασίζω πάλι
πάντα στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών,
πο επί των χρόνων μελετήσαμε διάφορα
Μακεδονίας, έγραψα σημεία εδώ, και πο για έλαβε
πόρτα διά καταφέρω να παρακαταστήσω.

Κύριε Κ. Μπαρδύ
Πρόεδρα της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών
Διεύθυνση Θεσσαλονίκης κλπ.
5 Θεσσαλονίκης.

Το έγγραφο του Δήμου
Σερρών.

Το έγγραφο του Δήμου
Φλωρίνης.

Το έγγραφο του Δήμου Κοζάνης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΒΡΥΤΑΝΕΙΑ

Εν Θεσσαλονίκη τη 19^η Απριλίου 1940

Αριθ. Πρωτ. 5115

Β.

Π ρ ο ς

την Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών

Ενταύθα

Λύμα 20-4-40

πρ 5715 53

Α.Π. 53

Είς απάντησιν τοῦ ὑπ'ἀριθ. 34 ὑμετέρου ἐγ-
γράφου, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὅτι τὸ Πρυτανικὸν
Συμβούλιον κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτοῦ τῆς 10ης τρεχ. ἐνέκρι-
νε πίστωσιν 15.000 δραχ. ὡς ὀλικὴν ἐπίσχεσιν ὑμῶν.

Μετὰ τιμῆς

Ὁ Πρύτανης

Το έγγραφο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Εν Κοζάνη τη 5^η Απριλίου 1940

Αριθ. Πρωτ. 1489

πρὸς τὴν Εταιρείαν
Μακεδονικῶν Σπουδῶν

Προσπελάουσιν

Κύριε Πρόεδρε

ἔφταχοι τῶν ὑπ'ἀρ. 5/1939 καὶ 38/1940
ὑμετέρων ἐγγράφων

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσωμεν καὶ
διὰ τῆς περιστάσεως ἡμῶν τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν χαρὰν
ἡμῶν ἣν ἠσπένδομεν ἐπὶ τῇ ἀκούσματι τῆς ἐπεύσεως τῆς
Ἐπιτροπῆς Μακεδονικῶν Σπουδῶν, μελλούσης ἀποφασίσει νὰ ἀ-
πεύσῃ τὴν κατὰ πάντων τῶν Μακεδόνων προσεχόμενα κενυ-
ματικὰ ἔργα.

καὶ ὡς πρὸς τὸ ὑπ'ἀρ. 5/1939 ἐγγράφον σα-
τὸ Συμβούλιον τοῦ Δήμου Κοζάνης οὐδ' ἐκμεληθῆ ἔσφαλθε
τῇ ἐπιστητῇ ἡμῶν καὶ τῆς ἀμεροχρηστῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς
ἐγγραφῆς σχετικῆς κανάλισαι εἰς τὸν ὑπὸ φημίον Πρω-
πολογισμὸν τοῦ Δήμου 1940-41.

καὶ εἰ τὸ περιεχόμενον
τοῦ ὑπ'ἀρ. 37/1940 ἐγγράφου εἰς ἀσχέσει μετὰ τὴν σκοπο-
μένην διάλεξιν ἐν τῇ τάξει μετὰ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν
ὑμῶν Ἐπιτροπῆς, εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὴν πρότασιν ὑ-
μῶν καὶ θέλομεν ἐκμεληθῆ τῆς ἐξουρέσεως τῆς ἀπεύσεως
διὰ τὴν ἀριστερὰν ταύτην τῆς 5 Μαΐου ἐ.ε. καὶ τὴν προσι-
αε προσκλήσεως τῶν ἄρχων καὶ τῶν στενοσυμβῶνων, μετὰ τὴν
περὶ ἀποφασιστικῶν ἐγκαίρως ἀποσκευασθῶμεν εἰς τὴν περιλατ-
οῦν τῆς εἰς εἰσπένδομεθα λόγον τοῦ ἀναρῆσε τῆς ἀμιλλῆ-
ας ἢ ὄρισμοῦ ταύτης εἰς ἑλλην ἡμέραν καὶ ὄραν.

ἀνεκρετῆτον ἀσπῆτως θεωροῦμεν ὅπως γνωρίζωμεν ἐγκαίρως
τὴν ἡμέραν τῆς ἀπέσεως ἐνταύθα τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς
τῆς τῆς Ἐπιτροπῆς Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ὡς καὶ τὴν ὄραν
καὶ ἦν καὶ κατὰ τὴν γνώμην ὑμῶν εἰς νὴ γίνῃ ἡ ἀμιλλῆ-
αὐτῆ εἰς ἀριστερῆς ὑμῶν ἀνεκρετῆτως.

ἀσπῆτως καὶ πάλιν τὴν εὐδωσον τοῦ ἔργου τῆς Ἐπι-
τροπῆς καὶ ἐν ἀναμονῇ νεωτέρης οὐκ

Ἐπιτελοῦμεν
Ὁ ἀρχηγὸς
G. Ρεπανθῆ
Γ. Ρεπανθῆ

3. Τα «Μακεδονικά» υπό τα τηλεβόλα

Πρώτο μέλημα της Εταιρείας, με τους πρώτους πόρους της, είναι να εκδώσει με τη συνεργασία επιφανών επιστημόνων εταίρων της το ετήσιο περιοδικό της σύγγραμμα υπό τον τίτλο *Μακεδονικά*. Εκδίδεται, τέλη 1940, υπό τους ήχους των τηλεβόλων και αφιερώνεται *Εις τους ηρωϊκώς υπέρ της ελευθερίας αγωνιζόμενους Έλληνες που έχουν ανατρέψει τους Ιταλούς επιδρομείς και προελαύνουν ακάθεκτοι στη Βόρειο Ήπειρο, ενώ η Θεσσαλονίκη βομβαρδίζεται.*

Στα Προλεγόμενα του πρώτου αυτού ιστορικού τόμου των *Μακεδονικών* το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας γράφει:

Καθ' ον χρόνον ο ηρωϊκός μας στρατός αποκρούει και συντρίβει δόλιον επιδρομέα, πολλάκις επιβουλευθέντα όχι μόνον την ανεξαρτησίαν και την ελευθερίαν της χώρας μας, αλλά και αυτόν τούτον τον πολιτισμόν μας, κυκλοφορεί ο πρώτος ούτος τόμος των «Μακεδονικών», έργον δηλαδή καθαρώς ειρηνικόν. Υπό άλλας συνθήκας αναμφιβόλως θα εγίνετο ούτος μετ' ενθουσιασμού δεκτός και τούτο διότι, ενώ, αι λοιπαί χώραι του Ελληνισμού, η Ήπειρος, η Θράκη, η Θεσσαλία, η Επτάνησος, η Κρήτη, ο Πόντος, η Μικρασία, είχαν από πολλού αποκτήσει, ως γνωστόν, τα επιστημονικά των σωματεία και τα περιοδικά των συγγράμματα, η Μακεδονία εις το σημείον τούτο είχε καθυστερήσει.

Αλλά και σήμερον ότε «αγωνιζόμεθα να σώσωμεν την μεγάλην πνευματικήν και ηθικήν κληρονομίαν που οι αθάνατοι πρόγονοί μας κατέλιπον όχι μόνον εις ημάς, αλλ' εις ολόκληρον την ανθρωπότητα», κατά το εμπνευσμένον διάγγελμα του Βασιλέως μας, έστω και ο τόμος ούτος δείγμα της πνευματικής μας ζωτικότητος και αντοχής. Διότι δεν πρέπει να λησμονώμεν ημείς οι Έλληνες ότι ακόμη και εις χρόνους δυστυχίας διετηρήσαμεν ζωηράν την φλόγα της πνευματικής καλλιέργειας, ότι δι' ημάς υπήρχε πάντοτε «η εθνική παιδεία» και ότι εις αυτήν οφείλεται κυρίως η διατήρησις της εθνικής συνειδήσεως του λαού μας. Ιδιαίτερος η Μακεδονία δύναται να καυχάται διά τους λογίους της και τα περίφημά της σχολεία και τους διασημούς διδασκάλους, οι οποίοι edίδαζαν εις αυτά κατά τους χρόνους της δουλείας.

Υπό την έννοιαν αυτήν πρέπει να νοηθή και η έκδοσις του πρώτου τόμου των «Μακεδονικών» εν καιρώ πολέμου: ως δείγμα της ζωτικότητος του λαού μας και της προσηλώσεώς του εις τας πνευματικάς υποθήκας του παρελθόντος. Το γεγονός τούτο επιτρέπει ημάς να ανατρέξωμεν συντόμως εις τους σκοπούς και τας επιδιώξεις της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, αφού το μέχρι τούδε υπ' αυτής συντελεσθέν έργον εκτίθεται κατωτέρω εις τα «Πεπραγμένα».

Η έρευνα της Μακεδονίας, της οποίας ο ελληνικός χαρακτήρ και πολιτισμός, παρά τας ποικίλας κατά καιρούς επιδρομάς ξένων λαών, διετηρήθη έκδηλος μέχρι σήμερον, δεν επεξετάθη εξ ίσου συστηματικώς εις όλους τους κλάδους της επιστήμης ουδ' εις όλας τας εποχάς. Ενώ δηλαδή η αρχαία της Ιστορία ηρευνήθη οπωσδήποτε, η μεσαιωνική και νεωτέρα της ιστορία, η λαογραφία και τα γλωσσικά της ιδιώματα, τα ήθη και έθιμα και αι λοιπαί εκδηλώσεις του ψυχικού βίου του λαού της, παρά τα μέχρι τούδε γενόμενα επ' αυτών δημοσιεύματα, των οποίων τινά είναι όντως αξιόλογα, δεν έτυχον ακόμη της δεούσης συστηματικής επιστημονικής μελέτης. Εις το τελευταίον δε τούτο ακριβώς οφείλεται και το γεγονός ότι η αληθώς μεγάλη συμβολή των Μακεδόνων εις τους υπέρ της ελευθερίας αγώνας του Έθνους δεν εξετιμήθη εισέτι επαρκώς υπό των ιστορικών μας.

Είναι ανάγκη ως εκ τούτου να καταβληθή πάσα προσπάθεια όπως ερευ-

νηθή η Μακεδονία συστηματικότερον, ίνα ούτω και επιστημονικώς καταλάβη εις την ιστορίαν του Έθνους και μεταξύ των άλλων χωρών της Ελλάδος την θέσιν, η οποία της ανήκει.

Η Ε.Μ.Σ. τούτο ακριβώς έθεσεν ως κύριον σκοπόν της. Εις το περιοδικόν της σύγγραμμα «Μακεδονικά» θα αποταμιεύεται παν ό,τι αμέσως ή εμμέσως συνδέεται με την ζωήν και την ιστορίαν της Μακεδονίας και του Μακεδονικού λαού και θα μνημονεύεται συγχρόνως παν δημοσίευμα ημετέρων και ξένων σχετιζόμενον με την Μακεδονίαν, ως επίσης και πάσα πνευματική εν Μακεδονία εκδηλώσις.

Ίνα δε διευκολύνη η Ε.Μ.Σ. την δημοσίευσιν πρωτοτύπων συγγραμμάτων, αναφερομένων εις την από πάσης απόψεως έρευναν της Μακεδονίας, ακόμη και του φυσικού πλούτου αυτής, ίδρυσε και την «Μακεδονικήν Βιβλιοθήκην», της οποίας ήδη εξεδόθησαν δύο δημοσιεύματα, ως αναγράφεται εν τω οικείω τόπω. Επιθυμούσα δε γενικότερον να συμβάλη εις την καλύτεραν μελέτην και γνώσιν της ιστορίας της Μακεδονίας δεν θα διστάση να περιλάβη εις την «Μακεδονικήν Βιβλιοθήκην» και μεταφράσεις έργων περί Μακεδονίας ξένων δοκίμων συγγραφέων.

Προς τούτοις έχομεν σκοπόν, εφ' όσον οι πόροι της Εταιρείας και η προθυμία των συνεργατών αυτής θα επιτρέπουν, να δημοσιεύσωμεν και βοηθητικά αναγνώσματα διά τους μαθητάς των σχολείων, αναφερόμενα εις την ιστορίαν της Μακεδονίας, ίνα γνωρίσουν όσον το δυνατόν καλύτερον όλα τα Ελληνόπουλα την ηρωϊκήν και ωραιάν μας ταύτην χώραν.

Σημειωτέον ότι ο σκοπός, τον οποίον έθεσεν η Ε.Μ.Σ. εις το έργον της, δεν είναι μόνον επιστημονικός, αλλά και μορφωτικός. Φιλοδοξεί δηλαδή να ενίσχυση πάσαν πνευματικήν κίνησιν εις την Βόρειον Ελλάδα.

Την δράσιν της ένεκα τούτου δεν περιώρισε μόνον εις την Θεσσαλονίκην, αλλά την επεξέτεινε και εις τας επαρχίας. Ήδη ήρχισε να ιδρύη εις τα αξιολογότερα κέντρα της Μακεδονίας Παραρτήματα, με ωρισμένην αυτοτέλειαν και ιδιαίτερον Κανονισμόν λειτουργούντα, τα οποία θα συμβάλουν πολύ εις την καλύτεραν μελέτην των κοινοτικών και ιδιωτικών αρχείων, εις την συλλογήν του λαογραφικού και του γλωσσικού υλικού εκάστης περιοχής, εις την ίδρυσιν λαϊκών (μάλιστα δε δανειστικών) βιβλιοθηκών, όπου δεν υπάρχουν τοιαύται, ή εις την ενίσχυσιν των υφισταμένων ήδη. Διά των μέσων τούτων και άλλων τινών παρεμφερών θα προσπαθήση η Ε.Μ.Σ., εν στενή συνεργασία με τα διάφορα Παραρτήματά της, να προωθήση την πνευματικήν ζωήν εις τας επαρχίας, εξυπηρετούσα και διά του τρόπου τούτου το σύνολον.

Την δράσιν της η Ε.Μ.Σ. φιλοδοξεί να επεκτείνη συν τω χρόνω προς όλα τα επίπεδα των εκδηλώσεων της πνευματικής ζωής εις την Βόρειον Ελλάδα, να δημιουργήση εντονωτέραν πνευματικήν κίνησιν, να γίνη, ει δυνατόν, εις των κυριωτέρων συντελεστών της όλης πνευματικής κινήσεως εν Μακεδονία.

Κατά ταύτα η σημασία του έργου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών από επιστημονικής και μορφωτικής και εθνικής απόψεως είναι καταφανής. Διά τούτο επικαλούμεθα την ηθικήν και υλικήν ενίσχυσιν παντός Έλληνοσ και την συνεργασίαν παντός επιστήμονος ασχολουμένου ειδικώτερον με την Μακεδονίαν. Είμεθα δε βέβαιοι ότι ιδίως οι διανοούμενοι και οι εύποροι Μακεδόνες, αντιλαμβανόμενοι την σπουδαιότητα και τον εθνικόν χαρακτήρα του έργου της Ε.Μ.Σ., θα πράξουν ό,τι είναι δυνατόν, ίνα συνεχισθή η αρξαμένη προσπάθεια και καταστή δυνατή η πλήρης εξασφάλισις μακράς ζωής του έργου τούτου.

Εις στιγμάς, καθ' ας όλων μας η σκέψις – και πολύ δικαίως – είναι προσηλωμένη εις τον υπέρ της ελευθερίας του Έθνους ιερών αγώνα, ίσως φανή η έκκλησίς μας αύτη όχι πολύ επίκαιρος. Βέβαιοι εν τούτοις επί την τελικήν νίκην του δικαίου και εις προσεχές καλύτερον μέλλον αποβλέποντες, έχοντες δε συγχρόνως βαθείαν πίστιν εις το έθνος και την αποστολήν του και την ζωτικότητα του, δεν ηθελήσαμεν ν' αναβάλωμεν την έκκλησιν ταύτην. Ευλόγως δε δυνάμεθα να προσθέσωμεν ότι και η μελέτη της ιστορίας μας εθεωρείτο πάντοτε ως πολύτιμος συμβολή εις τους υπέρ ελευθερίας αγώνας του Έθνους, διότι ούτω εφυλάσσετο πάντοτε άσβεστος η εθνική παράδοσις του λαού μας και διετηρούντο αμείωτοι αι πνευματικά υποθήκαι των ενδόξων προγόνων μας.

Ο ιστορικός πρώτος τόμος των «Μακεδονικών».

Την αυγή της 6ης Απριλίου 1941 επιτίθεται κατά της Ελλάδος, από τη Βουλγαρία, και η πανίσχυρη γερμανική Στρατιά του φον Λιστ με μάζες τεθωρακισμένων και αεροπλάνων καθέτου εφορμήσεως. Αμυνόμενοι περι πάτρης εναντίον δύο Αυτοκρατοριών σε δύο πολεμικά μέτωπα, κατάμονοι οι ολιγοστοί Έλληνες γράφουν το Έπος των Μακεδονικών Οχυρών. Προηγουμένως, εν τω μεταξύ, η βασιλική κυβέρνηση της Γιουγκοσλαβίας είχε συνάψει με τον Χίτλερ Σύμφωνο Συμμαχίας βάσει του οποίου θα ελάμβανε ως πολεμική λεία τη Θεσσαλονίκη. Αλλά οι Γιουγκοσλάβοι αξιωματικοί και πατριώτες ανατρέπουν την κυβέρνησή τους, μάχονται κατά των Γερμανών και υποκύπτουν αμέσως.

Την 10η Απριλίου 1941 τα γερμανικά τεθωρακισμένα εισέρχονται στη Θεσσαλονίκη. Όλα τα παράθυρα όλων των σπιτιών της, κλειστά ερμητικά. Ευθύς αμέσως οι Γερμανοί κατακτητές καλούν την Εταιρεία να απαλείψει από τα Μακεδονικά τα Προλεγόμενά της, επειδή αυτά «θίγουν» τους Ιταλούς. Σύσσωμο το Διοικητικό Συμβούλιο, με αυταπάρνηση, αρνείται να εκτελέσει τη διαταγή! Και οι κατακτητές αντενεργούν βίαια. Κατάσχονται όλα τα αρχεία και τα πρακτικά συνεδριάσεων της Εταιρείας. Συλλαμβάνεται και κρατείται επί τρίμηνο στην τρομερή Γκεστάπο ο Γενικός Γραμματέας της Αλέξανδρος Λέτσας. Απαγορεύεται πανελλαδικά η κυκλοφορία των Μακεδονικών, δημεύονται στα βιβλιοπωλεία όλοι οι διαθέσιμοι ακόμη τόμοι και πολτοποιούνται. Ναζιστικό άουτο ντα φε. Αλλά στην υπόδουλη πια Μακεδονία και όλη τη λοιπή Ελλάδα δεν σβήνει το ιερών πυρ. Αντίθετα δυναμώνει και απλώνεται παντού.

Για την κρίσιμη εκείνη περίοδο ο Αλέξανδρος Λέτσας, αρκετά χρόνια αργότερα, γράφει σχετικά:

Ο Α΄ τόμος των «Μακεδονικών» εκκυκλοφόρησε καθ' όλον το διάστημα του ελληνοϊταλικού πολέμου όχι μόνον εν Μακεδονία, αλλά και τη λοιπή Ελλάδα. Όταν όμως ο Ναζισμός εθεώρησεν αναγκαίαν υποχρέωσίν του να σπεύση προς βοήθειαν της αγωνιάσης συμμάχου του φασιστικής Ιταλίας και, επιβληθείς κατά της μικράς Ελλάδος κατέλαβεν αυτήν, ως πρώτην εν Θεσσαλονίκη εκδήλωσιν αλληλεγγύης του προς τον Φασισμόν απήτησεν από την Εταιρείαν ν' απαλείψη από τον Α΄ τόμον των «Μακεδονικών» τα θίγοντα τον σύμμαχόν του «Προλεγόμενα» του τόμου τούτου. Το Διοικητικόν όμως Συμβούλιον της Εταιρείας ηρνήθη να υπακούση εις την αυθαίρετον αυτήν αξίωσιν του Κατακτητού, προθυμοποιηθέν ν' αντιμετωπίση τας σχετικές συνεπείας. Και αι συνέπειαι αυτά δεν εβράδυναν να εκδηλωθούν: Διετάχθη αμέσως η κατάσχεσις και καταταστροφή των εν τοις Βιβλιοπωλείοις της Θεσσαλονίκης ευρισκομένων αντιτύπων των «Μακεδονικών», απηγορεύθη η κυκλοφορία των εις ολόκληρον την Ελλάδα, κατεσχέθησαν το Αρχείο και τα Πρακτικά των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, άτινα εφυλάσσοντο (ελλείψει στέγης) εν τη κατοικία του Γενικού Γραμματέως αυτής κ. Αλεξάνδρου Λέτσα και διετάχθη η σύλληψις και φυλάκισις αυτού επί τρίμηνον.

Και για τη δράση της Εταιρείας στα πρώτα της βήματα ο Λέτσα συμπληρώνει:

Εν τω μεταξύ, παρά την συνεχιζομένην και εντεινομένην πύκνωσιν των ζοφερών νεφών του Ευρωπαϊκού ορίζοντος, άτινα επέφερον την κήρυξιν του δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου, κατεβλήθη προσπάθεια ενεργότερας εμφανίσεως της Εταιρείας, τόσον εις την Θεσσαλονίκην, όσον και εις τας άλλας μακεδονικάς πόλεις διά διαλέξεων και ιδρύσεως Παραρτημάτων εις τας κυριωτέρας πόλεις της Μακεδονίας.

Πρώτη τοιαύτη διάλεξις εγένετο εις το αμφιθέατρον του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης υπό του Γενικού Γραμματέως της Εταιρείας κ. Αλ. Λέτσα με θέμα «Οι σκοποί και αι επιδιώξεις της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών». Κατά την διάλεξιν εκείνην παρέστησαν αι διοικητικά, δικαστικά και στρατιωτικά αρχαί της πόλεως, καθηγηταί του Πανεπιστημίου και των Γυμνασίων, τα μέλη της Εταιρείας και πολλοί άλλοι πολίται, εδόθη δε ευκαιρία να γνωσθή εις ευρύτερον κύκλον η ίδρυσις της Εταιρείας και η έκτασις των επιδιώξεων αυτής εντός του πλαισίου των εθνικών μας δικαίων εν Μακεδονία και της εκπολιτιστικής και μορφωτικής εξελίξεως του μακεδονικού λαού.

Επηκολούθησαν ανάλογοι διαλέξεις εν Κοζάνη, Φλωρίνη, Καστορία, Ορεστικό Άργει, Βογατσικό, Βεροία και Ναούση με ομιλητάς τους κ.κ. Αλ. Λέτσαν, Αντ. Σιγάλαν και Ι. Βασδραβέλλην, μετά τας οποίας ιδρύθησαν εις τας πόλεις ταύτας Παραρτήματα της Εταιρείας, η λειτουργία των οποίων θα ερρυθμίζετο επί τη βάσει ειδικού Κανονισμού, τον οποίον θα ενέκρινε το Διοικητικόν Συμβούλιον. Δυστυχώς η επακολουθήσασα Κατοχή και η εντεύθεν δημιουργηθείσα αναταραχή παρηπόδισαν την λειτουργίαν των Παραρτημάτων τούτων.

Παραλλήλως προς τας ανωτέρω ενεργείας απεστάλησαν εγκύκλιοι και έγγραφα εις τους μητροπολίτας, δημάρχους και γυμνασιάρχας της Μακεδονίας, ως και εις τους διαφόρους οικονομικούς οργανισμούς της Θεσσαλονίκης και εις τας ιεράς μονάς του Αγίου Όρους, αφ' ενός μεν διά να καταστούν γνωσταί η ίδρυσις και η αποστολή της Εταιρείας, αφ' ετέρου δε διά να ζητηθή η ηθική και υλική ενίσχυσις του έργου αυτής εκ μέρους των εν λόγω λειτουργιών και οργανισμών.

4. Η Εταιρεία υπό Κατοχήν

Το φθινόπωρο του 1941 πλησιάζει η Μεγάλη Πείνα. Στη Θεσσαλονίκη ετοιμάζονται να εισέλθουν κατοχικά στρατεύματα της Βουλγαρίας, η οποία σε ανταμοιβή της από το Γ΄ Ράιχ έχει καταλάβει και προσαρτήσει ως βουλγαρικά εδάφη τη Δυτική Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία μέχρι τον ποταμό Στρυμόνα, όπου εξαπολύει άγρια συστηματική γενοκτονία. Κατά χιλιάδες οι Μακεδόνες από τους νομούς Σερρών, Δράμας και Καβάλας περνούν λαθραία το ποτάμι και καταφεύγουν πρόσφυγες στη Θεσσαλονίκη. Αντιμετωπίζοντας βαρύτερα καθήκοντα υπό δυσμενέστερες συνθήκες ο Δήμαρχος της Κ. Μερκουρίου παραιτείται από την Προεδρία και το Συμβούλιο της Εταιρείας. Στο έγγραφό του, 8 Νοεμβρίου 1941, αναφέρει μεταξύ άλλων:

Παρακαλώ να είσθε βέβαιοι ότι και ως απλόν μέλος δεν θα πάσσω να ενδιαφέρωμαι ζωηρώς υπέρ της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, η οποία υπέρ ποτέ ή άλλοτε καλείται σήμερα να προσφέρει πολυτίμους υπηρεσίας εις το Έθνος.

Αυτό ακριβώς πράττει η Εταιρεία. Τον Κ. Μερκουρίου διαδέχεται στην προεδρία ο εμπνευστής της και Αντιπρόεδρος της, καθηγητής Αντώνιος Σιγάλας, ο οποίος εξ αρχής στην πραγματικότητα αναπλήρωνε παντού τον Πρόεδρο.

Οι εμπειρίστατοι Μακεδόνες, όσοι δύνανται, στηρίζουν την Εταιρεία τους που είναι η υστάτη πνευματική καταφυγή τους.

Την 30ή Μαρτίου 1942 η Πάγκειος Επιτροπή, που ισόβιος Πρόεδρος της είναι ο Μακεδών πολιτικός και εξ αρχής εταίρος Φίλιππος Δραγούμης, επιχορηγεί την Εταιρεία με 15.000 δραχμές. Την επιχορήγηση επαναλαμβάνει κάθε χρόνο.

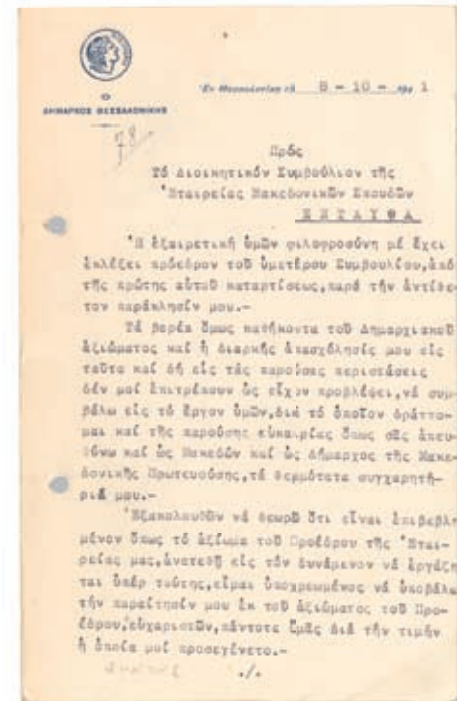
Τη 12η Δεκεμβρίου 1942 η Εριοβιομηχανία Ναούσης Λαναρά-Κύρτση και Σιας προσφέρει 500.000 δραχμές για να συγγραφεί και να δημοσιευθεί η άγνωστη έως τότε Ιστορία της Εθνεγερσίας των Μακεδόνων το '21 στο Βέρμιο και τον Όλυμπο.

Την 31η Μαρτίου 1943 ο Θεσσαλονικιός βιομήχανος Θρασύβουλος Σταματόπουλος, πάππος του σημερινού ομώνυμου πρέσβευς, συμπληρώνει το χρηματικό του έπαθλο για ανάλογο έργο Ιστορίας της Μακεδονίας.

Εν τω μεταξύ οι Γερμανοί κατακτητές παρακολουθούν άγρυπνοι τη δράση της Εταιρείας και με αλληπάλληλες διαταγές του Φρουραρχείου απειλούν να απαγορεύσουν τη λειτουργία της που μόνον προσωρινά επιτρέπουν κάθε τόσο για λίγους μόνον μήνες. Μετά από αγωνιώδεις προσπάθειες η προσωρινή άδεια λειτουργίας ανανεώνεται για να επακολουθήσουν σύντομα νέες αιτήσεις.

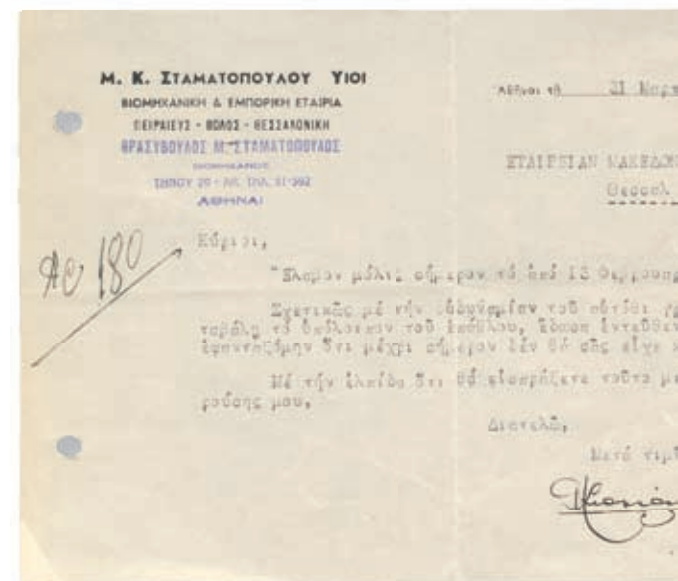
Ο σοφός καθηγητής της Λαογραφίας Στίλπων Κυριακίδης το 1942 αναλαμβάνει Πρόεδρος και θα παραμείνει Πρόεδρος τα επόμενα δημιουργικότερα 22 χρόνια μέχρι τον θάνατό του, 18 Μαρτίου 1964.

Υπουργός των Οικονομικών στην κατοχική κυβέρνηση της χώρας είναι ο Μακεδών Σωτήριος Γκοτζαμάνης, ιατρός και πολιτικός

Η Επιστολή του Δημάρχου Κ. Μερκουρίου.

Η Επιστολή του Θρασύβουλου Σταματόπουλου.

από τα Γιαννιτσία, γόνος Μακεδονομάχων. Ανεξάρτητα από τις πολιτικές ιδέες του και τις ευθύνες του, για τις οποίες μεταπολεμικά θα λογοδοτήσει, ο Γκοτζαμάνης ενισχύει αποφασιστικά την Εταιρεία. Την 11η Δεκεμβρίου 1942 ο αδελφός του Επαμεινώνδας Γκοτζαμάνης, εγκατεστημένος στο γραφείο του Υπουργού, ενημερώνει τον Αλέξανδρο Λέτσα ότι πλην του Θωμά Λαναρά μίλησε για την Εταιρεία και στον κ. Κουκουμπάνη. Και προσθέτει χαρακτηριστικά:

Μου υπεσχέθη ότι θα συνδράμη το έργο της. Ελπίζω να του αποσπάσω περί τας 200.000 με 300.000 δραχμάς. Αυτάς να τας διαθέσης διά την συγγραφήν της Ιστορίας του Μακεδονικού Αγώνος (...) Να δης τον κ. Νίκον Χατζήγεωργίου, καπνοβιομήχανον, εις τον οποίον θα τηλεφωνήση ο εδώ αδελφός του κ. Γεώργιος ίνα δώσουν ένα ποσόν (...)

Πάντως είναι υποχρέωσις όλων μας να συντρέξωμεν το εθνικόν έργο της Εταιρείας ίνα αποδείξωμεν ότι οι Μακεδόνες είμεθα και θα είμεθα Έλληνες παρά τας συκοφαντίας ορισμένων.

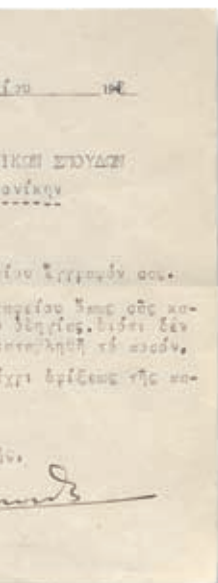
Στο παραπάνω γράμμα του, 12 Δεκεμβρίου 1942, ο Νόντας Γκοτζαμάνης ενημερώνει τον Αλ. Λέτσα ότι ο κ. Υπουργός των Οικονομικών, δηλαδή ο αδελφός του Σωτήρης Γκοτζαμάνης, κατήρτισε σχέδιο νόμου που τις επόμενες ημέρες επρόκειτο να υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο για να παραχωρηθεί δωρεάν στην άστεγη και φερέοικη Εταιρεία ένα κεντρικό δημόσιο οικόπεδο 2.000 τ.μ. απέναντι από τον Λευκό Πύργο. Πράγματι, στις 9 Φεβρουαρίου 1943 ο διευθυντής του ιδιαίτερου γραφείου του Γκοτζαμάνη Παναγιώτης Μάτσος, δικηγόρος Θεσσαλονίκης από το Μοναστήρι, ενημερώνει τον ακούραστο Λέτσα ότι εκείνη την ημέρα είχε συντελεσθεί η παραχώρηση του πολυτίμου οικοπέδου στην Εταιρεία. Συντελέσθη με τη δημοσίευση του υπ' αριθμόν 2099/8.1.1943 Νομοθετικού Διατάγματος στο υπ' αριθμόν 25 φύλλο, τεύχος Α', της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως με ημερομηνία κυκλοφορίας την 3η Φεβρουαρίου 1943. Και προσθέτει:

Ο Σεβαστός μας Υπουργός, παρά τας αντιδράσεις τας οποίας συνήντησε, μετέβαλεν εις πραγματικότητα την επιθυμίαν μας την οποίαν ωρισμένοι εχαρακτήριζον ως χιμαιρικήν.

Την ίδρυσιν της πνευματικής εστίας σας εν Θεσσαλονίκη θεωρώ σημαντικώτατον πνευματικόν γεγονός διά την Μακεδονίαν, ίσον εις έκτασιν και σημασίαν τας οποίας είχαν η ίδρυσιν του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εύχομαι ως γνήσιος Μακεδών την ευόδωσιν του ευγενούς σας έργου.

Το οικόπεδο είχε έκταση 2.015 τ.μ. και, με κεφαλή τον Λευκό Πύργο, καταλαμβάνει τον χώρο, ανάμεσα στις οδούς Εθνικής Αμύνης και Νικολάου Γερμανού, όπου αργότερα κτίσθηκαν τα δύο μεγαλοπρεπή εμβληματικά κτίρια, όπου σήμερα στο ένα στεγάζεται η Εταιρεία επί της οδού Εθνικής Αμύνης και στο δεύτερο το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, ο κινηματογράφος «Αριστοτέλειον», η Δημοτική Τηλεόραση Θεσσαλονίκης, η Πινακοθήκη και η αίθουσα συνεδρίων της Εταιρείας. Αλλά, έως ότου ανεγερθούν αυτά, θα έρρεε πολύ νερό στον Αξιό ποταμό και, χάρη στον Αλέξανδρο Λέτσα πρωτίστως, θα μεσολαβούσαν αλλεπάλληλα θαύματα για να κάνουν πραγματικότητα τη χίμαιρα. Η πρώτη, ωστόσο, χίμαιρα είχε γίνει πραγματικότητα. Και μάλιστα κάτω από τη βαριά μπότα των κατακτητών.

Εν τω μεταξύ η Εταιρεία συνεχίζει εις βάθος το επιστημονικό της έργο. Τον Ιούνιο του 1942 ορίζει τριμελή επιτροπή κορυφαίων καθηγητών Πανεπιστημίου οι οποίοι, παρά τα βαριά τους καθήκοντα και τις δυσμενέστατες περιστάσεις

της Κατοχής, αποδέχονται με μεγάλη τιμή να επιμελούνται τα ετήσια περιοδικά της και τα άλλα επιστημονικά δημοσιεύματά της. Χαρακτηριστικά ο καθηγητής Ανδρέας Ξυγγόπουλος αναφέρει στον Πρόεδρο:

Σπεύδω να ευχαριστήσω θερμότατα Υμάς και το Διοικητικόν Συμβούλιον διά την τιμήν ταύτην. Παρά τας πολλές και βαρείας διδακτικές ασχολίας μου, Κύριε Πρόεδρε, αποδέχομαι την εκλογήν ταύτην με την ελπίδα ότι θα συντελέσω κατά δύναμιν εις την ευόδωσιν των σκοπών της Εταιρείας.

Τον Σεπτέμβριο του 1942 ο λαμπρός ερευνητής των αγνώστων πηγών της ιστορίας Κωνσταντίνος Δ. Μέρτζιος γράφει από τη Βενετία στον Πρόεδρο ότι δεν έχει περατώσει και δεν μπορεί ακόμη να παραδώσει το έργο του *Μνημεία Μακεδονικής Ιστορίας*, επειδή ανακαλύπτει διαρκώς καινούργια αρχεία της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας και, ακόμη, μυστικά αρχεία του Βατικανού με εγκύκλιο του Πάπα Ευγενίου Δ' το 1440. Ανακάλυψε, επίσης, και ερευνά τα αρχεία των Ενετικών Προξενείων. Για την έκδοση αυτού του έργου του ο Κων. Δ. Μέρτζιος είχε συνεννοηθεί ήδη το 1940 με τον προεδρεύοντα Αντιπρόεδρο, καθηγητή Αντ. Σιγάλα, μετά τη μεσολάβηση του Μακεδόνα Προέδρου της Ακαδημίας Αθηνών, καθηγητού Αντωνίου Κεραμοπούλου από το Μπλάτσι, σήμερα Βλάστη.

Διαφαίνεται έτσι τι πολυσχιδή δραστηριότητα ανέπτυξε ευθύς εξ αρχής η άστεγη Εταιρεία. Σε ανταμοιβή της δικαιολογημένης καθυστέρησής του ο Κ. Μέρτζιος προσφέρει στον Στίλβωνα Κυριακίδη μίαν άγνωστη πληροφορία. Γράφει:

Τώρα ασχολούμαι με την βιογραφίαν ενός άλλου εγκρίτου Μακεδόνα, η οποία θα περιληφθή εις τα «Μνημεία Ιστορίας της Μακεδονίας». Πρόκειται περί του πρώτου Ορθοδόξου Αρχιεπισκόπου Δαλματίας Βενεδίκτου Κραλίδου αποθανόντος εν Βενετία. Ούτος ήτο γνωστός ως Κράλιεβιτς και θεωρείτο υπό πάντων και υπ'εμού Δαλματός. Εκ της ολογράφου διαθήκης του και εξ άλλων στοιχείων, όμως, προκύπτει ότι ήτο γνήσιος Μακεδών και δη συμπολίτης του κ. Κεραμοπούλου, από την Μπάλτσην.

Τελικά, το έργο *Μνημεία μακεδονικής ιστορίας* κυκλοφόρησε η Εταιρεία μετά από πέντε χρόνια, το 1947, και προκάλεσε επιστημονικό πάταγο. Όλα τα αντίτυπα εξαντλήθηκαν συν τω χρόνω και το 2007 επανακυκλοφόρησε σε β' έκδοση με χορηγία του Ναούμ Μπαμπατάκα, επιτίμου δικηγόρου Θεσσαλονίκης από το Μοναστήρι.

*Ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων
Μακεδονίας και Θράκης και ο
Σύλλογος Καπνεμπόρων Θεσσαλονίκης
ενισχύουν την Εταιρεία, ενώ το 1942,
στην Κατοχή, η Εργοβιομηχανία
Ναούσης Λαναρά-Κύρτση
χορηματοδοτεί τη συγγραφή βιβλίου για
το '21 στη Νάουσα.*

Η Θεσσαλονίκη σε αεροφωτογραφία του 1930. Αριστερά η οδός Εθνικής Αμύνης και στο κάτω αριστερά σημείο ένα μέρος του οικοπέδου που παραχωρήθηκε στην Εταιρεία. Χαμηλά στο κέντρο το κτίριο και το γήπεδο της ΧΑΝΘ. Δεξιά ο χώρος όπου αναπτύχθηκε αργότερα η Διεθνής Έκθεση.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΙΝΕΜΠΟΡΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
6408 ΣΠΗΥ & ΤΕΛ. 22-24
ΕΘΝΙΑΣΤΩΝ ΑΡΧΗΓΕΥΣΕΩΣ

Εν Θεσσαλονίκῃ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου 1942 10

Αριθ. Πρωτ. 26
26/2/40
90 ΠΕ 34

Πρὸς
τὴν Ἐταιρίαν Ἑλληνοβουλῶν Σπουδῶν
Ἐνταῦθα

Ἐξ ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 30/12/1939 ἡμετέρου ἐγγράφου, ἔχον τὴν τιμὴν νῆ εἰς γνωριωμὴν ὅτι ὁ Σύλλογός μας, ἐκτιμῶν θεδνῶς τὸν παρ' ὑμῶν ἐκιδιωτικὸν σκοπὸν, ἐθήρῃσε κοινὸν τριῶν χιλιάδων δραχμῶν (3.000) πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπιπέδων τῆς ἐκτελέσεως τοῦ πρώτου τεύχους τοῦ περιοδικοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Πρόεδρος
Ὁ Διευθυντής

ΕΠΙΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ
ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
ΕΣΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (ΚΑΤΑΝΕΜΑΤΑ)
ΕΝ ΚΑΘΥΣΣΩ (ΚΑΤΑΝΕΜΑΤΑ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡΑΧ. 200.000.000.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΚΑΠΙΤ	50.000
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ	50.000
ΤΑΜΕΙΟΝ	50.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	50.000
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ	50.000
ΤΑΜΕΙΟΝ	50.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	50.000
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ	50.000
ΤΑΜΕΙΟΝ	50.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	50.000

Ἐν Ἀθήναις τῆς 12ης Σεπτεμβρίου 1942
(Κατανομή)
Αριθ. 879/623/4
Τελε- ΓΡΑΜΜΑΤΗΣΙΑΣ

Αριθ 169

ΕΤΑΙΡΙΑΝ ἙΛΛΗΝΟΒΟΥΛΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θεσσαλονίκην

Κόριοι,
Ἐν τῇ διακασίᾳ μας ἐπίθυμῶν, ὅπως ἡ ἐπαναστάσις τῶν παρ' τὸ Βέρμιο κλέων καὶ χωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡ τοῦ ἰδιαιτέρως Πατρίδος Μασόσης, γίνῃ κτήμα τῶν πολλῶν καὶ ἐκδοθῇ αὐτῇ κατὰ τὴν μελέτη τῶν ὑπαρχόντων ἱστορικῶν σημειωμάτων καὶ λοιπῶν στοιχείων, ἔχομεν τὴν τιμὴν νῆ οὗς πληροφορησόμεν, ὅτι κατόπιν καὶ τοῦ ἀπὸ 20-11-42 ἐγγράφου τοῦ ὀμ. κ. Α. Λέτσα, ἐθέτομεν εἰς τὴν διάθεσίν σας τὸ ποσὸν τῶν 500.000.- Δρχ. ὅπερ θέλει χρησιμεύσει ὡς ἐκπῶλον διὰ τὴν συγγραφήν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Βερμίου καὶ Ὀλύμπου.

Τὸ ἐν λόγῳ ποσὸν ἐξελαινωσθεύει κατὰ τοῦ αὐτοῦ Γραφεῖου μας (Μεγ. Ἀλεξάνδρου 35), πρὸς τὸ ὅποσον ἐγγράμμεν ἀδελφοῦν, ἀντίγρασον δὲ τῆς ἐπιστολῆς μας ταύτης οὗς ἐσκαλεῖσθε, ἵνα λάθητε γνῶσιν.

Μετὰ τιμῆς
ΕΠΙΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ
ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

Befehlshaber Saloniki-Agäis
 Abteilung Militärverwaltung
 pol 7/2098 T/Wa
 O.U., den 1.3.1943.

Arch 185
 An die
 Mazedonische Ausbildungsgesellschaft
 Saloniki.
 Betr.: Weiterbetätigung.
 Bezug: Schreiben vom 19.2.1943.

*Teil des Mandatsmin
 Pylas, Dubrovnik, Trepodiv.
 Stravica*
zu Silvan

*Der Eingang Ihrer Anmeldung nach § 9 der Strafrechts-
 verordnung vom 27.12.1942 - Verordnungsblatt Nr. 10 -
 wird bestätigt. Über den Antrag wird nach Prüfung ent-
 schieden werden. Bis zur Zustellung der Entscheidung
 wird Ihnen die Weiterbetätigung in stets widerruflicher
 Weise gestattet.*

Für den Befehlshaber Saloniki-Agäis
 Der Chef des Stabes
 I.A. *J.V.*
 Kriegsverwaltungsrat.

Handwritten notes in Greek:
 Η είσοδος της
 αίτησης στην
 αρμόδια αρ.
 της 19.2.43
 έγινε λόγω
 12 μήνες.
 Πριν από αυτόν
 παύσαν να
 δουλεύουν
 οι άνδρες
 οι οποίοι
 δεν θα
 μπορούσαν

Befehlshaber Saloniki-Agäis
 Abteilung Militärverwaltung
 MV pol 7 2489 T/Wa.
 O.U., den 3. März 1943

Arch 185
 An die
 "Mazedonische Erziehungs pflegenden Bruderschaft"
 Saloniki
 Betr.: Weiterbetätigung.
 Bezug: Gesuch vom 26.2.43

Der Eingang Ihrer Anmeldung nach § 9 der Strafrechtsver-
 ordnung vom 27.12.42 - Verordnungsblatt Nr. 10 - wird be-
 stätigt. Über den Antrag wird nach Prüfung entschieden
 werden. Bis zur Bestellung der Entscheidung wird Ihnen die
 Weiterbetätigung in stets widerruflicher Weise gestattet.

Für den Befehlshaber Saloniki-Agäis
 Der Chef des Stabes
 I.A. *J.V.*
 Kriegsverwaltungsrat.

Διαταγές των Γερμανών κατακτητών προς την Εταιρεία.

11/12/42

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Αποστολή Πράξεο.

Χρόνι υδρωσική δυνάμει
υ. σωμό παρὰ εἰς τὴν
συμβαίνον ἐπίγειν δεκτικὴν
500.000 ὑψὲς ἐλαφύα
μαυροδονῶν σωουδῶν. εἰ
ἔωσα τὰ τὰ ἐρβόσαν εἰς δυνά
μοτι τῆς ἐλαφύας. βόωσοι
προσπίπλασι διὰ τῆς ἀγροτικῆς
καὶ ἀγῶν. κερφαί- ποσίον
δοὶ ἐνδρῆσαι τὸ τῶν ἀροτικῶν
κιν.

Προσδοῖ ἀπὸ ἐκνήσιμο τῆ
υ. Που σουρώνη τῆ ἐξέδοα
τῶν σωουδῶν τῆ ἐλαφύας εἰς
μοσ δωροκίδη εἰς διὰ ἀροτικῶν
κιν εἰς ἔργον. ἐπιπῶ τὸ τῶν

Μέσα στην Κατοχή
οι Μακεδόνες
ενοσχύνουν την
Εταιρεία και
ο Σωτήρης
Γκοτζαμάνης της
παραχωρεί το
οικόπεδο, όπως
αναγγέλλει ο αδελφός
του Επαμεωνόδας.

εἰς αὐτοὶ διὰ τῆς ἐλαφύας

Volo

εἰς εἰς ἐπιμεύση εἰς αὐτὴν ἡ ὑπό-
δοσι εἰς τῆς ἐλαφύας δὲ σωουδῶν
αὐτὴν εἰς κέρων ἴδιον κέρων.
Πλάτων εἶναι ὑποκρίων εἶναι,
μας τὰ ἀνδρῶν τῶν ἐπίων
ἔργον τῆς ἐν ἔργον ἐλαφύας,
ἀγαθὸν τῆς ἀνδρῶν ἐν
εἰσόδον ἴναι ἀνδρῶν εἰς
οὐ μαυροδονῶν εἰς εἰς εἰς ἔργον
δὲ κερφαί ποσίον τῶν σωουδῶν
εἰς ἔργον ἴριον οὐχὶ ἔργον
αὐτὴν σωουδῶν.
καὶ τὰ κροὶ τῶν σωουδῶν
ἐπιπῶ τῶν

σωφω κερφαί τῶν 200. 300.000
δεσφῶν. αὐτῶν τὰ τῶν δαδῶν
διὰ τῆς ἀγροτικῆς τῆς ἰσοδοῦ
τῶν μαυροδονῶν ἀγῶν 1903-
1909.

κερφαί εἰς διὰ ἰσοδοῦ
τῶν ἀνδρῶν κιν εἰς ἔργον
εἰς ἔργον ἔργον κιν εἰς ἔργον
τῶν ἀνδρῶν τῶν ἔργον τῶν
δεσφῶν ἐλαφύας μαυροδονῶν
σωουδῶν.

ἐκνήσιμο κιν εἰς ἔργον
υ. ὑποκρίων ὑποκρίων ἔργον
εἰς ἔργον εἰς ἔργον ἔργον
διὰ τῶν ὑποκρίων ὑποκρίων
2000 κερφαί κιν εἰς ἔργον
ἔργον. ἐν τῶν ἔργον ἔργον
κιν εἰς ἔργον εἰς ἔργον
κιν εἰς ἔργον εἰς ἔργον
κιν εἰς ἔργον εἰς ἔργον

Μητακρίων

Μὰ δὲ τῶν υ. Που σουρώνη
μαυροδονῶν κιν εἰς ἔργον
δὲ κερφαί ποσίον εἰς ἔργον
υ. κερφαί ποσίον εἰς ἔργον

5. Η πρώτη δεκαετία της Εταιρείας

Κάτω από τέτοιες συνθήκες η Εταιρεία, μαζί και όλη η Ελλάδα, εξέρχεται από την Κατοχή τον Οκτώβριο του 1944 και, δυστυχώς, εισέρχεται σε ακόμη σκοτεινότερη και αιματηρότερη πολεμική περίοδο μέχρι τέλη Αυγούστου του 1949. Τώρα πια οι Έλληνες σκοτώνονται αναμεταξύ τους στον αδελφοκτόνο Εμφύλιο. Προκύπτει, όμως, και κάτι δραματικότερο. Διεκδικείται ενόπλιως η απόσπαση της ελληνικής Μακεδονίας και η προσάρτησή της στην κομμουνιστική Λαϊκή Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας. Συγχρόνως κοντά στα αιματοβαμμένα σύνορα της ελληνικής Μακεδονίας ιδρύεται η νοτιότερη γιουγκοσλαβική ομόσπονδη Λαϊκή Δημοκρατία που ενεργεί εχθρικά και για πρώτη φορά στα παγκόσμια χρονικά αυτονομάζεται «Μακεδονία» και επονομάζει «Μακεδόνες» την πολυεθνική πανσπερμία των υπηκόων της.

Αποδεικνύεται έτσι η κομβικής σημασίας έγκαιρη ίδρυση και πλούσια δράση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Την εθνική αποστολή της δεν εκτιμούν ούτε υποστηρίζουν αποκλειστικά μόνον οι Μακεδόνες πια, αλλά όλοι οι Έλληνες και ιδιαίτερα η Πολιτεία, η οποία έως τότε δεν ανέφερε ούτε μια λέξη για την αποφασιστική μέχρις ολοκαυτώματος συμβολή των συγχρόνων Ελλήνων Μακεδόνων στην Ιστορία του Νέου Ελληνισμού. Η πολυαίμακτη Εθνεγερσία των Μακεδόνων το 1821, η συμμετοχή τους στον Αγώνα της Εθνικής Παλιγγενεσίας στην υπόλοιπη Ελλάδα, οι αλληπάλληλες Μακεδονικές Επαναστάσεις του 19ου αι., ο ακμαίος πολιτισμός τους, η διεθνής εμπορική δραστηριότητά τους, η συστηματική καλλιέργεια των ελληνικών γραμμάτων και αυτός ακόμη ο Μακεδονικός Αγώνας παρέμεναν στο σκοτάδι. Ελάχιστα και μέσα στο μισοσκοτάδο, η κοσμοϊστορικής σημασίας δράση των αρχαίων Μακεδόνων και ο εκθαμβωτικός πολιτισμός του αρχαίου μακεδονικού ελληνισμού. Οι αρχαίοι Μακεδόνες, ο Φίλιππος, ο Αλέξανδρος, ο Αριστοτέλης, οι λαμπροί Επίγονοι στην Ανατολή εξακολουθούσαν να χαρακτηρίζονται «βάρβαροι», επειδή έτσι είπε ο χολερικός αλλά εξαιρετικός ρήτορας Δημοσθένης!

Συστηματικά και πεισματικά, τεκμηριωμένα επιστημονικά, συλλογικά και βαθιά συγκινητικά τα έφερε στο πανελλήνιο φως η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

Σε λιτό, μόλις δισέλιδο, απολογισμό της πρώτης δεκαετίας της, την 24η Σεπτεμβρίου 1949, υπογραμμίζει με δικαιολογημένη εθνική πικρία και υπερφάνεια:

Διά των δημοσιευμάτων της Εταιρείας ήλθεν εις το φως η παλαιότερα δράσις της Μακεδονίας εντός του εθνικού συνόλου, αλλά κυρίως και κατ' εξοχήν η συμβολή του Μακεδονικού Λαού εις τους αγώνας της εθνικής ανεξαρτησίας.

Δυστυχώς τα υπάρχοντα ιστορικά βιβλία αντιπαρέρχονται την εθνικήν αυτήν συμβολήν των Μακεδόνων και περιορίζουν τους εθνικούς αγώνας μόνον εις την Νότιον Ελλάδα και κατ' εξοχήν εις την Πελοπόννησον.

Διά των δημοσιευμάτων της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών ήρχισε να εξοβελίζεται η τοιαύτη προς την Μακεδονίαν αδικία και ν' αποκαθίσταται η αλήθεια και η πραγματικότητα.

Εμπρός σ' αυτήν την αποκαλυπτική εθνική δραστηριότητα, η οικονομική υποστήριξη διευρύνεται σταδιακά ολοένα και αποφασιστικότερα, αλλά κυρίως από όλες τις πλευρές πια. Καταγράφονται ενδεικτικά, κατά χρονολογική σειρά, οι εξής μεγάλοι δωρητές:

18 Ιουλίου 1946, η Ζυθοποιία Φιξ προσφέρει ένα εκατομμύριο δραχμές από την Αθήνα.

2 Νοεμβρίου 1947, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης προσφέρει είκοσι πέντε εκατομμύρια δραχμές.

9 Φεβρουαρίου 1948, ο Σύλλογος Εκτελωνιστών Θεσσαλονίκης προσφέρει ένα εκατομμύριο για δεύτερη φορά.

9 Οκτωβρίου 1948, η Πάγκειος Επιτροπή ανεβάζει σε δύο εκατομμύρια δραχμές την ετησία τακτική της επιχορήγησης.

21 Οκτωβρίου 1948, ο Σύνδεσμος Εισαγωγέων Ελαστικών Επιστρώτων, με έδρα την Αθήνα, προσφέρει 6.312.000 δραχμές. Είναι το άθροισμα των συνεισφορών που κατέθεσαν 23 μέλη του Συνδέσμου μεταξύ των οποίων διακρίνονται οι Μακεδόνες, κυρίως Θεσσαλονικείς, Βλιούρας, Κύρτσης, Μιχ. Ρόζας, Πιτένης, Χρ. Μπουσγολίτης, Σαρακάκης, Καλόμοιρος, Φέσας κ.α.

17 Δεκεμβρίου 1948, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών προσφέρει τρία εκατομμύρια.

30 Δεκεμβρίου 1948, η Διεύθυνση Κρατικών Λαχείων προσφέρει εκατό εκατομμύρια και άλλα τόσα το 1949.

Αυτά τα ποσά δεν είναι όλα. Στο ενδιάμεσο και λίγο αργότερα έρχονται πολλά άλλα. Από τον Νοέμβριο του 1947 διενεργείται έρανος στην Ελλάδα και την Αμερική *διά την ίδρυσιν Πνευματικής Εστίας του Μακεδονικού Λαού*, ενώ ο Αλ. Λέτσας κτυπάει όλες τις πόρτες. Και τις ανοίγει. Κινητοποιεί όλους τους Μακεδόνες βουλευτές και δεν αφήνει σε χλωρό κλαρί κανέναν Υπουργό ούτε τον ίδιο τον Πρωθυπουργό, ο οποίος στις 19 Ιουνίου 1947 ενημερώνει *μετά πάσης τιμής* την Εταιρεία ότι τα αιτήματά της *διεβίβασα εις τον Υπουργόν των Οικονομικών με την παράκλησιν όπως διενεργήση τα δέοντα*, ενώ στις 10 Σεπτεμβρίου 1948 ο υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ και βουλευτής Θεσσαλονίκης Μικές Ι. Μαυρογορδάτος πληροφορεί:

Διεβίβασα τας σχετικές αιτήσεις της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών προς τον κ. Διοικητήν της Τραπεζής της Ελλάδος, ελπίζω δε να έχωμεν θετικώτατον αποτέλεσμα. Συγχαίρω και αύθις θερμότατα υμάς και τους αγαπητούς εταίρους διά την τριαύτην πρωτοβουλίαν διά τα πνευματικά ζητήματα τα αφορώντα την Μακεδονίαν μας.

Εν τω μεταξύ έχει ανακύψει ζήτημα νομιμότητας για την παραχώρηση του οικοπέδου από την κατοχική κυβέρνηση και παρίσταται ανάγκη να επικυρωθεί η δωρεά από τη νόμιμη κοινοβουλευτική κυβέρνηση, η οποία και πράγματι εκδίδει τον υπ' αριθμόν 1108/1946 Αναγκαστικό Νόμο, δημοσιευμένον στο υπ' αριθμόν 101 φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως της 15ης Μαρτίου 1946 που επαναλαμβάνει απλώς το κατοχικό Νομοθετικό Διάταγμα του Σ. Γκοτζαμάνη και μεταγράφεται στο Υποθηκοφυλακείο Θεσσαλονίκης ως αμάχητος πια τίτλος ιδιοκτησίας. Για να συμβεί αυτό η Εταιρεία κινητοποιεί όλους τους βουλευτές μεταξύ των οποίων ο βουλευτής Γεώργιος Ι. Μαύρος συμβάλλει καθοριστικά και απαντώντας σε τιμητικά ευχαριστήριά της υπογραμμίζει:

Η συμβολή μου εις τον νόμο 1108/1946 υπήρξεν επιτέλεσις στοιχειώδους καθήκοντος έναντι ενός τόσον σοβαρού Ιδρύματος, το οποίον τόσον λαμπράν δράσιν έχει να επιδείξη.

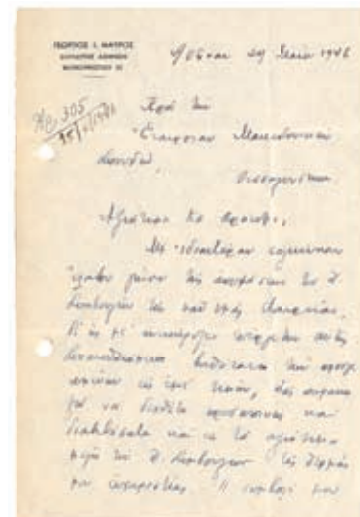
Θερμό ενδιαφέρον, όμως, είχαν επιδείξει ο πρωθυπουργός Θεμιστοκλής Σοφούλης και ο αρμόδιος υπουργός των Οικονομικών Αλέξανδρος Μυλωνάς.

Συμπαραστάτης αναδεικνύεται μεταξύ 1944-1946 ο Αντιβασιλεύς, Αρ-

Το έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών για την παραχώρηση του οικοπέδου στην Εταιρεία.

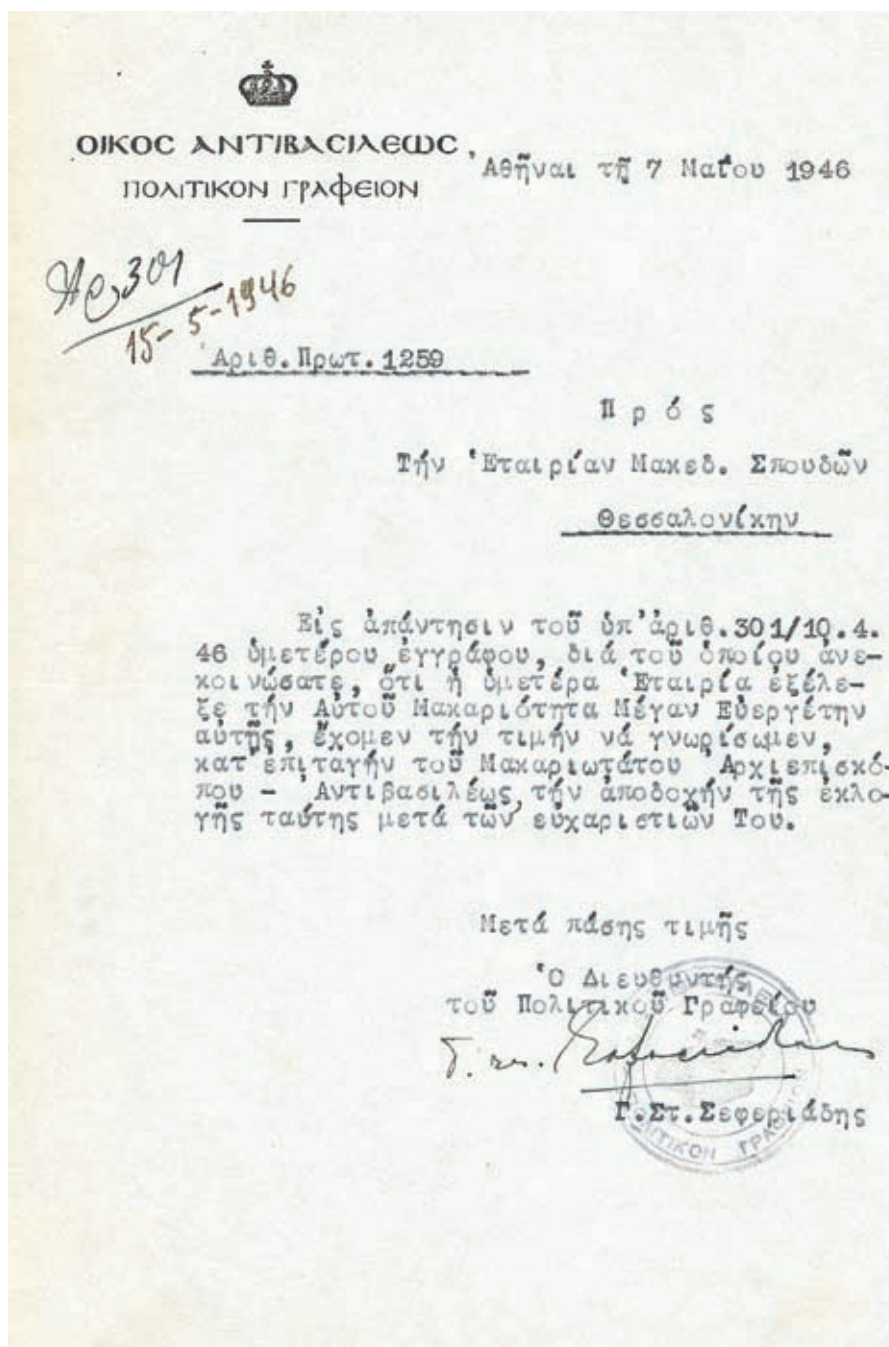
Η Επιστολή του Γεωργίου Μαύρου.

χειρίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος που η Εταιρεία ανακηρύσσει Μέγαν Ευεργέτη της και γι' αυτό στις 7 Μαΐου 1946 την ευχαριστεί με τον διευθυντή του πολιτικού γραφείου του. Υπογραφή Γεώργιος Στ. Σεφεριάδης. Είναι ο μεγάλος ποιητής Γιώργος Σεφέρης που, αργότερα, έφερε το πρώτο Νόμπελ στη χώρα. Ένας ακόμη ζωντανός θρύλος ανάμεσα σε τόσους άλλους ζωντανούς θρύλους αγιάζει την Εταιρεία.

Έτσι, με ακράδαντη πίστη και οράματα που τότε φάνταζαν χιμαιρικά, θεμελιώνεται το καρποφόρο μέλλον προς την ειρήνη και την εθνική ενότητα, ενώ μαίνεται ακόμη ο Εμφύλιος στη Μακεδονία.

Ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης, τότε διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του Οίκου του Αντιβασιλέως, Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, υπογράφει ως Γ. Στ. Σεφεριάδης.

6. Η θεμελίωση του μέλλοντος

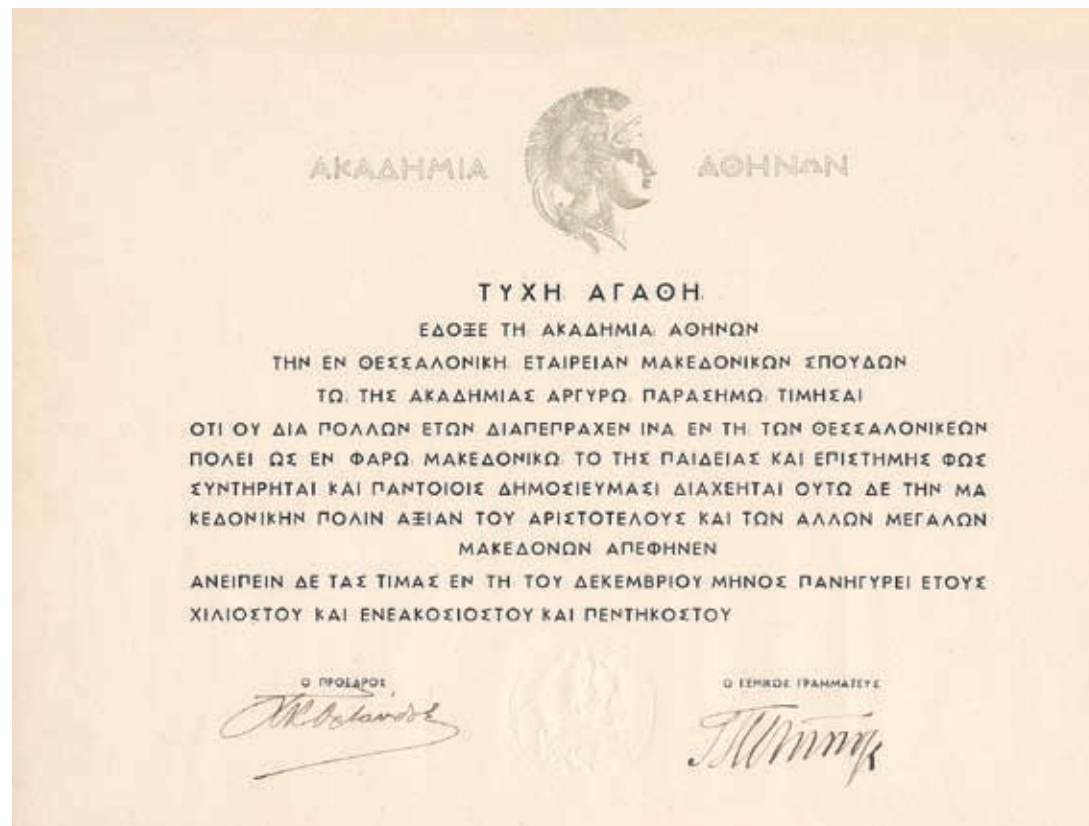
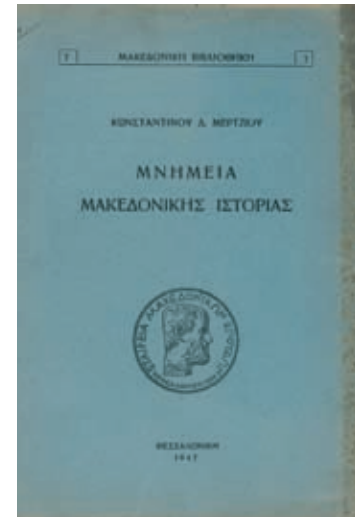
Μέσα στη φωτιά, τους δεκάδες χιλιάδες νεκρούς, την ολοκληρωτική καταστροφή της χώρας, τη γενικευμένη δυστυχία και τη νέα προσφυγιά του Εμφυλίου ανατέλλει το έτος 1949 και μετά 4 μήνες η Εταιρεία θα συμπληρώσει την πρώτη της δεκαετία. Έως τότε, με μέσα πενιχρά και πάντα άστεγη, έχει εκδώσει ήδη τα *Μακεδονικά* της, το μνημειώδες έργο *Μνημεία μακεδονικής ιστορίας* του Κ. Δ. Μέρτζιου και 34 ακόμη πρωτότυπες πραγματείες, ιστορικές μαρτυρίες και επιστημονικά έργα που ανασύρουν στο φως τη βαρύτιμη, αλλά ακόμη τότε άγνωστη, Ιστορία του Μακεδονικού Λαού και τον πολιτισμό του. Έχει οργώσει, υπό πολεμικές συνθήκες, όλες τις πόλεις και κομποπόλεις της εμπερίστατης Δυτικής κυρίως Μακεδονίας, όπου πραγματοποίησε διαλέξεις και ίδρυσε Παραρτήματά της που, όμως, οι περιπέτειες πάγωσαν. Με εμπειροστατωμένο υπόμνημά της προς την Επιτροπή Ερεύνης των Ηνωμένων Εθνών, που εξετάζει τον πρώιμο και ακόμη τότε ακήρυκτο Εμφύλιο συνεδριάζοντας στη Θεσσαλονίκη τον κρίσιμο Μάρτιο του 1947, έχει τεκμηριώσει την εθνική ταυτότητα του Μακεδονικού Λαού, την έξωθεν επιβουλή κατά της Μακεδονίας και τα εθνικά δίκαια της Ελλάδος. Έχει εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη όχι μόνον των Μακεδόνων αλλά όλων των Ελλήνων.

Η Ακαδημία Αθηνών κατά την πανηγυρική συνεδρίασή της στις 28 Δεκεμβρίου 1950 της απονέμει το Αργυρούν Μετάλλιον. Η σχετική έκθεσή της, που υπογράφουν ο Πρόεδρος Αναστάσιος Ορλάνδος και ο Γ. Γραμματέας Γεώργιος Π. Οικονόμου, αναφέρει:

Αργυρούν μετάλλιον απονέμει η Ακαδημία εις την εν Θεσσαλονίκη εδρεύουσαν Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών, διότι εις σχετικώς βραχύ χρονικόν διάστημα κατόρθωσε να δημιουργήση εις την Μακεδονικήν πρωτεύουσαν σοβαράν επιστημονικήν και γενικώτερον εθνικήν εστίαν σημαντικών δημοσιευμάτων αναφερομένων εις την ευρύτεραν εθνικήν Ιστορίαν (...)

Εάν προσθέσωμεν ότι και ιδιόκτητον μέγαρον εν κεντρική θέσει της πόλεως ανεγείρει ήδη η λαμπρά αύτη Εταιρεία, θα δικαιώσωμεν πλήρως την απονομήν του μεταλλίου της Ακαδημίας, η οποία δεν αποβλέπει μόνον εις την βράβευσιν των μέχρι τούδε γενομένων αλλά και εις την ενθάρρυνσιν προς μέλλουσαν εθνικήν πνευματικήν δράσιν.

Η Εταιρεία έχει αποκτήσει ήδη ένα τεράστιο οικόπεδο απέναντι από τον Λευκό Πύργο, όπου προσπαθεί να ανεγείρει το πρώτο κτίριό της. Χάρη στις γεν-

ναιόδωρες συνεισφορές δεκάδων επιχειρηματιών και στα πρώτα έσοδα του εράνου της, έχει σχηματίσει ένα μικρό, ανεπαρκές όμως, κεφάλαιο για να οικοδομήσει το όνειρο. Οι πρώτες κρατικές επιχορηγήσεις, από τα έσοδα των Λαχείων και από την Τράπεζα της Ελλάδος, επαυξάνουν το κεφάλαιο.

Προχωρεί ταχύτατα. Συγκροτεί Κτιριακή Επιτροπή υπό τον Πρόεδρό της, καθηγητή Στίλπωνα Κυριακίδη. Μέλη της οι σύμβουλοί της: καθηγητής Χαράλαμπος Φραγκίστας, Ιωάννης Βασδραβέλλης, Ιωάννης Δελγιαννάκης και Χριστόφορος Νάλτσας, από το Μοναστήρι, με αχώριστο το μονόκλ στο μάτι. Επίσης ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης, οι Πρόεδροι του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Μακεδονίας, ο διευθυντής της Τραπεζής της Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη και τρεις μηχανικοί, ανώτεροι υπάλληλοι Δημοσίων Έργων. Προκηρύσσει αρχιτεκτονικό διαγωνισμό ο οποίος αναδεικνύει τον αρχιτέκτονα Αντώνιο Νικόπουλο που αναλαμβάνει και την επίβλεψη του έργου μαζί με τον Νομομηχανικό Μ. Αναστασιάδη.

Το κτίριο της οδού Εθνικής Αμύνης 4 έχει σχεδιασθεί μέχρι την τελευταία λεπτομέρειά του υποδειγματικά. Όλα τα υλικά του είναι εξαιρετικής ποιότητας και η ξυλεία του εισάγεται από το εξωτερικό όπου έχουν προεπιλεγεί ειδικά οι βασιλικές δρυς πριν υλοτομηθούν. Το σύνολο αποτέλεσμα είναι υψηλής αισθητικής και το κτίριο, αφού παραδοθεί μετά από δύο μόλις χρόνια, αποτελεί ένα από τα σπανιότερα στην πόλη αρχιτεκτονικά μνημεία της εποχής του '50.

Αποδεχόμενος πρόσκληση, που του απηύθυνε η Εταιρεία στις 5 Ιανουαρίου 1949, ο Βασιλεύς Παύλος, συνοδευόμενος από τη Βασίλισσα Φρειδερίκη, καταπλέει στη Θεσσαλονίκη με το αντιτορπιλικό «Ναυαρίνον» το πρωί της Τρίτης 8 Φεβρουαρίου 1949. Όλη η πόλη σημαιοστολισμένη. Την ίδια ημέρα, το βράδυ, κυκλοφορεί η απογευματινή ιστορική εφημερίδα *Νέα Αλήθεια*, με πλήρη περιγραφή των τελετών. Σε πρωτοσέλιδο άρθρο της, με τίτλο «*Το θεμέλιον μιας Εστίας*», γράφει μεταξύ άλλων:

Ας φύγουμε κάποιαν ώραν από την ζάλην του πολέμου. Ας ιδούμε τον ειρηνευμένον πνευματικόν μας κόσμον εκείνον που προσδοκά η κουρασμένη φαντασία μας (...)

Η εικόν της οικοδομής, της οποίας τίθεται σήμερον ο θεμέλιος λίθος, μας σύρει εις εν ήρεμον και ήμερον μέλλον, όταν δεν θα μας ταράσσουν αι ληστρικά επιθέσεις των επιδρομέων, όταν θα ζαναϊδούμεν εαυτούς και αλλήλους ως Έλληνες και ως αδελφοί.

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών επετέλεσε κάτι που δεν το επετέλεσε καμμία οργάνωσις εις την Θεσσαλονίκην. Αισθανόμεθα ιεράν υποχρέωσιν να διακηρύξουμε την ανάγκην να μη κωφεύση κανείς εις την έκκλησίν της διά να συμπληρωθή και να αρτιωθή το έργον.

Όρα 4.30' μ.μ. το βασιλικό ζεύγος έφθασε στο ανασκαμμένο οικόπεδο, συνοδευόμενο από τον υπουργό Γενικό Διοικητή Βορείου Ελλάδος, τον διοικητή του Γ' Σώματος Στρατού, αντιστράτηγο Γρηγορόπουλο, τον Δήμαρχο Χρήστο Κωνσταντίνου και όλες τις αρχές.

Όρα 5.00' μ.μ. ο ιστορικός Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος με τον βοηθό του, τον δημοφιλή Επίσκοπο Απαμείας Σπυρίδωνα (μετέπειτα Μητροπολίτη Ρόδου) τελεί τον αγιασμό. Και ο Βασιλεύς κατέθεσε τον θεμέλιο λίθο. Ο θεμέλιος λίθος είναι σήμερα επισκέψιμος, εντοιχισμένος στο υπόγειο του κτιρίου, όπου πρόσφατα πλαισιώθηκε με καλαίσθητη γλυπτή ταινία μαρμάρου.

Τους Βασιλείς προσφωνεί ο Πρόεδρος Στίλπων Κυριακίδης, ο οποίος εκθέτει το έργο καθώς επίσης τους σκοπούς της Εταιρείας και ευχαριστεί τους αλληλοδιαδόχους πρωθυπουργούς Κωνσταντίνο Τσαλδάρη και Θεμιστοκλή Σοφούλη καθώς και τον τώως τότε υπουργό οικονομικών Δημήτριο Χέλμη. Συγκινημένος ο σοφός πνευματικός ταγός υπογραμμίζει:

Σήμερον, Μεγαλειότατε, ζω μίαν από τας ευτυχεστέρας ημέρας της ζωής μου.

Όρα 6.30' μ.μ. στη μεγάλη αίθουσα τελετών του αρωγού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης διεξάγεται η επίσημη τελετή.

Ο Βασιλεύς Παύλος αναγορεύεται Επίτιμος Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και ο καθηγητής Στ. Κυριακίδης του επιδίδει το σχετικό δίπλωμα.

Στην προσφώνησή του ο Γ. Γραμματέας Αλ. Λέτσας τονίζει:

Οι Μακεδόνες φιλοδοξούν να καταστήσουν Αθήνας του Βορρά την Θεσσαλονίκην. Δύο είναι τα μέσα εις τα οποία στηρίζουν τας σχετικές επιδιώξεις των. Το Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης και η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

Γι' αυτό ζητάει τη βασιλική παρέμβαση ώστε η κυβέρνηση να θεσμοθετήσει μόνιμους οικονομικούς πόρους για την Εταιρεία.

Στην τελετή μετέχει συγκινημένος και ο στρατηγός Δημήτριος Κάκκαβος που, με το ψευδώνυμο Ζώης, κατά τον Μακεδονικό Αγώνα είχε υπηρετήσει στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη. Τα πολύτιμα Απομνημονεύματά του εξέδωσε η Εταιρεία και τα επανεξέδωσε το 2007.

Στην προκήρυξη του εράνου, τέλη 1947, η συνολική δαπάνη του έργου προϋπολογιζόταν σε 250 εκατομμύρια δραχμές «περίπου», αλλά μετά από δύο χρόνια το ποσό δεν επαρκεί. Τον Μάιο του 1949 η Εταιρεία δανείζεται από την Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος 500 εκατομμύρια της εποχής, τα οποία μετά από τρία χρόνια θα είναι 500.000 δραχμές, ίσης εσωτερικής αξίας, καθώς το 1952 ο πανίσχυρος υπουργός Συντονισμού Σπύρος Μαρκεζίνης, επιβάλλοντας δραστική και σωτήρια τομή στην εθνική οικονομία, απαλείφει τα τρία τελευταία μηδενικά αλλά διπλασιάζει την τιμή του δολαρίου. Έτσι η αξία των εισαγομένων υλικών για το κτίριο διπλασιάζεται. Ωστόσο, το 1950 και 1951 οι κυβερνήσεις Σοφοκλή Βενιζέλου και Νικολάου Πλαστήρα εξακολουθούν να ενισχύουν την Εταιρεία, ενώ αποδίδει σοβαρά ποσά και ο έρανος. Από τα αρχεία του Λογιστηρίου προκύπτει ότι το 1951 συνεισέφεραν, επί παραδείγματι, η Τράπεζα της Ελλάδος 25 εκατομμύρια, ο Ιωάννης Τρικόγλου 4.736.050 δραχμές και από κοινού οι Γεώργιος Γεωργιάδης - Γεώργιος Κονιόρδος 500.000 δραχμές.

Η ανοικοδόμηση προχωρεί γοργά και το 1950 το κτίριο βαίνει προς ολοκλήρωση όταν το επισκέπτονται οι Βασιλείς και ο πρωθυπουργός Σοφοκλής Βενιζέλος.

Στις 18 Νοεμβρίου 1951, πανέτοιμο πια, το εγκαινιάζει ο Επίτιμος Πρόεδρος Βασιλεύς Παύλος. Διπλή γιορτή.

Την επομένη ημέρα, 19 Νοεμβρίου 1951, ο Βασιλεύς θεμελιώνει το δεύτερο, μεγαλύτερο και μεγαλοπρεπέστερο κτίριο, όπου σήμερα στεγάζεται το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος.

Παράλληλα προς το μεγάλο επιστημονικό της έργο και τις αλληπάλληλες καινούργιες εκδόσεις της η Εταιρεία εργαζόταν πυρετωδώς για να ολοκληρώσει εκ του μηδενός το πελώριο κτιριακό συγκρότημά της. Διευρύνοντας σημαντικά το αρχικό οικόπεδο των 2.015 τ.μ. αγόρασε μικρά ιδιωτικά οικόπεδα και, με αλλαγή ρυμοτομίας προς τα γήπεδα της ΧΑΝΘ, προσκύρωσε μια σημαντική έκταση που της χάρισε ο Δήμος Θεσσαλονίκης.

Στις 30 Ιουνίου 1951 διενεργήθηκε ο δημόσιος αρχιτεκτονικός διαγωνισμός και προεκρίθη ο λαμπρός αρχιτέκτονας, διάσημος μετέπειτα, Βασίλειος Κασσάνδρας που η αρχιτεκτονική μελέτη του απετέλεσε, στη συνέχεια, τη διδακτορική του διατριβή στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Ο προϋπολογισμός του νέου έργου ανερχόταν σε 36 νέα εκατομμύρια (μετά την αφαίρεση τριών μηδενικών), αλλά πολύ σύντομα διπλασιάστηκε περίπου, επειδή διπλασιάστηκε η τιμή του ξένου συναλλάγματος και τα πλείστα υλικά, εξ αρχής πανάκριβα – όλα πολυτελείας, ιδίως του θεάτρου – ήσαν εισαγόμενα. Αυξήθηκε, όμως, και η ροή των πόρων.

Στις 22 Ιουνίου 1950 εννέα Έλληνες μετανάστες στέλνουν σε δολάρια τον ταπεινό οβολό τους από τον Άγιο Φραγκίσκο των Ηνωμένων Πολιτειών: Δημήτριος Αθ. Παπαρίζου εκ Πεύκων, Ζήσης Βασιλειάδης εκ Νεστορίου, Δημήτριος Παπακόστας εκ Πενταλόφου, Κωνσταντίνος Ιωάννου εκ Πολυανέμου, Χρήστος

Κυριαζίδης εκ Χρυσανγής, πάτερ Ναούμ Νιτσιώτης εξ Ανταρτικού, Ιωάννης Θ. Ζήγρας εκ Κοζάνης, Γεώργιος Τσάτσος εκ Πογδοράνιε Βορείου Ηπείρου και Γεώργιος Ν. Ντουκάκης εκ Κρήτης. Άγιος οβολός. Τότε ένα δολάριο ήταν ίσο με 15.000 δραχμές.

Το 1951 προσφέρουν: Η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης δύο εκατομμύρια, το Ταμείο Προνοίας του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης δύο εκατομμύρια, ο Εμπορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης ένα εκατομμύριο και πιο γενναϊόδωρος ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, με Πρόεδρο τον Λεόντιο Χατζηαποστόλου και Γενικό Γραμματέα τον Ναούμ Μπαπατάκα, πέντε εκατομμύρια.

Η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης μόλις εξέρχεται από τον εφιάλτη του Ολοκαυτώματος και θρηνεί πενήντα περίπου χιλιάδες μάρτυρες της Θεσσαλονικείας. Η οικονομική συνεισφορά της είναι συγκινητική αλλά συγκινητικότερα είναι τα αισθήματα που στις 16 Νοεμβρίου 1951 διατυπώνει προς την Εταιρεία:

Παρακαλούμεν όπως θεωρήσετε την ταπεινή ταύτην συμβολήν μας, ην προσφέρομεν παρά το επισφαλές της οικονομικής ημών καταστάσεως, ως δείγμα της εξαιρέτου εκτιμήσεως δι' ης περιβάλλομεν το έργον σας, το οποίον διά του καθαρώς επιστημονικού χαρακτήρος του, της αμίλλης την οποίαν γεννά μεταξύ των σοφών και των ερευνητών ως επίσης διά της καταδείξεως της αναμφισβητήτου ελληνικότητος της Μακεδονίας και το ευγενές ενδιαφέρον όπερ προκαλεί εις όλα τα στρώματα του πληθυσμού διά το ένδοξον παρελθόν της Χώρας μας, συμβάλλει θαυμασίως εις την διάδοσιν της υγιούς πνευματικής μορφώσεως και εις την ενίσχυσιν του αισθήματος της αλληλεγγύης και της ενώσεως όπερ δέον να διέπη την ζωήν και τας πράξεις του Ελληνικού Λαού. Το αίσθημα τούτο ενισχύει ευγενώς την πατριωτικήν συνείδησιν χάρις εις την ολοέν βαθυτέραν γνώσιν του ενδόξου παρελθόντος (...) Ο Πρόεδρος Ισαάκ Περαχιά, ο Γραμματεύς Λέων Καρασό.

Μισόν αιώνα αργότερα, το 1991-1993, τη Μακεδονία θα υπερασπισθεί αποφασιστικά και κυρίως αποτελεσματικά η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης και πάλι, με Πρόεδρο τον Ανδρέα Σεφικά. Εφ' εξής η Εταιρεία παραμένει ανοικτή στους αδελφούς Εβραίους Έλληνες Θεσσαλονικείς.

Την ίδια χρονιά, 1951, ο υπουργός Γεωργίας Γεώργιος Μπακατσέλος ενημερώνει ότι ο υπουργός των Οικονομικών Γεώργιος Μαύρος θα απαλλάξει την Εταιρεία από κάθε φορολογία για τις συναυλίες και τις άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, ενώ ο υφυπουργός των Οικονομικών Κωνσταντίνος Μητσotάκης ανακοινώνει ότι την απαλλάσσει από τον φόρο κύκλου εργασιών για τα κρύσταλλα του κτιρίου της.

Το 1951 ο Πρωθυπουργός Νικόλαος Πλαστήρας ενέκρινε προθυμότητα αίτημα της Εταιρείας, που υπέγραφε άλλωστε ο Επίτιμος Πρόεδρος της Βασιλεύς Παύλος, να επιχορηγείται με έξι παλαιά δισεκατομμύρια επί έξι συνεχή χρόνια. Δηλαδή με 36 νέα εκατομμύρια μέχρι και το 1957. Μέχρι το 1955, οπότε ανέλαβε Πρωθυπουργός ο Μακεδών Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, είχαν εισπραχθεί και αναλωθεί 16 εκατομμύρια νέα και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με διοικητή τον Βασίλειο Κυριακόπουλο, είχε χορηγήσει δάνειο 5 εκατομμυρίων.

Οι ιστορικές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης «Νέα Αλήθεια», «Μακεδονία», «Το Φως» και «Ελληνικός Βορράς» αναγγέλλουν τη θεμελίωση του πρώτου κτιρίου της Εταιρείας και εξάιρουν το έως τότε έργο της.

*Η οδός Εθνικής Αμύνης
φωτογραφημένη από τον Λευκό
Πύργο. Στην κάτω δεξιά γωνία
της θα θεμελιωθούν σταδιακά
και θα ολοκληρωθούν τα κτίρια
της Εταιρείας.*

*Οι Βασιλείς Παύλος και
Φρειδερίκη προσέρχονται στον
χώρο της θεμελιώσεως.*

*Ο Πρόεδρος της Εταιρείας,
καθηγητής Στίλπων Κυριακίδης,
προσφωνεί τον Βασιλέα, έχοντας
στα δεξιά του τον Γ. Γραμματέα
Αλέξανδρο Λέτσα και τον
Ιωάννη Βασδραβέλλη. Καθήμενος
ο μέγας Μητροπολίτης
Θεσσαλονίκης Γεννάδιος.*

Θεμελιώνεται το όραμα.

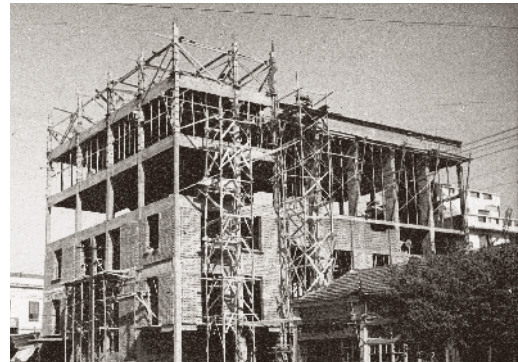
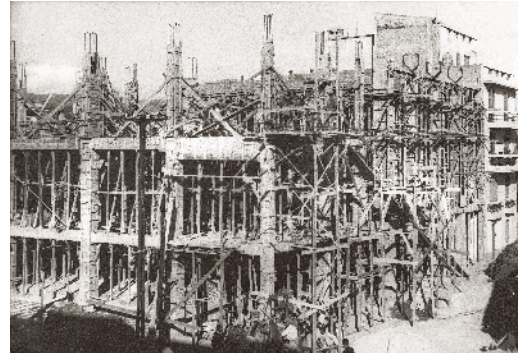

Ο Πρόεδρος καθηγητής Στίλπων Κοριακίδης επιδίδει στον Βασιλέα το δίπλωμά του Επιτίμου Προέδρου της Εταιρείας.

Γενική άποψη της τελετής κατά την οποία ο Βασιλέας Παύλος αναγορεύεται Επίτιμος Πρόεδρος της Εταιρείας στην αίθουσα τελετών του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης, το οποίο εξ αρχής συνέδραμε την Εταιρεία.

Η ανοικοδόμηση του πρώτου κτιρίου προχωρεί γοργά.

ΜΟΥΣΩΝ ΠΙΘΕΙΩΝ ΟΙΚΟΣ ΟΔΕ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ
 Α' ΑΥΤΟΥ ΥΠΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ
 ΤΩ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ
 ΠΑΥΛΩ

ΕΠΕΚΑΛΩΣΗ

*ΣΤΑΜΟΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΗΣ,	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ
*ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ,	ΑΓΓΕΛΟΠΟΙΟΣ
*ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π. ΑΓΓΕΛΟΣ,	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΡΑΜΑΤΣΗΣ
*ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΚΗΣ,	ΤΑΜΙΑΣ
*ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΚΗΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΟΣ,	ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣ
*ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Α. ΑΚΕΛΑΣ,	ΕΤΑΙΡΟΣ
*ΚΩΣΤΑΣ Α. ΛΑΚΟΣ,	
*ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ Κ. ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΚΗΣ,	
*ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΔΕΜΗΤΡΙΑΔΗΣ,	
*ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ Κ. ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΚΗΣ,	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ
*ΜΑΤΙΑΜΗΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΙΟΣ,	ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΕΤΕΡΕΣ ΕΣΤΙΝ ΟΙ ΠΡΩΤΟ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΕΙΣ	
ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΚΕΤΕΣ	

Οι Βασιλείς ξεναγούνται από τον Αλ. Λέτσα στο κτίριο της Εταιρείας το 1950, που είναι σχεδόν έτοιμο. Τους συνοδεύει ο Πρωθυπουργός Σοφοκλής Ελ. Βενιζέλος και μαζί θαυμάζουν τη θέα του Λευκού Πύργου από το αίθριον του Μεγάρου.

Οι Βασιλείς και ο πρωθυπουργός Σοφοκλής Ελ. Βενιζέλος σε αναμνηστική φωτογραφία με το Διοικητικό Συμβούλιο στην ταράτσα του Μεγάρου. Δεύτερος από δεξιά ο Πρόεδρος Στίλπων Κυριακίδης και πρώτος από αριστερά ο Υπουργός Β. Ελλάδος Λεωνίδας Ιασονίδης, εμβληματική μορφή του ποντιακού ελληνισμού.

Ικανοποιημένοι αποχωρούν από το Μέγαρο της Εταιρείας οι υψηλοί επίσημοι.

Ο Βασιλεύς Παύλος προσέρχεται στις 18 Νοεμβρίου 1951, για να εγκαινιάσει το Μέγαρο της Εταιρείας. Τον υποδέχεται ο Αλέξανδρος Λέτσας, δεξιά ο Στίλπων Κυριακίδης.

Βασιλική ξενάγηση στο καινούργιο πρώτο Μέγαρο της Εταιρείας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας, μετά τα εγκαίνια, συνεδριάζει πανηγυρικά υπό την προεδρία του Επιτίμου Προέδρου Βασιλέως τον οποίον προσφωνεί ο Πρόεδρος της Στίλπων Κυριακίδης.

Η επίσημη τελετή αρχίζει για τη θεμελίωση του Θεάτρου, 19 Νοεμβρίου 1951. Στα δεξιά του Βασιλέως Παύλου διακρίνονται ο Πρόεδρος Στίλπων Κυριακίδης, ο Χριστόφορος Νάλτσας και ο επόμενος Πρόεδρος, καθηγητής Χαράλαμπος Φραγκίστας, μέγας ευεργέτης της Εταιρείας.

Γενική άποψη της τελετής θεμελιώσεως κατά τον αγιασμό από τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα Α'.

Θεμελιώνεται το γιγαντιαίο κτιριακό συγκρότημα.

Πέρασ τελετής, το τεράστιο έργο αρχίζει την επαύριον να ανεγείρεται.

Ο επετειακός τόμος για τα πρώτα 22 χρόνια της Εταιρείας 1939-1951 δημοσιεύει και το φιλόδοξο πρόγραμμα για το μνημειώδες κτιριακό συγκρότημά της.

Αγία. Τριω. 2009

Ἡ
 Ἐπιταυτας Ἐπιμετορία
 τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
 τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν
 ὑπὸ τὴν
 Ἐπιτίμιον Προεδρίαν
 τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων
 Παύλου Β

Παρόντες

1. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Παύλος, Ἐπιτίμιος Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας.
2. Ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Διοικητικῆς Μακεδονίας κ. Νικολάου Γεωργιάδης.
3. Ὑπουργὸς Ἀμιονομικῶν κ. Γεώργιος Σουλιώτης.
4. Ἐπίτιμος Ἐπιμετορίας, Πρόεδρος.
5. Καρ. Βασιλείου, Ἐπιμετορίας.
6. Ἀλέξανδρος Πέτσας, Ἑθνικῆς Ἐπιμετορίας.
7. Γεωργ. Βασιλείου, Ἑθνικῆς.
8. Χρυσ. Νάτσας, Ἑθνικῆς.
9. Καρ. Νέμης, Ἑθνικῆς.
10. Νάσος Κρίστος, Ἑθνικῆς.
11. Γεω. Βασιλείου, Ἑθνικῆς.
12. Γεωργ. Βασιλείου, Ἑθνικῆς.

Ἄμα

Ἡ Ἐπιμετορία τῆς Ἐπιμετορίας τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν εἰς τὴν ματαίωσιν τῶν μαθητικῶν κερδῶν τῶν ἑρασιμῶν Παιδῶν.

Απόφασις

Νυντή Γενική Σύνοδος της Α.Μ. του Βασιλείου και Γραμμίου Προέδρου της Γραμμίας Μακεδονικών Γραμμών, όπως αποφασισθή ταχιστα το νέο Μέγιστον της Γραμμίας, το οποίο ο νέος μας γίος κατατίθηται σήμερα υπό της Α. Μεγαλειότητος, και εξαρχαιωσάν τα οικονομικά μέσα διά την διαρρύθμιστον λειτουργίαν της Ημισοταξείου Πνευματικής Γραμμίας του Μακεδονίου. Ακόμ υς και διά την ταχύτεραν έναρξιν της λειτουργίας του Βασιλικού Γραμμίου, έχον υπερασπιστήν φήσας και υγιέστατην εθνικὴν σημασίαν,

Ευχαρίσται η εὐχὴ

εἰς τὴν κυβέρνησιν ὡς καταστήσῃ νομοθετικῶς σαφῆν τὴν συμμετοχὴν τῆς Γραμμίας Μακεδονικῶν Γραμμῶν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ μαδαροῦ ἀποτόντος τῶν Κερτυκῶν Αρκαδίων καὶ ἐπιδοῦν ὡς εἰσόδον ἐπιχορηγήσας Πουκῶν Ἐξοικονομητικῶν ἐπιδοῦν διὰ τὰ ἔργα ἐξ ἑπ. τοῦ ἀπώτου ἔτους ἀρχομένην ἀπὸ τῆς οικονομικῆς κρήνης 1951-1952.

Ἐν Ἀθηναῖσιν τῇ 19ῃ Νοεμβρίου 1951.

Ὁ Γραμμὸς Προέδρος

Ὁ Πρόεδρος

Γεωργίου Γραμμίου
Στέφανος Γραμμίου

Παύλος Β.
ΠΑΥΛΟΣ Β.

Ὁ Γεν. Γραμμιστὴς

Αλέξ. Λέτσας
Αλέξ. Λέτσας

- Παράλαμος Γραμμιστὴς, Ἀρχισυνεδρὸς.
- Γεώργιος Βασιλικὸς, Γραμμιστὴς.
- Χρυσόφορος Νάτσας, Ἐργαστὴς.
- Κατάλαμος Γραμμιστὴς, Ἐργαστὴς.
- Νικόλαος Γραμμιστὴς, Ἐργαστὴς.
- Γεώργιος Γραμμιστὴς, Ἐργαστὴς.
- Γεώργιος Γραμμιστὴς, Ἐργαστὴς.

Μαργαρίτα
Καλλιόπη
Εὐφροσύνη
Γαλαρυλάκης

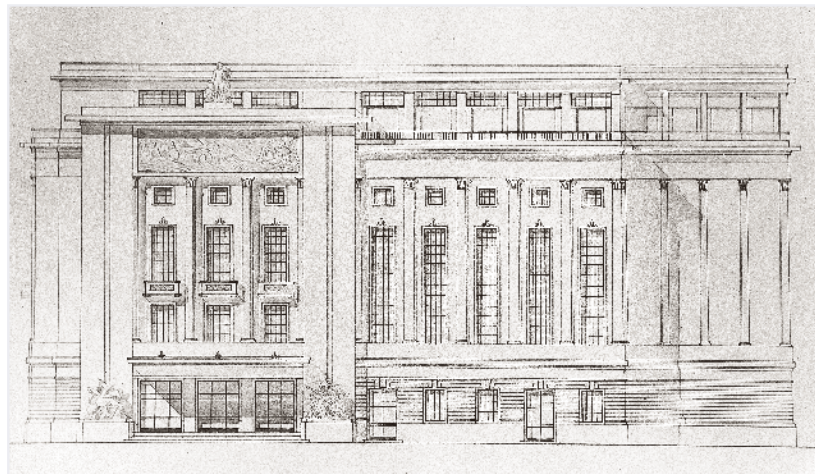
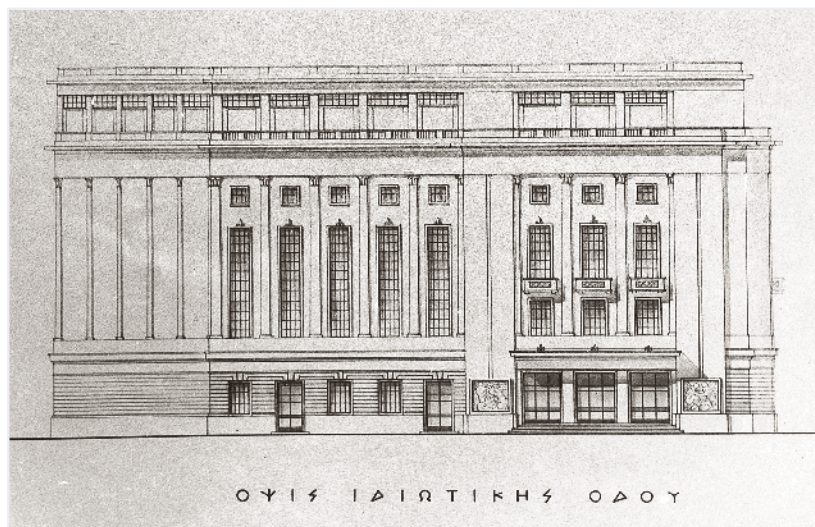
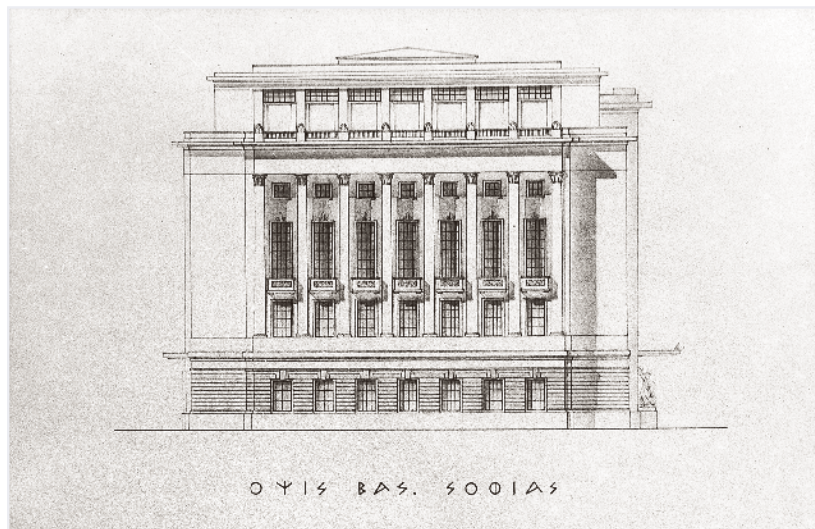
Ὁ Ὑπουργὸς Γεν. Διοικήσεως Βορείου Ἑλλάδος.

Ν. Σπυρίδης
Λεων. Σπυρίδης.

Ὁ Ὑφυπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν.

Γεώργ. Γραμμίου.

Το κτιριακό συγκρότημα του Θεάτρου της Εταιρείας όπως το σχεδίασε αρχικά ο αρχιτέκτονας του Βασίλειος Κασσάνδρας.

Λεπτομέρειες προσόψεων στα αρχιτεκτονικά σχέδια του Β. Κασσάνδρα.

7. Η πνευματική εστία της Μακεδονίας

Το επιβλητικό κτιριακό συγκρότημα της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, απέναντι από τον Λευκό Πύργο έμβλημα της Θεσσαλονίκης, δεσπόζει στην ιστορική πόλη και αφήνει έντονη τη χαρακτηριστική σφραγίδα του στην κεντρική χωροταξία της και στην ποικιλόμορφη αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της.

Πριν ακόμη ανεγερθεί, είχε επονομασθεί Αριστοτέλειος Πνευματική Εστία του Μακεδονικού Λαού. Δεν κράτησε, για λόγους κυρίως χρηστικούς και χωροταξικούς, την επωνυμία αυτή. Τότε, άλλωστε, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης επονομάζεται Αριστοτέλειον με σήμα του, όμως, τον Άγιο Δημήτριο. Η Εταιρεία διατηρεί σήμα της την κεφαλή του Αριστοτέλους και ουδέποτε έπαυσε ούτε θα παύσει να αποτελεί ουσιαστική πνευματική εστία, δόρυ και ασπίδα, του Μακεδονικού Λαού. Τούτο μαρτυρούν τα πνευματικά της έργα, η εν γένει εθνική δράση της και ο βαθύς σεβασμός των Μακεδόνων ανάμικτος με ειλικρινή αγάπη και σταθερή εμπιστοσύνη.

Στο κτιριακό συγκρότημά της, όπως αναφέρεται αναλυτικότερα κατωτέρω, λειτουργούν σταδιακά η Βιβλιοθήκη της, τμήματα Γλωσσολογίας και Λαογραφίας, το παράρτημά της Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, η Σχολή Βαλκανικών Γλωσσών, το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας, το Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών, το Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, ο κινηματογράφος «Αριστοτέλειον», η Δημοτική Τηλεόραση Θεσσαλονίκης, η Πινακοθήκη και η Αίθουσα Συνεδρίων της Εταιρείας, περιοδικές εκθέσεις κ.α.

Κατά το τρίτο τέταρτο του 20ού αι. η αίθουσα διαλέξεών της παρέμεινε σταθερά η κιβωτός όπου συντελέστηκαν όλες σχεδόν οι σημαντικότερες πνευματικές, μουσικές και πανηγυρικές εκδηλώσεις όλης της Θεσσαλονίκης. Κατά τα αμέσως επόμενα τριάντα χρόνια παραμένει κάθε βράδυ κατάμεστη με Μακεδόνες επί έξι ημέρες κάθε εβδομάδα, ενώ εκεί τα πρωινά ασκούσαν μέχρι πρότινος η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης.

Μόλις, αρχές του 1952, τίθεται σε ενέργεια η αίθουσα διαλέξεων, η Θεσσαλονίκη συρρέει. Κάθε διάλεξη αποτελεί το γεγονός του Σαββάτου για όλη την πόλη. Μεταξύ 15 Φεβρουαρίου και 10 Μαΐου 1952 κορυφαίες προσωπικότητες δίδουν 14 διαλέξεις. Μεταξύ αυτών οι καθηγητές Ν. Ανδριώτης, Απ. Βακαλόπουλος, Ανδρέας Ξυγγόπουλος, Κωνσταντίνος Άμαντος, Ιωάννης Κακριδής, Νικόλαος Βλάχος, Στίλπων Κυριακίδης και Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος της κυβερνήσεως Αλ. Παπάγου και Υπουργός Εθνικής Αμύνης.

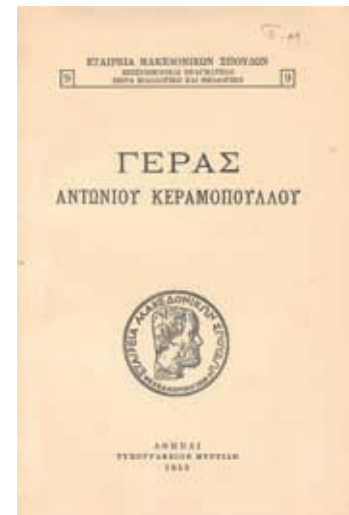
Το 1953 εκδίδει τιμητικό τόμο για τη συμπλήρωση 25 ετών διδασκαλίας του Προέδρου της, καθηγητού Στίλπωνα Κυριακίδη, με τίτλο *Προσφορά εις Στίλωνα Π. Κυριακίδη* και δεύτερο τιμητικό τόμο για το μέγα έργο και την προσφορά του Μακεδόνας καθηγητού και ακαδημαϊκού Αντωνίου Κεραμοπούλου, με τίτλο *Γέρας Αντωνίου Κεραμοπούλου*.

Επίσης απευθύνει προς τη διεθνή επιστημονική και πνευματική κοινότητα έκκληση για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Μεταξύ άλλων αναφέρει:

Χαιρετίζει τον αγώνα των αδελφών Κυπρίων υπέρ της ελευθερίας, ανεξαρτησίας και ενώσεως με την μητέρα Ελλάδα.

Εκφράζει τον θαυμασμόν διά την αδάμαστον επιμονήν των αγωνιζομένων Κυπρίων εις τα εθνικά ιδεώδη.

Απευθύνει έκκλησιν προς όλα τα Πανεπιστήμια, τα Επιστημονικά Ιδρύμα-

τα και τας Πνευματικές Οργανώσεις του Δυτικού Κόσμου και αιτείται την αμέριστην ηθικήν των συμπαράστασιν εις τον αγώνα των Ελλήνων Κυπρίων.

Το κύρος και η δράση της Εταιρείας προσελκύουν το ενδιαφέρον των ξένων διπλωματών όχι μόνον στην Ελλάδα αλλά και στις άλλες πρωτεύουσες των Βαλκανίων. Πρόσφατα ήρθη το απόρητο μιας σχετικής εκθέσεως της Βρετανικής Πρεσβείας στο Βελιγράδι που αναφέρει στο Φόρειν Όφφισ ότι – κατά την αντίληψη και τους φόβους των Γιουγκοσλάβων – αναπτύσσεται στη Θεσσαλονίκη έντονος αλυτρωτισμός (προφανώς κατά των Σκοπίων που έχουν σφετερισθεί ήδη το όνομα «Μακεδονία»), με επί κεφαλής την εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» του κ. Πέτρου Λεβαντή, και προσθέτει:

Είναι απίθανο, όμως, η σχολή σκέψης του κυρίου Λεβαντή να έχει οποιαδήποτε αληθινή επίδραση. Ένα πιο σοβαρό φαινόμενο είναι το πνευματικό Ίδρυμα που ονομάζεται Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Διοικείται από ένα Συμβούλιο ακαδημαϊκών και πνευματικών ανθρώπων με σκοπό τη συλλογή στοιχείων, προκειμένου να αποδειχθή ιστορικά η ελληνική προέλευση και ο ελληνικός χαρακτήρας των σημερινών ελληνικών περιοχών της Μακεδονίας. Η Εταιρεία χαιρεί κάποιας επίσημης υποστήριξης και έχει δεχθεί την στήριξη του Βασιλέως Παύλου. Οι δραστηριότητές της δεν έχουν τον αλυτρωτικό χαρακτήρα του «Ελληνικού Βορρά».

Το 1959 η Εταιρεία συμπληρώνει είκοσι χρόνια από την ίδρυσή της και μεταξύ άλλων αποφασίζει να εκδώσει, εκτός από τα *Μακεδονικά*, ένα δεύτερο ετήσιο επιστημονικό περιοδικό που οι έγκυρες μελέτες του να καλύπτουν ολόκληρη τη διαδρομή όλων των Ελλήνων από τα αρχαία χρόνια μέχρι τα νεότερα. Για τον σκοπό αυτό επιλέγει να επανεκδώσει το περιοδικό *Ελληνικά* που επί ένδεκα έτη, από το 1928 μέχρι το 1939, εξέδιδαν στην Αθήνα οι ακαδημαϊκοί καθηγητές Κ. Άμαντος και Σ. Β. Κουγέας, ακόμη δύο ζωντανοί θρύλοι, οι οποίοι ευχαρίστως παραχωρούν δωρεάν τον τίτλο. Έτσι, η Εταιρεία το 1960 κυκλοφορεί τον πρώτο τόμο των *Ελληνικών* της, που τιμητικά, όμως, αναφέρεται ως τόμος δωδέκατος, συνέχεια του προηγούμενου αλλά με ουσιώδη διαφορά. Τη διαφορά διασαφηνίζει εξ αρχής ο Πρόλογος:

Αντιθέτως προς τα παλαιότερα «Ελληνικά», τα οποία ήσαν κυρίως δημοσίευμα ιστορικών, η ύλη του νέου περιοδικού θα είναι όχι μόνον ιστορική αλλά κυρίως φιλολογική, υπό την ευρύτεραν έννοιαν της φιλολογίας, ήτοι θα περιλαμβάνη μελέτας φιλολογικάς, ιστορικάς, αρχαιολογικάς και λαογραφικάς αναφερόμενας εις την αρχαιότητα, το Βυζάντιον και την Νέαν Ελλάδα.

Σύντομα τα *Ελληνικά* κατέστησαν και παραμένουν ένα από τα τρία εγκυρότερα επιστημονικά περιοδικά του είδους σε παγκόσμια κλίμακα και το 1989 απέσπασαν το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών.

Στο ισόγειο, με πρόσοψη επί της οδού Εθνικής Αμύνης 4, λειτουργεί το Βιβλιοπωλείο, όπου οι ενδιαφερόμενοι προμηθεύονται τις εκδόσεις της Εταιρείας και, επίσης, δεκάδες Βιβλιοθήκες της Μακεδονίας και επιστημονικών Ιδρυμάτων όλης της χώρας παραλαμβάνουν δωρεάν κατά δεκάδες όσα βιβλία επιθυμούν.

Κατά τα πρώτα είκοσι περίπου χρόνια, ένα μέρος του πέμπτου ορόφου, με τριγωνική θέα προς τον Λευκό Πύργο, λειτούργησε ως φουαγιέ του περιωνύμου ζαχαροπλαστείου Φλόκα. Εκεί – τα καλοκαίρια – στον μεγάλο ανοικτό εξώστη της συγκεντρωνόταν ένα μέρος από την αφρόκρεμα της μακεδονικής πρωτεύουσας και των φιλοξενουμένων της.

Την κοινωνική αυτή λειτουργία θα αναπληρώσει ένα καινούργιο υψηλής ποιότητας και αισθητικής εστιατόριο και κέντρο αναψυχής στο ισόγειο του κτιρίου αναπεπταμένο στον ιδιόκτητο ευρύ αίθριο χώρο.

Το κτιριακό συγκρότημα του Θεάτρου της Εταιρείας στα πρώτα στάδιά του άνω και προς την ολοκλήρωσή του κάτω.

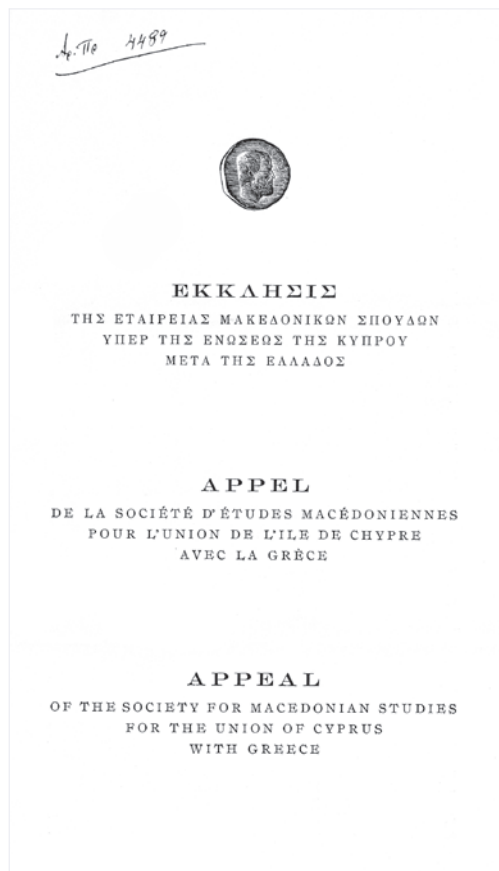
*Αεροφωτογραφία της
Θεσσαλονίκης το 1961 ενώ
ακόμη ολοκληρώνεται το
Θέατρο της Εταιρείας που
σφραγίζει τη συνολική μορφή
της τότε πόλης.*

Ο Γιάννης Βασδραβέλλης,
Ταμίας και μετέπειτα Γ.
Γραμματέας της Εταιρείας,
εκθέτει στην αίθουσα
διαλέξεων, άγνωστα στοιχεία
οθωμανικών πηγών για την
Εθνεγερσία των Μακεδόνων
το 1821-1822, όταν σιωπούσε
τότε η ελληνική Ιστορία.

Ο Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Αλ. Παπάγος και Υπουργός Εθνικής Αμύνης
Παναγιώτης Κανελλόπουλος, καθηγητής και ακαδημαϊκός, στο βήμα της Εταιρείας.

Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος
προσερχόμενος το 1952 για να
μιλήσει στην αίθουσα διαλέξεων
της Εταιρείας.

Το εξώφυλλο της εκκλήσεως
που σε τρεις γλώσσες
απήνθονε η Εταιρεία για την
Κύπρο προς όλα τα ανώτατα
πνευματικά ιδρύματα της
Δυτικής Ευρώπης και των
ΗΠΑ.

RECEIVED IN
ARCHIVES
27 APR 1950
161 1821 2

British Embassy,
Belgrade,
April 22, 1949.

(10112)

Dear Department,

We have received copies of the correspondence beginning with your letter to Athens DG 1821/1 of February 25 about minority questions in the geographical area of Macedonia. We cannot usefully contribute anything on the subject of the Roussoufina but, in view of what Athens Embassy writes in a letter 1701/8/99 of April 3, you may like to have the following comments on the problem of Aegean Macedonia as seen from here.

2. So far as Greek aspirations towards Yugoslav Macedonia concerned, it is necessary only to note that the outpourings of ELLINIKOS VORAS are periodically taken up and answered in the Skopje paper NOVA MAKEDONIJA; but that nobody takes Greek irredentism seriously.

3. It would in fact be more natural to look for irredentism in the other direction, i.e. Yugoslav aspirations towards Aegean Macedonia. Three factors suggest that there is unlikely, at some time to come, to be much steam behind any such movement. The first is that the Vardar Macedonians, possessing the greater part of the territory and population of historical Macedonia, have their own Republic within the Yugoslav Federation, and have their hands full enough with the problems of their own development, which is being lavishly financed by the Federal Government. They have at present quite enough to do without looking for external troubles. Secondly, they already have long-standing rows in progress, with the Bulgarians. Thirdly, it appears to be the firm policy of the governments in Belgrade and Athens not to encourage trouble. Considerations of wide policy make it very desirable for both sides not to reopen old quarrels, and Greco-Yugoslav defence cooperation represents in itself a strong enough motive for letting sleeping dogs lie. The views of Belgrade are not necessarily accepted at all in Skopje, and it is quite possible that, as time goes on, the Vardar Macedonians, with growing prosperity, begin to see their own, there may be less disposition to acquiesce in the Federal Government's line.

4. On the ground, we believe that the main focus of interest is the group of Aegean Macedonian emigrants; estimates of whose numbers vary between 15,000 and 30,000, now concentrated in the Macedonian People's Republic. We understand that these people were formed out, after the pacification, among a number of the eastern European satellite countries. It seems possible that some agreement between the Yugoslavs and the new countries following the "normalization" of relations in 1945, or that as it may, the Aegean Macedonians seem, from about that date, to have been progressively transferred from their places of asylum to Yugoslav Macedonia, where, as outlined above, a substantial group of them is now concentrated. Our best

Southern Department,
Foreign Office,
London, S.W.1.

Η απόρρητη έκθεση του 1959 στο Φόρεϊν Όφφισ για τη δράση και το κώρος της Εταιρείας.

... only one Macedonia exists in the world, namely Great Macedonia, and that all Macedonians, wherever they may be, are Greeks.

5. This view of the Macedonian question is regularly expressed by this newspaper and reflects the opinions of its owner, Monsieur Leventis. His argument appears to be that all Macedonia, his argument being, so to speak, the days of King Philip of Macedon, and that the present Greek provinces of Eastern and Western Macedonia are only a part of what should rightfully be a larger Great Macedonia, which has been flitched by the Yugoslavs, and more particularly by the Bulgars.

6. Another occasion for a similar outburst by this newspaper was the 97th Annual Convention of the Macedonian Patriotic Organization of the United States and Canada held in Toronto last October, at which the Canadian Minister of Labour apparently made a rather injudicious speech. We enclose a copy of a rather periodical "Macedonia" produced in Canada recording the proceedings on that occasion, which produced from Elenikos Voras a characteristic abusive article suggesting that the Canadian Minister of Labour was an instrument of the British Intelligence Service in its alleged campaign to disrupt Greece.

7. It is unlikely, however, that the school of thought of Monsieur Leventis has any real influence. A more serious phenomenon is the literary influence of Salonica, called the Institute of Macedonian Studies; this is run by a board of academic and literary people with the purpose of compiling data and literary periodical and character of the present Greek provinces of Macedonia. This institute enjoys some official support and has received encouragement from King Paul. Its activities do not have the irredentist characteristics of Elenikos Voras.

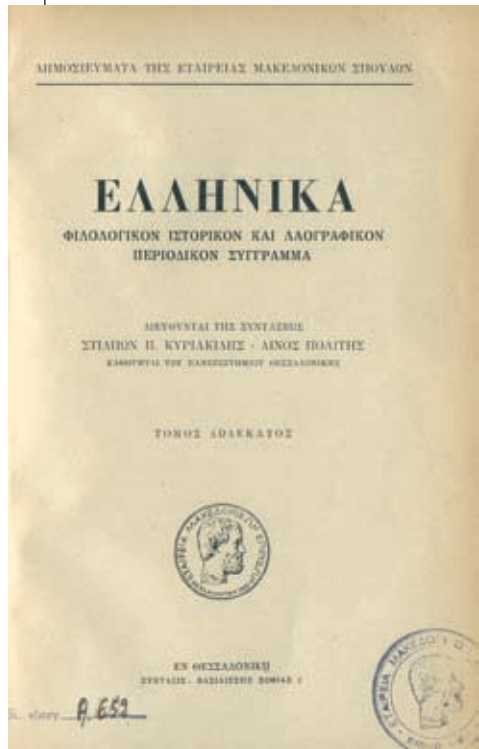
Serious Greek opinion now considers the Macedonia question mainly from the point of view of the Bulgarian territorial ambitions which have caused recurrent Bulgarian incursions, the most recent being the occupation of part of Northern Greece during the last war, and are believed in Greece to have lined undiminished since the treaty of San Stefano. It is in this context that the question of the Slavophone minority is still of some potential importance in Greek eyes, as giving a possible ethnic ground for a further Bulgarian intervention.

8. The true numbers of the Slavophone community are not easy to assess. In areas where Slavs are in a minority, they tend to take on Greek protective colours in view of the somewhat suspicious and unfriendly attitude of the administration and police towards them.

9. It can be assumed that the Slavophone community in the Balkans has been entertained in the past by political ambitions confined to a wary observation of external affairs in this field.

We are sending copies of this letter to the Chanceries at Bucharest, Sofia and Belgrade.

Yours ever,
OSKAWARY

Ο πρώτος τόμος του περιοδικού «Ελληνικά» αναφέρεται ως δωδέκατος για να τηρηθεί, από την Εταιρεία, η ιστορική συνέχεια.

8. Το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου

Το 1951, σε μια ιδιαίτερα δυσχερή διεθνή περίοδο, οπότε οξύνθηκε ο Ψυχρός Πόλεμος με άμεση απειλή κατά της Μακεδονίας και της Θράκης, η Εταιρεία αναλαμβάνει τη ρηξικέλευθη πρωτοβουλία να ιδρύσει Ινστιτούτο Βαλκανικών Σπουδών και τον Αύγουστο, προκειμένου να ενημερώσει την υπεύθυνη κυβέρνηση ώστε να μη προκληθούν τυχόν εμπλοκές ή παρενέργειες στις διεθνείς σχέσεις της Ελλάδος, υποβάλλει συνοπτικό ενημερωτικό σημείωμα στον τότε υπουργό Γενικό Διοικητή Βορείου Ελλάδος Σ. Στεργιόπουλο, ο οποίος στις 20 Σεπτεμβρίου 1951, με το με αριθμ. πρωτ. 720 έγγραφό του, αναφέρει στον πρωθυπουργό και υπουργό των Εξωτερικών Σοφοκλή Ε. Βενιζέλο και στην Εταιρεία:

Εν σχέσει προς το υπ' αριθμόν 1681 από 13 Αυγούστου 1951 έγγραφον της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών περί ιδρύσεως εν Θεσσαλονίκη Ινστιτούτου Βαλκανικών Σπουδών, έχω την τιμήν να ανακοινώσω υμίν ότι μελετήσας το συνημμένον συνοπτικόν σημείωμα περί αποστολής, οργανώσεως κ.α. του Ινστιτούτου τούτου διεπίστωσα την εθνικήν ανάγκην υπάρξεως τοιούτου Ινστιτούτου υπό την μορφήν ήτις προτείνεται. Δεν δύναται τις να μη αναγνωρίση την μεγάλην αποστολήν ενός τοιούτου Ινστιτούτου.

Ωστόσο, οι κυβερνήσεις εναλλάσσονται γρήγορα. Τον Νοέμβριο αναλαμβάνει Πρωθυπουργός ο Νικόλαος Πλαστήρας που ενισχύει σημαντικά την Εταιρεία. Σύντομα επέρχονται εκλογές και η οριστική κυβερνητική απάντηση στη βαλκανική πολιτική ειρήνης και συνεργασίας της Εταιρείας καθυστερεί δύο χρόνια. Το 1953, με σταθερή πλέον κυβέρνηση Αλεξάνδρου Παπάγου – μεγάλης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας – και με αυξανόμενη την ένταση στα Βαλκάνια, η Εταιρεία προχωρεί αποφασιστικά. Τότε ίδρυσε ως παράρτημά της, εγκατέστησε στο κτίριό της επί εικοσαετιών και κατήυθνε το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου που άρχισε να λειτουργεί την Πρωτομαγιά εκείνης της χρονιάς. Σχετική ανακοίνωσή της δημοσιεύθηκε στο καινούργιο δεύτερο ετήσιο περιοδικό της *Ελληνικά* και μεταξύ άλλων αναφέρει τα εξής:

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, επιθυμούσα να προαγάγη την έρευναν των προβλημάτων της Χερσονήσου του Αίμου από πάσης απόψεως, ιστορικής, εθνολογικής, οικονομικής κ.α. προς διαφώτισιν της κοινής γνώμης και διαμόρφωσιν αμοιβαίας κατανοήσεως μεταξύ των Λαών αυτής προς επίτευξιν ειλικρινούς προσεγγίσεως και συνεργασίας αυτών, συνέστησεν ίδιον παράρτημα υπό το όνομα «Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου». Το Ίδρυμα ετέθη υπό την διοίκησιν επταμελούς Διοικητικής Επιτροπής.

Για τον σκοπό αυτό συνέταξε ιδιαίτερο Κανονισμό του παραρτήματός της και όρισε πρώτο Πρόεδρο της Διοίκουσας Επιτροπής τον Πρόεδρό της Στίλπωνα Κυριακίδη και πρώτο Γραμματέα της, με αρμοδιότητες διευθύνοντος συμβούλου, τον σύμβουλό της Χριστόφορο Νάλτσα. Μέλη της ορίστηκαν οι διαπρεπείς καθηγητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ανδρέας Ξυγγόπουλος, Μιχαήλ Λάσκαρις και Κωνσταντίνος Ευσταθιάδης, καθώς επίσης ο στρατηγός Αθανάσιος Χρυσόχου και ο Ηλίας Πηχεών.

Πρώτο επιστημονικό συνεργάτη, το 1954, όρισε τον Κωνσταντίνο Βαβούσκο που διακόνησε το Ίδρυμα επί δεκαετιών μέχρις ότου, το 1964, εξελέγη καθηγητής της Νομικής Σχολής Θεσσαλονίκης.

Το επόμενο έτος Διευθυντής ανέλαβε ο φιλόλογος Βασίλειος Λαούρ-

Ο Βασίλειος Λαούρδας
(1912 - 1971)

δας που ανεδείχθη αποφασιστικός οργανωτικός και εκτελεστικός μοχλός του Ιδρύματος, το οποίο, το 1960, εξέδωσε – και συνεχίζει – το ετήσιο επιστημονικό περιοδικό *Balkan Studies* στην αγγλική γλώσσα. Ο Β. Λαούρδας προέβη σε αρχαιακές εκδόσεις, οργάνωση διεθνών συνεδρίων, συμμετοχή σε συνέδρια της αλλοδαπής κ.α., προσφέροντας εξαιρετικό έργο μέχρι τον θάνατό του το 1971. Τον διαδέχθη ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Κάρλος Μητσάκης.

Το 1963, στα πλαίσια του Ιδρύματος, οργανώθηκε και λειτούργησε στο ισόγειο της Εταιρείας η Σχολή Βαλκανικών Σπουδών, όπου διδάσκονταν – και εξακολουθούν, σε άλλο χώρο, να διδάσκονται – η σερβοκροατική, η βουλγαρική, η αλβανική, η ρουμανική, η τουρκική και η ρωσική.

Δεύτερος Πρόεδρος της Διοικούσης Επιτροπής ανέλαβε ο Πρόεδρος της Εταιρείας, καθηγητής Χαράλαμπος Φραγκίστας, που διαδέχθη τον Στ. Κυριακίδη.

Το φθινόπωρο του 1973 η στρατιωτική δικτατορία απέλυσε αυθαίρετα τους καθηγητές Χαράλαμπο Φραγκίστα, Νικόλαο Ανδριώτη και Κωνσταντίνο Βαβούσκο που προέρχονταν από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας. Τότε το IMXA αυτονομήθηκε και εγκαταστάθηκε σε ιδιόκτητο κτίριό του. Ωστόσο, σήμερα βάσει της νομοθετικής ρυθμίσεως, η Εταιρεία εξακολουθεί δικαιωματικά να ορίζει τρία από τα μέλη του ανεξαρτήτου πια Διοικητικού Συμβουλίου του.

Ο πρώτος τόμος του αγγλοφώνου περιοδικού «Balkan Studies» το 1960.

Το ξεχωριστό κτίριο όπου ενεργεί το IMXA μετά τον απογαλακτισμό από τη μητρική του Εταιρεία.

9. Το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας

Ήδη από την περίοδο της Κατοχής η Εταιρεία, με γλίσχρα μέσα, αγωνιζόταν να εντοπίσει και να συλλέξει όσα αρχεία, διάσπαρτα και λησμονημένα, απέγραφαν αυθεντικά στοιχεία για την Ιστορία της Μακεδονίας. Έτσι, χάρη σ' αυτές τις προσπάθειες και σε αποκλειστική πρωτοβουλία της Εταιρείας προς την κυβέρνηση του στρατάρχου Αλεξ. Παπάγου, το 1954 ιδρύεται το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. Ο ιδρυτικός του Νόμος 2869/1954 αναφέρει ότι αποτελεί δημοσία υπηρεσία υπαγομένη στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (αργότερα στο Υπουργείο Πολιτισμού), αλλά η Εταιρεία αναλαμβάνει την υποχρέωση να το στεγάσει στο κτίριό της, να χρηματοδοτήσει όλες ανεξαιρέτως τις λειτουργικές δαπάνες του και να μισθοδοτεί, κατά την πρώτη πενταετία, όλο το προσωπικό.

Το άρθρο 1, εδάφια 2 και 3 του Νόμου 2869/1945 ορίζει:

2. Το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας στεγάζεται δωρεάν εις το υπό της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών ανεγερθέν Μέγαρον της Αριστοτελείου Πνευματικής Εστίας του Μακεδονικού Λαού.

3. Αι δαπάναι εγκαταστάσεως και επιπλώσεως του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας βαρύνουσι την Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών.

Τρία μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής του διορίζονται από την Εταιρεία που με βαθιά ικανοποίηση αναλαμβάνει την ευδωση και αυτής της εθνικής αποστολής επειδή, όπως τόνιζε συνεχώς, ο πανδαμάτωρ χρόνος, ο θάνατος όλων όσοι είχαν δημιουργήσει ή, έστω, παρακολουθήσει τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα του νεότερου παρελθόντος, η άγνοια των μεταγενεστέρων, η μέχρι το 1912 οθωμανική κυριαρχία και βαρβαρότητα, οι συνεχείς πολεμικές περιπέτειες, εξεγέρσεις και επιδρομές είχαν αφανίσει, διασκορπίσει και λεηλατήσει ένα μεγάλο μέρος της εθνικής κληρονομιάς στη Μακεδονία η οποία – και γι' αυτόν τον λόγο – παρέμενε «εξαφανισμένη» στην ελλαδική ιστοριογραφία. Ωστόσο, πολλά ακόμη πολύτιμα έγγραφα, αρχεία, έμμεσες γραπτές μαρτυρίες σε άλλα άσχετα έγγραφα (συμβόλαια, διαθήκες, επιστολές κ.ά.) βρίσκονταν ακόμη και έπρεπε να διασωθούν και να μελετηθούν οπωσδήποτε.

Την 1η Μαρτίου 1955 πρώτος διευθυντής του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας προσλαμβάνεται ο φιλόλογος Βασίλειος Δημητριάδης που, με δαπάνη της Εταιρείας, εκπαιδεύεται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Επιστρέφοντας θα αποδειχθεί πολύτιμος. Οργανώνει το Αρχείο στον τέταρτο όροφο της Εταιρείας, εντοπίζει ολόκληρα αρχεία Μητροπόλεων, Ελληνικών Κοινοτήτων και Σχολών, της οθωμανικής και, έπειτα, ελληνικής Νομαρχίας Θεσσαλονίκης, της Τραπεζής της Ανατολής, οθωμανικά κτηματολόγια κ.ά.

Το πολυτιμότερο «θήραμα» υπήρξαν οι 3.500 τόμοι των συστηματικών οθωμανικών αρχείων, από το 1695 μέχρι το 1912, τους οποίους είχε εντοπίσει κατά την διάρκεια της κατοχής ο Ι. Βασδραβέλλης και η Εταιρεία δημοσίευσε μετάφραση των σπουδαιότερων εγγράφων. Ο Δημητριάδης αρχειοθετεί, ερευνά, μελετά, συγγράφει και η Εταιρεία εκδίδει τα σπουδαία συγγράμματά του: *Η Κεντρική και Δυτική Μακεδονία κατά τον Εβλιγιά Τσελεμπή*, το 1973 και το 1983, *Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας*, (Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών). Αργότερα εκλέγεται καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Ο όγκος των αρχείων και το συνεχώς αυξανόμενο εύρος λειτουργίας υπα-

Ο Διευθυντής και θεμελιωτής του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας, καθηγητής Βασίλειος Δημητριάδης δίδει τον Απρίλιο 1984 διάλεξη στην Εταιρεία

γορεύουν αυτονομία και μεγάλους ιδιόκτητους χώρους. Έτσι, μετά από αρκετά χρόνια, το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας απογαλακτίζεται από την τροφή του Εταιρεία και εγκαθίσταται στα δικά του κτίρια.

10. Το Πνευματικό Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών

Κοινωνική, πνευματική και εθνική αποστολή επετέλεσε επί επτά πολύ δύσκολα χρόνια, μεταξύ 1967-1973, το Πνευματικό Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών που ίδρυσε, χρηματοδότησε και κατήθυνε η Εταιρεία με εντεταλμένη Επιτροπή της. Πρώτος Πρόεδρος της διετέλεσε ο διαπρεπής Μακεδών, καθηγητής του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, Δημήτριος Ευρυγένης. Διευθυντής του ο εταίρος Κώστας Παπουλίδης. Το Κέντρο στήριζε νέους Μακεδόνες φοιτητές και σπουδαστές που φοιτούσαν στη Θεσσαλονίκη προερχόμενοι από άλλα μέρη της Μακεδονίας. Τους προσέφερε δωρεάν Βιβλιοθήκη, επιστημονικά μαθήματα, διαλέξεις, συζητήσεις, κινηματογραφικές προβολές τέχνης, εντευκτήριο και εκπαιδευτικές εκδρομές.

*Προσκήνιο των Μακεδόνων
σπουδαστών στην Κάρη Κιλκίς,
1967.*

*Οι Μακεδόνες σπουδαστές στα Στάγειρα Χαλκιδικής εμπρός στον
ανδριάντα του Αριστοτέλη, 1969.*

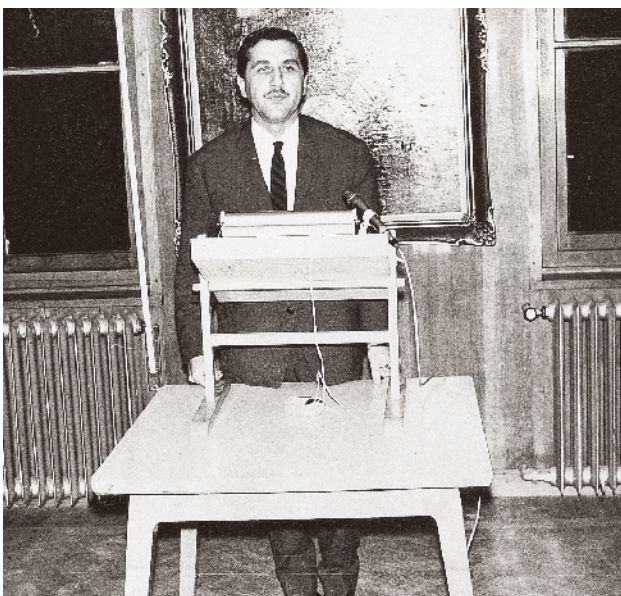

*Στο Λιτόχωρο οι Μακεδόνες σπουδαστές τιμούν την
Επανάσταση των Μακεδόνων του 1878.*

Κοπή βασιλόπιτας στο Πνευματικό Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών, στις 20 Ιανουαρίου 1971. Παρευρίσκεται σχεδόν όλο το προσωπικό της Εταιρείας εκείνης της εποχής.

Από αριστερά: Μερόπη Τζούρα, Χαράλαμπος Τζιβελεκίδης, Μάγδα Προδρομίδου, Ευστράτιος Ζεγκίνης, Παύλος Τσάμης, ο ταμίας του Διοικ. Συμβουλίου Αθανάσιος Κωνσταντινίδης, πίσω του ο Κώστας Παπουλίδης, Χαράλαμπος Λέκας μέλος του Διοικ. Συμβουλίου, Φρειδερίκη Γκέκα, ο Γεν. Γραμματέας Ιωάννης Βασδραβέλλης και η σύζυγος του Μαρίτσα, Ιωάννης Δεληγιαννάκης μέλος του Διοικ. Συμβουλίου, πίσω του ο Δημήτρης Τσαφραάς, Θούλα Τεγοπούλου και δίπλα της ο εταίρος Βασίλης Φόρης. Καθιστοί: από αριστερά: Μανόλης Στρατάκης, Γιώργος Μπατζώνης, Κώστας Ζεγκίνης.

Ο Πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Μακεδόνων Σπουδαστών της Εταιρείας, καθηγητής Δημήτριος Ευρυγένης, και ο Διευθυντής Κωνσταντίνος Παπουλίδης στο βήμα.

11. Το Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων. Κ.Α.Μ. (1966-2000)

Η Εταιρεία κατανόησε πολύ νωρίς τη σημασία της παρουσίας των απανταχού Μακεδόνων και τη συνεργασία που θα μπορούσε να έχει μαζί τους στηρίζοντας και υποβοηθώντας οργανωτικά την παρουσία και τη δράση τους στις χώρες όπου διαβιούσαν. Έτσι, προχώρησε πολύ νωρίς στη δημιουργία ενός παραρτήματος που ονομάστηκε *Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων* το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του στις 12 Νοεμβρίου 1966.

Το Κ.Α.Μ. αποτέλεσε τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο εθνικό κέντρο και τους ανά τον κόσμο απόδημους Μακεδόνες. Υπήρξε μια πρωτοποριακή υπηρεσία, προϊόν συνεργασίας της Εταιρείας με το Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο στήριξε τους σκοπούς και τη λειτουργία συλλόγων των αποδήμων Μακεδόνων.

Το 18ο Εθνικό Συνέδριο Παμμακεδονικής Ενώσεως Αμερικής και Καναδά στο Θέατρο της Ε.Μ.Σ.

Το ακροατήριο κατά την έναρξη του συνεδρίου

Σύνεδροι στην προτομή του Παπασταύρου Τσάμη στη Βίγλα Πισοδερίου. Στο μέσον ο Υπουργός Βορ. Ελλάδος Χ. Ταλιαδούρος, ο Γ. Μόδης και ο Αλ. Λέτσας.

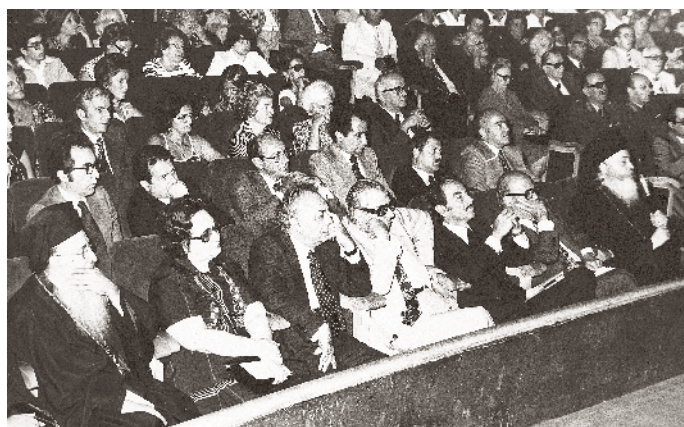

Πρώτος Διευθυντής υπήρξε ο πισοδερίτης Παύλος Τσάμης (1966 - 1975), μετά τον θάνατό του τον αντικατέστησε ο Ναούμ Τσολάκης (1975 - 1977), για να ακολουθήσουν ο Χρίστος Λαμπρινός (1977 - 1988) και ο Κώστας Πύρζας (1988 - 2000).

Το Κ.Α.Μ., στα χρόνια της λειτουργίας του, συνεργάστηκε στενά και αρμονικά με τις Παμμακεδονικές Ενώσεις Αυστραλίας, Η.Π.Α. και Καναδά, με τους συλλόγους των Μακεδόνων σ' όλο τον κόσμο, όπως και με πνευματικά ιδρύματα, πανεπιστήμια, οργανισμούς και φοιτητικές ομογενειακές ενώσεις.

Το Κ.Α.Μ. αποτέλεσε τον κύριο οργανωτικό φορέα των Παγκοσμίων Συνεδρίων των Παμμακεδονικών Ενώσεων τα οποία γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ελλάδα και υποστήριζε την οργάνωση των Εθνικών τοπικών συνεδρίων των ηπειρών: Αυστραλίας, Η.Π.Α.-Καναδά, τα οποία σταδιακά επεκτάθηκαν στην Ευρώπη και τη Νότια Αφρική.

Από το 2ο Συνέδριο Παμμακεδονικών Ενώσεων Αμερικής – Καναδά και Αυστραλίας (1977).

Το 2ο Συνέδριο Παμμακεδονικών Ενώσεων Αμερικής – Καναδά και Αυστραλίας στο Θέατρο της Ε.Μ.Σ.

Το ακροατήριο κατά την έναρξη του συνεδρίου.

Από την άφιξη των συνέδρων.

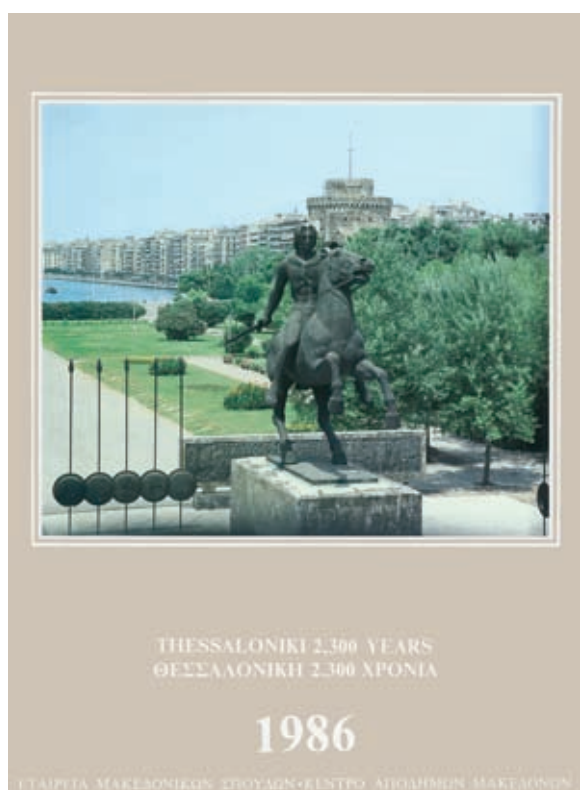
Από την έναρξη του συνεδρίου.

Προσέφερε ποικίλη βοήθεια οργανώνοντας επίσης επισκέψεις ομογενών φοιτητών και μαθητών σε προγράμματα φιλοξενίας νέων και κατασκηνώσεις στην Ελλάδα, όπως και δημοσιογράφων ή άλλων ξένων επίσημων αποστολών. Παρείχε οργανωτική και υλικοτεχνική υποστήριξη στις πολιτιστικές εκδηλώσεις των μακεδονικών ομογενειακών οργανώσεων: *Δημήτρια* στην Αυστραλία, Συνέδρια Μακεδονικών Σπουδών, ιστορίας και αρχαιολογίας στην Αυστραλία και Η.Π.Α., εθνικές επετείους, αλλά και χρονονεκρωτικά συγκροτήματα με αποστολές λαογραφικού και οπτικοακουστικού υλικού, βιβλίων και ημερολογίων τα οποία κατά πάγια τακτική εξέδιδε κάθε χρόνο.

Τα ημερολόγια του Κ.Α.Μ. είχαν πάντα εικαστικό, λαογραφικό ή ιστορικό ενδιαφέρον. Αυτό του 1969 είναι αφιερωμένο στις λαϊκές φορεσιές.

Συνέβαλε αποφασιστικά στην ίδρυση της Παμμακεδονικής Ένωσης Ευρώπης και βοήθησε στη δημιουργία χορευτικών συγκροτημάτων παραδοσιακών χορών στους συλλόγους των αποδήμων Μακεδόνων αποστέλλοντας παραδοσιακές μακεδονικές στολές, όπως και βιβλία επιστημονικού ή λογοτεχνικού χαρακτήρα για τον εμπλουτισμό και τη δημιουργία ομογενειακών ή πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών. Σημαντικό είναι και το εκδοτικό έργο του Κ.Α.Μ., όπου μεταξύ των άλλων εκδόσεων που πραγματοποίησε ήταν και το έντυπο *Μακεδονία – ιστορία και πολιτική* το οποίο εκδόθηκε σε πέντε γλώσσες, ανατυπώθηκε πολλές φορές σε χιλιάδες αντίτυπα και κυκλοφόρησε σε όλο τον κόσμο.

Το ημερολόγιο του 1986 είναι αφιερωμένο στα 2.300 χρόνια της Θεσσαλονίκης, ενώ του 1989 στη Βεργίνα και το επιμελήθηκε ο Μανόλης Ανδρόνικος.

Η έκδοση «Μακεδονία ιστορία και πολιτική» εκδόθηκε σε πέντε γλώσσες.

12. Η Βιβλιοθήκη της Εταιρείας

Με την αποπεράτωση του κτιρίου και τη στέγαση σ' αυτό των υπηρεσιών της Εταιρείας άρχισε και η σύσταση της Βιβλιοθήκης, στον τρίτο όροφο, η δημιουργία της οποίας προβλεπόταν ήδη από το πρώτο Καταστατικό του 1939. Πρώτος πυρήνας της Βιβλιοθήκης υπήρξε το βιβλιακό υλικό που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1940 από δωρεές Μακεδόνων της Αθήνας, των Θεσσαλονικέων μελών της Εταιρείας και φυσικά από αγορές.

Στα πρώτα χρόνια συστάσεως της Βιβλιοθήκης έγινε μια συστηματική προσπάθεια εμπλουτισμού της με αγορές, προσέλκυση δωρεών και ανάπτυξη ενός δικτύου ανταλλαγών με Βιβλιοθήκες και οργανισμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού, προκειμένου να αποκτηθεί εξειδικευμένο βιβλιακό υλικό που αφορούσε κυρίως την ιστορία, τη λαογραφία και την αρχαιολογία του Μακεδονικού χώρου.

Στη δεκαετία του 1950 η Βιβλιοθήκη ευτύχησε να δεχτεί τις μεγάλες δωρεές της Βέρας χήρας του δικηγόρου Γεωργίου Παπαηλιάκη (1883 - 1944), αποτελούμενη από 2.102 βιβλία κυρίως παλαιότυπα, χειρόγραφα και άλλα σπάνια έντυπα και του Φιλίππου Μ. Δραγούμη, αποτελούμενη από 5.000 έντυπα, προερχόμενα από τις βιβλιοθήκες των Στεφάνου, Φιλίππου και Ίωνα Δραγούμη, δωρεά πλούσια σε κυβερνητικά έντυπα και άλλα αξιόλογα τεκμήρια για την ιστορία της Μακεδονίας.

Η πρώτη υπεύθυνη της Βιβλιοθήκης Θεοδώρα Μείμαριδου-Βλαχοπούλου (1950 - 1979), συνέβαλε αποφασιστικά στην παραλαβή και αξιοποίηση των δωρεών που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της θητείας της. Η εργατικότητα, το ενδιαφέρον και η μεθοδικότητά της βοήθησαν αποφασιστικά στην εξέλιξη της Βιβλιοθήκης.

Στη δεκαετία του 1960 ξεχωρίζουν δωρεές βιβλίων από τις Βιβλιοθήκες: του ποιητή και ιδρυτικού μέλους Γεωργίου Σαγιαξή, του Τριαντάφυλλου Κοντανασσόπουλου, του δικηγόρου Κωνσταντίνου Τσώπρου, του Γεωργίου Τριανταφυλλίδη, του δικηγόρου Χριστοφόρου Νάλτσα (1896 - 1980) που διετέλεσε για πολλά χρόνια Αντιπρόεδρος της Ε.Μ.Σ. και Έφορος της Βιβλιοθήκης, του στρατηγού Γεωργίου Αστεριάδη και πολλών άλλων.

Από το 1969, όταν την ευθύνη της Βιβλιοθήκης ανέλαβε ο Ευστράτιος Ζεγκίνης (1969 - 1977) η Βιβλιοθήκη αναταξινομήθηκε, έγινε νέος δελτιοκατάλογος, τομέας περιοδικών και οργανώθηκε σε σύγχρονες βάσεις το σύστημα εξυπηρέτησης των αναγνωστών και εμπλουτισμού της Βιβλιοθήκης. Από τον Φεβρουάριο του 1974 η Βιβλιοθήκη αποδόθηκε οργανωμένη στους ερευνητές και το αναγνωστικό κοινό.

Κατά την τελευταία περίοδο 1977 - 2007, που την ευθύνη της Βιβλιοθήκης έχει ο Κώστας Πλαστήρας, η Βιβλιοθήκη εμπλουτίστηκε από τις μεγάλες δωρεές: της Αλεξάνδρας Παραφεντίδου, του πετράρχου Γεωργίου Θεμελή, της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας και του Γενικού Προξενείου της Ελλάδος στο Κάιρο με 4.000 βιβλία, περιοδικά, χάρτες και λοιπό σπάνιο υλικό για τον ελληνισμό της Αιγύπτου, του Πασχάλη Καραπάλη, της Ρούλας Παπαδημητρίου και ολόκληρη τη βιβλιοθήκη της Ελληνικής Εταιρείας Σλαβικών Μελετών που περιλαμβάνει βιβλία και περιοδικά σε όλες τις σλαβικές γλώσσες.

Το επιβλητικό και φωτεινό αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης διαθέτει 56 θέσεις αναγνωστών και στα τελευταία χρόνια δέχτηκε τις φροντίδες αρχιτεκτό-

νων, προκειμένου να γίνει λειτουργικότερο για τους βιβλιοθηκονόμους και τους αναγνώστες. Πρόκειται για μια όμορφη αίθουσα 170 τ.μ. που από την αρχή της λειτουργίας της χρησιμοποιήθηκε και για άλλες εκδηλώσεις. Σ' αυτήν έγιναν εκθέσεις ζωγραφικής, διαλέξεις, εκθέσεις βιβλίων κατά τη διάρκεια των εορτασμών της πεντηκονταετηρίδας από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (1962), στον εορτασμό των σαράντα χρόνων της Εταιρείας, έκθεση παλαιούτων και σπανίων εκδόσεων της Βιβλιοθήκης, ή και άλλες εκδηλώσεις όπως η αποκάλυψη της προτομής του πρώην Προέδρου Στ. Κυριακίδη (1973).

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 η Βιβλιοθήκη μηχανοργανώθηκε με το γαλλικό πρόγραμμα Alexandrie, απέκτησε δίκτυο υπολογιστών, συνδέθηκε με το Διαδίκτυο και επεκτάθηκε σε νέους χώρους και βιβλιοστάσια.

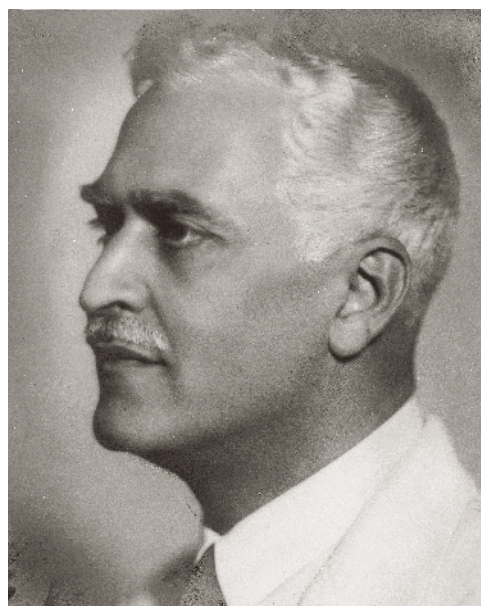
Σήμερα διαθέτει περίπου 70.000 τόμους βιβλίων, περιοδικών, χειρογράφων, εφημερίδων, χαρτών καθώς και άλλο μη βιβλιακό υλικό. Στον αριθμό αυτόν θα πρέπει να συνυπολογιστεί η ύπαρξη ενός σεβαστού αριθμού παλαιούτων και σπανίων εκδόσεων. Όλο το σπάνιο υλικό αποτελεί ένα ξεχωριστά προστατευμένο τμήμα, την *Ειδική Συλλογή* της Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη της Ε.Μ.Σ. είναι μια ειδική πληροφοριακή βιβλιοθήκη, καλύπτοντας με το υλικό της τον βόρειο ελληνικό χώρο, κυρίως αυτόν της Μακεδονίας και των σχέσεών της με τον βαλκανικό χώρο, υλικό αναφερόμενο στην ιστορία, την αρχαιολογία, τη φιλολογία, τις τέχνες και τη λαογραφία, χωρίς να λείπουν βιβλία άλλων επιστημών, αρκεί να αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα στη Μακεδονία. Διαθέτει πλούσιο δίκτυο ανταλλαγών εκδόσεων με ιδρύματα, πανεπιστήμια και επιστημονικούς οργανισμούς της Ελλάδας και του εξωτερικού και εξυπηρετεί περί τους 5.000 περίπου ερευνητές τον χρόνο από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Η Βιβλιοθήκη στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της.

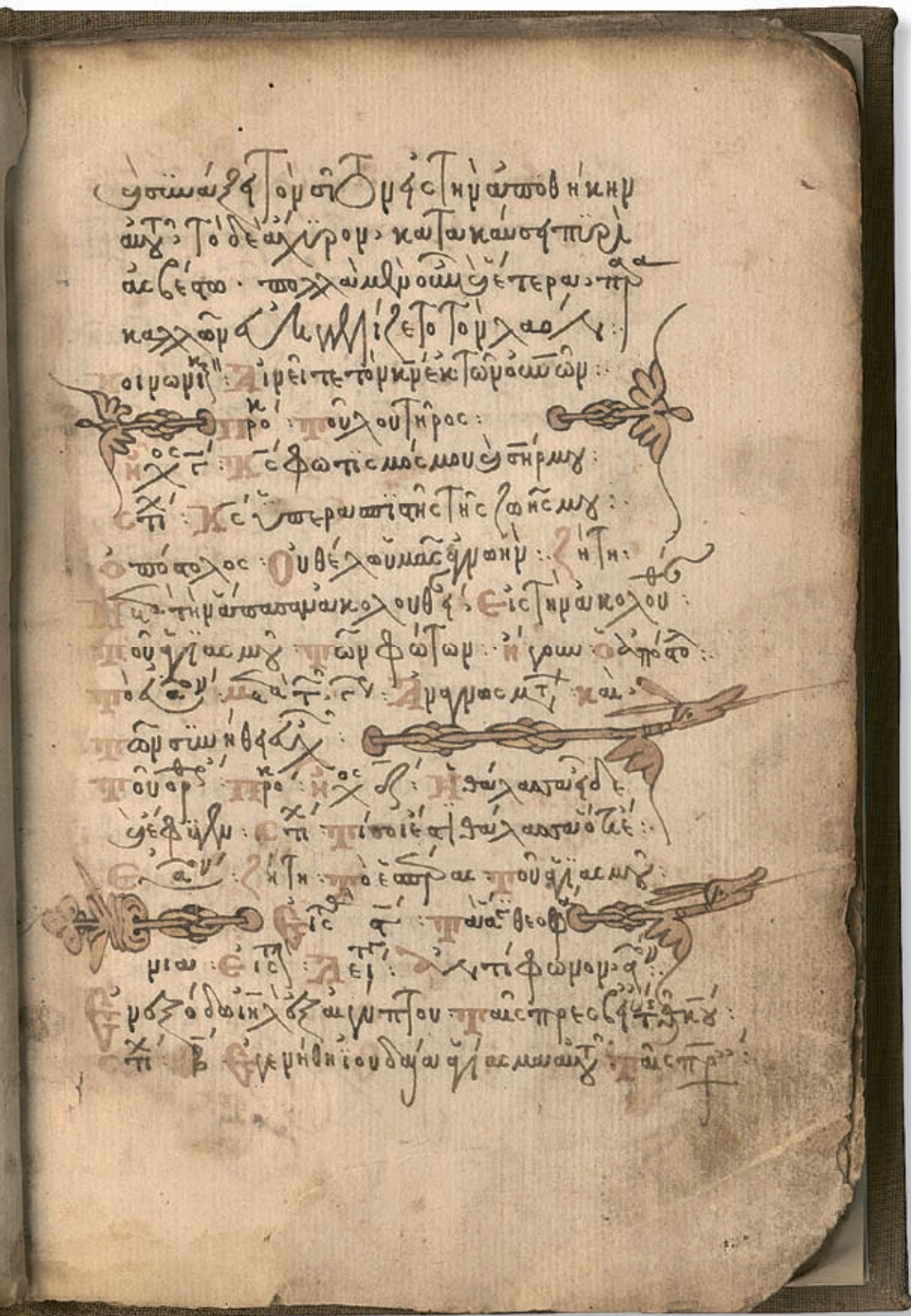
Ο Γεώργιος Παπαγιάννης.

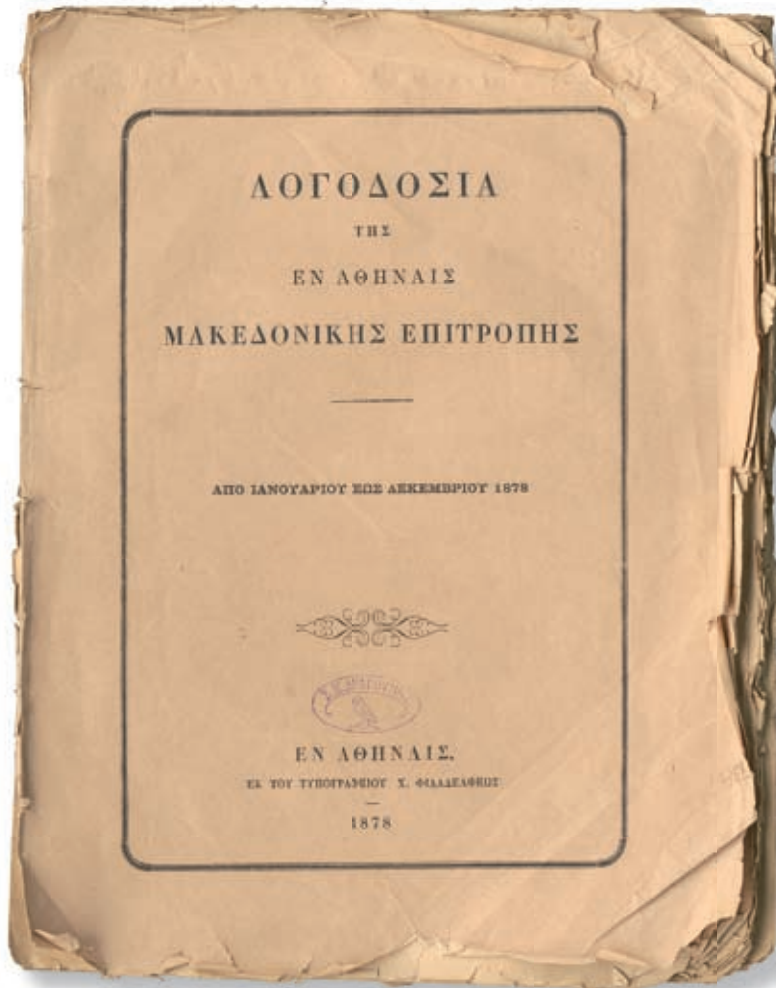
Ο Φίλιππος Δραγούμης.

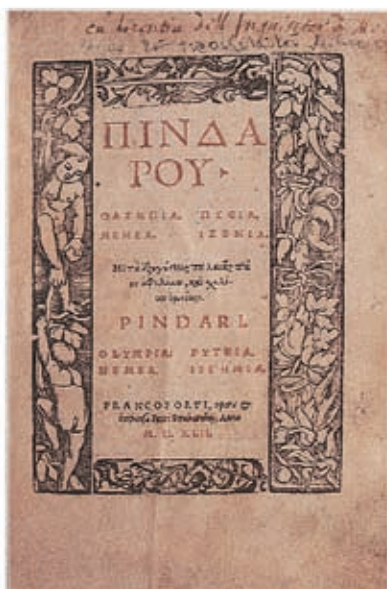

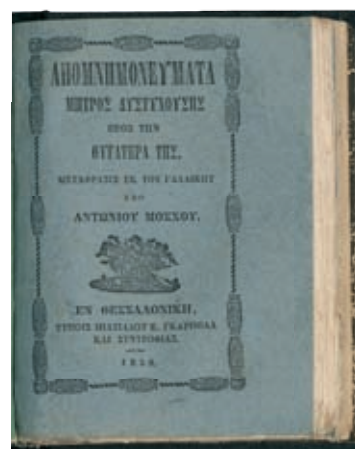
Χειρόγραφο «Λειτουργικόν».
Δωρεά Γ. Παπαηλιάκη.

Λογοδοσία της εν Αθήναις Μακεδονικής Επιτροπής (1878). Δωρεά Φ. Δραγούμη.

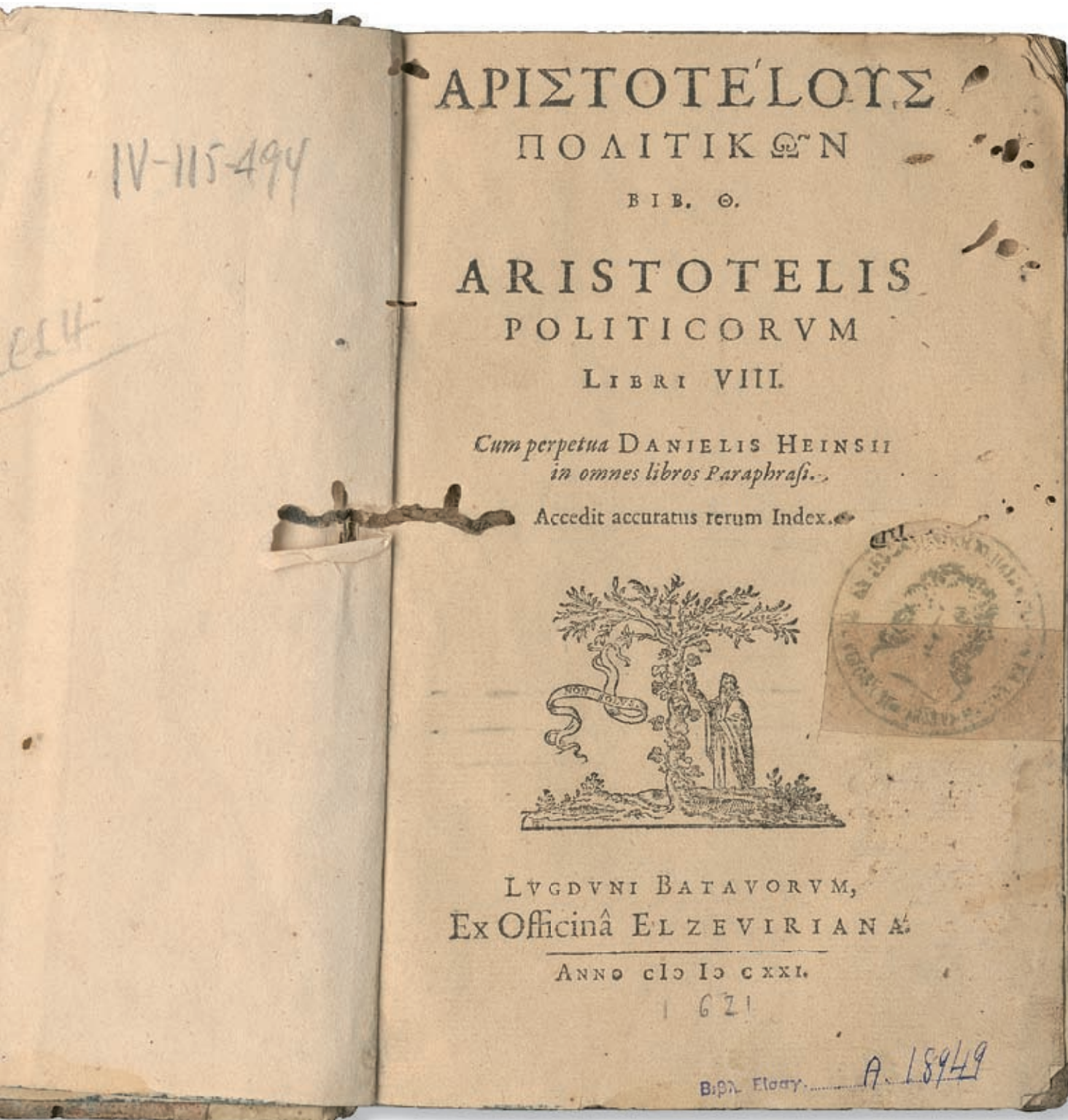
Πίνδαρος, Φρανκφούρτη 1542. Δωρεά Τ. Μηλιώτη.

Απομνημονεύματα Μητρός Δυστυχούσης, Θεσσαλονίκη, 1850. Πρώτη έκδοση στη Θεσσαλονίκη. Δωρεά Γ. Παπαηλιάκη.

Αριστοτέλους Πολιτικών Βιβλία Θ', Λάντεν, Τυπ. των Ελζεβίρ,
1621. Δωρεά Χ. Νάλτσα. Προέρχεται από τη Βιβλιοθήκη του
Ελληνικού Γυμνασίου Θεσσαλονίκης. Στη σ. τίτλου φέρει σφραγίδα της
«Εφορίας των εν Θεσσαλονίκη Εκπαιδευτικών Καταστημάτων».

Η Εταιρεία ανακήρυξε Δωρήτρια την Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας και την ετίμησε σε ειδική τελετή στις 24.11.1994. Από τα αριστερά η Γ. Γραμματέας Τ. Πεντζοπούλου-Βαλαλά, βασική ομιλήτρια της εκδήλωσης, ο Πρόεδρος της Ελλην. Κοινότητας Αλεξανδρείας Στέφανος Ταμβάκης και ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Ν. Κοσμιόπουλος.

Στο βήμα ο κ. Στέφανος Ταμβάκης.

*Αποκαλυπτήρια προτομής
Στίλωνα Κυριακίδη (1973).*

*Από τα αριστερά: ο
καθηγητής Ι. Ζησιάδης,
η γλύπτρια της προτομής
Αλίση Χατζή, ο Ιωάννης
Βασδραβέλλης, στο άκρο ο
καθηγητής Κ. Κεραμίας.*

Έκθεση βιβλίων της Ε.Μ.Σ. κατά τη διάρκεια του εορτασμού σαράντα χρόνων της Εταιρείας (1980).

Τελετή απονομής μεταλλίων της τεσσαρακονταετηρίδας (1980).

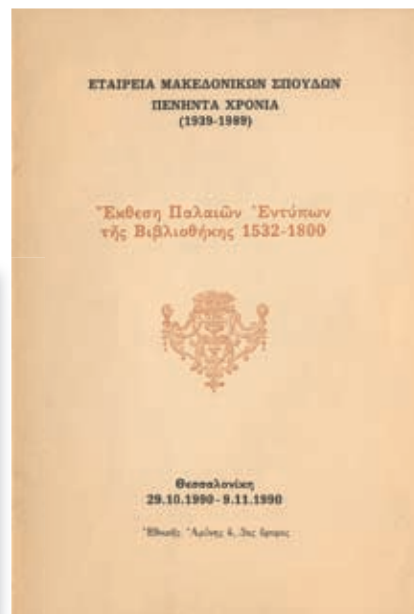
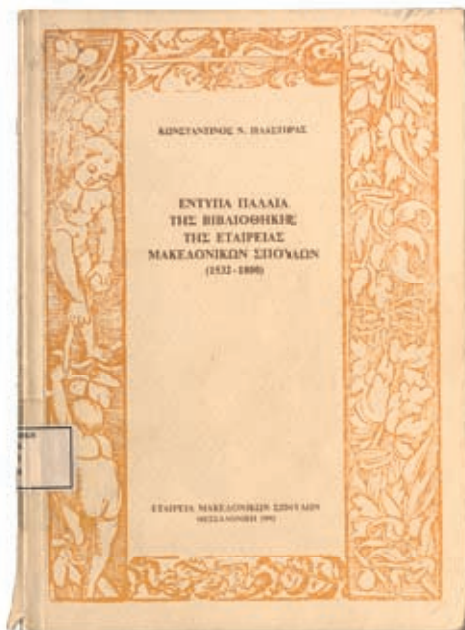

Σημερινή άποψη του αναγνωστηρίου της Βιβλιοθήκης.

Έκθεση παλαιούτων εκδόσεων της Βιβλιοθήκης (1990).

Κατάλογοι από εκθέσεις βιβλίων (1962 και 1990).

13. Η Πινακοθήκη της Εταιρείας

Η Πινακοθήκη της Εταιρείας εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 1975 και για την εποχή εκείνη αποτέλεσε το πρώτο οργανωμένο εικαστικό μουσείο της Θεσσαλονίκης. Η ίδρυσή της απέβλεπε στην ανάδειξη και προβολή της νεοελληνικής τέχνης και κυρίως της καλλιτεχνικής δημιουργίας του βορειοελλαδικού χώρου και στη συνακόλουθη αναβάθμιση της αισθητικής αγωγής και παιδείας των Θεσσαλονικέων και γενικότερα των κατοίκων της Β. Ελλάδος.

Από δεξιά προς τα αριστερά: Ο Διοικητής της Εθνικής Τραπέζης Άγγελος Αγγελόπουλος, ο Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος Κώστας Μαρινάκης, ο Υπουργός Βορείου Ελλάδος Νικόλαος Μάρτης, ο Διευθυντής του ΜΠΕΤ Ε. Χ. Κάσαγλης, ο Πρόεδρος της Εταιρείας Χαράλαμπος Φραγκίστας και ο Πρόεδρος του ΜΠΕΤ, καθηγητής Λίνος Πολίτης.

Από την επίδοση τιμητικού διπλώματος στους δωρητές της Πινακοθήκης Αδελφούς Φωκά. Από αριστερά προς τα δεξιά: Ο Γεν. Γραμματέας της Ε.Μ.Σ. Ι. Κ. Βασδραβέλλης, οι δωρητές και ανάμεσά τους ο Πρόεδρος της Εταιρείας Χαρ. Φραγκίστας, με την πλάτη γυρισμένη ο καθηγητής Απόστολος Βακαλόπουλος.

Η Πινακοθήκη στεγάζεται στον τελευταίο όροφο του Μεγάρου του Θεάτρου της Ε.Μ.Σ., και διαθέτει τρεις αίθουσες εκθέσεων, γραφεία και βοηθητικούς χώρους καταλαμβάνοντας μια έκταση πεντακοσίων περίπου τ.μ. Από την ίδρυσή της ως σήμερα Επιμελητής της Πινακοθήκης είναι ο Ιωάννης Τσούτσας.

Στα τριάντα δύο χρόνια λειτουργίας της διακρίνονται τρεις περίοδοι – φάσεις δραστηριότητας:

Στην πρώτη περίοδο (1975-1986), η Πινακοθήκη σε συνεργασία με το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος παρουσίασε ορισμένα από τα πιο σημαντικά έργα της νεοελληνικής τέχνης, που ανήκουν στη συλλογή του Μορφωτικού Ιδρύματος.

Στη δεύτερη περίοδο (1986-1995), το εκθεσιακό δυναμικό της Πινακοθήκης συγκροτήθηκε με έργα, προερχόμενα από τη συλλογή της Ε.Μ.Σ. και από την ιδιωτική συλλογή του Σωτήρη Τσούκαλη, ενός από τους μεγαλύτερους συλλέκτες έργων σύγχρονης ελληνικής τέχνης.

Στην τρίτη περίοδο (1996 έως σήμερα) όλα τα παρουσιαζόμενα έργα προέρχονται από τη συλλογή της Ε.Μ.Σ., η οποία κατέχει περίπου εξακόσια έργα ζωγραφικής, χαρακτικής και γλυπτικής Ελλήνων καλλιτεχνών αλλά και ορισμένων ξένων, οι οποίοι ζωγράφισαν τοπία και μνημεία της Θεσσαλονίκης.

Η συλλογή της Πινακοθήκης συγκροτήθηκε κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της από δωρεές έργων διαφόρων καλλιτεχνών της Θεσσαλονίκης, ενώ ένας σημαντικός αριθμός έργων αποκτήθηκε με αγορές που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της. Ένας μικρός αριθμός έργων προέρχεται από κληροδοτήματα που δέχθηκε η Ε.Μ.Σ. Παρά τον αποσπασματικό τρόπο με τον οποίο συγκροτήθηκε η συλλογή και πολλές φορές χωρίς τον απαιτούμενο προγραμματισμό, ωστόσο, όλοι σχεδόν οι σημαντικοί Θεσσαλονικείς καλλιτέχνες του 20ού αι. περιλαμβάνονται σ' αυτή. Μάλιστα, ο ζωγράφος Πάνος Παπανάκος εκπροσωπείται με εκατό έργα, δωρεά του καλλιτέχνη προς την Πινακοθήκη, ενώ υπάρχουν και σαράντα σχέδια του ζωγράφου Δημήτρη Βιτσώρη, τα οποία αποκτήθηκαν με αγορά.

Ο επισκέπτης της Πινακοθήκης έχει τη δυνατότητα να έλθει σε επαφή και να γνωρίσει τα σημαντικότερα ρεύματα που διαμορφώθηκαν στη Νεοελληνική Τέχνη από τα μέσα του 19ου έως το τέλος του 20ού αι. και να αποκτήσει μια πολύ ικανοποιητική εικόνα της εικαστικής τέχνης που αναπτύχθηκε στον βορειοελλαδικό χώρο κυρίως από τη μεταπολεμική περίοδο ως τις μέρες μας.

Κατά καιρούς οργανώνονται μεγάλες ατομικές αναδρομικές εκθέσεις σημαντικών δημιουργών της σύγχρονης ελληνικής τέχνης, αλλά και ομαδικές εκθέσεις καλλιτεχνών, όπως του Συλλόγου Καλλιτεχνών Εικαστικών Τεχνών Β. Ελλάδος. Οι εκθέσεις αυτές οργανώνονται είτε από την ίδια την Εταιρεία είτε σε συνεργασία με άλλους φορείς, όπως λ.χ. τον Δήμο Θεσσαλονίκης στις εκδηλώσεις των εκάστοτε *Δημητρίων*.

Στα τριάντα δύο χρόνια λειτουργίας της οργανώθηκαν εικοσιοκτώ αναδρομικές ή ομαδικές εκθέσεις στις οποίες εκτέθηκαν μεταξύ των άλλων και έργα των: Στήβεν Αντωνάκου, Λουκά Σαμαρά, Βλάση Κανιάρη, Απόστολου Κιλεσσόπουλου, Λεωνίδα Καλαμάρα, Νίκου Σαχίνη, Θεόδωρου Στάμου, Σωτήρη Ζερβόπουλου, Πάνου Παπανάκου και Παύλου Βασιλειάδη.

Οι συστηματικές και εμπεριστατωμένες ξεναγήσεις μαθητών των σχολείων της Θεσσαλονίκης, που επισκέπτονται την Πινακοθήκη, η οργάνωση

*Έκθεση Φωτογραφιών κατά
τη διάρκεια του Α' Διεθνούς
Συνεδρίου
Βυζαντινή Μακεδονία (1992).*

εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε μαθητές Στοιχειώδους Εκπαίδευσης, οι εργασίες των σπουδαστών της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών και άλλων Σχολών του Α.Π.Θ., για το περιεχόμενο και τον χαρακτήρα της συλλογής της Πινακοθήκης, η έκδοση καταλόγων για τις μεγάλες αναδρομικές εκθέσεις, συμπληρώνουν τις δραστηριότητες της Πινακοθήκης, η οποία έχει καταστεί σημαντικό κέντρο επιμόρφωσης και ενημέρωσης του κοινού σε θέματα της σύγχρονης τέχνης.

*Από την έκθεση «Πέντε Έλληνες
Καλλιτέχνες»: Σ. Αντωνιάκος,
Β. Κανιάρης, Ν. Μπάνιας, Α.
Σαμαράς, Φ. Τσιόρας (1984).
Από δεξιά: ο Αντιπρόεδρος του
Διοικ. Συμβουλίου Αντ. Αιμ.
Ταχιάος, ο καθηγητής Γ. Λάββας
και ο Πέτρος Καμάρας.*

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ART GALLERY OF THE SOCIETY FOR MACEDONIAN STUDIES

EMC
 Πινακοθήκη
 Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών
 Νικόλαου Γ Γουμάρι 1 - Θεσσαλονίκη
 Τηλ. 031 236601 - Fax 031 271501

Art Gallery
 of the Society for Macedonian Studies
 1, Nikoïlou Goumarou str. Thessaloniki
 Tel 031 236601 - Fax 031 271501

Μέρες & ώρες λειτουργίας: **Κυριακή - Παρασκευή 09.00-14.00**
 Ορες: **Sunday - Friday 09.00-14.00**

Πάνος Παπανάκος
 αναδρομική έκθεση
18 Ιανουαρίου - 28 Φεβρουαρίου 1999
 Πινακοθήκη
 Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (Νος. Γερμανού 1)
 Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα - Παρασκευή 09.00 - 14.00 και 18.30 - 21.30
 Κυριακή 09.00 - 14.00

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΑ ΚΘ΄
 ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

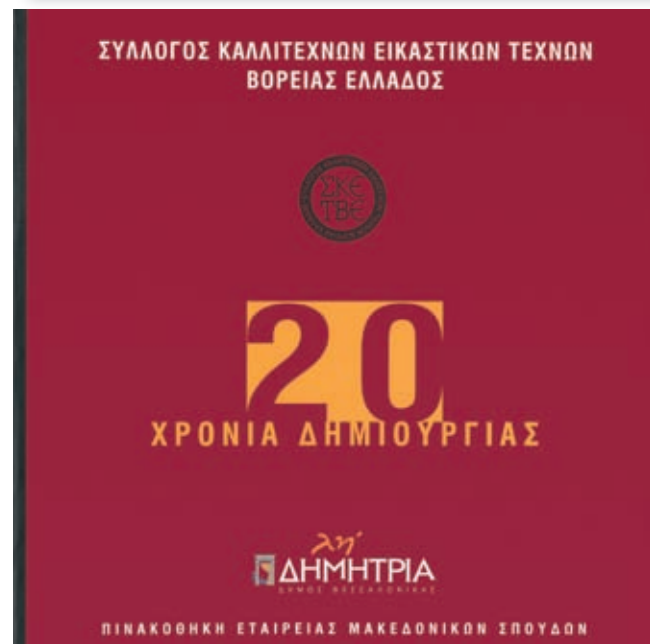
Εθνος

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1994

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 60 ΧΡΟΝΙΑ 1939-1999

ΣΩΤΗΡΗΣ ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΣ
 ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
26 Νοεμβρίου - 26 Δεκεμβρίου 1999
 Πινακοθήκη Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών
 Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή 09.00-14.00 18.30-21.30
 Κυριακή 09.00-14.00

Κατάλογοι των εκθέσεων
 Λεωνίδα Κалаμάρα (1986), Απόστολου Κιλεσσόπουλου
 (1988), Άννας Δημητριάδου-Χριστοφορίδου (1997),
 Μεξικανικών Κωδίκων (2005), Σύλλογου Καλλιτεχνών
 Εικαστικών Τεχνών Βορ. Ελλάδος (2003).
 Αριστερή σελίδα: Αφίσες εκθέσεων.

14. Τα Συνέδρια της Εταιρείας

Ταυτόχρονα με τις προαναφερόμενες και τις άλλες σημαντικές δραστηριότητές της, η Εταιρεία συμμετέχει το 1952 αποφασιστικά στη διοργάνωση και την επιτυχή διεξαγωγή του Θ' Διεθνούς Συνεδρίου Βυζαντινών Σπουδών στη Θεσσαλονίκη. Ενισχύει οικονομικά στα πρώτα βήματά της την Εκτελεστική Οργανωτική Επιτροπή και κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, από 12 έως 19 Απριλίου 1953, προσφέρει δωρεάν τις αίθουσές της για τη διεθνή έκθεση βιβλίων αναφερομένων στο Βυζάντιο, δεξιώσεις και διαλέξεις, μετακαλεί με δαπάνες της το περίφημο χορευτικό συγκρότημα ελληνικών χορών της Ντόρας Στράτου, ενός ακόμη ζωντανού θρύλου, μετέχει στις εργασίες με ανακοινώσεις εταίρων της, διαπρεπών επιστημόνων, παραθέτει τη μεγάλη επίσημη δεξίωση του συνεδρίου στο κτίριό της και, με κρατική δαπάνη, συγκεντρώνει, επιμελείται και εκδίδει σε δύο τόμους τα Πρακτικά του Συνεδρίου.

Προσφωνώντας τους συνέδρους στα εγκαίνια της διεθνούς εκθέσεως βυζαντινολογικών βιβλίων, στις 12 Απριλίου 1953, ο Γ. Γραμματέας Αλ. Λέτσας τονίζει με δικαιολογημένη υπερηφάνεια:

Εις την Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών κατεστρώθησαν, συνεζητήθησαν και απεφασίσθησαν αι λεπτομέρειαι οργανώσεως του Συνεδρίου. Εις την Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών εγκατεστάθη μονίμως το Γραφείον της Γραμματείας του Συνεδρίου και εις αυτήν θα επανέλθη όταν λήξουν αι εργασίαι (...)

Την Θεσσαλονίκην αυτήν, την σημερινήν, ονειρευόμεθα να την καταστήσωμεν και πάλιν κέντρον της ανθρωπίνης σοφίας, όπως ήτο επί της εποχής του πολλού Αρχιεπισκόπου της Ευσταθίου.

Το Συνέδριο διεξήχθη στη μεγάλη αίθουσα τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και σφραγίσθηκε με εξαιρετική επιτυχία. Την έναρξη των εργασιών του κήρυξε ο Βασιλεύς Παύλος.

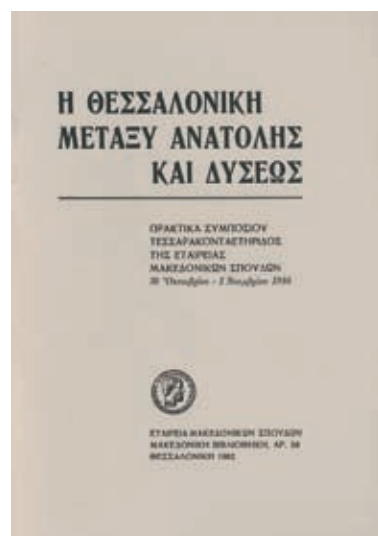
Η Εταιρεία εξέδωσε τα Πρακτικά του Θ' Διεθνούς Βυζαντινολογικού Συνεδρίου.

Κορυφαίο επιστημονικό γεγονός για τη Θεσσαλονίκη αλλά και την ευρύτερη, ελληνική και διεθνή, ακαδημαϊκή κοινότητα αποτελούν όσα συνέδρια και συμπόσια ή ημερίδες οργανώνει διαδοχικά η Εταιρεία κατά τα επόμενα χρόνια. Κάθε συνέδριο είναι ένας ολόκληρος κόσμος που είναι αδύνατον να καταγραφεί σε ένα Χρονικό επτά δεκαετιών. Απογράφονται, όμως, στα Πρακτικά που στη συνέχεια εξεδόθησαν και που εξακολουθούν μέχρι σήμερα να αποτελούν πολύτιμες πρωτογενείς πηγές επιστημονικών πληροφοριών και τεκμηρίων για τους ερευνητές και τους φιλομαθείς με εστία τους την Εταιρεία και τις δωρεές της προς εκατοντάδες Βιβλιοθήκες.

Τηλεγραφικά αναφέρονται κατά χρονολογική σειρά τα σημαντικότερα:

1οο Διεθνές Συνέδριο Χριστιανικής Αρχαιολογίας.
28 Σεπτεμβρίου-4 Οκτωβρίου 1980.

*Τα Πρακτικά που εξέδωσε η
Εταιρεία σε δύο γλώσσες και σε
δύο τόμους.*

Η Θεσσαλονίκη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως.
Διεθνές Συμπόσιο, 30 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1980.

Georgi Mihailov καθηγητής του Πανεπιστημίου της Σόφιας και Christian Hannick υφηγητής του Βυζαντινολογικού Ινστιτούτου της Βιέννης, σύνεδροι.

*Ο ιστορικός ρόλος της Μακεδονίας
στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
Διεθνές Συμπόσιο, Σάββατο και Κυριακή 27-28 Οκτωβρίου 1990.*

*Άγιον Όρος και Μακεδονία.
Ημερίδα, Τετάρτη, 31 Οκτωβρίου 1990.*

*Βυζαντινή Μακεδονία 324-1430 μ.Χ.,
Διεθνές Συμπόσιο, 29-31 Οκτωβρίου 1992.*

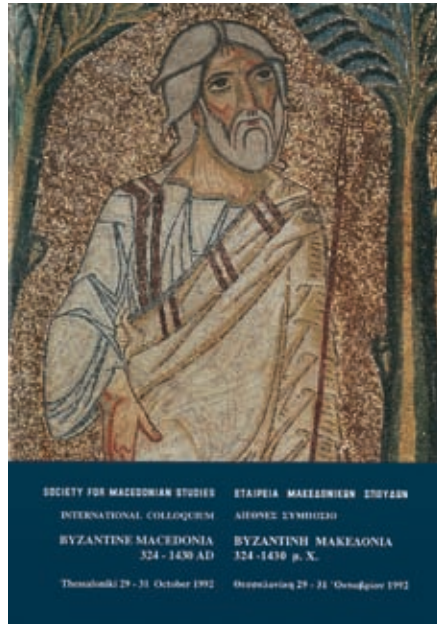
Σε μήνυμά του για το Διεθνές Συμπόσιο Βυζαντινή Μακεδονία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής υπεγράμμιζε μεταξύ άλλων τα εξής:

Απευθύνω τα συγχαρητήριά μου προς την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών που, με τη σταθερή προσήλωσή της στην Ιστορία της Μακεδονίας και γενικότερα στις εθνικές μας παραδόσεις, είχε την πρωτοβουλία για την πραγματοποίηση του Συμποσίου.

Το θέμα του Συμποσίου προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία σήμερα που κατοικείται κατά βάνανσο τρόπο η Ιστορία της Μακεδονίας.

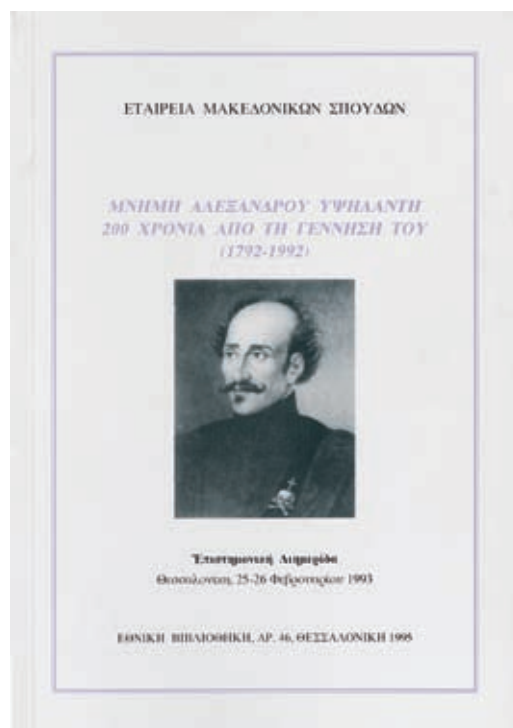
Μέσω της Μακεδονίας, που ήταν, είναι και θα παραμείνει προμαχόνας του Ελληνισμού, ο βυζαντινός κόσμος και οι θεσμοί του ήρθαν σε επαφή με την ανεκτίμητη πνευματική αλλά και καλλιτεχνική κληρονομιά της ελληνικής αρχαιότητας, ενώ μέσω της Μακεδονίας το ελληνικό πνεύμα εμπλουτίστηκε με τις αξίες του Ορθοδόξου Χριστιανισμού.

*Η αφίσα του Διεθνούς Συμποσίου
«Βυζαντινή Μακεδονία».*

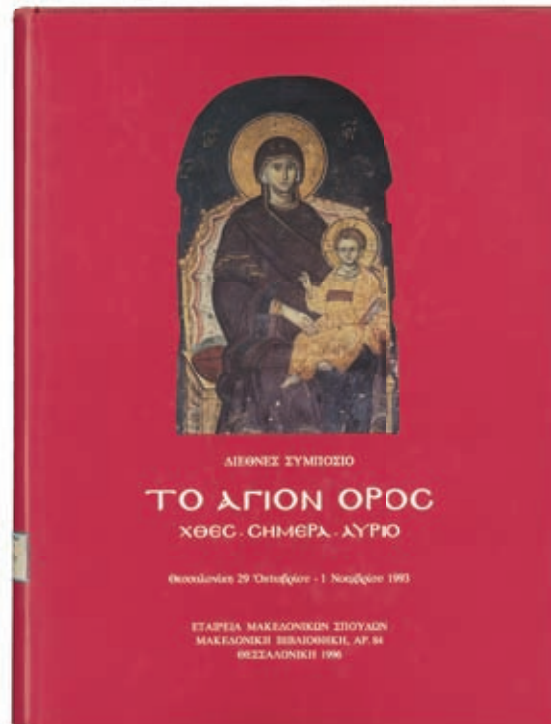
*Μνήμη Αλεξάνδρου Υψηλάντη,
200 χρόνια από τη γέννησή του (1792-1992).
Διημερίδα, 25-26 Φεβρουαρίου 1993.*

*Τα Πρακτικά της διημερίδας εις
μνήμην Αλεξάνδρου Υψηλάντη.*

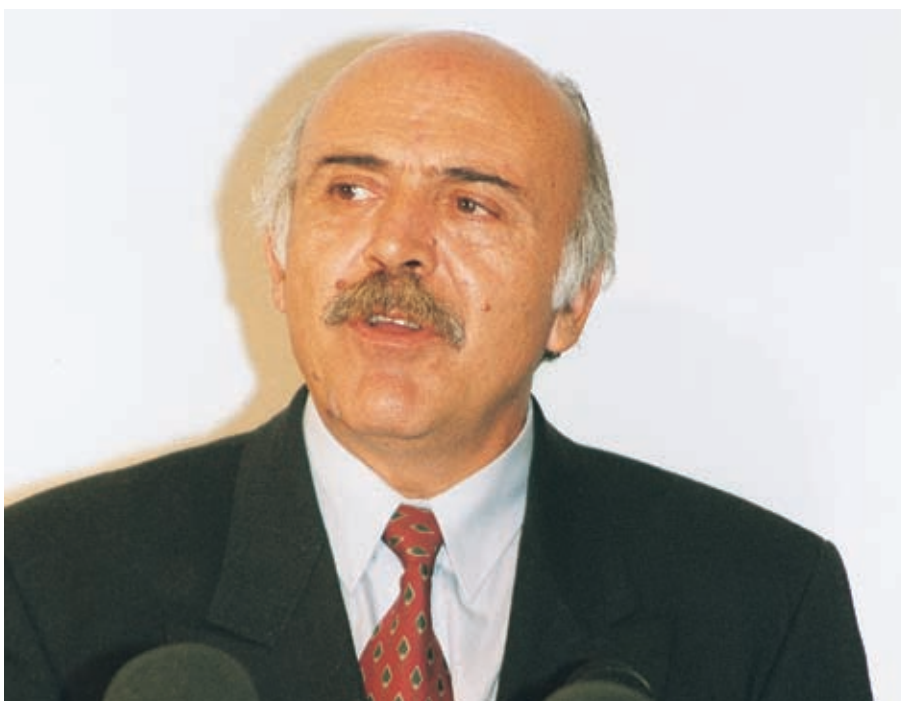

Το Άγιον Όρος. Χθες – Σήμερα – Αύριο.
Διεθνές Συμπόσιο, 29 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1993.

Οφειλόμενο πνευματικό αντίδωρο στην Αθωνική Μοναστική Πολιτεία που στήριξε πνευματικά και οικονομικά την Εταιρεία στα πρώτα βήματά της. Ηγούμενοι και λόγιοι Μοναχοί του Άθω πήραν μέρος στο Διεθνές Συμπόσιο μαζί με 42 Έλληνες και ξένους ειδικούς επιστήμονες και ακαδημαϊκούς.

Τα Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου για το Άγιον Όρος.

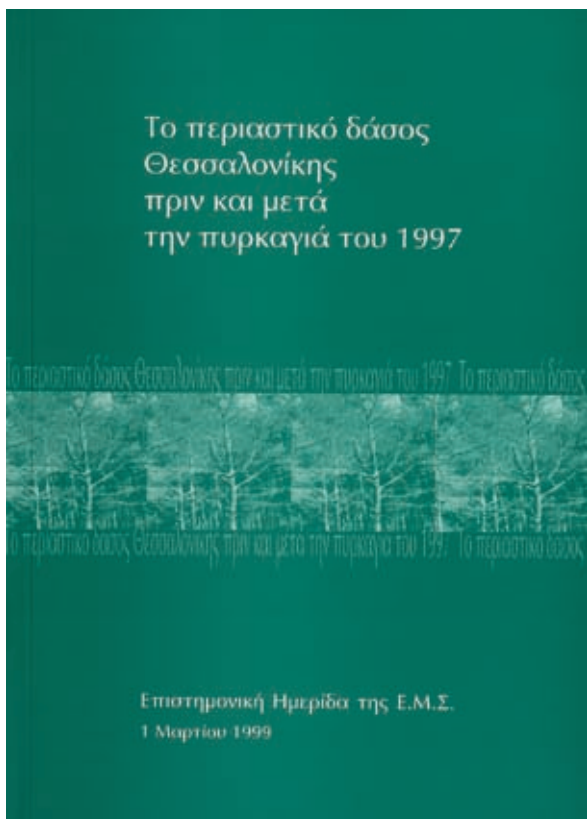
Ο εταίρος Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης Κωνσταντίνος Τριαρίδης ανοίγει το Διεθνές Συμπόσιο για το Άγιον Όρος.

Μοσχόπολις.
Διεθνές Συμπόσιο,
31 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 1996.

Μοναδικά στοιχεία, άγνωστα στο ευρύ κοινό αλλά και σε ιστορικούς, κατέθεσαν 21 Έλληνες και ξένοι επιστήμονες για τη μυθική ευδαίμονα πολιτεία του βλαχοφώνου ελληνισμού, η οποία τον 18ο αι. υπήρξε η μεγαλύτερη ελληνική πόλη στα Βαλκάνια, έδρα της Ελληνικής Ακαδημίας και του πρώτου στα Βαλκάνια ελληνικού τυπογραφείου.

*Τα Πρακτικά του Διεθνούς
Συμποσίου για τη μυθική
Μοσχόπολη.*

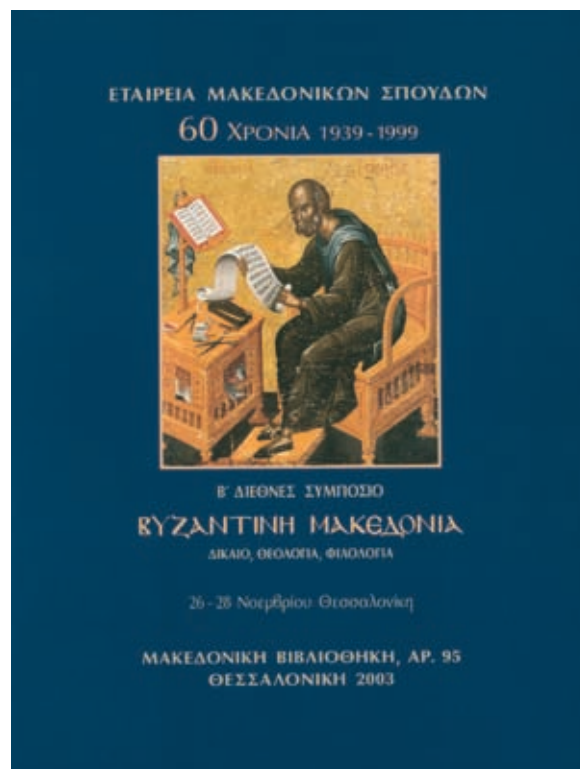
*Το περιαστικό δάσος της Θεσσαλονίκης
πριν και μετά την πυρκαγιά του 1997.*
Ημερίδα, 1 Μαρτίου 1999.

Η Εταιρεία, ανοικτή πάντοτε στην κοινωνία της Θεσσαλονίκης και στα μεγάλα ζητήματά της, κατέγραψε επιστημονικά την υφισταμένη κατάσταση στο πυρπολημένο δάσος του Σείχ Σου, τις επιπτώσεις της περιβαλλοντικής καταστροφής στη ζωή της μακεδονικής πρωτεύουσας και την ιεράρχηση των αναγκαίων δράσεων προς αποκατάσταση. Πρωταγωνίστησε ο Γενικός Γραμματέας της Γεώρ. Χαρ. Στεργιάδης, καθηγητής της Δασολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

*Τα Πρακτικά της επιστημονικής
ημερίδας για την αποκατάσταση του
καμένου Σείχ Σου.*

*Βυζαντινή Μακεδονία:
Δίκαιο, Θεολογία, Φιλολογία.*
Β' Διεθνές Συμπόσιο, 26-28 Νοεμβρίου 1999.

Το Β' Διεθνές Συμπόσιο για τη Βυζαντινή Μακεδονία αποκορύφωσε επιστημονικά τον πανηγυρικό εορτασμό για τη συμπλήρωση 60 ετών δράσης της Εταιρείας. Την έναρξή του κήρυξε ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης Γιάννης Μαγκριώτης.

*Η Θεσσαλονίκη και ο ευρύτερος χώρος.
Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον.*
Πανελλήνιο Συνέδριο,
28 Φεβρουαρίου-2 Μαρτίου 2003.

Σε μια περίοδο κοσμογονικών ανακατατάξεων στα Βαλκάνια, τη διεθνή κοινότητα και την παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η Εταιρεία με τη συμμετοχή 22 διαπρεπών καθηγητών Πανεπιστημίων και ειδικών επιστημόνων αλλά και πολιτικών ανδρών κατέγραψε την υφισταμένη κατάσταση της Θεσσαλονίκης, τεκμηρίωσε την προοπτική του ρόλου της στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο και ιεράρχησε τις αναγκαίες δράσεις για την παραγωγική ανάπτυξη αυτού του ρόλου της σε σύγχρονη βάση υποδομών, τεχνολογιών και συνεργασιών. Πήραν μέρος, επίσης, ο εταίρος Υπουργός Πολιτισμού καθηγητής Ευάγγελος Βενιζέλος, ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης Παναγιώτης Ψωμάδης και ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Βασίλης Παπαγεωργόπουλος.

Η Εταιρεία εξέδωσε τα Πρακτικά με τα συμπεράσματα και τις προτάσεις του Συνεδρίου, τα οποία αποτελούν βάση χρησίμων πληροφοριών για τη συνολική εκτίμηση της πραγματικής καταστάσεως που σκοπεύει να εκσυγχρονίσει και να εμπλουτίσει σύντομα με τη σύγκληση Β' Πανελληνίου Συνεδρίου το 2008.

Η αφίσα του Πανελληνίου Συνεδρίου για το παρόν και το μέλλον της Θεσσαλονίκης.

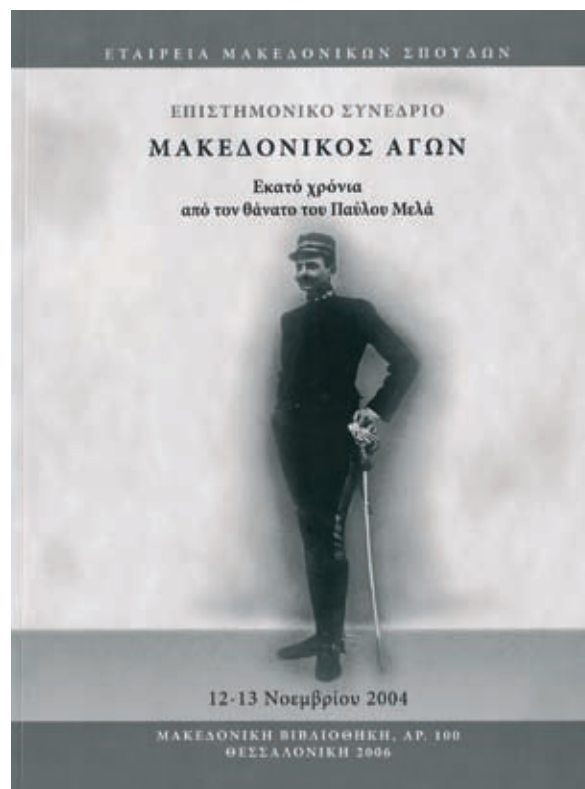

*Ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
Βασίλης Παπαγεωργόπουλος στο
βήμα της Εταιρείας.*

*Μακεδονικός Αγών,
100 χρόνια από τον θάνατο του Παύλου Μελά.
Συνέδριο, 12-13 Οκτωβρίου 2004.*

Δεκαοκτώ καθηγητές Πανεπιστημίου και ειδικοί επιστήμονες ερευνητές κατέθεσαν πρωτότυπα στοιχεία για τον Μακεδονικό Αγώνα και τη συμβολή του εθνομάρτυρος Παύλου Μελά. Θερμό μήνυμα απέστειλε ο εταίρος Πρωθυπουργός Κώστας Αλ. Καραμανλής.

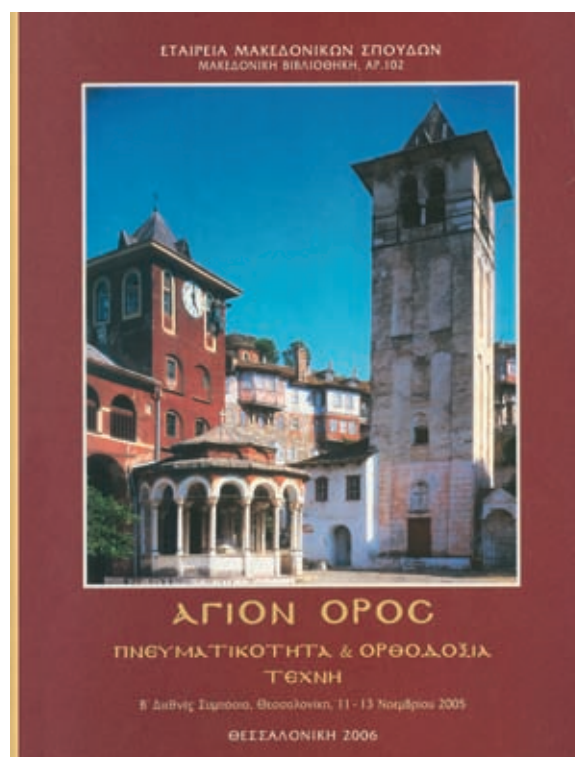
*Τα Πρακτικά του Συνεδρίου για
τον Μακεδονικό Αγώνα και τον
Παύλο Μελά.*

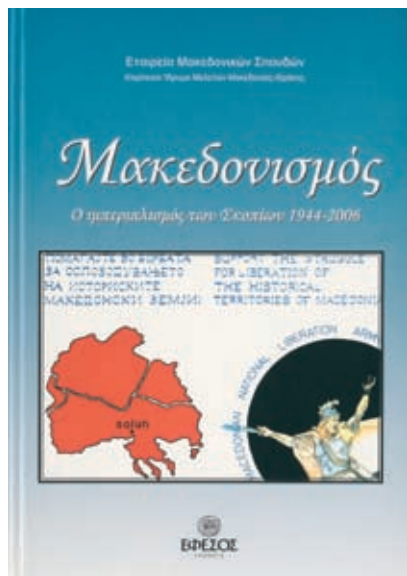

*Άγιον Όρος,
Πνευματικότητα και Ορθοδοξία – Τέχνη.
Β' Διεθνές Συμπόσιο, 11-13 Νοεμβρίου 2005.*

Ένας ακόμη πνευματικός οβολός της αιωνίας οφειλής προς την Κιβωτό της Ορθοδοξίας, που συνδέεται άρρηκτα με τη Θεσσαλονίκη και την Εταιρεία.

*Τα Πρακτικά του Β' Διεθνούς
Συμποσίου για το Άγιον Όρος.*

Μακεδονισμός, ο Ιμπεριαλισμός των Σκοπίων 1944-2006.

Ημερίδα, Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2007.

Σε παλλαϊκή συγκέντρωση χιλίων και πλέον Μακεδόνων οι μελετητές, καθηγητές και πανεπιστημιακοί, παρουσίασαν στο μακεδονικό κοινό τα επίσημα κρατικά τεκμήρια των Σκοπίων· για πρώτη φορά, καταγράφεται συστηματικά σε πλήρη χρονική αλληλουχία 63 συνεχών ετών η σταθερή διεκδίκηση των εδαφών, των γηγενών πληθυσμών και της σύνολης Ιστορίας της Ελληνικής Μακεδονίας από το γειτονικό πολυεθνικό Κράτος – αρχικά ομόσπονδο και μετά ανεξάρτητο.

Τον Ιούλιο του 2007 κυκλοφόρησε πανελλαδικά η εν λόγω συλλογική μελέτη της Εταιρείας που χρηματοδότησε το Καρίπειον Ίδρυμα Μελετών Μακεδονίας-Θράκης.

Η αποδόμηση του Εθνικού Κράτους και της Ιστορίας του.

Ημερίδα, Κυριακή 29 Απριλίου 2007.

Πέντε καθηγητές της Ιστορίας και δύο πανεπιστημιακοί ερευνητές φώτισαν από κάθε πλευρά τη διεθνιστική και διεθνή επιστημονική ομάδα που διδάσκει και διαδίδει τη «Νέα Ιστορία» η οποία αποδομεί την εθνική Ιστορία των Λαών, προκειμένου να αποδομήσει στη συνείδηση των νέων γενεών την ιδέα του Έθνους και, έτσι, να εντάξει ευκολότερα τους Λαούς στη «Νέα Τάξη» της αμερικανικής Αυτοκρατορίας!

Τα Πρακτικά της Ημερίδας απεστάλησαν σε ολόκληρη την κλίμακα της πολιτικής, εκκλησιαστικής, εκπαιδευτικής και τοπικής ελληνικής ηγεσίας.

Τιμή στον Πρόεδρο Κωνσταντίνο Τσάτσο.

Ημερίδα, Δευτέρα 7 Μαΐου 2007.

Τρεις καθηγητές, μέλη της Ακαδημίας Αθηνών, και ο Πρόεδρος της Εταιρείας απετίμησαν και τίμησαν την εθνική προσφορά του μεγάλου ανδρός, Κορυφαίος φιλόσοφος, φωτισμένος πανεπιστημιακός διδάσκαλος, δημιουργός πολιτικός και Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας ο Κωνσταντίνος Τσάτσος υπηρέτησε παραγωγικά την Πατρίδα και τον ελληνικό Λαό σφραγίζοντας μια εποχή με τις πολυτιμες παρακαταθήκες των μεγάλων έργων του.

Φλώρινα: Πύλη των Βαλκανίων.

Αξονική τομογραφία του Νομού.

Ημερίδα, Παρασκευή 15 Ιουνίου 2007.

Πνευματικό Κέντρο Φλώρινας.

Οι ερευνητές και οι εποπτεύοντες καθηγητές εταίροι παρουσίασαν στις αρχές και στην κοινωνία της Φλώρινας την πρωτότυπη συλλογική μελέτη που, για πρώτη φορά στα ελληνικά χρονικά, αποτυπώνει ολοκληρωμένα όλη την πραγματικότητα και την προοπτική ενός Νομού της χώρας. Η μελέτη κυκλοφόρησε μετά από τρεις μήνες σε πολυτελή πολύχρωμο τόμο άνω των 400 σελίδων.

15. Το Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών

Δεν αποτελεί ασφαλώς καμιά υπερβολή η διαπίστωση του γεγονότος ότι απεδείχθη – και παραμένει – καθοριστικής σημασίας η συμβολή της Εταιρείας στην ίδρυση, τη λειτουργία και τη μακροήμερευση του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, το οποίο στεγάζεται, από το 1962 συνεχώς, στο Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Προϋπόθεση ήταν η ολοκλήρωση του γιγαντιαίου πραγματικά κτιρίου που απαιτούσε πολύ μεγάλες και συνεχώς προσαυξανόμενες δαπάνες, τις οποίες σταδιακά αλλ' όχι αρκετά χρηματοδότησαν, με εξαιρετικό ενδιαφέρον, όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις μέχρι το 1952, όπως ήδη έχει προαναφερθεί.

Μετά τις εκλογές του 1956 η κυβέρνηση Καραμανλή χορήγησε 18 εκατομμύρια και επέβαλε υπέρ της Εταιρείας ειδικό ταχυδρομικό τέλος στις βόρειες επαρχίες, το οποίο απέδωσε άλλα 8 εκατομμύρια μέχρι τον Δεκέμβριο του 1958. Απήλλαξε, επίσης, την Εταιρεία από κάθε φορολογία. Τον Μάρτιο του 1960 προσέθεσε άλλα 16 εκατομμύρια. Γι' αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο σε έκτακτη συνεδρίασή του στις 22 Μαρτίου 1960 εγκρίνει ομόφωνα Ψήφισμα που διατρανώνει δημόσια:

Την ευγνωμοσύνην του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών προς τον εξοχώτατον Πρόεδρον της Κυβερνήσεως, κύριον Κωνσταντίνον Καραμανλήν, μέγαν ευεργέτην της Εταιρείας, διά την γενναιόφρονα χορηγίαν προς αποπεράτωσιν του Θεάτρου της Μακεδονικής Πρωτεύουσας.

Το ανεγειρόμενο νέο κτίριο επιθεώρησε με τη γνωστή αυστηρότητα και οξύνοιά του ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής, συνοδευόμενος από αρμοδίους υπουργούς και τον θερμό συμπαραστάτη της Εταιρείας Νικόλαο Β. Ζαρντινίδη, τότε βουλευτή. Ο Πρωθυπουργός ξεναγήθηκε από τον Αλ. Λέτσα που, με την ισχυρή πειθώ του, του εξήγησε ότι η ολοκλήρωση του κτιρίου ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για να αποκτήσει η Μακεδονία ένα αξιόλογο μόνιμο θέατρο

Το ειδικό ταχυδρομικό τέλος υπέρ της Εταιρείας (1956 - 1958).

Ο Πρωθυπουργός Κων. Γ. Καραμανλής επιθεωρεί τις εργασίες στο ανεγειρόμενο Θέατρο της Εταιρείας. Διακρίνονται διαφημίσεις του τότε ελληνικού κινηματογράφου.

*Ο ακάματος Γ. Γραμματέας
Αλέξανδρος Λέτσας ενημερώνει
τον Μακεδόνα Πρωθυπουργό
για την πρόοδο των εργασιών στο
Θέατρο.*

*Ρεαλιστής πάντα και οξυδερκής
ο Κων. Καραμανλής συγκρίνει τα
σχέδια με τα έργα.*

το οποίο τότε δεν υπήρχε στη Θεσσαλονίκη. Ο Μακεδών ηγέτης ικανοποιήθηκε από την επιθεώρηση και τότε προφανώς συνέλαβε – αλλά δεν απεκάλυψε ακόμη – την ιδέα να ιδρύσει στη Θεσσαλονίκη το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, με προοπτική να το στεγάσει στο νέο μεγαλοπρεπές κτίριο. Ενημερώθηκε, επίσης, για το επιτελούμενο επιστημονικό έργο και έκτοτε υπεστήριξε σταθερά την Εταιρεία μέχρι τον θάνατό του.

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, τον Σεπτέμβριο του 1943, είχε ιδρυθεί στη Θεσσαλονίκη το Κρατικό Θέατρο Θεσσαλονίκης το οποίο μέσα στα μαύρα σκοτάδια και την πείνα ανέβασε αρκετά σημαντικά έργα, όπως τη *Βαβυλωνία* και τη *Λουΐζα Μίλλερ*. Το έργο *Η Θυσία του Αβραάμ* απαγόρευσαν οι Γερμανοί

Ο Μακεδών Πρωθυπουργός αποχωρεί ικανοποιημένος από την επιθεώρηση του κτιρίου. Έχει συλλάβει ήδη την ιδέα να ιδρύσει και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και να το εγκαταστήσει στο Θέατρο της Εταιρείας. Μπροστά, δεξιά, αχώριστη σιά του ο Νικόλαος Β. Ζαρντινίδης, βουλευτής Θεσσαλονίκης, ο οποίος το 1978 ως Υπουργός Δημοσίων Έργων αναστηλώνει τη Θεσσαλονίκη από τον τρομερό σεισμό και χαράσσει νέες λεωφόρους, ενώ μεταξύ 1991-1995 προμαχεί υπέρ της Μακεδονίας ως Πρόεδρος της αποφασιστικής Μακεδονικής Επιτροπής.

κατακτητές ναζί επειδή αναφερόταν σε ... εβραϊκά ονόματα – και μάλιστα στη Θεσσαλονίκη που μόλις είχε γνωρίσει τη μαζική εκτόπιση – προς το Ολοκαύτωμα – των 50.000 Εβραίων της. Πρωταγωνιστούσαν τότε κορυφαίοι Έλληνες ηθοποιοί, όπως ο Βασίλης Αυλωνίτης και ο Μάνος Κατράκης.

Περιγράφοντας τα πρώτα 35 χρόνια του ΚΘΒΕ και αναφερόμενος στο πρόδρομό του Κρατικό Θέατρο Θεσσαλονίκης, ο Χρήστος Σουγιουλτζής καταθέτει την ακόλουθη μαρτυρία:

Οι ηθοποιοί φορούσαν ακόμη πάνινα παπούτσια, ο Μάνος Κατράκης, νέος τότε ηθοποιός, γυρνούσε στους δρόμους με ένα τριμμένο παντελόνι μια σπιθαμή πάνω από τους αστραγάλους (...) και όλοι τρέχανε με τον άδειο τενεκέ της κονσέρβας για το μεσημεριάτικο συσσίτιό τους. Στ' αλήθεια οι ηθοποιοί του Κρατικού εκείνου ήσαν προνομιούχα όντα, αφού είχαν εξασφαλισμένη από τον Επισιτισμό μισή οκά φασόλια και πενήντα δράμια λάδι τη βδομάδα. Και όλη αυτή η φτωχοντυμένη καλλιτεχνική μορφή μεταμορφωνότανε το βράδυ σ' έναν κόσμο απίθανο και φωτεινό (...) Κι ήταν η μαγική τέχνη του Γιώργου Βακαλό, που είχε καταφέρει το μεγάλο θαύμα να μετατρέπει το κάμπο και τον αλατζά σε μετάξινη στόφα.

Το Θέατρο εκείνο διαλύθηκε τον Ιανουάριο του 1945 και μετονομάστηκε σε Λαϊκό Θέατρο Βόρειας Ελλάδας υπό την τότε κυριαρχία της Ομάδας Μεραρχιών του ΕΛΑΣ. Ανέβασε μόνον ένα έργο, τον *Ρήγα Βελεστινλή*, με πρωταγωνιστή τον Μάνο Κατράκη και έπειτα τα φώτα της ράμπας έσβησαν στη Θεσσαλονίκη. Αναβαν οι φωτιές του Εμφυλίου.

Τον Δεκέμβριο του 1960, αφού είχε επιθεωρήσει το ανεγειρόμενο Θέατρο της Εταιρείας, ο Κων. Καραμανλής συνέτρωγε βράδυ με μια στενή επιλεγμένη συντροφιά, μεταξύ της οποίας διακρίνονταν ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο Γιώργος Θεοτοκάς και ο Σωκράτης Καραντινός. Ξαφνικά τους ρωτάει πώς θα τους φαινόταν να ιδρυθεί ένα μεγάλο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Όλοι επικροτούν και πολύ σύντομα τους επιστρατεύει. Τη 12η Δεκεμβρίου 1960 στον ελληνικό Τύπο δημοσιεύεται η ακόλουθη είδηση:

Καθ' α ανεκοινώθη χθες, η κυβέρνησις απεφάσισε την ίδρυσιν μονίμου

Κρατικού Θεάτρου εις Θεσσαλονίκην. Η απόφασις ελήφθη κατόπιν επανειλημμένων συσκέψεων εις τας οποίας έλαβον μέρος ο Υπουργός Προεδρίας κ. Κωνσταντίνος Τσάτσος, ο Υπουργός Βορείου Ελλάδος κ. Αύγουστος Θεολογίτης και οι κ.κ. Γεώργιος Θεοτοκάς και Σωκράτης Καραντινός (...) Το κτίριον του Θεάτρου ανεγείρει η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.

Την παραπάνω είδηση συμπληρώνει η εφημερίδα *Το Βήμα* ως εξής:

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, η οποία πολλαπλώς ειργάσθη διά την πνευματικήν ανάπτυξιν των βορείων επαρχιών, προσφέρει, χάριν του υψηλού τούτου σκοπού, άνευ ανταλλάγματος το ήδη ανεγειρόμενον Θέατρόν της εις τον Οργανισμόν του Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, ο οποίος και θα εδρεύη εντός αυτού. Κατά τους μήνας, κατά τους οποίους δεν θα λειτουργή εις Θεσσαλονίκην το Θέατρον Βορείου Ελλάδος, η σκηνή της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών θα διατίθεται υπ' αυτής εις άλλα θεατρικά συγκροτήματα.

Τον επόμενο μήνα, 13 Ιανουαρίου 1961, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ιδρύεται το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, με έδρα το ανεγειρόμενο ακόμη Θέατρο της Εταιρείας. Μέχρι την αποπεράτωση του Θεάτρου της Εταιρείας το ΚΘΒΕ στεγάζεται προσωρινά στο αντικρινό Βασιλικό Θέατρο. Η παρθενική του παράσταση είναι η τραγωδία του Σοφοκλέους *Οιδίππους Τύραννος*, την οποία ανεβάζει τον Αύγουστο του ίδιου κιόλας έτους στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων, το οποίο είχε αναστηλώσει η κυβέρνηση Καραμανλή, όπως και μαζί στο αρχαίο θέατρο της Θάσου. Η χειμερινή παρθενική παράστασή του στο Βασιλικό, τον Οκτώβριο του 1961, είναι ο *Παπαφλέσσας* του Σπύρου Μελά.

Στον πρώτο θίασο διακρίνει κανείς λαμπρά ονόματα του θεάτρου, όπως οι: Θάλεια Καλλιγά, Κυβέλη Μυράτ, Μαίρη Λαλοπούλου, Αντιγόνη Γλυκοφρύδη, Θάνος Τζενεράλης, Γιώργος Δαμασιώτης, Βασίλης Γκόπης, Κώστας Μασακάς, Ηλίας Γαλανόπουλος, Δημήτρης Βάγιας κ.α.

Γενικός Διευθυντής, σκηνοθέτης και ψυχή του ΚΘΒΕ ο Σωκράτης Καραντινός. Πρόεδρος του πρώτου Διοικητικού Συμβουλίου, που επονομάστηκε Επιτροπή Οργανώσεως Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, ο συγγραφέας Γιώργος Θεοτοκάς, Αντιπρόεδρος ο καθηγητής Αλέξανδρος Συμεωνίδης, Γενικός Γραμματέας ο ποιητής Γιώργος Θέμελης και μέλη ο Πρόεδρος της Εταιρείας Στίλπων Κυριακίδης, ο Πρόεδρος της Διεθνούς Εκθέσεως Γιώργος Ι. Γεωργιάδης, ο καθηγητής Λίνος Πολίτης, ο Βασίλης Χατζηκυριακού και ο Σωκράτης Καραντινός. Καλλιτεχνική Επιτροπή: Σ. Καραντινός, Λ. Πολίτης και Γ. Θέμελης. Το 1964 η Οργανωτική Επιτροπή αυτή ανασυγκροτείται στο πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Εταιρεία προχωρεί πλέον με πυρετώδεις ρυθμούς και διαρκείς επιχορηγήσεις στην αποπεράτωση του Θεάτρου της το 1962, οπότε το ΚΘΒΕ δίδει παραστάσεις σε δεκαπέντε πόλεις της Μακεδονίας.

Τον Οκτώβριο του 1962 η Εταιρεία ολοκληρώνει το Θέατρό της αλλ' όχι και ολόκληρο το δεύτερο αυτό κτιριακό συγκρότημά της. Τότε ακριβώς η Θεσσαλονίκη εορτάζει πανηγυρικά τα πρώτα πενήντα χρόνια από την απελευθέρωσή της το 1912.

Ανήμερα του Αγίου Δημητρίου, 26 Οκτωβρίου 1962, ώρα 6 το βράδυ, ο αναμορφωτής Πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής, παρουσία των Βασιλέων, πολλών Υπουργών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, εγκαινιάζει το Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών όπου, μετά τον αγιασμό, στη

μακρά προσφώνησή του ο ακάματος Γ. Γραμματέας της και δημιουργός Αλέξανδρος Λέτσας αναπτύσσει το έργο της Εταιρείας και τη μεγάλη συνεισφορά της Μακεδονίας στον ελληνισμό από τα αρχαία χρόνια και τονίζει:

Διπλή, λοιπόν, είναι η οφειλή της Νοτίου και της Νησιωτικής Ελλάδος προς την Βόρειον διά την πνευματικήν και την καλλιτεχνικήν ανάπτυξίν της, τα δε σημερινά εγκαίνια του μεγαλοπρεπούς αυτού ναού της Τέχνης ας θεωρηθούν ως απόστις τμήματος της οφειλής της Νοτίου προς την Βόρειον Ελλάδα.

Ο Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής, με τη σύζυγό του Αμαλία, προσέρχεται στην παρθενική παράσταση στο Θέατρο της Εταιρείας που εγκαινίασε ενωρίτερα. Πίσω αριστερά ο Γενικός Διευθυντής και σκηνοθέτης του ΚΘΒΕ Σωκράτης Καραντινός και δεξιά ο Υπουργός Βορείου Ελλάδος Διονύσιος Μανέντης.

Αυθημερόν, στη συνέχεια το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος δίδει την παρθενική παράστασή του στη μόνιμη πια στέγη του με το έργο *Σίβυλλα* του Άγγελου Σικελιανού. Η επιλογή της *Σίβυλλας* ήταν συμβολική αλλά θεατρικά ατυχής, διότι το έργο αυτό του Σικελιανού δεν είναι θεατρικό αλλά καθαρά ποιητικό με μακρούς ωραίους μονολόγους. Ωστόσο, όλοι – επίσημοι, θεατές και ηθοποιοί – νιώθουν πανευτυχείς. Την παράσταση παρακολουθεί η σπουδαία θεατρική και λογοτεχνική κριτικός με το ανδρικό ψευδώνυμο Άλκης Θρύλος που τα Χριστούγεννα του 1962 περιγράφει ως εξής το κτίριο στο κορυφαίο λογοτεχνικό περιοδικό *Νέα Εστία*:

Πριν σχολιάσουμε την παράσταση, ας μιλήσουμε για το θέατρο που μας υποδέχθηκε. Είναι επιβλητικότατο, μεγαλοπρεπέστατο, ένα απόκτημα για τη Θεσσαλονίκη, για τη Μακεδονία, για ολόκληρο το ελληνικό θέατρο, αλλά κάπως δυσανάλογο. Αι είσοδοί του, τα χωλ του, τα προχώλ του προαναγγέλλουν και με την ευρύτητά τους και με την πλουσιότητα διακόσμησή τους μια θεατρική αίθουσα των ιδίων περίπου διαστάσεων με την Όπερα του Παρισιού. Ύστερα απ' αυτή την εισαγωγή, το καθαυτό θέατρο, παρ' όλο ότι χωράει χίλιους περίπου θεατάς (στους χώρους υποδοχής θα κινούνται άνετα πέντε χιλιάδες άνθρωποι) φαίνεται κάπως στενάχωρο και λειψό. Η εντύπωση αυτή ενισχύεται γιατί οι εσωτερικοί χώροι δεν έχουν διακοσμηθεί με την ίδια πολυτέλεια όπως οι εξωτερικοί. Όταν όμως καθήσει κανένας και κάπως λησμονήσει την αντίθεση, αντιλαμβάνεται ότι το νέο θέατρο είναι μέσα στα πλαίσιά του κομψότατο κι' ελκυστικό. Όταν ανοίξει η αυλαία, κατακτάται περισσότερο γιατί το νέο θέατρο έχει προικισθεί με εξαιρετη ακουστική.

Είχε προικισθεί, επίσης, σε μεγάλο βάθος και ύψος, η σκηνή του με τους πιο σύγχρονους τεχνικούς και φωτιστικούς μηχανισμούς που ουδέποτε η Θεσσαλονίκη είχε ονειρευθεί. Καλλιτεχνικός διάλογος μεταξύ αρχιτεκτόνων για την εξωτερική μορφή και τη λειτουργικότητα του Θεάτρου ακολούθησε τους έξι πρώτους μήνες του 1963 σε τρία αλληπάλλληλα διμηνιαία τεύχη του λαμπρού περιοδικού *Αρχιτεκτονική* του Αντώνη Κιτσίκη, με έντονες επικρίσεις και απαντήσεις.

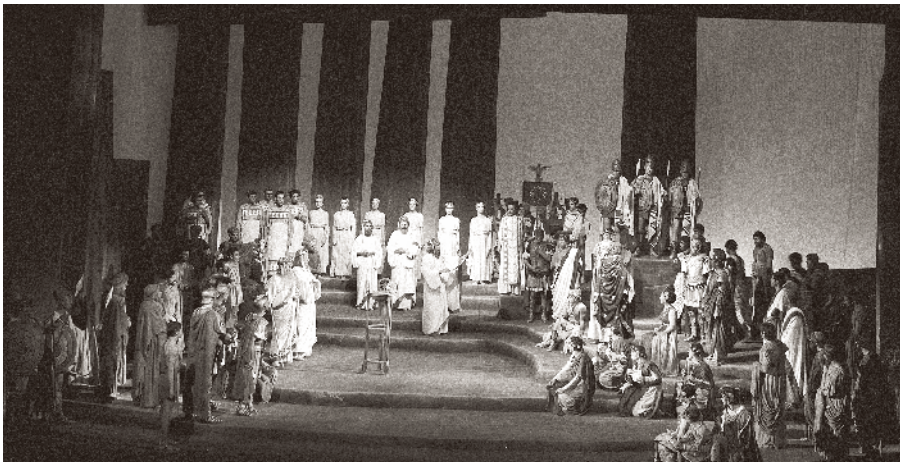
Έκτοτε το κτιριακό συγκρότημα του Θεάτρου σφραγίζει καθοριστικά την αρχιτεκτονική γραμμή του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης και την ιστορία του εν γένει ελληνικού θεάτρου.

Τέλη του 20ού αι. πια ο Οργανισμός Θεσσαλονίκη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, σε προγραμματική συμφωνία με την Εταιρεία, αναδιάρθρωσε εκ βάθρων, εκσυγχρόνισε και εξασφάλισε με τις πιο σύγχρονες προδιαγραφές ασφαλείας την αίθουσα του Θεάτρου με την αποφασιστική συμβολή του Δήμου Θεσσαλονίκης και προσωπικά του εταίρου Δημάρχου Κωνσταντίνου Απ. Κοσμόπουλου. Δαπανήθηκαν μεγάλα ποσά. Η αίθουσα έχασε την παλαιά αρχοντιά της, την κομψότητά της και ορισμένες θέσεις αλλά πέρασε στη νέα εποχή και την ασφάλεια του κοινού.

Αρχείο Κ.Θ.Β.Ε

Στο κέντρο ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Ιωάννης Παπαηλιάκης κατά το άνοιγμα του θεάτρου. Από αριστερά ο καθηγητής Αλέξανδρος Συμεωνίδης και ο Πρόεδρος του ΚΘΒΕ Γιώργος Θεοδοσιάς.

Αρχείο Κ.Θ.Β.Ε - Φωτό Σ. Ιορδανίτης

Από τη «Σίβυλλα» το πρώτο έργο που ανέβασε στο Θέατρο της Εταιρείας το ΚΘΒΕ.

Αρχείο Κ.Θ.Β.Ε

Οι βασιλείς εξέρχονται από το Θέατρο της Εταιρείας μετά την πρώτη παράσταση της «Σίβυλλας». Πίσω τους οι σημερινοί Βασιλείς της Ισπανίας Χουάν Κάρλος και Σοφία.

Δύο απόψεις του Θεάτρου της Εταιρείας κατά τα εγκαίνιά του το 1962.

*Η «Σιβύλλα»
εγκαινιάζει το θέατρο
της Εταιρείας.
Συλλεκτική αφίσα.*

Στην πανηγυρική της έκδοση για τα 50 χρόνια από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης η ιστορική εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» δημοσιεύει αεροφωτογραφία με το Θέατρο της Εταιρείας.

16. Η ανάσταση του Μακεδονικού Αγώνα

Ως Μητροπολίτης Καστορίας (1900 - 1907), από ηλικία 34 ετών, ο Γερμανός Καραβαγγέλης υπήρξε – και παραμένει – εμβληματική μορφή του Μακεδονικού Αγώνα. Μετά την εξέγερση του Ήλιντεν στις 20 Ιουλίου 1903, ημέρα του Προφήτη Ηλία, τα τρομερά αντίποινα του οθωμανικού στρατού και την ανάπτυξη Βουλγάρων κομιτατζήδων στα βουνά, που τρομοκρατούσαν τον πληθυσμό και εξόντωναν με μαρτύρια γηγενείς παπάδες, προύχοντες και δασκάλους, ο φλογερός Ποιμενάρχης υπερασπίστηκε σθεναρά το πάσχον ποιμνιό του. Έφιππος και ένοπλος περιέτρεχε ατρόμητος την εμπερίστατη Επαρχία του, άνοιγε τις εκκλησιές που σφράγιζαν οι κομιτατζήδες όταν δεν γίνονταν σχισματικές, δηλαδή βουλγαρικές, ενεψύχωνε τον πληθυσμό. Όρκισε τους πρώτους γηγενείς Μακεδόνες οπλαρχηγούς, όπως τον καπετάν Βαγγέλη από το Στρέμπενο, τον καπετάν Νταλίπη από τον Γάβρο, τον Λάκη Νταηλάκη κι άλλους. Όπλισε, εφοδίασε και ευλόγησε τα πρώτα μικρά σώματα των αυτοχθόνων Μακεδονομάχων.

Πολλάκις εκοιμήθην εις τας κορυφογραμμιάς των ορέων με προσκέφαλο το τουφέκι μου, αναφέρει πολύ αργότερα στις σημειώσεις του.

Τις επιστολές του με τις εντολές του και τις πληροφορίες του προς τους Μακεδονομάχους και προς τα πρώτα κέντρα Μακεδονικής Αμύνης στα χωριά έγραφε με το αριστερό του χέρι και υπέγραφε με το αντάρτικο ψευδώνυμό του ως Κώστας Γεωργίου, ώστε να μη τον αναγνωρίσουν και τον συλλάβουν οι Τούρκοι, αν τυχόν κάποια επιστολή του έπεφτε στα χέρια τους.

Συνεργαζόταν στενά με τον εθναπόστολο της Μακεδονίας Ίωνα Δραγούμη, νεαρό τότε γραμματέα του Γ. Προξενείου της Ελλάδος στο Μοναστήρι που ίδρυσε πρώτος την οργάνωση *Εθνική Άμυνα* μέχρις ότου, πολύ σύντομα, η ελληνική κυβέρνηση τον μετέθεσε επειδή προκαλούσε *ανεπιθύμητα επικίνδυνα ζητήματα* στις σχέσεις της με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Δεν είχαν παρέλθει ούτε επτά χρόνια από την ταπεινωτική ήττα της μικρής Ελλάδος το 1897.

Δαιμόνιος διπλωμάτης, πειστικός συνομιλητής και ενίοτε ωμός εκβιαστής έναντι των τουρκικών αρχών επέτυχε την άδεια, εύλογη άλλωστε, να προσλάβει ένοπλη σωματοφυλακή. Έτσι, τότε, ήλθαν στο πλευρό του από την Κρήτη και τον περιφρούρησαν οι πρώτοι Κρητικοί Μακεδονομάχοι υπό τον λαμπρό Ευθύμιο Καούδη.

Όταν, 13 Οκτωβρίου 1904, έπεσε στη Στάτιτσα (τόρα Μελάς) των Κορεστειών ο εθνομάρτυρας Παύλος Μελάς και ετάφη από τους κατοίκους μυστικά, οι Τούρκοι βρήκαν μετά από ημέρες το ακέφαλο – για να μη αναγνωρισθεί – κορμί του και το μετέφεραν στην Καστοριά αλλά δεν το παρέδιδαν στους Έλληνες. Τότε, νύχτα, ξεσηκώθηκαν βουβά στους δρόμους οι Καστοριανοί. Ο Καραβαγγέλης παρέλαβε το σεπτό σκηνώμα του Παλληκαριού, το μύρωσε, το σαβάνωσε, το ξενύχτησε με θρήνους και ψαλμούς και την άλλη ημέρα το εκήδευσε πάνδημα και το έθαψε στον ναό των Ταξιαρχών. Με συγκινητικούς τόνους περιγράφει τις δραματικές σκηνές στον Ίωνα Δραγούμη και τη χήρα του ήρωα Ναταλία, αδελφή του Ίωνος, σε γλαφυρά γράμματά του που βρέχει με τα δάκρυά του.

Γι' αυτήν την εθνική δράση του οι τουρκικές αρχές απήτησαν από τον Οικουμενικό Πατριάρχη, το 1907, να μεταθέσει μακριά από τη Μακεδονία τον Καραβαγγέλη που διαδοχικά εποίμανε τις Μητροπόλεις Αμασειάς (1908 - 1922) και Ιωαννίνων (1922 - 1924) και στο τελευταίο στάδιο της ιερατείας του διατέλεσε Έξαρχος Κεντρικής Ευρώπης με έδρα τη Βιέννη, όπου στις 11 Φεβρουαρί-

ου 1935 απεβίωσε και ετάφη. Στην Αθήνα, τότε, η κυβέρνηση ετέλεσε επίσημο μνημόσυνο και ο Δήμαρχος Αθηναίων Κ. Κοτζιάς αφιέρωσε μian οδό στο ένδοξο όνομά του.

Εν τω μεταξύ είχε προλάβει να γράψει τα Απομνημονεύματά του και, επίσης, να αφηγηθεί τις αναμνήσεις του στην Πηνελόπη Δέλτα.

Το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, παράρτημα της Εταιρείας, απέκτησε και κωδικοποίησε το Αρχείο της Πηνελόπης Δέλτα και, απ' αυτό, το 1958 εξέδωσε σε 3.000 αντίτυπα τα Απομνημονεύματα του Γερμανού Καραβαγγέλη. Ήταν η πρώτη μιας συστηματικής σειράς που στη συνέχεια εξέδωσε για πρώτη φορά ανεκτίμητα Απομνημονεύματα επιφανών Μακεδονομάχων. Έτσι, μισόν αιώνα μετά το τέλος του, ο Μακεδονικός Αγώνας άρχισε να έρχεται στο φως της δημοσιότητας, της ιστορικής επιστήμης και της εθνικής μνήμης με αυθεντικές μαρτυρίες των πρωταγωνιστών του. Είναι ένα μέγα πνευματικό άθλημα και εθνικό επίτευγμα – και – για το οποίο σεμνύνεται η Εταιρεία.

Τότε, η επ' αδελφή ανενιά του Καραβαγγέλη Μαρία Π. Κοντοπούλου, στις 16 Ιουλίου 1958, μόλις πληροφορήθηκε την έκδοση των Απομνημονευμάτων του, που τα θεωρούσε χαμένα, καθώς επίσης την απόφαση για ανέγερση ανδριάντος του, εξέφρασε την ευγνωμοσύνη της στην Εταιρεία και την παρεκάλισε να φροντίσει για τη μετακομιδή των λειψάνων του. Στη μακρά επιστολή της αποκαλύπτει πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία και εκφράζει την αγανάκτησή της για την αδιαφορία με την οποία επιφανής ακαδημαϊκός στην Αθήνα δεν έδωσε καμιά σημασία και τελικά έχασε το μοναδικό χειρόγραφο των Απομνημονευμάτων του Καραβαγγέλη που εκείνη του είχε εμπιστευθεί. Καταλήγει:

Πληροφορούμαι ότι η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, εκτός της εκδόσεως των Απομνημονευμάτων του, προτίθεται να ανεγείρη ανδριάντα εις μνήμην του εθνικού ανδρός. Επιτρέψατέ μου να εκφράσω την ταπεινή μου γνώμην και συνάμα θερμήν παράκλησιν να μεριμνήση η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών παντός διά την μετακομιδήν των οστών και την εναπόθεσιν αυτών εις μίαν γραφικὴν τοποθεσίαν της Καστοριάς. Η εκτέλεσις του ιερού τούτου καθήκοντος θα ήτο μικρά ανταπόδοσις ὅσων υπέρ της Πατρίδος και της Εκκλησίας ἐμόχθησεν ο αείμνηστος θεῖος μου. Εἰς την γην της ἐλευθέρως πλέον Καστοριάς πρέπει να ἀναπαυθῆ ὁ αγωνιστής. Εἰς την γην, την ὁποίαν ἠγάπησε, διά την ὁποίαν ἐμόχθησεν, ἐκεῖ ὅπου τα πατριωτικά του αἰσθήματα ἔυρον πλούσιον ἔδαφος δράσεως.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ενστερνίσθηκε ομόφωνα την ιδέα και επεφόρτισε, ως συνήθως, τον Γ. Γραμματέα του Αλεξ. Λέτσα να φέρει σε αίσιο πέρας και αυτήν την εθνική αποστολή. Έλαχε τότε η αγαθή τύχη να αποφασίζουν σε κυβερνητικό επίπεδο θερμοί Μακεδόνες πατριώτες. Πρωθυπουργός ο Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, υπουργός Βορείου Ελλάδος ο παλαιός δημοσιογράφος της Θεσσαλονίκης Αύγουστος Θεολογίτης από τη Θάσο και υφυπουργός Εθνικής Αμύνης ο ε.α. πτέραρχος Γεώργιος Θεμελής από την Έδεσσα, μετέπειτα ευεργέτης της Εταιρείας. Συγκροτήθηκε Οργανωτική Επιτροπή με πρωτοστάτη τον Αλ. Λέτσα, διετέθησαν όλα τα αναγκαία μέσα και κηρύχθηκε εθνικός συναγερμός σε όλη τη Μακεδονία. Έναν χρόνο αργότερα, Τετάρτη 10 Ιουνίου 1959, απογειωνόταν από τη Μίκρα για τη Βιέννη, με ειδικό στρατιωτικό αεροπλάνο, να παραλάβει και να μεταφέρει τα λείψανα η επιβλητική Τιμητική Επιτροπή: ο διοικητής της Στρατιάς, αντιστράτηγος Αθανάσιος Φροντιστής, ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης Στέφανος Νικόγλου, ο Γ. Γ. της Εταιρείας Αλ. Λέτσας, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Μακεδονομάχων «Παύλος Μελάς» Χαράλαμπος Καραμα-

νώλης και η σύζυγος του Υφυπουργού Εθνικής Αμύνης Αναστασία Γ. Θεμελή. Στη Βιέννη προσετέθη και ο πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Γεώργιος Τσουτσουλόπουλος. Τους συνόδευαν οι δημοσιογράφοι του *Ελληνικού Βορρά* Γεώργιος Κίτσος και Αριστείδης Μπουλούκος αποσπασμένος στο Πολιτικό Γραφείο του Πρωθυπουργού, καθώς επίσης ο εξ αδελφής ανενσής του Καραβαγγέλη Νικόλαος Ρώμπαπας από τη Φλώρινα.

Την άλλη ημέρα, Πέμπτη, εψάλη συγκινητικότατο επίσημο τρισάγιο στην ιστορική Αγία Τριάδα της Βιέννης και παρελήφθησαν τα λείψανα. Κάτω από ραγδαία βροχή, ώρα 7 το πρωί, την Παρασκευή, το στρατιωτικό αεροπλάνο απογειώθηκε προς Θεσσαλονίκη, όπου προσγειώθηκε στη Μίκρα, ώρα 11 το πρωί. Περίμεναν σε παράταξη όλοι οι Μητροπολίτες της Μακεδονίας, Υπουργοί, Μακεδόνες βουλευτές, Μακεδονομάχοι, σύσσωμο το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, όλοι οι αξιωματούχοι και οι εκπρόσωποι όλης της Θεσσαλονίκης, συγγενείς και Καστοριανοί. Ο στρατός απέδωσε στον ήρωα της Μακεδονίας τιμές στρατηγού.

Ταυτόχρονα στη σημαιοστολισμένη Θεσσαλονίκη κτυπούσαν όλες οι καμπάνες όλων των εκκλησιών.

Τα λείψανα τοποθετήθηκαν σε κιλίσβαντα τηλεβόλου και σε μισή περίπου ώρα η επιβλητική πομπή σταμάτησε μπροστά στον έφιππο ανδριάντα του Βασιλέως Κωνσταντίνου που τότε ήταν τοποθετημένος στη συμβολή της κεντρικής αλέας του κήπου με την κεντρική οδό Λευκού Πύργου-Ντεπό, πλαισιωμένος από τις πρώτες προτομές Μακεδονομάχων. Εκεί εψάλη τρισάγιο και σχηματίστηκε κολοσσιαία πομπή επισήμων, Λαού, μαθητών, φοιτητών που διήλθε αμέσως μπροστά από την Εταιρεία και κατέληξε στον ναό της Αγίας Σοφίας. Εκεί έλαβαν θέση όλοι οι επίσημοι, όλοι οι Αρχιερείς έψαλαν νεκρώσιμους ψαλμούς και όλοι οι εκπρόσωποι κατέθεσαν στεφάνια δάφνης. Σε πάνδημο λαϊκό προσκύνημα όλη την ημέρα και όλη τη νύχτα δεκάδες χιλιάδες Μακεδόνες απέθεσαν το φιλί της ευγνωμοσύνης στον Καραβαγγέλη.

Ώρα 8.30' το βράδυ η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών ετέλεσε στο Βασιλικό Θέατρο τον πανηγυρικό εορτασμό. Χαιρέτισε ο Στίλιπων Κυριακίδης και μίλησε εμπνευσμένα ο εκπρόσωπος της Εταιρείας Κλεόβουλος Τσούρκας, μετέπειτα ιδρυτής του περιοδικού *Μακεδονική Ζωή*.

Το Σάββατο, ώρα 7.30' το πρωί, η πομπή ξεκίνησε από την Αγία Σοφία με προορισμό την Καστοριά. Στάθμευσε διαδοχικά στα Γιαννιτσά, την Έδεσσα και τη Φλώρινα, όπου μίλησε ο Μακεδονομάχος, πρώην υπουργός και αγωνιστής της Μακεδονίας Γεώργιος Μόδης στην κεντρική πλατεία, που τώρα φέρει το όνομά του. Μετά η πομπή συνέχισε, μέσω Κορεστειών, σταθμεύοντας στο Ανταρτικό και τον Γάβρο, όπου τα λείψανα προσκύνησαν όλοι οι Ακρίτες. Γύρω στις 6 το απόγευμα εισήλθε στην Καστοριά υπό τις κωδωνοκρουσίες των εβδομήντα ιστορικών ναών της. Όλη η αρχοντική πόλη στο πόδι. Λαϊκό προσκύνημα των λειψάνων όλη νύχτα στη Μητρόπολη όπου, πριν μισόν αιώνα, λειτουργούσε και εκφωνούσε τα πύρινα εθνικά κηρύγματά του ο φλογερός Ιεράρχης που οι γεροντότεροι Καστοριανοί θυμούνταν ακόμη ολοζώντανο. Παλλαϊκές εορτές.

Την Κυριακή το πρωί στον Μητροπολιτικό Ναό τελείται ευλαβικά πάνδημη επιμνημόσυνη δέηση. Για τον μεγάλο προκάτοχό του ομιλεί ο Μητροπολίτης Καστορίας, Υπέρτιμος και Έξαρχος Άνω Μακεδονίας Νικηφόρος. Τον ακολουθεί συγκινημένος ο μοχλός όλων των εκδηλώσεων Αλ. Λέτσας, εκπρο-

σωπώντας την κινητήρια Εταιρεία. Μετά, στην ακρολιμνιά αποκαλύπτεται ο ευσταλής μαρμάρινος ανδριάντας του Καραβαγγέλη για την ανέγερση του οποίου είχε πρωτοστατήσει, πρώτη εξ όλων, η Εταιρεία. Μακεδονικοί χοροί και θεατρικές παραστάσεις, επίσημα γεύματα και αδιάκοπα προσκυνήματα, λεμβοδρομίες και λαμπαδηφορίες γεμίζουν όλη την Κυριακή 14 Ιουνίου 1959.

Είχε συμπληρωθεί η πρώτη εικοσαετία της Εταιρείας. Ο Μακεδονικός Αγώνας είχε αναστηθεί στη συνείδηση όλων των Μακεδόνων και είχε αρχίσει ήδη η αυθεντικότερη καταγραφή του στην ελληνική Ιστορία με τις πρώτες εκδόσεις της Εταιρείας και του παραρτήματός της Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου.

Οι Μακεδόνες ένιωθαν πια βαθιά υπερηφάνεια και αυτοπεποίθηση, βαθύ σεβασμό και ευγνωμοσύνη προς την Εταιρεία τους, των Μακεδονικών Σπουδών.

Ο από Καστορίας
Γερμανός Καραβαγγέλης,
Έξαρχος του
Οικουμενικού
Πατριαρχείου στη Βιέννη,
κατάφορος με ανώτατα
παράσημα για τη δράση
του.

Προς τον σεβαστόν μου
π. αρχ. Έ. Λέτσαν, εἰς
Ἐπιπέδιον λιμ. δαμν. ἐπιόχ. π. π.
διὰ τῶν φιλικῶν καὶ ἀνεγκλίτων
Μετροπολιτῶν Γερμανῶν Καραβαγγέλη.
Ἰωάν. Κ. Δ. τοῦ ματ. π. π.
ἀνεγέρσ. ἐν Ἐπ. ἀδελφ. π. π. 25-4-59

Αεροδρόμιο Μίκρας, τα λείψανα του προμάχου της Μακεδονίας επιστρέφουν στη Μακεδονία. Πίσω εν στολή ο αντιστράτηγος Αθανάσιος Φροντιστής.

Η πομπή έχει σχηματισθεί και πλησιάζει τον Λευκό Πύργο.

Η πομπή με τα λείψανα του Καραβαγγέλη διέρχεται μπροστά από τον Λευκό Πύργο και την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών που κτίζει ακόμη το Θέατρό της.

*Η πομπή με τα τίμια λείψανα του
Καραβαγγέλη, τοποθετημένα σε
κιλλίβαντα τηλεβόλου στην πλατεία
Αγίας Σοφίας.*

*Βασιλικό Θέατρο Θεσσαλονίκης,
πανηγυρική εκδήλωση της
Εταιρείας, στο βήμα ομιλητής ο
εταίρος Κλεόβουλος Τσούρκας,
στη συνέχεια ιδρυτής του ιστορικού
περιοδικού «Μακεδονική Ζωή» το
1966, εξίστορεί το εθνικό έργο του
Καραβαγγέλη.*

*Σταθμός και προσκόννημα στα
Γιαννιτσά.*

*Η Έδεσσα τιμά τον φλογερό
Ιεράρχη Μακεδονομάχο.*

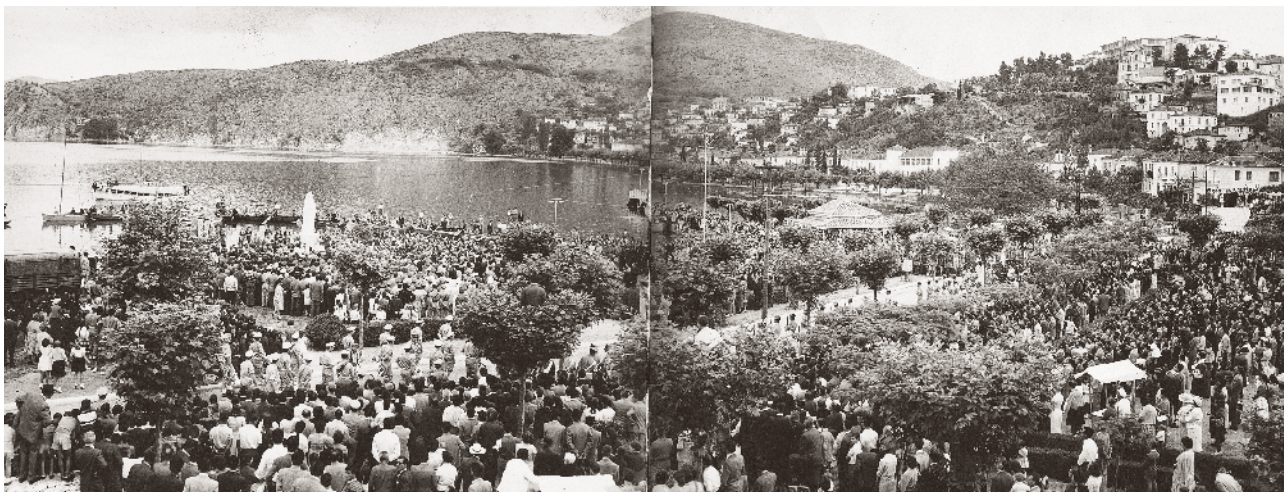
*Κοσμοσυρροή στη Φλώρινα όπου
τον Καοβαγγέλη χαιρετίζει ο
Γεώργιος Χ. Μόδης.*

*Η πομπή εισέρχεται κατανοκτικά
στην Καστοριά.*

*Καστοριά, τρισάγιο στον ένδοξο Μητροπολίτη Καστορίας Γερμανό Καραβαγγέλη.
Στο κέντρο δεξιά ο υπουργός Βορείου Ελλάδος Αύγουστος Θεολογίτης και ο υφυπουργός Εθνικής Αμύνης Γεώργιος Θεμελής,
ενεργέτης της Εταιρείας, αμφότεροι Μακεδόνες πρωτοστάτες των εκδηλώσεων που η Εταιρεία εμπνεύσθηκε και κίνησε.*

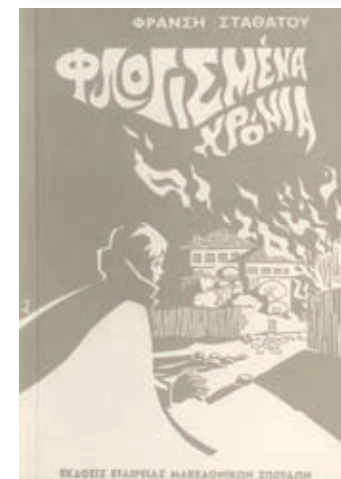
Όλη η Καστοριά τιμά τον αγωνιστή ποιμενάρχη της του Μακεδονικού Αγώνα στην όμορφη ακρολιμνιά, όπου εγείρεται επιβλητικός ο ανδριάντας του, αριστερά.

Μέχρι το έτος 2007 η Εταιρεία, εκτός των συγγραμμάτων που εξέδωσε το ΙΜΧΑ, έχει κυκλοφορήσει και χαρίσει σ' ολόκληρη τη Μακεδονία σημαντικά έργα αναφερόμενα αποκλειστικά στον Μακεδονικό Αγώνα. Μπορούμε να αναφέρουμε ορισμένα: 1946, Στίλπον Π. Κυρακίδης, *Τα βόρεια εθνολογικά όρια του Ελληνισμού*: 1950, Γεώργιος Χ. Μόδης *Μακεδονικός Αγών και Μακεδόνες Αρχηγοί*: 1954, Εμμ. Θ. Γρηγορίου, *Έλληνες και Βούλγαροι*: 1958, Γερμανός Καραβαγγέλης, *Απομνημονεύματα*: 1959, Πανηγυρικό Λεύκωμα εις μνήμην Γερμανού Καραβαγγέλη: 1962, Γ. Ι. Θεοχαρίδης, *Ο ρόλος της Μακεδονίας εις την πολιτικήν και στρατιωτικήν ιστορίαν της Ελλάδος*: 1967, Γεώργιος Χ. Μόδης, *Ο Μακεδονικός Αγών και η νεώτερη μακεδονική ιστορία*: 1968, Αθ. Γ. Γερομιχαλός, *Η εθνική δράσις του Μητροπολίτου Πελαγονίας Ιωακείμ*: Ευστράτιος Ι. Μαυρουδής, *Μακεδονία και Μακεδονικός Αγών*: 1969, Θάλεια Σαμαρά, *Στον Μακεδονικό Αγώνα*: Ελένη Θέμελη-Κιτσοπούλου, *Τα παιδιά*: Γιώργος Δέλιος, *Δοκιμασία*: Φράνση Σταθάτου, *Φλογισμένα χρόνια*: 1970, Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, *Εκπαιδευτική και κοινωνική δραστηριότητα του Ελληνισμού της Μακεδονίας κατά τον τελευταίο αιώνα της τουρκοκρατίας*: Παύλος Λ. Τσάμης, *Ιερή Γη*: Άντα Παλαιολογοπούλου, *Αιχμάλωτοι*: Ρούλα Παπαδημητρίου, *Αγώνας για τη λευτεριά*: 1972, Δημ. Ν. Κάκκαβος, *Απομνημονεύματα*: 1974, Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, *Η εθνική αφύπνισις των Βουλγάρων και η εμφάνισις βουλγαρικής εθνικής κινήσεως εν Μακεδονία*: 1976, Ιωάννης Χρ. Ταρνανίδης, *Η διαμόρφωσις του αυτοκεφάλου της Βουλγαρικής Εκκλησίας*: 1984, Νικόλαος Χ. Γεωργιάδης, *Όσα έγραψα στο Μοναστήρι (1903 - 1912)*: 1986, *Μακεδονικός Αγώνας*: Ελένη Θέμελη-Κιτσοπούλου, *Παιδιά στον Μακεδονικό Αγώνα*: 1999, Νανά Κοντού, *Δάφνες της Μακεδονίας*: 2000, Γεώργιος Κουκλιάτης, *Το Αρχείο οικογενείας Κώττα*: 2004, *Ανθολογία κειμένων περί του Μακεδονικού Αγώνος*: 2007, Συλλογική επιστημονική μελέτη, *Μακεδονισμός: ο Ιμπεριαλισμός των Σκοπιών 1944 - 2006*.

Μόνον κατά τα δύο πρώτα έτη της λειτουργίας του το ΙΜΧΑ, ως παράρτημα της Εταιρείας, εξέδωσε τα έργα: Χριστόφορος Νάλτσας, *Το Μακεδονικό ζήτημα και η σοβιετική πολιτική*, Ιωάννης Σ. Νοτάρης, *Παύλος Μελάς: βιογραφία* και G. B. Zotiades, *The Macedonian controversy*.

Το 1966 η Εταιρεία προκήρυξε πανελλήνιο λογοτεχνικό διαγωνισμό για τη συγγραφή έργων εμπνευσμένων από τον Μακεδονικό Αγώνα και αθλοθέτησε χρηματικά βραβεία για θεατρικό έργο, κινηματογραφικό σενάριο, ιστορικό μυθιστόρημα, παιδικό διήγημα και ποιητική επικολυρική συλλογή.

Υπεβλήθησαν προς κρίση 34 έργα και τα αποτελέσματα ανακοινώθηκαν τον επόμενο χρόνο. Βάσει αυτών το δεύτερο βραβείο για το ιστορικό μυθιστόρημα μοιράσθηκαν οι λογοτέχνες Ρούλα Παπαδημητρίου και Γιώργος Δέλιος, ενώ για το παιδικό διήγημα το πρώτο βραβείο μοιράσθηκαν η λογοτέχνις Ελένη Θέμελη-Κιτσοπούλου με τον εθνικό αγωνιστή Παύλο Τσάμη, Διευθυντή του Κέντρου Αποδήμων Μακεδόνων και το δεύτερο βραβείο η Θάλεια Σαμαρά, η Φράνση Σταθάτου και ο Τάκης Χατζηαναγνώστου. Η Εταιρεία εξέδωσε όλα τα βραβευμένα έργα του διαγωνισμού της. Δεν βραβεύθηκε κανένα θεατρικό έργο ούτε κινηματογραφικό σενάριο και επικολυρικό ποίημα. Απενεμήθη όμως έπαινος στο θεατρικό έργο *Αιχμάλωτοι* της Αντιγόνης Παλαιολογοπούλου, το οποίο ανέβασε το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Τα βραβεία απενεμήθησαν την 4η Φεβρουαρίου 1968 σε τελετή από τον Πρόεδρο της Εταιρείας, καθηγητή Χαράλαμπο Φραγκίστα.

Βραβευμένα βιβλία του λογοτεχνικού διαγωνισμού για τον Μακεδονικό Αγώνα.

Την ίδια χρονιά, 1969, η Εταιρεία οργανώνει ξενάγηση των μελών της στους μακεδονικούς τάφους στα Λευκάδια Ναούσης και εν συνεχεία προσκύνημα στο μνημείο των εθνομαρτύρων Μακεδονομάχων Τέλου Άγρα και Αντώνη Μίγκα ανάμεσα στα χωριά Άγρας και Καρυδιές, όπου εις μνήμην των ηρώων ανεγείρεται ταπεινό εκκλησάκι το οποίο αγιογραφεί υποδειγματικά ο Μήτσος Κασόλας.

*Οι πέντε από τους επτά
βραβευμένους: δεξιά ο Παύλος
Τσάμης και στη σειρά Ρούλα
Παπαδημητρίου, Θάλεια Σαμαρά,
Ελένη Κιτσοπούλου-Θέμελη και
Φράνση Σταθάτου. Απουσιάζουν
οι Γιώργος Δέλλιος και Τάκης
Χατζηαναγνώστου.*

*Οι τελευταίοι επιζώντες
Μακεδονομάχοι, μικρά παιδιά
του Αγώνα και απόγονοι
Μακεδονομάχων, φιλοξενούμενοι
της Εταιρείας, μπροστά στο Ηρώο
του Γ' Σώματος Στρατού το 1969.*

Το 1984 οργάνωσε ευρύ κύκλο διαλέξεων αφιερωμένων στα 80 χρόνια από την έναρξη της τελευταίας ένοπλης φάσης του Μακεδονικού Αγώνα, τις οποίες εξέδωσε σε ενιαίο τόμο. Το 1988 άνοιξε δημόσια ανοικτή συζήτηση, με θέμα «Το Μακεδονικό Ζήτημα από διπλωματική άποψη». Το 1994 οργάνωσε στη Βιβλιοθήκη της έκθεση βιβλίων, φωτογραφιών, περιοδικών και εφημερίδων

αναφερομένων στην εποχή του Αγώνα, ενώ ο Πρόεδρος της, καθηγητής Κων. Βαβούσκος, καταγόμενος από το ιστορικό Κρούσοβο, έδωσε πανηγυρική εμπειριστατωμένη διάλεξη με το ίδιο θέμα. Το 2004 συγκρότησε επιστημονικό συνέδριο για τα εκατό χρόνια από τον θάνατο του Παύλου Μελά, τα πρακτικά του οποίου κυκλοφόρησαν το 2006. Παράλληλα με δική της πρωτοβουλία στήθηκαν μαρμάρινες προτομές πολλών Μακεδονομάχων.

Ο Μακεδονομάχος και βάρδος του Μακεδονικού Αγώνα Γεώργιος Χ. Μόδης ομιλεί στο μνημείο των καπετάν Άγρα και Αντώνη Μίγκα.

Οι εταίροι προσωνητές μπροστά στο μνημείο του καπετάν Άγρα.

*Έκθεση βιβλίων και φωτογραφιών
εορτασμού 90 χρόνων από την
έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα
και τον θάνατο του Παύλου Μελά
(1994).*

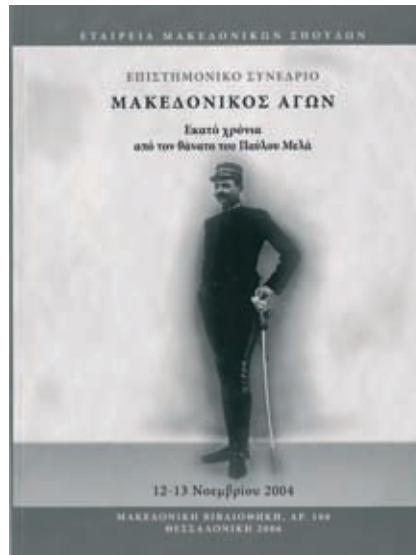
*Άποψη του ακροατηρίου κατά την πανηγυρική έναρξη των διαλέξεων για τα 80 χρόνια του
Μακεδονικού Αγώνα.*

Από το 2006 συντάσσει ογκώδη επιστημονική μελέτη υπό τον τίτλο *Αφανείς γηγενείς Μακεδόνες Μάρτυρες και Ήρωες 1903 - 1913*, η οποία καταγράφει τους έως τώρα αφανείς γηγενείς Μακεδόνες οι οποίοι υπερασπίστηκαν την εθνι-

Λεύκωμα της Εταιρείας αφιερωμένο, το 1959, στον Γερμανό Καραβαγγέλη.

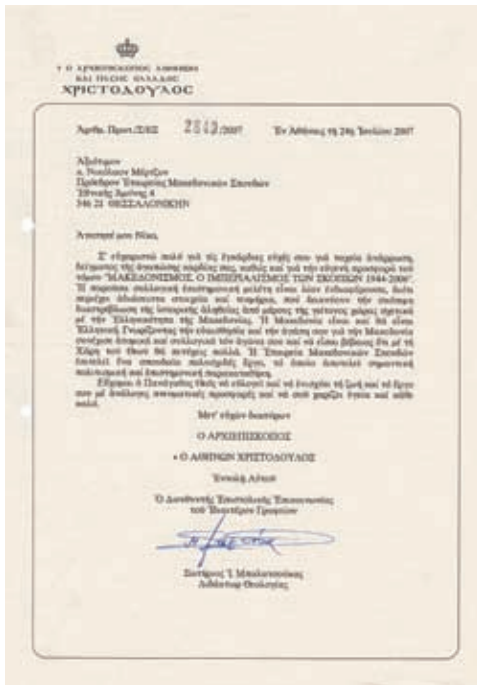
Τα Πρακτικά του Συνεδρίου για τα 100 χρόνια από τον θάνατο του Παύλου Μελά.

Προτομές Μακεδονομάχων που στήθηκαν στη Θεσσαλονίκη με πρωτοβουλία και έργο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Ο απόηχος των εκδηλώσεων της Εταιρείας στην κοινή γνώμη της χώρας.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλος, νοσηλεύμενος στο Αρεταίειο Νοσοκομείο, με βαρύτερα νοσήματα, υπαγόρευσε την ανωτέρω επιστολή προς τον Πρόεδρο της Εταιρείας.

κή ταυτότητά τους και θυσιάσθηκαν κατά εκατόμβες ή πολέμησαν και επέζησαν αφανείς, χωρίς ποτέ να μνημονευθούν συνολικά τα ονόματά τους. Η καταγραφή γίνεται κατά χωριό και χρονολογία. Μέχρι τον Οκτώβριο του 2007 έχουν ανασυρθεί από τη λήθη περισσότεροι από τρεις χιλιάδες αφανείς γηγενείς Μακεδόνες μάρτυρες και ήρωες της δραματικής περιόδου 1903-1913, από την εξέγερση του Ήλιντεν μέχρι την ολοκληρωτική απελευθέρωση της σημερινής ελληνικής Μακεδονίας. Η Εθνική Βιβλός αυτή υπολογίζεται να κυκλοφορήσει μέχρι το προσεχές θέρος 2008, οπότε η Εταιρεία θα την επιδώσει διαδοχικά στους σημαντικότερους τόπους της άγνωστης αυτής συνεισφοράς των Μακεδόνων, άχρι θανάτου. Είναι η ελαχίστη απόδοση της οφειλομένης τιμής και ευγνωμοσύνης και θεμελιώδης υποχρέωση προς αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας.

Η Εταιρεία ανακάλυψε, επίσης, κατά την εξέλιξη της συστηματικής επιστημονικής έρευνας άγνωστα αρχεία Μακεδονομάχων με ανεκτίμητα νέα στοιχεία. Μικροφωτογράφησε και αποθήκευσε ηλεκτρονικά 50.000 σελίδες του αγνώστου αυτού αρχείου.

Τον Ιούλιο 2007, μετά από συλλογική επιστημονική έρευνα ενός έτους, κυκλοφόρησε τη συλλογική μελέτη *Μακεδονισμός, ο Ιμπεριαλισμός των Σκοπίων 1944-2006*. Περιέχει περισσότερα από 300 επίσημα τεκμήρια (εκπαιδευτικά βιβλία, σχολικούς χάρτες, νόμους, διατάγματα, κυβερνητικές ανακοινώσεις, κοινοβουλευτικές συζητήσεις κ.ά.), προερχόμενα αποκλειστικά από το Κράτος των Σκοπίων, το οποίο αποκαλύπτεται επ’ αυτοφώρω να διενεργεί συστηματική κρατική αλυτρωτική προπαγάνδα εναντίον της ελληνικής Μακεδονίας και των Μακεδόνων.

17. Θρυλικά ονόματα δεμένα με την Εταιρεία

Από την ίδρυσή της κιόλας η Εταιρεία συνδέθηκε οργανικά με θρυλικά ονόματα της ελληνικής επιστήμης, της τέχνης, της πολιτικής, της Ορθοδοξίας και τελικά της Ιστορίας. Αυτοί καθεαντοί οι Πρόεδροί της Στίλπων Κυριακίδης, Νικόλαος Ανδριώτης, Χαράλαμπος Φραγκίστας και Κωνσταντίνος Βαβούσκος ήσαν και παραμένουν θρύλοι καθώς και πολλοί σύμβουλοί της αλλά και Γενικοί Γραμματείς της, όπως οι Απόστολος Κ. Βακαλόπουλος, Αλέξανδρος Λέτσας, Γιάννης Βασδραβέλλης κ.ά. Θρυλικά ονόματα της πολιτικής και της εθνικής οικονομίας, με προεξάρχοντα τον Κωνσταντίνο Γ. Καραμανλή, είναι όλοι οι μεγάλοι ευεργέτες της που αναφέρονται σε χωριστό κεφάλαιο. Εδώ, μεταξύ των πολιτικών ηγετών ευεργετών, πρέπει να μνημονευθεί ιδιαίτερα το συγκινητικό ενδιαφέρον που επέδειξε για την Εταιρεία ως Πρωθυπουργός ο θρυλικός Μάυρος Καβαλάρης και επαναστάτης Νικόλαος Πλαστήρας. Θρύλοι, ομοίως, ο Γερμανός Καραβαγγέλης και ο Γεώργιος Χ. Μόδης που τα περισσότερα και ιδίως τα σπουδαιότερα έργα του για τη Μακεδονία εξέδωσε η Εταιρεία.

Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ο Γεώργιος Χ. Μόδης, με έγγραφό του, της 8ης Μαρτίου 1951, ενημερώνει την Εταιρεία ότι της αποστέλλει σειρά βιβλίων, προκειμένου να τα τοποθετήσει η ίδια στα εμπερίστατα σχολεία της ακριτικής Μακεδονίας, εκδίδει εγκύκλιο προς όλα τα σχολεία για τη δωρεάν προμήθεια συγγραμμάτων της Εταιρείας και, τέλος, της αποστέλλει προτομή του επιφανούς Μακεδόνα αρχιτέκτονα Αριστοτέλη Ζάχου.

Έγγραφο του Προέδρου του ΠΛΑΣΟΚ Γιώργου Παπαδρέου προς τον Πρόεδρο της Εταιρείας σχετικά με το βιβλίο «Μακεδονισμός».

Ο Αριστοτέλης Ζάχος επηρέασε βαθιά τις προτεραιότητες του Δήμου Αθηναίων ως προς την αναστήλωση των νεοκλασικών και των τελευταίων παραδοσιακών κτιρίων της πρωτεύουσας, έστρεψε πρώτος την ελληνική αρχιτεκτονική προς τη λαϊκή παράδοση και ολοκλήρωσε τη μελέτη βάσει της οποίας, μετά τον θάνατό του, αναστηλώθηκε ο ιστορικός ναός του Αγίου Δημητρίου, πολιούχου της Θεσσαλονίκης.

Τέσσερις μήνες αργότερα ο ιστορικός Σύλλογος προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων, που είχε διαδραματίσει σπουδαίο εκπαιδευτικό ρόλο κατά τον Μακεδονικό Αγώνα, αποστέλλει πεντακόσια αντίτυπα του θρυλικού βιβλίου *Ο Γεροστάθης*, προκειμένου να τα διανείμει η Εταιρεία στα Μακεδονόπουλα σε μίαν εποχή μεγάλης πενίας, οπότε ελάχιστοι γονείς μπορούσαν να διαθέσουν χρήματα για αγορά βιβλίων.

Η Εταιρεία συναισθάνεται βαθιά την παιδευτική εθνική αποστολή που εκπληρώνουν στη λαϊκή συνείδηση οι δημόσιοι ανδριάντες των θρυλικών ηρώων. Σε ανακοίνωσή της, την Πρωτοχρονιά του 1950, τονίζει:

Τεσσαράκοντα έτη συμπληρούνται οσονούπω, αφ' ότου απηλευθρώθη η Μακεδονία, και ακόμη ουδεμία φροντίς ελήφθη ίνα στηθούν αι εικόνες και οι ανδριάντες των ανδρών εκείνων, οι οποίοι εδόξασαν την Μακεδονίαν αλλά και των οποίων τα ονόματα πληρούσι τας Δέλτους της Παγκοσμίου Ιστορίας. Πρωτίστως εννοούμεν τους Μεγάλους Μακεδόνας Βασιλείς Φίλιππον Β' και Μέγαν Αλέξανδρον και τον Σταγειρίτην φιλόσοφον Αριστοτέλην.

Τότε ακόμη η Θεσσαλονίκη παρέμενε γυμνή. Γι' αυτό η Εταιρεία, με την ίδια ανακοίνωσή της, προκήρυξε δημόσιο έρανο, μέσω της Εμπορικής Τραπέζης, για να συγκεντρώσει την αναγκαία δαπάνη των 200 εκατομμυρίων δραχμών της εποχής εκείνης, που το 1953 θα γινόταν 200 χιλιάδες, όταν αφαιρέθηκαν τα τρία τελευταία μηδενικά από τις δραχμές. Τα πρώτα 31 εκατ. είχε συγκεντρώσει ήδη η Εταιρεία και δημοσιεύει τους δωρητές: Αδελφοί Λαναρά 15 εκ., Τράπεζα Αθηνών 10 εκ., Σύλλογος Εκτελωνιστών Θεσσαλονίκης 2 εκ., Αλέξανδρος Λέτσας 1,5 εκ., Ναυτική Εταιρεία Πειραιώς 1,5 εκ., και ο Δήμος Κοζάνης 1 εκ. Τέλος, οι Μακεδόνες Αδελφοί Αργυρούδη, με έδρα την Αθήνα, προσφέρουν το μάρμαρο για τον Αριστοτέλη και ο Χρ. Φιλίππου *εδήλωσεν ότι λίαν προσεχώς θα διαθέση σοβαρόν ποσόν.*

Έτσι, χάρις στην Εταιρεία και την άοκνη δραστηριότητα του εταίρου της Γ. Μόδη, θα στηθούν αργότερα οι προτομές πολλών Μακεδονομάχων και μετά ένα τέταρτο του αιώνα ο έφιππος ανδριάντας του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην παραλία, ο ορειγάλκινος ανδριάντας του Φιλίππου Β' αντίκρυ στην Εταιρεία και από τον Δήμο Θεσσαλονίκης ο ατυχής ανδριάντας του Αριστοτέλη στην ομόνυμη πλατεία.

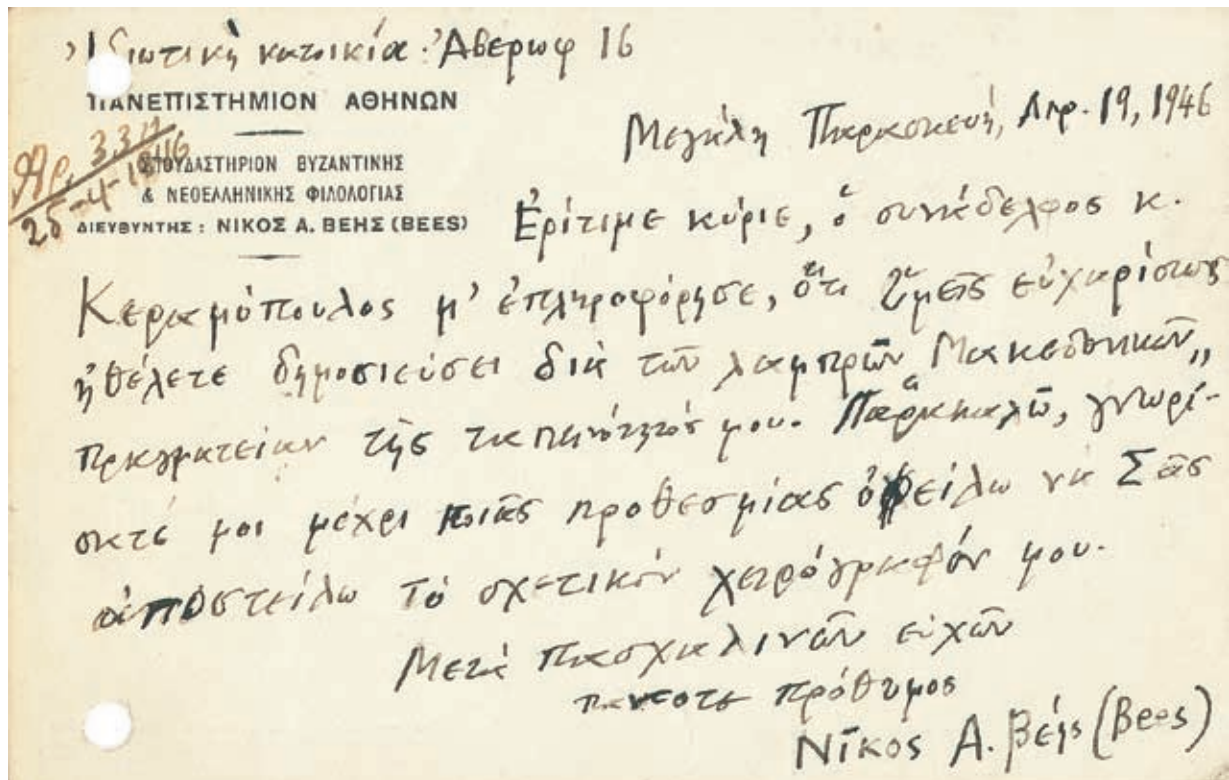
Ήδη από τον Οκτώβριο του 1949 η Εταιρεία μεριμνά για τους ανδριάντες και γι' αυτό ζητάει τη συνδρομή της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών. Διευθυντής της είναι ο θρυλικός καθηγητής Ουμβέρτος Αργυρός, Μακεδόνας γεννημένος στην Καβάλα, που στις 19 Οκτωβρίου 1949 απαντάει:

Σας παρακαλώ να πιστεύσετε ότι θα με έχετε πάντοτε πρόθυμον συνεργάτην εις την ωραίαν προσπάθειάν της.

Τρία χρόνια ενωρίτερα, τη Μεγάλη Παρασκευή του 1946, ένας ζωντανός θρύλος προσφέρει την επιστημονική συνεργασία του στην Εταιρεία. Είναι ο Νικόλαος Βέης, καθηγητής της Βυζαντινής και Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Ακαδημαϊκός. Γράφει:

Ο συνάδελφος κ. Κεραμόπουλος μ' επληροφόρησε ότι ευχαρίστως ηθέλετε δημοσιεύσει διά των λαμπρών «Μακεδονικών» πραγματείας της ταπεινότητός μου. Παρακαλώ γνωρίσατέ μοι μέχρι ποιάς προθεσμίας οφείλω να Της αποστείλω το σχετικόν χειρόγραφόν μου.

Την ίδια εκείνη δίσεκτη χρονιά ο Ν. Βέης απολύεται από το Πανεπιστήμιο, επειδή μετείχε στο ΕΑΜ με τον καθηγητή Αλέξανδρο Σβώλο. Ήταν ο πρώτος καθηγητής που δίδαξε Νεοελληνική Φιλολογία σε ελληνικό Πανεπιστήμιο και ο πρώτος που, με την έκδοση του γερμανοφώνου επιστημονικού περιοδικού *Βυζαντινά και Νεοελληνικά Χρονικά*, καθιέρωσε σε διεθνές επίπεδο τις νεοελληνικές σπουδές σε πλήρη ισοτιμία με τις βυζαντινές και τις αρχαιοελληνικές.

Χειρόγραφο του Ν. Βέη προς την Εταιρεία.

Στις 16 Αυγούστου 1950 ένας ζωντανός θρύλος της ελληνικής αρχαιολογίας γράφει στην Αθήνα και ένα μήνα αργότερα αναφέρει τα πλήρη στοιχεία της βαρύτερης επιστημονικής εργασίας του, που η Εταιρεία πρόκειται να εκδώσει. Είναι ο καθηγητής της Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Κων. Ρωμαίος και η εργασία του προμηνύεται σημαδιακή για την Ιστορία της Μακεδονίας. Αναφέρεται στον πρώτο τάφο της Βεργίνας, που ο ίδιος έχει αποκαλύψει με έναν σημαδιακό και μεγάλο μαθητή του, τον Μανόλη Ανδρόνικο. Γράφει ο Ρωμαίος:

Προς το Σεβαστόν Συμβούλιον της Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν
 Κύριε Πρόεδρε,

Ἐχω την τιμὴν να υποβάλω πίνακα των αναγκαίων απεικονίσεων διά την δημοσίευσιν του τάφου της Βεργίνας, υπογείου θαλάμου καλύτερον ὄλων των γνωστῶν μέχρι τούδε διατηρουμένου (...)

Αρ. 1214
 12-9-50 Προς το Σύν-
 Δικτυβόλιον τῆς Ἐταιρείας
 τῶν Μακεδονικῶν Σπουδῶν
 Κύριε Πρόεδρε,
 Μέχρι τῆν πρῆν γὰ ὑποβάλε πίνακα
 τῶν ἀναμειβῶν ἀπιμοσιῶν διὰ τὴν
 δημοσίευσιν τοῦ τάφου τῆς Βερβίνας, ὑπο-
 χύμου ἐπιθ. δι' ἀλάργου, καλύτερον ἔχον τῶν
 γνωστῶν μέχρι τοῦδε διατηρουμένων.
 1) τρεῖς ἕγχυροι πίνακες ἐν δισχυμένῃν δι-
 πλῆν σελίδα
 2) ἕγχυρον πίνακα ἐν ἁσπρῇ σελίδα
 3) ὀχρῶδες σχεδίασμα τῆς θύρας (ράσιπ)
 4) ὀχρῶδες τομὴ μήκους (γραμμικόν)
 5) ὀφισ μετώπου, 1/2 σελ., (γραμμικόν)
 6) ὀφισ προθαλάμου, 1/2 σελ., (γραμμικόν)
 7) Δύο ὀφισ θρόνου, ἐν ὀχρῶδῃ σελίδα
 8) Τομὴ ἀξ' ὀφισ θρόνου, 1/2 μεγέθους
 9) Πλάγι θρόνου 1/2 μεγέθους
 10) ὀχρῶδες κἀτοφισ τάφου (γραμμικόν)

Τμήματα της επιστολής του καθηγητοῦ Κων. Ρωμαίου προς την Ἐταιρεία.

~~Ἐπιστολή...~~
 12-9-50
 Ἐξ Ἐπιτομῆς τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν
 ἀποστολῆς ἀπεκρίσεως, τοῦ ἑξῆς ἔκτιστος Μακεδονικῶν Σπουδῶν
 καὶ εἰσήνην πρὸς ἑσῶς.
 εἰς ἀποστολῆν.
 Μετὰ ἰσηροῦ ἐνδοσφρόντος προσομοιωθεῖν τὴν ἔκτισιν τῆς δι-
 κτύου Ἐπιτομῆς Μακεδονικῶν Σπουδῶν.
 ἵδρις ἐπιτυχόμενες εἰς ἀρθεῖται τῆς ταπεινῆς ἡμῶν δημοσίως δια-
 κούρας ἐν τῆς Μακεδονίας καὶ ἀριστέως τῆς καλλιτέρου κλάσος ἰστορίας
 οἱδ πᾶν εἰς τὴν ἐκδοθῶν ἐξέτης ἐπιτομῆς.
 οἱδ καὶ συγχρότως ἐκδοθῶν καὶ καλλῆν εἰς ἐκδοθῶν κλάσος
 συνεκδοθῶν ἐξέτης ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τῆς Ἐπιτομῆς καὶ τοῦ
 τῶ ἀγίως ἐκ προδοθῶν περιτηρῆται ἐκ τακτικῆς ἐκδοθῶν ἡμῶν
 τῶ "Χρονικὸν" τῶν Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ἐκ τῶ κλάσος ἡμῶν ἐκδοθῶν.
 τα τεκτῆ οἱδ.
 ἡμῶν οἱδ τούτοις καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἐκδοθῶν, ἀπο-
 νέκμεν εἰν ἀλλοθῶν τὴν ἰστορικὴν ἡμῶν ἐκδοθῶν καὶ ἐκδοθῶν ἐ-
 κδοθῶν ἐκδοθῶν τὴν ἂν τῶν καὶ καλλῆν ἐκδοθῶν καὶ ἐκδοθῶν ἐ-
 κδοθῶν ἐκδοθῶν καὶ τὴν ἀποδοθῶν τοῦ Σκοποῦ ἂν τῶν ἐκδοθῶν.
 καλλιδοθῶν ἐκδοθῶν καὶ τὴν ἀποδοθῶν τοῦ Σκοποῦ ἂν τῶν ἐκδοθῶν.
 ἔκτιστος
 ἔκτιστος

προσέβι
 ἀπιμοσιῶν τ
 ὁ συνόχου τοῦ

13) φῦτογρ. σχετικαί με τὸν
 τὸ ἱερωνεωτικὸν κείμενον διὰ τὴν ἀποδοθῶν
 ἡ ἀστ' ἐκδοθῶν τε δὲ τοσογράφικῶν
 δὲ ἔκτιστος προτινῶν τῶν πρὸς διωκτοῦ ὀφισ
 ρου ἐκ τῶν συνταξῶν τοῦ κειμένου ὀφισ
 σχετικὰ τοιχογραφία γίνου ἐκδοθῶν ὀφισ
 οἱ ἕγχυροι πίνακες.
 κατεβῆ Χριστοδωγενα ἐκδοθῶν γὰ ἐκδοθῶν καὶ
 τῶ κειμένου.
 Μετὰ τῆς
 Κ. Π. Ρωμαίου
 Ἀθῆναι 16 Αὐγούστου 1950.

Ἐγγραφο του Οικουμενικῆ Πατριάρχης Αθηνάγωρα.

Πράγματι, το 1951 η Εταιρεία εκδίδει την εργασία του Ρωμαίου, με τίτλο *Ο μακεδονικός τάφος της Βεργίνας*. Είναι μια πολυτελής για την εποχή έκδοση, με έγχρωμα τυπώματα της πρόσοψης του τάφου και των διακοσμήσεων του σε απόδοση του σπουδαίου ζωγράφου Χρήστου Λεφάκη.

Ένα τέταρτο του αιώνα μετά τη δημοσίευση του πρώτου τάφου της Βεργίνας, καθηγητής πια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ο μαθητής του Ρωμαίου στη Βεργίνα, Μανόλης Ανδρόνικος θα αποκαλύψει τον εκθαμβωτικό Βασιλικό Τάφο του Φιλίππου Β΄ προκαλώντας σεισμό.

Το 1951 ο Ανδρόνικος είναι ακόμη ένας απλός Επιμελητής Αρχαιοτήτων που χρειάζεται οικονομική βοήθεια για τις περαιτέρω έρευνές του και σπουδές του. Παρά τις μεγάλες οικονομικές της ανάγκες η Εταιρεία τον επιχορηγεί με 1,5 εκατομμύριο και εκείνος τη 13η Οκτωβρίου 1951 την ευχαριστεί. Προσθέτει:

Η ηθική ενίσχυσις, την οποίαν μοι παρέσχετε, ήτο τόσον σημαντική όσον και υλική. Παρακαλώ να πιστεύσητε ότι η προς την Υμετέραν Εταιρείαν υποχρέωσίς μου θέλει παραμείνει πάντοτε ακεραία και ότι θα έκρινα μεγάλην ευτυχίαν εάν ηδυνάμην να συμβάλω κατά τι εις τους μεγάλους και υψηλούς της σκοπούς.

Είναι εταίρος και δίδει διαλέξεις για την Εταιρεία. Επί πλέον είναι Εαμίτης, κινηματίας της Μέσης Ανατολής. Αλλά η Εταιρεία επιλέγει πάντοτε με την αξία και ουδέποτε ελαύνεται από ιδεοληψία.

Αργότερα αρκετοί επιφανείς εταίροι της θα αγωνισθούν κατά της στρατιωτικής δικτατορίας, θα φυλακισθούν και θα βασανισθούν: Στέλιος Νέστωρ, επί θυγατρί γαμβρός του Στίλπωνος Κυριακίδη, και έπειτα ιδρυτικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ και βουλευτής Θεσσαλονίκης του Συνασπισμού της Αριστεράς, Κωνσταντίνος Τριαρίδης, έπειτα βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης και καθηγητής της Ιατρικής, Αργύρης Μαλτσίδης, έπειτα Δημοτικός Σύμβουλος Θεσσαλονίκης και Κώστας Πύρζας, έπειτα Διευθυντής του Κέντρου Αποδήμων Μακεδόνων της Εταιρείας. Θα διωχθεί, επίσης, ο επιφανής ευρωπαϊστής καθηγητής Δημήτριος Ευρυγένης, Πρόεδρος του Πνευματικού Κέντρου Μακεδόνων Σπουδαστών της Εταιρείας, έπειτα ευρωβουλευτής διεθνούς κύρους, ιδρυτής του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου που τώρα φέρει, μετά θάνατο, το όνομά του.

Το 1950 ζωντανά αστέρια λάμπουν στο στερέωμα της Εταιρείας. Εκείνη τη χρονιά:

Τον Μάρτιο ο Γεώργιος Χ. Μόδης ζητάει από την Εταιρεία να ενισχύσει οικονομικά έναν Μακεδόνα καλλιτέχνη. Γράφει από τη Φλώρινα στον Αλ. Λέτσα:

Σήμερα ε γνώρισα τον Δημήτριον Καλαμάραν τον περίφημον σπουδαστήν της γλυπτικής και ζωγραφικής εις το Πολυτεχνείον. Προχθές απελύθη από τον στρατόν και ήλθεν εδώ. Είναι πράγματι σεμνός και πάμπτωχος. Κάνε, λοιπόν, ό,τι ημπορείς δι' αυτόν.

Και πράγματι η Εταιρεία κάνει ό,τι μπορεί. Βοηθεί. Ο Δημήτρης Καλαμάρας θα αναδειχθεί κορυφαίος γλύπτης και καθηγητής.

Η Θάλεια Φλωρά-Καραβία, μεγάλη ζωγράφος, έχει ακολουθήσει τον ελληνικό στρατό κατά την επική προέλασή του το 1912 και την απελευθέρωση της Μακεδονίας. Έχει ζωγραφίσει, συνήθως επί τόπου, καταπληκτικές σκηνές. Τον Νοέμβριο η Εταιρεία καταθέτει ένα εκατομμύριο δραχμές και αγοράζει πίνακές της για το Γ΄ Σώμα Στρατού.

Ο Μέγας Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας γράφει τον Απρίλιο:

Μετά ζωηρού ενδιαφέροντος παρακολουθούμε την δράσιν της υμετέρας Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Διότι, ευτυχήσαντες να αρζώμεθα της ταπεινής ημών δημοσίας διακονίας εκ της Μακεδονίας και ορισμένως εκ της παλαιφάτου πόλεως Μοναστηρίου, πολλά εκείθεν διδάγματα ελάβομεν και πολλήν δοκιμάζομεν χαράν διά παν εις την πρόοδόν της αποβλέπον.

Τον ίδιο μήνα Απρίλιο ένας ακόμη ζωντανός θρύλος, ο Λίνος Πολίτης, ζητάει από την Εταιρεία οικονομική ενίσχυση και λαμβάνει δύο εκατομμύρια της εποχής με τα οποία οι φοιτητές του ανεβάζουν την *Ερωφίλη* του Γ. Χορτάτζη στο Βασιλικό Θέατρο. Ο Λίνος Ν. Πολίτης είναι γιος του Νικολάου Πολίτη, θεμελιωτή της επιστήμης της λαογραφίας στην Ελλάδα και αδελφός του Φώτου Ν. Πολίτη που υπήρξε ο πρώτος Διευθυντής και σκηνοθέτης του Εθνικού Θεάτρου, από τους θεμελιωτές της ελληνικής θεατρικής τέχνης. Ο Λίνος Ν. Πολίτης, εξέχων παλαιογράφος, αρχαιολόγος και νεοελληνιστής ήταν τότε καθηγητής της Νεωτέρας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, από τους ιδρυτές του καλλιτεχνικού σωματείου «Τέχνη». Εταίρος σημαντικός και μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού «Ελληνικά» (1953-1976), αργότερα εξελέγη Ακαδημαϊκός. Στις 14 Ιουνίου 1950 έχει ανεβάσει την *Ερωφίλη* με τους φοιτητές του «διά να ίδωμεν ζωντανεμένα εις την σκηνήν και να μελετήσωμεν καλύτερον τα έργα που ερμηνεύομεν εις τας πανεπιστημιακάς παραδόσεις», καθώς είχε εξηγήσει προηγουμένως, και τώρα ευχαριστεί:

Επιτρέψατε να ευχαριστήσω θερμότατα (...) διά την γενναιόδωρον χορηγίαν. Ιδιαίτεραν δε όλως χαράν και ικανοποίησιν μοι επροξένησεν η διαπίστωσις ότι η υμετέρα Εταιρεία μετά τοσαύτης προθυμίας έρχεται αρωγός και ενισχύει ηθικώς και υλικώς πάσαν προσπάθειαν τείνουσαν εις την δημιουργίαν κινήσεως πνευματικής και καλλιτεχνικής εν τη πρωτευούση της Βορείου Ελλάδος.

Δέξασθε, Κύριε Πρόεδρε, μετά των απείρων ευχαριστιών μου και την έκφρασιν της βαθυτάτης μου εκτιμήσεως.

Τα σκηνικά εκείνης της *Ερωφίλης* είχε φιλοτεχνήσει ο θρύλος της ζωγραφικής, ο Γιάννης Τσαρούχης. Μετά από είκοσι πέντε έτη ο Λίνος Πολίτης ως Πρόεδρος του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης καταθέτει το αντίδωρό του στην Εταιρεία, πρωτοστατώντας στην πλουσιοπάροχη ενίσχυση της Πινακοθήκης.

Το 1951 η Εταιρεία επιχορηγεί στο Λονδίνο τον ανερχόμενο βιολοντσελίστα Ελευθέριο Ι. Παπασταύρου, προκειμένου να μαθητεύσει στον παγκοσμίου φήμης βιολοντσελίστα Πάμπλο Καζάλς. Ο καλλιτέχνης ευχαριστεί και διαβεβαιώνει:

Επιθυμώ να Σας διαβεβαιώσω ότι θα πράξω ό,τι μπορώ διά την καλύτεραν εκπροσώπησιν της Τέχνης της Πατρίδος μου εις το εξωτερικόν.

Αυτό πράγματι επιτυγχάνει διεθνώς στο βιολοντσέλο. Ενώ, εξίσου αναδεικνύεται και ο Μακεδών αρχιμουσικός Γεώργιος Θυμής που λαμβάνει υποτροφία της Εταιρείας, η οποία μάλιστα παραγγέλλει πιάνο ειδικών προδιαγραφών που βρίσκεται έκτοτε εγκατεστημένο στη μεγάλη αίθουσα διαλέξεων και εκδηλώσεων. Πολλοί σπουδασίαι Μακεδόνες μουσικοί είναι μαθητές του Γ. Θυμή.

Ένας από τους πατριάρχες της ελληνικής μουσικής, ο Μανώλης Καλομοίρης, συνδέεται με την Εταιρεία, όταν αυτή οργανώνει πανηγυρικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις στο Βασιλικό Θέατρο για να εορτάσει τα 40 χρόνια από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης, στην οποία προσφέρει μεταξύ άλλων τη *Συμφωνία της Λεβεντιάς*. Την 1η Νοεμβρίου 1951 ο δημιουργός της εμπιστεύε-

ται στην Εταιρεία τις μοναδικές παρτιτούρες του εμπνευσμένου έργου του, τις απαριθμεί λεπτομερώς, δηλώνει ότι δεν μπορεί να παραστεί στην εκτέλεση της Συμφωνίας του, γιατί θα υποστεί εγχείρηση στα μάτια του και παρακαλεί να μη χαθούν τα μέρη της. Γράφει:

Έχετε υπ' όψιν σας ότι δεν έχω άλλα αντίγραφα και πάσα απόλεια θα απαιτήση και χρόνον και δαπάνην διά να ξαναγραφή.

*Μετά βαθυτάτης τιμής
Μανώλης Καλομοίρης*

Έναν μήνα αργότερα ο Μιχαήλ Στασινόπουλος, καθηγητής και Πρύτανης στην Πάντειο Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών επιστημών, γράφει στην Εταιρεία:

Έχομεν την τιμήν να εκφράσωμεν τα θερμότερα συγχαρητήρια της Σχολής μας και ημών προσωπικώς προς την Διοίκησιν του υφ' υμάς Ιδρύματος ήτις αόκνως εργασθείσα κατώρθωσε να καταστήση εντός ελαχίστων ετών την Εταιρείαν Μακεδονικών Σπουδών εν των αξιολογωτέρων πνευματικών κέντρων της χώρας της.

Η καθ' ημάς Σχολή Πολιτικών Επιστημών εύχεται εγκαρδίως ίνα εντός συντόμου χρονικού διαστήματος ορθωθή παρά τον Λευκόν Πύργον της συμπρωτεύουσας και το νέον κτίριον της Εταιρείας ως σύμβολον των δυνατοτήτων της ευγενούς ιδιωτικής πρωτοβουλίας και της αιωνίας αξίας του αθανάτου Ελληνικού πνεύματος.

Ο Μιχαήλ Στασινόπουλος, μετά από μια λαμπρή σταδιοδρομία και πλούσια συνεισφορά στην Πολιτεία, εκλέγεται πρώτος Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κατά τη θεμελίωσή της στη Μεταπολίτευση.

Πρώτος υπότροφος της Εταιρείας, σε δυσχερέστατα χρόνια, είναι ο αριστούχος πτυχιούχος της Νομικής Σχολής Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνος Α. Βαβούσκος που ολοκληρώνει τις μεταπτυχιακές σπουδές του σε ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια με πρώτο της Σορβόνης. Επιστρέφοντας εκλέγεται Υφηγητής και στη συνέχεια Καθηγητής της Νομικής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης όπου διαπρέπει και επί τριάντα συνεχή χρόνια, μέχρι το 2006, παραμένει Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Στις 5 Σεπτεμβρίου 1980 ο πρωθυπουργός Γεώργιος Ι. Ράλλης γράφει για τα 40 χρόνια της Εταιρείας:

Το έργο που επιτέλεσε σ' αυτό το διάστημα η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών υπήρξε τεράστιο και έχει καταξιωθεί στη συνείδηση του Έθνους.

Ο ιστορικός πρωθυπουργός του ηπιού κλίματος, με τη βαθιά δημοκρατική συνείδηση και συνεισφορά στο Έθνος, είναι γιος πρωθυπουργού και εγγονός δύο πρωθυπουργών της Ελλάδος.

Προσωπικότητες πανελλαδικού και συχνά διεθνούς κύρους ανέρχονται αλληλοδιαδόχως στο βήμα διαλέξεων της Εταιρείας. Ενδεικτικά σταχυολογούνται κατά χρονολογική σειρά ορισμένοι από τους ομιλητές:

Στις 4 Φεβρουαρίου 1970 ομιλεί ο ιστορικός Πολυχρόνης Ενεπεκίδης, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Στην αυτοκρατορική πρωτεύουσα των Αψβούργων ερεύνησε συστηματικά τα κρατικά αρχεία της Αυτοκρατορίας και, επίσης, της Ελληνικής Κοινότητας. Έφερε στο φως της δημοσιότητας, με τα σπουδαία έργα του, άγνωστες δραστηριότητες των Μακεδόνων εμπόρων, λογίων, τραπεζιτών και βαρόνων που είχαν διαπρέψει στη Βιέννη και ευεργέτησαν το Γένος. Δημοσίευσε επίσης συστηματικές μελέτες για τη δράση, τις ιδέες και

το τραγικό τέλος του Εθναποστόλου Ρήγα Φεραίου του Βελεστινλή.

Ο Πάτροκλος Σταύρου, γεννημένος στην Κύπρο και εγκατεστημένος στη Λευκωσία, είναι πιστός εξ απορρήτων συνεργάτης του Αρχιεπισκόπου Προέδρου Μακαρίου και κατέχει σταθερά τη θέση-κλειδί του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στις 11 Φεβρουαρίου 1970, σε μια κρίσιμη φάση του κυπριακού και των σχέσεων ανάμεσα στον Μακάριο και τη στρατιωτική κυβέρνηση της Αθήνας, προσκαλείται και ομιλεί στην Εταιρεία για το κυπριακό.

Ο Πολυχρόνης Ενεπεκίδης στο βήμα της Εταιρείας.

Είναι ένας από τους ολίγους πλέον επιζώντες στενούς συνεργάτες του Μακαρίου και γνωρίζει πολλά σημαντικότερα μυστικά για τις σημαντικότερες πτυχές του εθνικού ζητήματος αλλά η κάθε δημόσια μαρτυρία του θεωρείται εξαιρετικά αμφισβητήσιμη διότι παραμένει ο κυριότερος απολογητής, έως και αγιογράφος, του αινιγματικού εκείνου Αρχιεπισκόπου και Εθνάρχου της Κύπρου.

Στις 13 Απριλίου 1973 επισκέπτεται την Εταιρεία και ομιλεί ο Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής Ιάκωβος. Γεννημένος το 1911 στην Ίμβρο σπουδάζει στην Πατριαρχική Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Βαθιά καταρτισμένος και αποτελεσματικά δραστήριος κληρικός του Οικουμενικού Πατριαρχείου χειροτονείται Επίσκοπος Μελίτης με έδρα τη Γενεύη και ορίζεται εκπρόσωπος του Πατριαρχείου στο Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών. Το 1959 μαζί με τον Γέροντα Μητροπολίτη Χαλκηδόνος Μελίτωνα ανοίγει τον διάλογο Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως και το ίδιο έτος εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής. Εκεί διαπρέπει. Οργανώνει σε νέες βάσεις την Εκκλησία, δύο Θεολογικές Σχολές της Ορθοδοξίας και δεκάδες ελληνικά σχολεία σε κάθε ενορία. Συνεγείρει, εμπνέει και οδηγεί σε αποφασιστικούς αγώνες για την Κύπρο και το Αιγαίο τον ισχυρότατο, αλλά έως τότε διασπασμένο, απόδημο ελληνισμό της Αμερικής. Οργανώνει στην Ελλάδα εντυπωσιακές κατασκηνώσεις, όπου τα παιδιά των Ελληνοαμερικανών γνωρίζουν τη Μητέρα Πατρίδα και τον πολιτισμό της. Αναδεικνύεται ισότιμος συνομιλητής των Αμερικανών Προέδρων.

Στο βήμα της Εταιρείας ο Πάτροσλος Σταύρου Υφυπουργός παρά τω Προέδρω της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

Στις 8 Φεβρουαρίου 1977 ομιλεί στην Εταιρεία ο εταίρος και σύμβουλος της, καθηγητής Απόστολος Κ. Βακαλόπουλος, με θέμα «Ιστορικές έρευνες έξω από τα τείχη της Θεσσαλονίκης».

Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής Ιάκωβος συσκέπτεται για τα εθνικά θέματα με το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας υπό τον Πρόεδρο, καθηγητή Νικόλαο Ανδριώτη.

Γεννημένος το 1909 στον Βόλο διδάσκει ως φιλόλογος σε Γυμνάσια της Θεσσαλονίκης και το 1953 εκλέγεται τακτικός καθηγητής της Νεωτέρας Ιστορίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, όπου αναδεικνύει νέες γενεές ιστορικών. Συγγράφει και εκδίδει μόνος του εξαιρετικά συγγράμματα της Ελληνικής Ιστο-

ρίας με σημαντικότερο την *Ιστορία της Μακεδονίας (1354 - 1833)*, που μεταφράζεται και στην αγγλική. Ως εταίρος και σύμβουλος της Εταιρείας στηρίζει αποφασιστικά και οδηγεί το επιστημονικό της έργο, την εκπροσωπεί στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας και στο Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, ενώ δίδει βαρυσήμαντες διαλέξεις, υπερασπιζόμενος τη Μακεδονία στη Δυτική Ευρώπη, την Αμερική και την Αυστραλία. Διετέλεσε μέλος της Εποπτικής Επιτροπής που συγγράφει και εκδίδει από την Εκδοτική Αθηνών το πολύτομο και μνημειώδες έργο *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*. Τιμάται με πολλά ελληνικά και ξένα βραβεία, με κορυφαία το διεθνές βραβείο Herder το 1979 και ενωρίτερα το Αριστείο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών της Ακαδημίας Αθηνών το 1970.

Το 1980 η Εταιρεία τιμά τον λαμπρό επιστήμονα εταίρο της και εκδίδει τιμητικό τόμο με μελέτες του υπό τον γενικό τίτλο *Παγκαρπία Μακεδονικής Γης*. Ο τιμητικός τόμος του επιδίδεται από τον Πρόεδρο, καθηγητή Κων. Βαβούσκο, σε τελετή στις 17 Ιουνίου 1980. Στις 22 Απριλίου 2004 η Εταιρεία ετέλεσε επιστημονικό μνημόσυνο εις μνήμην του διαπρεπούς εταίρου της.

Ο τιμητικός τόμος της Εταιρείας «Παγκαρπία Μακεδονικής Γης» με μελέτες του καθηγητού Απ. Κ. Βακαλόπουλου.

Ο καθηγητής Απόστολος Κ. Βακαλόπουλος στο βήμα της Εταιρείας.

Στις 20 Μαρτίου 1979 ο Διευθυντής του Ινστιτούτου Γλωσσών του Πολυτεχνείου Βουδαπέστης Ödön Füves ανακοινώνει νέα στοιχεία από τα Κρατικά Αρχεία της Ουγγαρίας και του Δήμου Πέστης, για την Κοινότητα των Ελλήνων της Πέστης.

Στις 11 Ιουνίου 1980 η Εταιρεία τιμά τον επιφανή εταίρο της Νικόλαο Μάρτη, πρόμαχο της Μακεδονίας. Γεννημένος στη Μουσθένη της Καβάλας ο Νικόλαος Μάρτης εισήλθε νεότατος στον πόλεμο το 1940 ως ανθυπολοχαγός και εξήλθε ταγματάρχης το 1949 πολεμώντας συνεχώς – και στη Μέση Ανατολή – για την Πατρίδα την οποία υπηρέτησε και ακόμη, σε βαθύ γήρας, υπηρετεί ως πολιτικός πρώτης γραμμής και συγγραφέας πολλών σημαντικών έργων μεταφρασμένων σε ξένες γλώσσες υπερασπιζόμενος τη γενέτειρα Μακε-

*Στο βήμα της Εταιρείας ο Ούγγρος
καθηγητής Ödön Fűves.*

δονία. Εκλεγόμενος συνεχώς βουλευτής Καβάλας διετέλεσε το 1956 Υφυπουργός Βιομηχανίας, οπότε ίδρυσε το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και βιομηχανίες βάσης της χώρας. Στενότατος συνεργάτης του Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή διετέλεσε Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης την περίοδο 1974-1981, οπότε ενίσχυσε τις αρχαιολογικές έρευνες στο Δίον και τη Βεργίνα, συνέβαλε στην ίδρυση του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα στη Θεσσαλονίκη και οργάνωσε την παγκόσμια περιοδεύουσα έκθεση με τους θησαυρούς των Μακεδόνων και τον Μέγα Αλέξανδρο. Είναι ένας από τους ζωντανούς θρύλους της Μακεδονίας.

*Ο Νικόλαος Μάρτης ομιλεί στην
Εταιρεία για τη Μακεδονία.*

Στις 8 Μαΐου 1981 ομιλεί στην αίθουσα διαλέξεων της Εταιρείας, με θέμα «*Η Θεσσαλονίκη σταυροδρόμι του βυζαντινού κόσμου*», η καθηγήτρια Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ. Γεννημένη το 1926 στην Αθήνα, πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών εξειδικευμένη στην Ιστορία του Βυζαντίου, εργάζεται αποδοτικά στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών υπό τη Μέλπω Μερλιέ, μετεκπαιδεύεται στο Παρίσι, όπου διαδοχικά ορίζεται στέλεχος στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας και διευθύντρια αυτού, εκλέγεται καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και στη συνέχεια πρώτη γυναίκα Πρύτανης αυτής και Πρύτανης του Κολλεγίου των Πρυτάνεων των παρισινών Πανεπιστημίων. Έγραψε, κυρίως στα γαλλικά, πολλά εξαιρετικά συγγράμματα αφιερωμένα στην Ιστορία του Βυζαντίου.

Η καθηγήτρια Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ στο βήμα της Εταιρείας.

Στις 22 Μαρτίου 1982 εκφωνεί τον πανηγυρικό για την επέτειο της Εθνικής Παλιγγενεσίας, με θέμα «*Κύρια χαρακτηριστικά των απελευθερωτικών αγώνων των Ελλήνων κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας*», ο εταίρος καθηγητής Στέφανος Παπαδόπουλος. Καθηγητής της Ιστορίας των Νεωτέρων Χρόνων στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (1966 - 1991), διετέλεσε Κοσμήτορας, Συγκλητικός και Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ο Στέφανος Παπαδόπουλος (1929 - 1992) που συνδέθηκε με ισχυρούς δεσμούς με την Εταιρεία υπήρξε αρχικά Επιστημονικός Συνεργάτης, αργότερα Μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου και για πολλά χρόνια Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του Περιοδικού *Μακεδονικά* (1967 -1977).

Στις 6 Απριλίου 1983, με θέμα «*Ρωμαϊκά πορτραίτα στη Θεσσαλονίκη*», ομιλεί στην Εταιρεία ο εταίρος της καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής. Καθηγητής Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο έφερε στο φως την ιερή πόλη των Μακεδόνων Δίων και οργάνωσε το Μουσείο και τον αρχαιολογικό χώρο του Δίου. Έδωσε διαλέξεις σε δεκάδες μεγάλες πόλεις της Ελλάδος, της Ευρώπης, της Αμερικής και της Αυστραλίας, υπερασπιζόμενος την ταυτότητα της ελληνικής Μακεδονίας. Έγραψε σημαντικά επιστημονικά έργα, διετέλεσε

Ο Στέφανος Παπαδόπουλος στο βήμα της Εταιρείας.

βουλευτής Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ και συμβάλλει αποφασιστικά στη δυσχερεστάτη ανέγερση του Μουσείου Ακροπόλεως ως Πρόεδρος της σχετικής επιτροπής.

Τιμώντας τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Καζαντζάκη στις 20 Απριλίου 1983 η Εταιρεία προσκαλεί από την Αθήνα τον ακαδημαϊκό λογοτέχνη Πέτρο Χάρη που μιλάει για τον παγκοσμίου φήμης μεγάλο Έλληνα συγγραφέα και βάρδο της γενέτειράς του Κρήτης.

Γεννημένος το 1902 στην Αθήνα απεφοίτησε από τη Νομική Σχολή της, διετέλεσε Γραμματέας της Σχολής Καλών Τεχνών και το 1933, μόλις 31 ετών, διαδέχθηκε τον Γρηγόριο Ξερόπουλο στη διεύθυνση του λογοτεχνικού περιοδικού *Νέα Εστία* το οποίο διηύθυνε παραγωγικά τα επόμενα 54 χρόνια. Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, δοκιμογράφος, κριτικός και διηγηματογράφος έγραψε πολλά έργα μεταξύ των οποίων και οκτώ ταξιδιωτικά βιβλία. Τιμήθηκε με δεκάδες διακρίσεις. Κλασική μορφή της ελληνικής λογοτεχνίας.

Ο καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής στο βήμα της Εταιρείας.

Ο ακαδημαϊκός Πέτρος Χάρης στο βήμα της Εταιρείας.

Στις 27 Απριλίου 1983 η Εταιρεία, σε πανηγυρική εκδήλωσή της, τίμησε τον μεγάλο Μακεδόνα ποιητή και ευεργέτη της Θεσσαλονίκης Γιώργο Βαφόπουλο. Γεννημένος το 1903 στη Γευγελή κατήλθε πρόσφυγας στη Θεσσαλονί-

κη. Διαδεχόμενος τον ποιητή Γ. Σιαγιαξή οργάνωσε και διηύθυνε επί 23 χρόνια τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, όπου το 1939 ήταν παρών στην ίδρυση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Επιδιδόμενος από τα νεανικά του χρόνια στην ποίηση διηύθυνε, μαζί με άλλους Μακεδόνες λογίους, τα ιστορικά λογοτεχνικά περιοδικά του Μεσοπολέμου *Μακεδονικά Γράμματα* και *Μακεδονικές Ημέρες*. Για τα ποιήματά του, που μεταφράστηκαν σε έξι ξένες γλώσσες και εξεδόθησαν μεταγενέστερα σε ενιαίο τόμο, έλαβε το 1963 το Βραβείο του Δήμου Θεσσαλονίκης, το 1966 το Πρώτο Κρατικό Βραβείο Ποιήσεως και το 1972 το Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών. Έγραψε δοκίμια, θεατρικά έργα και εξέδωσε την αυτοβιογραφία του με πολύτιμες πληροφορίες και βιώματά του από τη νεότερη Ιστορία της Θεσσαλονίκης. Μαζί με την πλούσια σύζυγό του Αναστασία δώρησαν στον Δήμο και την πόλη της Θεσσαλονίκης το Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο και το επιβλητικό κτίριο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης.

Το τιμώμενο ζεύγος Βαφοπούλου σε αναμνηστική φωτογραφία με το Διοικητικό Συμβούλιο και άλλους εταίρους της Εταιρείας. Από δεξιά προς τα αριστερά ο εταίρος ποιητής Τάκης Βαρβιτσιώτης, πίσω ο καθηγητής Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιός, ο Γενικός Γραμματέας Χρίστος Λαμπρόνης, ο Ταμίας Αθανάσιος Κωνσταντινίδης, ο Νικ. Δίγκας-Χαρδαλιάς, ο ποιητής Γιώργος Βαφόπουλος, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Χάρης Μαναβής, ο Πρόεδρος, καθηγητής Κων. Βαβούσκος, και η Αναστασία Γ. Βαφοπούλου, μεγάλη ευεργέτης της Θεσσαλονίκης, ιδιοκτήτρια και διευθύντρια των περιωνύμων Φροντιστηρίων Ξένων Γλωσσών Βαφοπούλου.

Στις 31 Μαρτίου 1987 η Σχολή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης και η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών τίμησαν τον Πρόεδρό της, καθηγητή Κων. Βαβούσκο για τα 30 χρόνια της γόνιμης ακαδημαϊκής σταδιοδρομίας του και επιστημονικής προσφοράς του. Γεννημένος το 1921 στη Δράμα και καταγόμενος από το ιστορικό Κρούσοβο απεφοίτησε με άριστα από τη Νομική Θεσσαλονίκης και με υποτροφία της Εταιρείας συμπλήρωσε λαμπρά τις σπουδές του στη Γαλλία και τη Γερμανία.

Τακτικός καθηγητής της Νομικής Σχολής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο και ταυτόχρονα για ένα διάστημα του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου, όπου διετέλεσε και Κοσμήτωρ. Άρχων Μέγας Δικαιοφύλαξ και Άρχων Μέγας Χαρτοφύλαξ του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Καθηγητής σε πολλές άλλες Ανώτατες πανεπιστημιακές και στρατιωτικές Σχολές. Διετέλεσε μεταξύ άλλων Πρόεδρος του Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου και σύμβουλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών επί τριάντα συνεχή έτη μέχρι τον Απρίλιο του 2006.

Για το πλούσιο επιστημονικό έργο του και την πολυσχιδή εθνική δράση του τιμήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τον ταξίαρχη του Τάγματος του Φοίνικος και με δεκάδες διακρίσεις από ξένες χώρες, Πατριαρχεία, Μητροπόλεις, Ακαδημίες, Πανεπιστήμια, Δήμους, οργανώσεις κ.α.

Τον Ιούνιο του 1993 η Εταιρεία, τιμώντας ακόμη μια φορά τον Πρόεδρό της, εξέδωσε τιμητικό αφιέρωμα στον καθηγητή Κων. Βαβούσκο. Στους πέντε τόμους του αφιερώματος, που εξεδόθη με τη συμπαράσταση της Νομικής Σχολής, του Δικηγορικού Συλλόγου, του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου και του εκδοτικού νομικού οίκου Σάκκουλα, δημοσιεύθηκαν τα σημαντικότερα νομικά έργα του τιμωμένου.

Άποψη του πυκνού αγροατηρίου στην εκδήλωση προς τιμήν του Κων. Βαβούσκου. Στην πρώτη σειρά από δεξιά προς τα αριστερά ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Σωτήρης Κούβελας, ο εταίρος Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Θεσσαλονίκης Κων. Κοσμόπουλος, ο Αντιδήμαρχος στρατηγός Γυφτόπουλος, ο ποιητής Γιώργος Βαφόπουλος, ο καθηγητής Εμμανουήλ Κριαράς, η κυρία Χ. Βαβούσκου και ο ποιητής εταίρος Τάκης Βαρβιτσιώτης.

Τέλος, τιμώντας για τρίτη φορά τον απελθόντα πλέον Πρόεδρό της, το 2007 η Εταιρεία εξέδωσε σε δύο τιμητικούς τόμους άνω των 800 σελίδων, με τίτλο *Οία τε φύλλα μακεδνής αιγείροιο*, όλα τα λοιπά ελάσσονα, αλλά σημαντικά, έργα του Κων. Βαβούσκου και την εκτενή αυτοβιογραφία του.

Με θέμα «*Η γέννησις του αρχιτεκτονικού τύπου των Μακεδονικών Βασιλικών Τάφων*», ομιλεί στην Εταιρεία ο εταίρος καθηγητής Φώτιος Πέτσας. Η Μακεδονία, η Ελλάδα και ο πολιτισμός του οφείλουν πολλά. Καθηγητής της Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, καταγόμενος από την Ήπειρο, απεκάλυψε μεταξύ άλλων και ανέδειξε την αρχαία Πέλλα, πρωτεύουσα του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όπου οργάνωσε και το Μουσείο της, τους Μακεδονικούς Τάφους με τις θαυμάσιες διακοσμήσεις στα Λευκάδια της Ναούσης και την Αρχαία Αγορά της Θεσσαλονίκης την οποία διέσωσε επειδή στον χώρο της ετοιμαζόταν προς ανέγερση το Δικαστικό Μέγαρο και γι' αυτό ο χώρος ονομαζόταν Πλατεία Δικαστηρίων. Έγραψε περισπούδαστα συγγράμματα και ανέπτυξε το ενδιαφέρον του μακεδονικού κοινού στην αρχαιολογική έρευνα με τα κυριακάτικα άρθρα του στις εφημερίδες *Εσπερινή Ώρα* και *Ελληνικός Βορράς*.

Ο περιώνυμος αρχαιολόγος εταίρος καθηγητής Φώτιος Πέτσας ομιλεί στην Εταιρεία.

Στις 2 Ιουνίου 1988, σε πανηγυρική εκδήλωσή της, η Εταιρεία παρουσίασε την νέα, επιμελώς σχολιασμένη, ελληνική έκδοση του φημισμένου διεθνώς έργου *Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου* που είχε γράψει στη γερμανική ο κορυφαίος Γερμανός ιστορικός και αρχαιολόγος G. Droysen. Το έργο μετέφρασε και σχολίασε στα ελληνικά ο Ρένος Αποστολίδης με τους δύο γιούς του Στάντη και Ήρκο και εξέδωσε το Ίδρυμα Ιωάννου Κωστοπούλου της Alpha Bank.

Γεννημένος το 1924 στην Αθήνα, γιος του μεγάλου φιλόλογου Ηρακλή Αποστολίδη από τον Πύργο της Ανατολικής Ρωμυλίας, ο Ρένος υπήρξε εμβληματικός φιλόλογος, κριτικός, λογοτέχνης και δημοσιογράφος με πολυσχιδή δράση. Δηιύθυνε επί περισσότερα από τριάντα χρόνια τα αλληλοδιάδοχα περιοδικά του *Νέα Ελληνικά*, *Τετράμηνα* και *Δαυλός*, όπου οι κριτικές του απο-

τελούσαν τομές στα ελληνικά γράμματα. Το μυθιστόρημά του *Πυραμίδα 67*, που κυκλοφόρησε το 1950, περιγράφει κατά τρόπο μοναδικό τα δραματικά

Αναμνηστική φωτογραφία στην Εταιρεία. Από αριστερά προς τα δεξιά ο εταίρος καθηγητής Βασίλης Φόρης, διευθυντής του Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη, ο λογοτέχνης Ρένος Η. Αποστολίδης, ο εταίρος Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης Στέλιος Παπαθεμελής, ο εταίρος καθηγητής Χαράλαμπος Παπαστάθης, από το 2006 Αντιπρόεδρος της Εταιρείας, και νύν Γ. Γραμματέας, ο εταίρος καθηγητής Γιώργος Νάκος και ο σύμβουλος Γιώργος Τζαριδής.

Ο Διοικητής της Alpha Bank Ιωάννης Κωστόπουλος αριστερά με τον Πρόεδρο Κων. Βαβούσκο και τον Πρωτοσύγκελο της Μητροπόλεως πρωτοπρεσβύτερο Βαζάρο. Ο Ιωάννης Κωστόπουλος, από ιστορική πολιτική και επιχειρηματική οικογένεια της Καλαμάτας, ανέπτυξε τη μικρή οικογενειακή Τράπεζα σε μίαν από τις μεγαλύτερες της χώρας υπό την επωνυμία Τράπεζα Πίστεως την οποία ενίσχυσε περαιτέρω σε επιβλητικό μέγεθος και τη μετεξέλιξε στην Alpha Bank. Ανεψιός του Υπουργού Εξωτερικών Σταύρου Κωστόπουλου. Ίδρυσε το Ίδρυμα Ιωάννου Κωστοπούλου που ενισχύει γενναϊόδωρα τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική κοινωνία. Ενίσχυσε επίσης την Εταιρεία.

βιώματά του από τον Εμφύλιο, όπου πολέμησε ως ανθυπολοχαγός. Έγραψε πολλά λογοτεχνικά βιβλία που προκάλεσαν μεγάλες συζητήσεις, ενώ δεκάδες διηγήματά του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες. Κορυφαία έργα του, σε συνεργασία με τον πατέρα του Ηρακλή, είναι η *Ποιητική Ανθολογία* και η επτάτομη *Ανθολογία Διηγήματος*, τα οποία θεωρούνται κλασικά.

Στις 23 Νοεμβρίου 1988 η Εταιρεία, σε πανηγυρική τελετή, τίμησε τον εταίρο της ποιητή Τάκη Βαρβιτσιώτη και του επέδωσε το Αργυρούν Μετάλλιο της για τα 50 χρόνια της πνευματικής προσφοράς του στον ελληνισμό.

Γεννημένος το 1916 στη Θεσσαλονίκη απεφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και σε ηλικία 21 μόλις ετών εξέδωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή *Φύλλα Ύπνου*. Έγραψε πολλά εξαιρετικά ποιήματα με κορυφαία εκείνα της συλλογής του *Το πέπλο και το χαμόγελο*, του 1963, που όλα μαζί αργότερα εξεδόθησαν συγκεντρωμένα σε δύο τόμους υπό τον τίτλο *Σύννομη*. Τα ποιήματά του μεταφράστηκαν σε περισσότερες από οκτώ ευρωπαϊκές γλώσσες και τιμήθηκαν με πολλά βραβεία στην Ευρώπη.

Ο εταίρος Τάκης Βαρβιτσιώτης, που στην Ελλάδα τιμήθηκε με βραβεία από την Ακαδημία Αθηνών, την Ομάδα των 12, τον Δήμο Θεσσαλονίκης, είναι ένας από τους μεγαλύτερους εν ζωή Έλληνες ποιητές.

Ο ποιητής Τάκης Βαρβιτσιώτης στο βήμα χαιρετά τη Γενική Γραμματέα της Εταιρείας καθηγήτρια Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά που παρουσίασε το έργο του.

Το 1995 η Εταιρεία, σε πανηγυρική εορτή, τίμησε τον Νικόλαο Β. Ζαρντινίδη για τη μεγάλη προσφορά του στη Θεσσαλονίκη και την Πατρίδα, ενώ του επέδωσε το Αργυρούν Μετάλλιον της ειδικά εις αναγνώρισιν των πολυετών εθνικών αγώνων του διά την Μακεδονίαν.

Γεννημένος στη Θεσσαλονίκη τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αι. από Μικρασιάτες γονείς επεδόθη νωρίς στον βιοπορισμό σε μεγάλη καπνεμπορική επιχείρηση και σύντομα διέπρεψε αυτοδυνάμως στο εμπόριο, τον αθλητισμό και την κοινωνική ζωή. Πολέμησε σ' όλο τον Εμφύλιο σε εξαιρετικά ριψοκίνδυ-

νες αποστολές στα μετόπισθεν των αντιπάλων τόσο στη Μακεδονία όσο και τη Θράκη. Γι' αυτό τιμήθηκε με πολλά αριστεία ανδρείας και άλλες υψηλές διακρίσεις, κερδίζοντας στη μάχη τους στρατιωτικούς βαθμούς μέχρι και του ταγματάρχου. Βουλευτής Θεσσαλονίκης πολλές φορές υπήρξε πιστός φίλος του Κων. Γ. Καραμανλή και εξ αρχής υπεστήριξε το έργο της Εταιρείας. Φωτογραφείται και μνημονεύεται και σε άλλα μέρη του ανά χείρας Λευκόματος κατά την ανέγερση των κτιρίων της.

Ως Υπουργός Δημοσίων Έργων το 1978, κατά τον μεγάλο σεισμό, ανεστήλωσε εκατοντάδες κτίρια και ιστορικά μνημεία της Θεσσαλονίκης, άνοιξε μεγάλες λεωφόρους και την έξοδό της προς τη Χαλκιδική.

Το 1991, μαζί με άλλους Μακεδόνες, όπως ο σημερινός Πρόεδρος της Εταιρείας, ίδρυσε τη Μακεδονική Επιτροπή η οποία, υπό την εμπνευσμένη προεδρία του, μεταξύ πολλών άλλων αφανών αλλά αποτελεσματικών ενεργειών, σφυρηλάτησε την εθνική ενότητα, συντόνισε όλες τις δυνάμεις του μακεδονικού ελληνισμού και οργάνωσε στην πραγματικότητα, υπό τον Δήμο Θεσσαλονίκης, το συλλαλητήριο του Φεβρουαρίου 1993, οπότε περισσότεροι από ένα εκατομμύριο Μακεδόνες υπερασπίστηκαν την εθνική τους ταυτότητα και την Ιστορία τους. Έφυγε σεμνός και ωραίος ως Έλλην αλλά έμεινε ένας από τους ζωντανούς θρύλους της Θεσσαλονίκης.

*Ο Νικόλαος Β. Ζαρντινίδης
παραλαμβάνει το Αργυρούν
Μετάλλιον της Εταιρείας από
τον Πρόεδρό της.*

18. Η εθνική αναγνώριση της Εταιρείας

Τον Απρίλιο του έτους 1979 η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών συμπλήρωσε τα πρώτα σαράντα χρόνια από την ίδρυσή της. Είχε διαδράμει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο της μιας γενεάς. Μαζί με τον ελληνικό Λαό και επί κεφαλής του μακεδονικού ελληνισμού είχε διέλθει – και σφραγίσει – έξι ιστορικές εποχές κομβικής σημασίας κατά κανόνα δραματικές: Έπος 1940-1941, Κατοχή και Εθνική Αντίσταση, Εμφύλιος, Εθνική Ανασυγκρότηση, Δικτατορία, Μεταπολίτευση. Ήδη η χώρα όδευε, με τις ανάλογες ωδίνες του τοκετού, προς τη θεμελιακή ωρίμανση της Δημοκρατίας και προς το λυκόφως του Ψυχρού Πολέμου.

Είχε κερδίσει τον σεβασμό και την αποφασιστική συνδρομή όλων των δυνάμεων τους Έθνους. Οι Μακεδόνες και οι Ιερές Μονές του Αγίου Όρους, ο Δήμος Θεσσαλονίκης και η ακαδημαϊκή κοινότητα, οι επαγγελματικές οργανώσεις της Μακεδονίας και της λοιπής Ελλάδος, οι Βασιλείς, οι ιστορικοί Πρωθυπουργοί και οι Πρόεδροι της Ελληνικής Δημοκρατίας, οι μεγάλες Τράπεζες και οι επιχειρήσεις, μεγάλοι ευεργέτες και δωρητές, Δήμοι της Μακεδονίας και Απόδημοι είχαν καταθέσει τον ανεκτίμητο οβολόν τους. Και ο οβολός ήταν χρυσός. Επί πλέον ήταν καρποφόρος.

Το πνευματικό, εθνικό και, ακόμη, υλικό έργο, που είχε επιτελέσει εκ του μηδενός αλλά εκ του περισσέυματος της καρδιάς, ήταν τεράστιο και επί πλέον μοναδικό. Ήταν πράγματι ένα θαύμα. Και οι πάντες το ανεγνώριζαν σε κάθε ευκαιρία και σε κάθε αναγκαίο βήμα της προς τα εμπρός.

Οι ταγοί πατέρες της είχαν αποβιώσει, αφού προηγουμένως είχαν ορθώσει το μεγαλειώδες όραμά τους σε μνημειώδες έργο και το είχαν αφιερώσει στην Πατρίδα. Δεν ζούσαν πια οι Πρόεδροι: Δήμαρχος Κωνσταντίνος Μερκουρίου και καθηγητές Στίλπων Κυριακίδης, Χαράλαμπος Φραγκίστας και Νικόλαος Ανδριώτης ούτε ο Γενικός Γραμματέυς Αλέξανδρος Λέτσας, ο θαυματουργός. Οι ιερές σκιές τους, όμως, έμεναν και ενέπνεαν.

Τέλος, από τους μεγάλους πολιτικούς ηγέτες και μεγάλους ευεργέτες, είχε απομείνει πλέον μόνον ένας. Ονομαζόταν Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, ο μεγαλύτερος ευεργέτης και ηγέτης όλων.

Είχε σημάνει τώρα η ώρα να διατρανωθεί πιο πανηγυρική παρά ποτέ η εθνική αναγνώριση της Εταιρείας αλλά και η ευγνωμοσύνη της. Συμπληρώνονταν, άλλωστε, τα σαράντα χρόνια της και είχε ολοκληρωθεί το εμβληματικό κτιριακό συγκρότημά της που ολούθε πλημμύριζε με τα νάματά του όλη τη Μακεδονία με προεξάρχουσα την προαιώνια πρωτεύουσά της.

Έτσι, αποφασίσθηκε ομόφωνα ο πανηγυρικός εορτασμός και ορίσθηκε να προεκτείνει τον ετήσιο εθνικό εορτασμό, στην έδρα, για την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και για το Έπος του Σαράντα κατά το επόμενο έτος 1980.

Πρόεδρος της Εταιρείας ο καθηγητής Κωνσταντίνος Βαβούσκος και Γενικός Γραμματέας της ο λόγιος δημοσιογράφος Χρίστος Λαμπρινός, Πρόεδρος της Ενώσεως Συντακτών Μακεδονίας - Θράκης. Τα ετοίμασαν στην εντέλεια όλα και έκοψαν αναμνηστικά μετάλλια, χρυσά, αργυρά και χάλκινα, που φιλοτέχνησε ο εταίρος καθηγητής Νικόλαος Μουτσόπουλος. Εξέδωσε, επίσης, η Εταιρεία δύο εορτίους τόμους: *Μέγας Αλέξανδρος. 2.300 χρόνια από τον θάνατό του και Μακεδονία – Θεσσαλονίκη*.

Τα Ελληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν αναμνηστικό γραμματόσημο.

Ωρα 10.30', πρωί της Τετάρτης 29 Οκτωβρίου 1980, ο Μακεδών Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας εισήλθε στην κατάμεστη αίθουσα του Θεάτρου της Εταιρείας, συνοδευόμενος από τον Πρόεδρό της. Ήσαν εκεί και τον επευφημούσαν όρθιοι οι εταίροι, οι Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης, Κίτρους, Τυρολόης και Ηλιουπόλεως, ο εταίρος υπουργός Μακεδονίας - Θράκης Νικόλαος Μάρτης, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Μιχάλης Παπαδόπουλος, ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών καθηγητής Γεώργιος Μυλωνάς, οι Πρυτάνεις του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου εταίρος Γεώργιος Στεργιάδης, του Πανεπιστημίου Θράκης καθηγητής Χρ. Αθανασόπουλος και της Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής, μετέπειτα Πανεπιστημίου Μακεδονίας, καθηγητής Θεοφάνης Μπένος, δεκάδες κοσμήτορες και καθηγητές των Ανωτάτων Σχολών, ο πρεσβευτής της Βουλγαρίας ακαδημαϊκός Νικολάϊ Τοντόρωφ, ανώτατοι αξιωματούχοι του Κράτους και βουλευτές, ο Αντώνιος Σιγάλας εμπνευστής της δημιουργίας της Εταιρείας και Πρόεδρος του Συμβουλίου στα πρώτα βήματά της, συγγενείς των αποθανόντων ιδρυτών και δημιουργών της Εταιρείας Στ. Κυριακίδη, Αλεξ. Λέτσα, Χαρ. Φραγκίστα και Νικ. Ανδριώτη και πλήθος Θεσσαλονικέων.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης ανέκρουσε αμέσως ελληνική κλασική μουσική. Τη διηύθυνε ο Γενικός Διευθυντής της, αρχιμουσικός Γεώργιος Θυμής, υπότροφος της Εταιρείας.

Την Εταιρεία ευλόγησε και εξήρε, από το Φανάρι, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος. Χαιρετισμούς απηύθυναν ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Παντελεήμων Β', ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης, ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών και ο Πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου που έπλεξαν το εγκώμιο της Εταιρείας και την ευχαρίστησαν.

Ο Πρόεδρος Κων. Βαβούσκος, μοναδικός ομιλητής, εξέθεσε όλη τη διαδρομή της Εταιρείας, εξέφρασε την ευγνωμοσύνη της ονομαστικά προς όλους τους Πρωθυπουργούς και Υπουργούς που τη στήριξαν και, απευθυνόμενος προς τον μέγαν ευεργέτην της Κωνσταντίνο Καραμανλή, κατέληξε:

Κύριε Πρόεδρε,

Το Διοικητικόν Συμβούλιον της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, έχον υπόψει τα όσα εις το παρελθόν και εις το παρόν έχετε προσφέρει υπέρ της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, απεφάσισε να Σας απονείμη το χρυσούν μετάλλιον της τεσσαρακονταετηρίδος.

Παραλαμβάνοντας τα εύσημα, συγκινημένος ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, που προηγουμένως είχε υπηρετήσει τα μέγιστα την Ελλάδα ως δημιουργός Πρωθυπουργός της επί 14 συνολικά έτη και είχε θεμελιώσει τη Δημοκρατία, αφού ευχαρίστησε, απάντησε με τη γνωστή μακεδονική λιτότητά του:

Το έργο της Εταιρείας σας το αναπτύξατε κατά τρόπον εύλωτον διά μακρών. Το έργο αυτό το παρηκολούθησα και το παρακολουθώ με ζωηρό ενδιαφέρον τόσο ως πολιτικός όσο και ως Μακεδών. Η Εταιρεία σας, με την δραστηριότητά της εκάλυψε ένα μεγάλο κενό, που μέχρι προ τινος το Κράτος άφηνε σ' έναν κρίσιμο εθνικό τομέα.

Η Εταιρεία σας μπορεί να είναι υπερήφανη διά την εθνική και πολιτιστική δράση της, δράση στην οποίαν είχα και εγώ την τιμήν να της συμπαρασταθώ. Σας παρακαλώ να συνεχίσετε και να διευρύνετε την δραστηριότητά σας με την βεβαιότητα ότι επιτελείτε έργο εθνικό. Σας ευχαριστώ.

Το χρυσό μετάλλιο των σαράντα χρόνων της Εταιρείας.

Ο εόρτιος τόμος των 40 χρόνων της Εταιρείας.

Το δίπλωμα του χρυσού μεταλλίου της Εταιρείας προς τον Κων. Γ. Καραμανλή.

Ο Μακεδών Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Κων. Γ. Καραμανλής προσέρχεται στο Θέατρο της Εταιρείας, συνοδευόμενος από τον Υφυπουργό Εξωτερικών Δημήτριο Βουδούρη, βουλευτή Θεσσαλονίκης. Τον υποδέχεται ο Πρόεδρος της Εταιρείας, καθηγητής Κων. Βαβούσκος με φόντο τον Λευκό Πύργο.

Δύο γενικές απόψεις του Θεάτρου κατά τον πανηγυρικό εορτασμό των 40 χρόνων της Εταιρείας.

Αναμνηστική φωτογραφία του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας το οποίο οργάνωσε τον εορτασμό. Από αριστερά προς τα δεξιά οι αείμνηστοι σύμβουλοι Κωνσταντίνος Χουλιάτος, καθηγητής Φώτης Πέτσας και καθηγητής Απόστολος Βακαλόπουλος, ο Πρόεδρος, καθηγητής Κων. Βαβούσκος, οι αείμνηστοι Αθανάσιος Κωνσταντινίδης ταμίας και Χρίστος Λαμπρινός Γ. Γραμματέας και ο Αντιπρόεδρος καθηγητής Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος.

Το αναμνηστικό γραμματόσημο των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας εγκαινιάσθηκε η έκθεση βιβλίου της Εταιρείας και το βράδυ στο Θέατρό της ο θίασος του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος δίδαξε την τραγωδία του Αισχύλου *Πέρσαι*.

Την επομένη μέρα, Πέμπτη, άνοιξε το επιστημονικό συμπόσιο «*Η Θεσσαλονίκη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως. Πολιτιστικά επιδράσεις*». Ήταν προφητικό διότι εννέα μόλις χρόνια αργότερα κατέρρευε η Σοβιετική Αυτοκρατορία και άρχιζαν κοσμογονικές ανακατατάξεις.

Η Εταιρεία εξέδωσε πανηγυρικό τόμο για την 40ή επέτειό της.

Ο Τύπος όλης της χώρας κίνησε τον εορτασμό της Εταιρείας.

Την τρίτη ημέρα, Παρασκευή, οι σύνεδροι και οι επίσημοι ξεναγήθηκαν από τον εταίρο καθηγητή Δημήτριο Παντερμαλή στο Δίον, ιερή πόλη των Μακεδόνων, που τότε αποκαλυπτόταν.

Δέκα χρόνια αργότερα ο εορτασμός για τον πρώτο μισόν αιώνα της Εταιρείας ήταν επίσης επιβλητικός. Διήρκεσε τέσσερις ημέρες. Πρόεδρος πάντοτε ο καθηγητής Κων. Βαβούσκος και Γ. Γραμματέας η καθηγήτρια Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά.

Εν τω μεταξύ η κοσμογονία είχε συντελεσθεί: η Γιουγκοσλαβία είχε αυτοδιαλυθεί, οι Λαοί της είχαν βυθισθεί σε αιματηρή αλληλοσφαγή και στο νοτιότερο άκρο της είχε ανακηρυχθεί αναίμακτα ανεξάρτητο ένα μικρό πολυεθνικό Κράτος με πρωτεύουσα τα Σκόπια υπό την ιταμή ψευδωνυμία «*Δημοκρατία της Μακεδονίας*». Όσα είχε ενωρίτερα προβλέψει, αναλύσει και αντιμετωπίσει επιστημονικά η Εταιρεία, επήλθαν. Και στην Ελλάδα ξέσπασε καταγίδα. Τότε ο σημερινός Πρόεδρος της Εταιρείας Ν. Ι. Μέρτζος εκλήθη και ανέλαβε Σύμβουλος του Πρωθυπουργού στα εθνικά θέματα Μακεδονίας-Θράκης.

Το Σάββατο 27 Οκτωβρίου και την Κυριακή 28 Οκτωβρίου 1990 διεξήχθη επιστημονικό συμπόσιο, με θέμα «*Ο ιστορικός ρόλος της Μακεδονίας στη διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού*», ενώ η Τετάρτη 31 Οκτωβρίου αφιερώθηκε στην επιστημονική ημερίδα «*Άγιον Όρος και Μακεδονία*».

Η πανηγυρική εορταστική εκδήλωση εκτυλίχθηκε στο Θέατρο της Εταιρείας τη Δευτέρα 29 Οκτωβρίου 1990, το πρωί. Συρροή αξιωματούχων, άλλων επισήμων, εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας και της Θεσσαλονίκης και πλήθος επιφανών Μακεδόνων.

Την τελετή άνοιξε πάλι η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης που τώρα διηύθυνε ο Άλκης Μπαλτάς, επίσης υπότροφος της Εταιρείας και έπαιξε μέρη από τη Μακεδονική Ραψωδία του Μπλατσιώτη Χρήστου Δέλλα.

Ο Πρόεδρος Κων. Βαβούσκος εξέθεσε την πεντηκονταετή γόνιμη διαδρομή της Εταιρείας και ανέγνωσε το ομόφωνο Ψήφισμα του Διοικητικού Συμβουλίου της που ανεκήρυξε Επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Γ. Καραμανλή, ο οποίος, όμως, απουσίασε και διεβίβασε μακρό μήνυμά του στο οποίο αφήνει μεταξύ άλλων την ακόλουθη παρακαταθήκη:

Η Εταιρεία σας με το επιστημονικό της έργο εκάλυψε, εκτός των άλλων, το κενό που άφηγε η Πολιτεία παλαιότερα σε έναν εθνικά κρίσιμο τομέα. Και λέγω παλαιότερα γιατί μετά το 1974 η Πολιτεία ανέλαβε σημαντικές πρωτοβουλίες τόσο στον αρχαιολογικό όσον και στον ιστορικό τομέα που διέλυσαν τους αφελείς μύθους με τους οποίους επιχειρείται η πλαστογράφηση της Ιστορίας της Μακεδονίας.

Ο σημερινός εορτασμός, Κύριε Πρόεδρε, που εκτός των άλλων καθιστά επίκαιρο το θέμα αυτό, μου προσφέρει την ευκαιρία να αναφερθώ στους μύθους αυτούς, οι οποίοι δεν είναι μόνον ύποπτοι. Είναι και αφελείς και παράλογοι, αφού η ελληνικότητα της Μακεδονίας είναι αυταπόδεικτη (...)

Γνωρίζω ότι στην Ομοσπονδιακή Γιουγκοσλαβία υπάρχουν σοβαροί και υπεύθυνοι άνδρες που συμμερίζονται την πίστη μου στην ελληνο-γιουγκοσλαβική φιλία και, συνεπώς, και την ανάγκη να χαλιναγωγήσουν τους ταραξίες της Βαλκανικής που διαταράσσουν τις σχέσεις της χώρας τους με όλους τους γείτονές της (...)

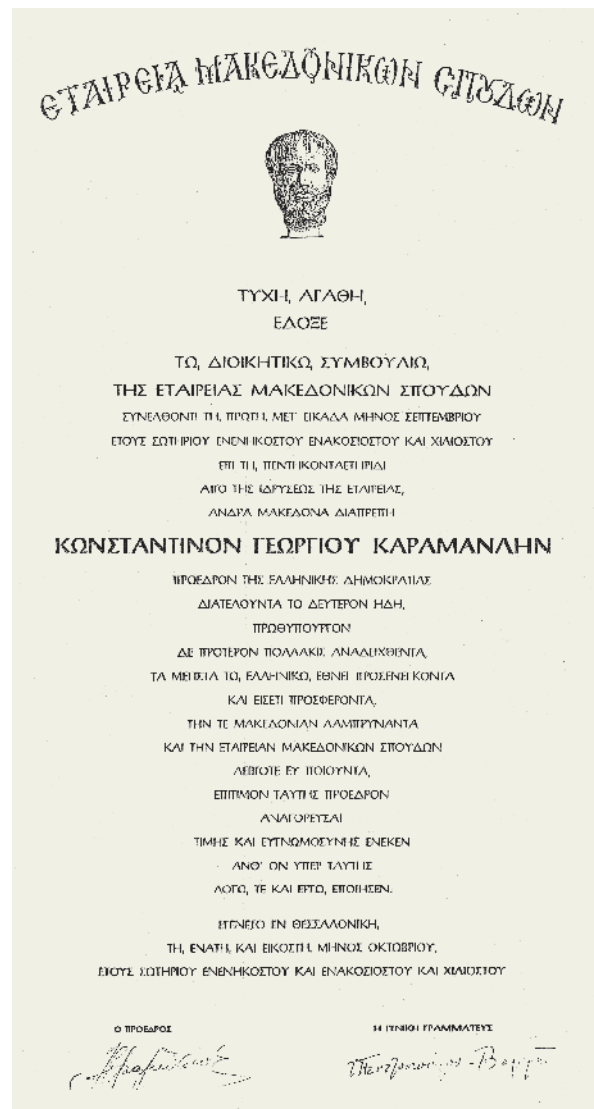
Θέλω να ελπίζω ότι οι αλλαγές, που συντελούνται σήμερα στον Κόσμο, θα επηρεάσουν ευεργετικά και όχι αρνητικά το κλίμα της περιοχής μας. Για να μη μεταβληθεί και πάλιν η Βαλκανική σε πεδίο ξεπερασμένων εθνικιστικών ανταγωνισμών, που την είχαν καταστήσει στο παρελθόν πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης.

Είναι ανάγκη αλλά και συμφέρον όλων των Βαλκανικών Λαών να διαφυλάξουν το κλίμα της ειρηνικής συμβίωσης και της συνεργασίας που είχε δημιουργηθεί, με πρωτοβουλία κυρίως δική μου, τα τελευταία 15 χρόνια.

Η Εταιρεία σας, με την πολύχρονη και πολύπλευρη δραστηριότητά της, έγινε για τη Μακεδονία φάρος πνευματικός. Και μπορεί να είναι υπερήφανη όχι μόνον για την εθνική αλλά και για την πολιτιστική της προσφορά, που τόσο χρειάζεται η Θεσσαλονίκη (...). Θα τελειώσω με την ευχή να συνεχίζετε και να διευρύνετε τη δραστηριότητα της Εταιρείας με την βεβαιότητα ότι επιτελείτε έργο εθνικό.

Την περγαμηνή της Εταιρείας, που τον ανεκήρυσε Επίτιμο Πρόεδρό της, παρέλαβε ο ομώνυμος ανεψιός του και εταίρος Κώστας Αλ. Καραμανλής, νεαρός βουλευτής Θεσσαλονίκης, που από τον Μάρτιο του 2004 είναι ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος.

*Η περγαμινή που ανακηρύσσει
Επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας
τον μέγα ενεργό της και ηγέτη
Κωνσταντίνο Γ. Καραμανλή.*

*Ο εταίρος Κώστας Αλ.
Καραμανλής παραλαμβάνει την
περγαμινή ανακήρυξης.*

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος απέστειλε εκ νέου την ευλογία του από το εμπερίστατο Φανάρι της Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, αείμνηστος Ανδρέας Γ. Παπανδρέου, επί δεκαετίαν Πρωθυπουργός της Ελλάδος, απέστειλε μέσω του εταίρου βουλευτού Στέλιου Παπαθεμελή το ακόλουθο μήνυμα:

Συμμετέχω στη χαρά του ιωβηλαίου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Επί πενήντα χρόνια προσφέρει μέγα εθνικόν έργο. Η προαγωγή της ιστορικής έρευνας και η προβολή διεθνώς της ιστορικής αλήθειας για τη Μακεδονία, που αποτέλεσαν την κύρια αλλά όχι την μόνη δράση της, την καθιέρωσαν ως ένα γενικά αποδεκτό υψηλού κύρους επιστημονικό κέντρο.

Εύχομαι η επόμενη πενηκονταετία να αποβεί γονιμότερη, δημιουργικότερη και αποτελεσματικότερη από την πρώτη.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, μακαριστός Σεραφείμ, διεμήνυσε:

Η εορταστική αυτή επέτειος, επικαίρως και βεβαίως, προσδίδει υψηλόν διαχρονικόν νόημα ως παγκόσμιον σάλπισμα διά την πηγαίαν ελληνικότητα της χώρας (...) και δίκαιος ο στόχος των αγώνων επί πενηκονταετίαν της εξόχου Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών ήτις, ουχί καθ' υπερβολήν, αλλά διά την εξ αντικειμένου αναγνώρισιν, δικαίως θα ωραματιζέτο την αξίαν της Δευτέρας Ελληνικής Ακαδημίας.

Ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης, αείμνηστος Γιώργος Μ. Τζιτζικώστας, διεκήρυξε:

Η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών είναι το μόνο πνευματικό και επιστημονικό ίδρυμα που για πενήντα χρόνια ερευνά και μελετά σε βάθος τα της Ιστορίας της Μακεδονίας. Το γεγονός αυτό είναι μεγάλο ευτύχημα γιατί αποτελεί τη μόνιμη απάντηση στους ανιστόρητους προπαγανδιστές των Σκοπίων.

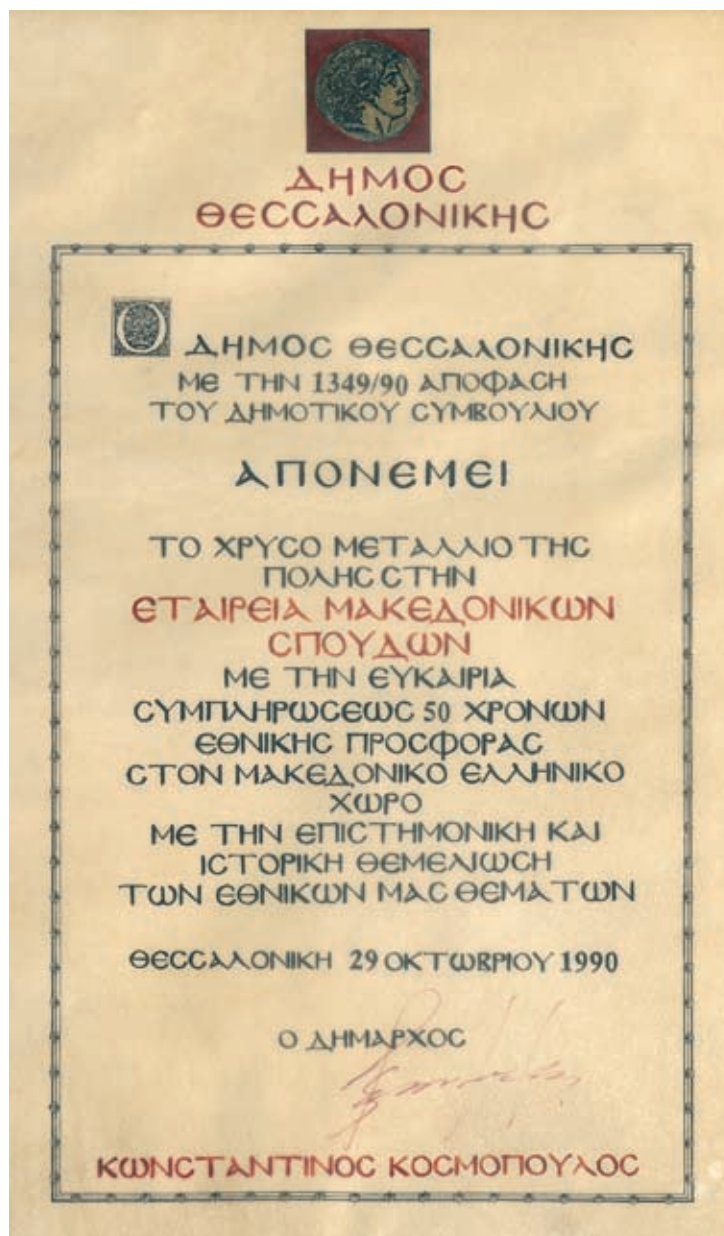
Ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης εταίρος Κωνσταντίνος Κοσμόπουλος, απένειμε στην Εταιρεία το Χρυσό Μετάλλιο του Δήμου, ο οποίος, μετά από 17 έτη, εκδίδει το ανά χείρας Χρονικό της Εταιρείας στο πλαίσιο των Δημητρίων 2007 ως αντίδωρο της μακεδονικής πρωτεύουσας προς την πνευματική εστία της και την ακλόνητη έπαλξη της Μακεδονίας. Το σχετικό δίπλωμα αναφέρει:

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης με την 1349/90 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου απονέμει το Χρυσό Μετάλλιο της πόλης στην Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών με την ευκαιρία της συμπληρώσεως 50 χρόνων εθνικής προσφοράς στον μακεδονικό ελληνικό χώρο με την επιστημονική και ιστορική θεμελίωση των εθνικών μας θεμάτων.

Θεσσαλονίκη 29 Οκτωβρίου 1990

Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης εταίρος Χαράλαμπος Νάσλας, σύμβουλος της Εταιρείας από το 2006, απένειμε τιμητικό δίπλωμα του Συλλόγου και ανέγνωσε το σχετικό Ψήφισμά του το οποίο:

Εκφράζει την ευγνωμοσύνη του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης προς την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών για τους μακροχρόνιους, αδιάλειπτους ακόμη και σε καιρούς χαλεπούς, ακατάβλητους αγώνες της, από τη Μακεδονική Έπαλξη, για την υπεράσπιση των ελληνικών ιδεωδών και των εθνικών δικαίων, την πνευματική και ιστορική θωράκιση των Ελλήνων και την διαφώτιση της διεθνούς κοινωνίας.

Το δίπλωμα του Δήμου Θεσσαλονίκης προς την Εταιρεία.

Ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών, καθηγητής Γεώργιος Βλάχος, επέδωσε στην Εταιρεία το Χρυσούν Μετάλλιον της Ακαδημίας και ανέγνωσε το Ψήφισμά της που αναφέρει αρχαιοπρεπώς:

Τύχη αγαθή έδοξε τη Ακαδημία Αθηνών Χρυσούν Μετάλλιον τη των Μακεδονικών Σπουδών Εταιρεία απονείμει ότι επί ήμισυ αιώνας, αόκνως τε και επιμελώς εργαζομένη, μεγάλα συνεβάλλετο τη του Βορείου Ελληνισμού πνευματική και πολιτιστική προκοπή, έτι δε και τη προβολή των εθνικών δικαίων αυτού.

Την Εταιρεία τίμησαν επίσης ο Πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, καθηγητής Αντώνης Τρακατέλλης, μετέπειτα ευρωβουλευτής, και από τη Μακεδονική Διασπορά οι Πρόεδροι της Παμμακεδονικής Ενώσεως Καναδά Γ. Δημητρακόπουλος και της Ενώσεως Μακεδόνων Βόρειας Ρηνανίας-Βεσφαλίας Ε. Αρμεντσούδης.

Το δίπλωμα με το Χρυσούν Μετάλλιον της Ακαδημίας Αθηνών στην Εταιρεία.

Την τελετή έκλεισε η χορωδία του Δήμου Θεσσαλονίκης που στο τέλος έψαλε τον Εθνικό Ύμνο.

Η Εταιρεία εξέδωσε ειδικό τιμητικό τόμο για το ιωβηλαίο της.

Την Εταιρεία επισκέφθηκε επίσημα ο επόμενος Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Χρήστος Σαρτζετάκης με μεγάλη συνοδεία επισήμων και εξεδήλωσε μεγάλο ενδιαφέρον για τη Βιβλιοθήκη της, την Πινακοθήκη της και το επιστημονικό της έργο. Θεσσαλονικεύς και γιος γηγενούς Μακεδόνισσας από το Σκλήθρο ο ίδιος, στη μακρά αντιφώνησή του υπογράμμισε μεταξύ άλλων:

Οι έξοχοι εκείνοι άνδρες, που ίδρυσαν την Εταιρεία, ορθώς οιστριλατήθηκαν από την αδυσώπητη αλήθεια. Ο Ελληνισμός (...) για να εκπολιτίσει αρχικώς την ανθρωπότητα και, στη συνέχεια, για να διαφυλάξει και να προστατεύσει τον πολιτισμό (...) το μόνο μέσο που διαθέτει είναι η αλήθεια, αντικειμενική, επιστημονική αλήθεια.

Ο βουλευτής εταίρος Στέλιος Παπαθεμελής διαβάζει το μήνυμα του Ανδρέα Γ. Παπανδρέου.

Ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης Γιώργος Μ. Τζιτζικώστας απευθύνει θερμό χαιρετισμό και επαίνους.

Ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης εταίρος Κωνσταντίνος Κοσμοπούλος επιδίδει το Χρυσό Μετάλλιο της πόλης στην Εταιρεία διά του Προέδρου της Κων. Βαβούσκου.

Για την έρευνα της επιστημονικής αλήθειας ιδρύθηκε η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών και αυτήν ακατοπονήτως θεραπεύει μέχρι σήμερα αδιαλείπτως. Και ιδίως με τις εξαιρετες εκδόσεις της, που ανέρχονται ήδη σε εκατοντάδες και αποτελούν αληθινό κόσμημα κάθε βιβλιοθήκης (...) Με το να ανιχνεύει την ιστορική και μόνο αλήθεια υπηρετεί συγχρόνως και ύψιστο εθνικό σκοπό: τη νηφάλια υπεράσπιση της ελληνικότητας των εθνικών μας εδαφών, ιδιαίτερα του βορειοελλαδικού χώρου και των κατοίκων του, την οποίαν αδίστακτοι πλαστογράφοι της Ιστορίας κατά καιρούς αμφισβητούν άλλοτε με την επίκληση δήθεν προγονικών σχέσεων και άλλοτε με την εφεύρεση ανύπαρκτης «εθνότητας» (...) ως εάν η «εθνότητα» ήτο βιομηχανικό προϊόν που θα μπορούσε να εφευρεθεί μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο!...

Ακριβώς η παρούσα επίσκεψή μου εδώ έχει αυτόν τον συμβολικό χαρακτήρα: Να αποδώσω ως Αρχηγός του Κράτους την προσήκουσα τιμή στο αθορόβως επιτελούμενο από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών έργο για την αλήθεια και την Ελλάδα.

Την 1η Οκτωβρίου 1997 ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, συνοδευόμενος από πολλούς Μητροπολίτες, τον Μακεδόνα Υπουργό Μακεδονίας - Θράκης Φίλιππο Πετσάλνικο και Πρυτάνεις, επισκέφθηκε επίσημα την Εταιρεία που τον υποδέχθηκε με όλους τους εταίρους της και του επέδωσε το Χρυσούν Μετάλλιον της τεσσαρακονταετηρίδος της.

Γνώρισε, ευλόγησε και εξήρε το έργο της.

*Ο Οικουμενικός Πατριάρχης
Βαρθολομαίος στο βήμα της
Εταιρείας ευλογεί το έργο της.*

19. Η Εταιρεία στην 3η Χιλιετία

Την Κυριακή 2 Απριλίου 2006 η Γενική Συνέλευση των εταίρων, σε μια σημαντική καμπή, οδήγησε την Εταιρεία στην 3η Χιλιετία εκλέγοντας νέο Διοικητικό Συμβούλιο. Για πρώτη φορά, μετά από 67 χρόνια, οι εταίροι είχαν να επιλέξουν δύο διαφορετικούς συνδυασμούς υποψηφίων και ανεξαρτήτους τρίτους, ενώ για πρώτη, επίσης φορά, εξέλεξαν Πρόεδρο της Εταιρείας που δεν είναι καθηγητής Πανεπιστημίου. Τα έξι από τα εννέα μέλη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου είναι καθηγητές Πανεπιστημίου εκ των οποίων δύο αντεπιστέλλονται μέλη της Ακαδημίας Αθηνών. Δύο μέλη είναι δικηγόροι και ο νέος Πρόεδρος δημοσιογράφος, συγγραφέας και συνταξιούχος δικηγόρος.

Στο σύντομο χρονικό διάστημα των 18 μόλις μηνών, από τον Απρίλιο του 2006 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2007, με ομόφωνες πάντα αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της, η Εταιρεία παρουσίασε το ακόλουθο συνοπτικά έργο.

Αναδιαρθρώθηκαν, διασφαλίσθηκαν και εκσυγχρονίσθηκαν οι πέντε όροφοι και το υπόγειο του Μεγάρου Διοικήσεως.

Εγκαταστάθηκε φυσικό αέριο.

Εγκαταστάθηκε το ισχυρό Ηλεκτρονικό Δίκτυο «Ιωάννης Β. Μανδύλας», δωρεά Θεοδότης Ι. Μανδύλα, με 24 ηλεκτρονικούς υπολογιστές συνδεδεμένους με ισχυρότατη βάση δεδομένων και με το Διαδίκτυο.

Εγκαθίσταται τον Σεπτέμβριο σύγχρονο σύστημα Ψηφιοποίησης της Βιβλιοθήκης, δωρεά της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος.

Εκσυγχρονίσθηκε, με τα διεθνή πρότυπα, η ιστοσελίδα της Εταιρείας και διαχύθηκαν στο διαδίκτυο σημαντικότερες εκδόσεις και νέες συλλογικές μελέτες της Εταιρείας.

Έτσι η Εταιρεία κατά την 3η Χιλιετία εισήλθε παραγωγικά στην ηλεκτρονική εποχή των πληροφοριών και της επικοινωνίας με αμετάθετο πάντα στόχο της την τεκμηριωμένη επιστημονική υπεράσπιση, ανάδειξη και ανάπτυξη της Μακεδονίας.

Πραγματοποιήθηκαν ένδεκα διαλέξεις στην Εταιρεία, τέσσερις μεγάλες επιστημονικές ημερίδες και τρεις εκθέσεις στην Πινακοθήκη της.

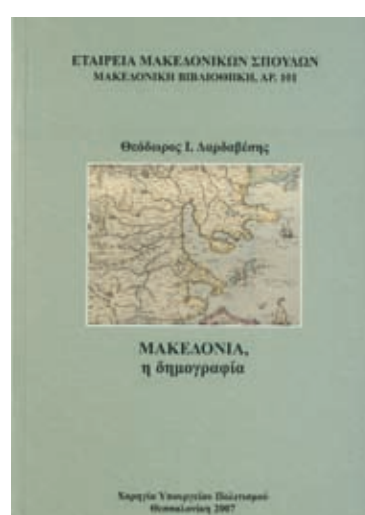
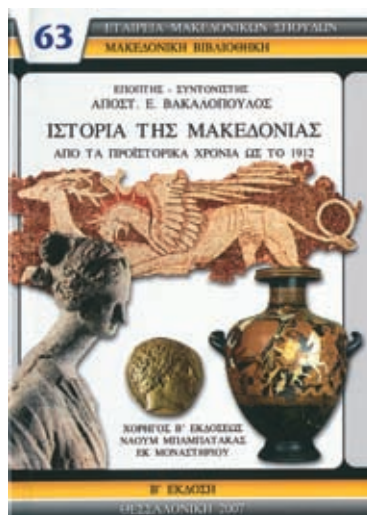
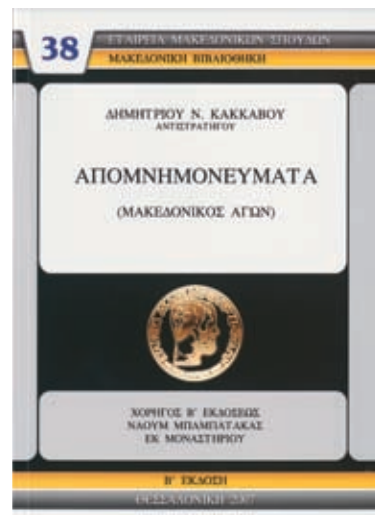
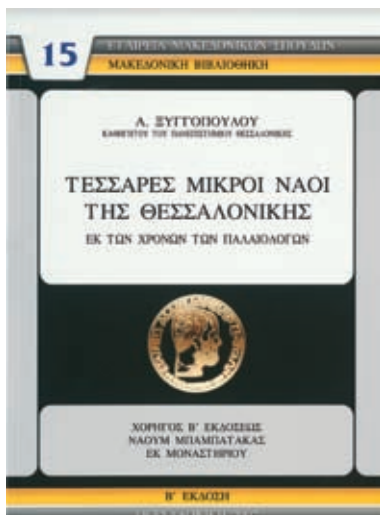
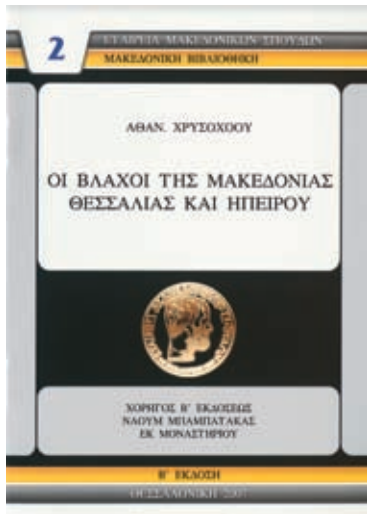
Δωρήθηκαν 3.000 βιβλία σε περισσότερες από 30 Βιβλιοθήκες και μόνον στο Βιβλιοπωλείο της πουλήθηκαν 1.700 βιβλία, ενώ εκατοντάδες σημαντικά βιβλία της Εταιρείας τοποθετήθηκαν σε όλα τα μεγάλα βιβλιοπωλεία Αθηνών-Θεσσαλονίκης.

Εξεδόθησαν 17 πολύ σημαντικά βιβλία της Εταιρείας και εντός του έτους 2007 κυκλοφορούν ακόμη δύο εξαιρετικού ενδιαφέροντος. Ο ρυθμός των εκδόσεων, κατά μέσον όρον, είναι ένα βιβλίο κάθε μήνα. Μέχρι τον Απρίλιο του 2006 η Εταιρεία έχει εκδώσει 230 βιβλία αναφερόμενα στη Μακεδονία. Πωλούνται στο Βιβλιοπωλείο της και τοποθετούνται δωρεάν σε Βιβλιοθήκες.

Διανεμήθηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στη μαχομένη Διασπορά εκατοντάδες αντίτυπα του βιβλίου *Μακεδονία, Ιστορία και Πολιτική* στην ελληνική και σε πέντε ξένες γλώσσες. Δωρήθηκε στους εταίρους, σε Δήμους και συλλόγους της Μακεδονίας το ημερολόγιο τσέπης 2007 με τα σημαντικότερα γεγονότα της Μακεδονίας διαχρονικά.

Έδωσε πολλές διαλέξεις για τη Μακεδονία και τον Μακεδονικό Αγώνα σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Έδεσσα, Σέλι, Μπούρινο Κοζάνης κ.α.

*Οι εκδόσεις της Εταιρείας
από τον Απρίλιο του 2006 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2007.*

Στη βαρύτιμη Βιβλιοθήκη της μελέτησαν χίλιοι περίπου νέοι ερευνητές και εισήλθαν 570 νέοι τίτλοι βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων με αντικείμενο τη Μακεδονία. Οι εγγραφές στην ηλεκτρονική βάση των δεδομένων της υπερέβησαν τις 21.000.

Κατεγράφη, ταξινομήθηκε και κωδικοποιήθηκε το πολύτιμο αρχείο των ιστορικών Εκπαιδευτηρίων Αγλαΐας Σχινά.

Απεγράφησαν, νομιμοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν όλοι οι τίτλοι ιδιοκτησίας στα ακίνητα και τα κληροδοτήματα της Εταιρείας.

Τροποποιήθηκε και εκσυγχρονίσθηκε το Καταστατικό χωρίς να μεταβληθούν οι θεμελιώδεις αρχές του από το 1939. Επιτρέπονται μόνον τρεις συνεχείς θητείες στο Διοικητικό Συμβούλιο, ώστε να ανανεώνεται διαρκώς με νέες δυνάμεις χωρίς να διασπάται η ιστορική συνέχεια ούτε η επιστημονική έρευνα.

Σε σύνολο 600 ενεργών μελών, ενεγράφησαν 147 νέα μέλη, αριθμός πρωτοφανής στα χρονικά, και εκκαθαρίσθηκε το Μητρώο με τη διαγραφή των αδρανών μελών. Ανανέωση 25%.

Συντάσσεται, με σκληρή συστηματική έρευνα ενός έτους, και ολοκληρώνεται το 2008 η επιστημονική μελέτη *Αφανείς γηγενείς Μακεδόνες Μάρτυρες και Ηρωες 1903-1913*, με δαπάνη Νικολάου Εμ. Μάνου. Για πρώτη φορά στην ελληνική Ιστορία απογράφονται οι περισσότεροι γηγενείς Μακεδόνες που μαρτύρησαν ή πολέμησαν και επεβίωσαν υπερασπιζόμενοι την εθνική ταυτότητά τους και τη Μακεδονία τους. Ελάχιστος φόρος τιμής και ευγνωμοσύνης αλλά και χρέος προς την ιστορική αλήθεια που έως τώρα παρασιωπά τους γηγενείς Μακεδόνες και τη μεγίστη εθνική προσφορά τους.

Χορηγήθηκαν τρεις υποτροφίες σε νέους επιστήμονες.

Δημιουργείται στο ισόγειο του Μεγάλου σύγχρονο πολυτελές εστιατόριο και κέντρο αναψυχής σύμφωνα με τα σύγχρονα πρότυπα των μεγαλύτερων ελληνικών και ιδίως ξένων Μουσείων.

Προωθείται με όλα τα νόμιμα μέσα η διεκδίκηση μεγάλου κεντρικού ακινήτου του Ψυχικού που κληροδότησε στην Εταιρεία ο αείμνηστος μέγας ευεργέτης της Αλέξανδρος Καρούτας. Η συμβιβαστική διευθέτηση του ζητήματος, που εκκρεμούσε όλα τα προηγούμενα χρόνια, θα αποφέρει στην Εταιρεία κατ'ελάχιστον πέντε εκατομμύρια ευρώ.

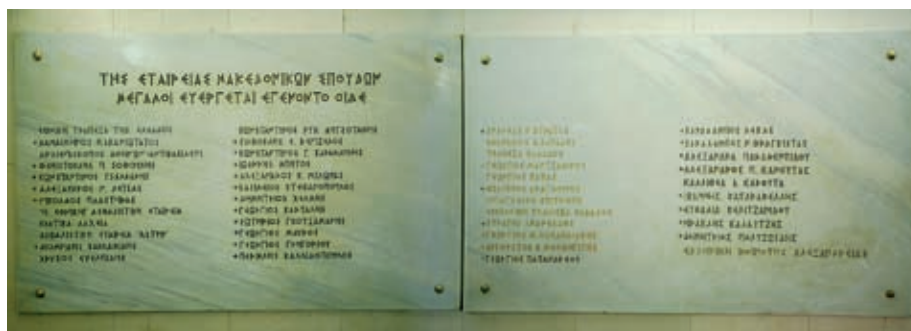
Στη νέα Χιλιετία η Εταιρεία ελαύνεται από την πεποίθηση ότι το Μακεδονικό Ζήτημα είναι αμιγώς πολιτικό και η διατήρησή του, παρά την αποδεδειγμένη και παραδεδεγμένη πλαστικότητα ιδεολογικοπολιτικής βάσης του, υπηρετεί αμιγώς πολιτικούς σκοπούς των Σκοπίων και των ισχυρών ξένων προστατών τους. Πεποίθηση επίσης της Εταιρείας είναι ότι στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία της πληροφορίας και του διαδικτύου απαιτείται ηλεκτρονική διαχείριση και διάχυση των ιστορικών, πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δεδομένων προς υπεράσπιση των ελληνικών εθνικών δικαιών και της αλήθειας στην Ελληνική Μακεδονία και στη βαλκανική ενδοχώρα της. Ταυτόχρονη και ταυτόσημη, τέλος, πεποίθηση της Εταιρείας είναι το πρόδηλο γεγονός ότι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Μακεδονίας, με κοινωνική συνοχή και ασφαλή γνώση της υφισταμένης συνολικής πολυεπίπεδης πραγματικότητας, θωρακίζει, ανανεώνει, εμπνέει και στρέφει προς Βορράν τον ανέκαθεν δημιουργικό Μακεδονικό Ελληνισμό.

*Το κτίριο της Εταιρείας
Μακεδονικών Σπουδών.*

Οι πλάκες των Ενεργετών και Δωρητών της Εταιρείας.

Η Αίθουσα Τελετών της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Η Αίθουσα του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας.

Η Βιβλιοθήκη.

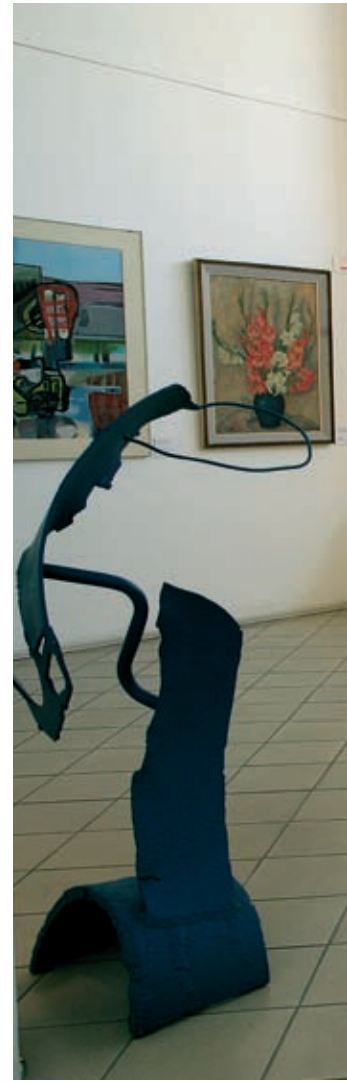

*Η Αίθουσα Παλαι-
τύπων Εκδόσεων της
Βιβλιοθήκης.*

*Το Ηλεκτρονικό Δίκτυο
Ι. Β. Μανδύλας και οι συνεργάτες του.*

Συνεργάτες των Επιστημονικών Τμημάτων.

Επάνω: Απόψεις της Πινακοθήκης της Εταιρείας. Κάτω: Η Αίθουσα Συνεδρίων.

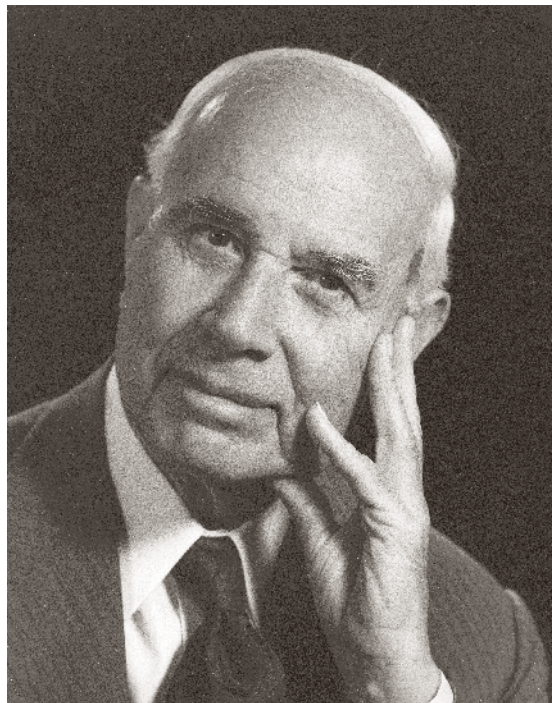
ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΡΚΟΥΡΙΟΥ
(Θεσσαλονίκη 1864 - 28.5.1951)

Ο φιλόλογος Κωνσταντίνος Μερκουρίου, μετά τις σπουδές του, το 1891 διορίστηκε καθηγητής στο Ανώτερο Παρθεναγωγείο και αργότερα στο Γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης. Το 1923 παραιτήθηκε από τη δημόσια εκπαίδευση και ανέλαβε τη διεύθυνση των εκπαιδευτηρίων της Αγγλίας Σχινά. Υπήρξε προσωπικότητα σεβαστή στον κόσμο της πόλης και εξελέγη πλειοψηφών Δημοτικός Σύμβουλος στις εκλογές του 1934. Διορισμένος Δήμαρχος Θεσσαλονίκης από 1.4.1937, παρέμεινε μέχρι το 1942 και ξανά πάλι μέχρι 22.3.1943. Υπήρξε ο μακροβιότερος από όλους τους ως τότε δημάρχους της πόλης. Επί Δημαρχίας του ιδρύθηκε ο Οργανισμός Υδρεύσεως και αποφεύχθηκε το κλείσιμο του Βρεφοκομείου Άγιος Στυλιανός, του οποίου τη λειτουργία ανέλαβε ο Δήμος μετονομάζοντάς το σε Δημοτικό Βρεφοκομείο. Για πολλά χρόνια διετέλεσε, επίσης, σύμβουλος του Παπαφείου Ορφανοτροφείου.

Ιδρυτικό μέλος της Ε.Μ.Σ., παρουσία του στη Δημοτική Βιβλιοθήκη πραγματοποιήθηκε η ιδρυτική Γενική Συνέλευση της Εταιρείας, από την οποία εξελέγη πρώτος Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου (14.6.1939 - 14.5.1942).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΙΦΑΛΛΑΣ
(Σύρος 1890 - Αθήνα 1981)

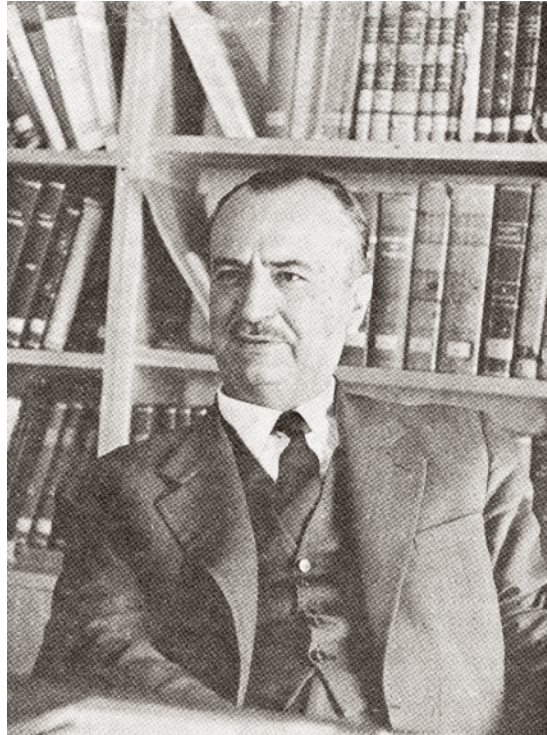
Ο καθηγητής Μεσαιωνικής και Νέας Ελληνικής φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είναι ο εμπνευστής της ιδέας ιδρύσεως ενός επιστημονικού φορέα για την μελέτη της ιστορίας και του πολιτισμού της Μακεδονίας, τον οποίο ο ίδιος ονόμασε Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών. Σπούδασε στο Μόναχο μεσαιωνική και νέα ελληνική φιλολογία και ανακηρύχθηκε διδάκτωρ το 1915. Συντάκτης του Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας από το 1920. Το 1926 διορίστηκε Καθηγητής στη νεοσύστατη τότε Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ενδιαφέρθηκε για την πνευματική ζωή της Μακεδονίας συμβάλλοντας με την εργατικότητα και τις επιστημονικές του γνώσεις στην δημιουργία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Θεσσαλονίκης, ως Πρόεδρος της Εφορευτικής της Επιτροπής. Παράλληλα υπήρξε Πρόεδρος της Εφορείας που ίδρυσε το πρώτο λαϊκό Πανεπιστήμιο, ενδιαφέρθηκε για την ίδρυση Κρατικών Αρχείων στη Μακεδονία και τη Θράκη, Εθνικού Λαογραφικού Μουσείου και Βιβλιοθήκης στη Φλώρινα, πρωτοβουλίες που δεν ευδοχώθηκαν εξαιτίας του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Εξελέγη στη Διοικούσα Επιτροπή ιδρύσεως της ΕΜΣ και κατάρτησε το πρώτο της Καταστατικό. Ως προεδρεύων Αντιπρόεδρος του πρώτου Διοικητικού Συμβουλίου, εξαιτίας των ασχολιών του Προέδρου Κ. Μερκουρίου που ήταν Δημάρχος Θεσσαλονίκης, αυτός καθοδήγησε και έδωσε σάρκα και οστά στα πρώτα βήματά της την Εταιρεία. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής εξαιτίας της πατριωτικής του δράσης συνελήφθη και φυλακίστηκε από τους Γερμανούς. Το 1946, θύμα των πολιτικών παθών της εποχής, απολύθηκε από το Πανεπιστήμιο. Συνέχισε την επιστημονική του δραστηριότητα στην Αθήνα και το Μόναχο. Ευτύχισε, σε βαθύ γήρας να παραβρεθεί στους εορτασμούς των 40 χρόνων από την ίδρυση της ΕΜΣ.

ΣΤΙΛΙΩΝ Π.ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
(Κομοτηνή 25.10.1887 - Θεσσαλονίκη 18.3.1964)

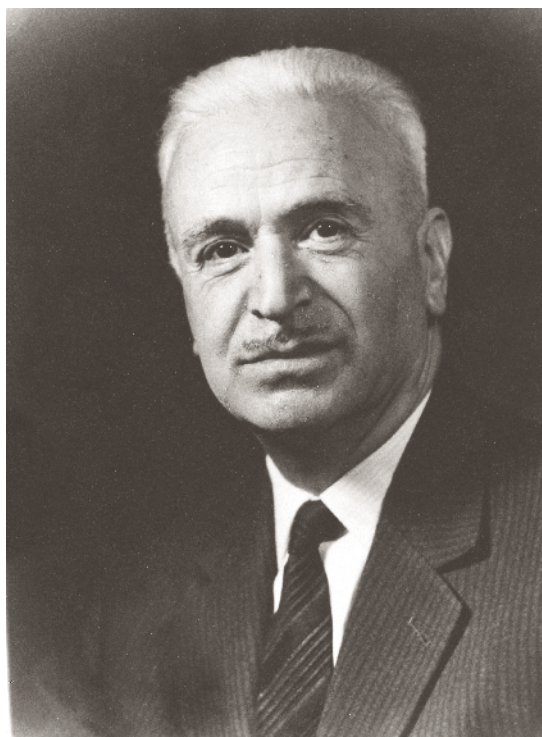
Ο Στίλιων Κυριακίδης γεννήθηκε στην Κομοτηνή και μετά τις εγκύκλιες σπουδές του στην Κομοτηνή και τις Σέρρες γράφτηκε, το 1907, στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μαθητής και συνεχιστής του πατέρα της επιστήμης της λαογραφίας στην Ελλάδα, Νικολάου Πολίτη, δίδαξε μετά το πέρας των σπουδών του στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων το 1911, και τον επόμενο χρόνο ανέλαβε Γυμνασιάρχης στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας της Κύπρου. Το 1914 διορίστηκε συντάκτης του Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας και το 1926 διορίστηκε, στο νέο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, καθηγητής της έδρας της Θρησκείας των Αρχαίων Ελλήνων, του Ιδιωτικού βίου των Αρχαίων και της Λαογραφίας, στο οποίο και δίδαξε μέχρι τη συνταξιοδότησή του το 1957. Διετέλεσε τρεις φορές Κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής και δυο φορές Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1934 και 1942).

Ίδρυτικό μέλος της ΕΜΣ., εξελέγη Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου στις 15.5.1942, θέση στην οποία εκλεγόταν μέχρι τον θάνατό του στις 18.3.1964. Κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης παρουσίας του στην ΕΜΣ έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία ενός σπουδαίου επιστημονικού ιδρύματος και συνέβαλε στην προαγωγή της μελέτης των ιστορικών και άλλων φαινομένων του βόρειου Ελληνισμού και της Μακεδονίας γενικότερα. Συνέγραψε πληθώρα επιστημονικών μελετημάτων ιστορικού και λαογραφικού χαρακτήρα, συμμετέχοντας σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, αγωνιζόμενος μέχρι το τέλος της ζωής του για την υπεράσπιση των δικαιών του βόρειου Ελληνισμού.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΤΑΣ
(Σκιάθος 6.6.1905 - Λονδίνο 1.5.1976)

Ο Χαράλαμπος Φραγκίστας σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1920 - 1924) και συνέχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στα Πανεπιστήμια Βερολίνου, Μονάχου, Αμβούργου και Παρισίων. Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών (1931), εξελέγη Υφηγητής της Πολιτικής Δικονομίας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1931) και τακτικός Καθηγητής της ίδιας έδρας το 1936. Διετέλεσε Πρύτανης του Πανεπιστημίου δύο φορές (1943 και 1954) και Αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Μετείχε επανειλημμένα σε διάφορες υπηρεσιακές Κυβερνήσεις ως Υπουργός Παιδείας, Γεωργίας και Βορείου Ελλάδος. Μέλος της Εταιρείας από τα παλαιότερα, διετέλεσε Αντιπρόεδρος και Πρόεδρος του ΙΜΧΑ, όπως και Αντιπρόεδρος (1946-1964) και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΜΣ (1964 - 1976).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ
(Ιμβρος 28.11.1906 - Θεσσαλονίκη 29.9.1976)

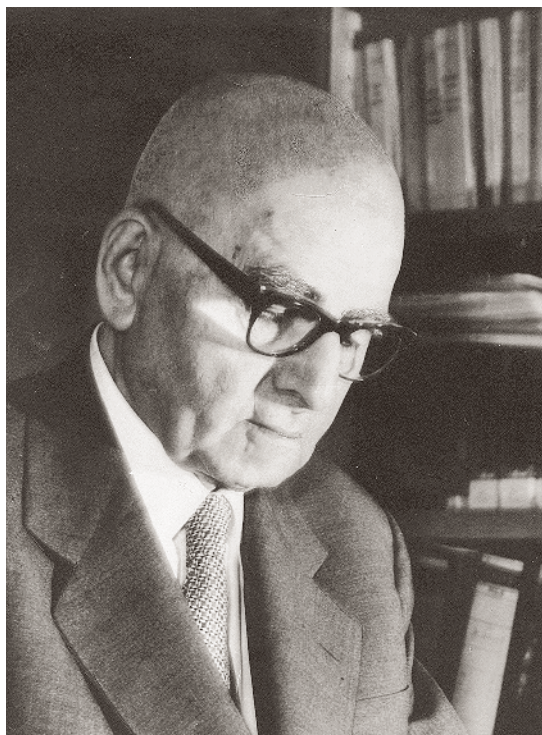
Ο γεννημένος στην Ίμβρο Νικόλαος Π. Ανδριώτης ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στην Κωνσταντινούπολη και το Γαλάτσι της Ρουμανίας. Το 1923 γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1928 διορίστηκε συντάκτης του Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1944. Διδάκτωρ Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (1932). Συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στη Συγκριτική Γλωσσολογία (1934 - 1937), στα Πανεπιστήμια της Βιέννης με τον καθηγητή P. Kretschmer, και του Βερολίνου. Καθηγητής της Γλωσσολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1944 - 1969), διετέλεσε Κοσμήτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής, Πρύτανης του Πανεπιστημίου (1962 - 1963), Πρόεδρος του Ιδρύματος Μανόλη Τριανταφυλλίδη, Μέλος της ΕΜΣ από τη δεκαετία του 1950, Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής των περιοδικών *Balkan Studies* (1960 - 1974) και *Ελληνικά* (1966 - 1976), Αντιπρόεδρος και Πρόεδρος του ΙΜΧΑ, Επόπτης του Τμήματος Γλωσσολογικών Ερευνών της Εταιρείας, το οποίο ιδρύθηκε μετά από δική του πρωτοβουλία. Πολύγλωσσος επιστήμων, μελέτησε σε βάθος και τα βόρεια φωνητικά ιδιώματα και συνέγραψε μεταξύ άλλων γλωσσολογικού ενδιαφέροντος μελετών, το έργο: *Το Ομόσπονδο Κράτος των Σκοπίων και η γλώσσα του* (1961) αλλά και το *Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (1951). Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας από το 1964, διετέλεσε Έφορος Βιβλιοθήκης, Αντιπρόεδρος και Πρόεδρος αυτής (10.5.1976 - 23.6.1976).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ
(Δράμα 18.11.1921–)

Ο γεννημένος στη Δράμα, αλλά με καταγωγή από το Κρούσοβο, Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από την οποία έλαβε πτυχίο το 1947. Με υποτροφία της ΕΜΣ, συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι και το Φράϊμπουργκ της Γερμανίας. Διδάκτωρ του Δικαίου του Πανεπιστημίου των Παρισίων (1952). Πρώτος Επιστημονικός συνεργάτης του νεοϊδρυθέντος Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου (1953 - 1964) και δικηγόρος Θεσσαλονίκης από το 1955. Υφηγητής (1957) και καθηγητής του Αστικού Δικαίου από το 1969, της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης της οποίας διετέλεσε και Κοσμήτωρ (1974 - 1978). Μέλος της Εταιρείας από τη δεκαετία του 1950, εξελέγη για πρώτη φορά στο Διοικητικό Συμβούλιο το 1970 και συνέχισε εκλεγόμενος για τριανταέξι χρόνια. Αναδείχθηκε Πρόεδρος της ΕΜΣ για μια τριακονταετία (1976 - 2006), Πρόεδρος του ΙΜΧΑ, Αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Συνέγραψε πληθώρα μελετών νομικού περιεχομένου, ενώ ασχολήθηκε με ιδιαίτερο ζήλο με την ιστορία της Μακεδονίας, του βόρειου ελληνισμού και κυρίως με το Μακεδονικό Ζήτημα, όπως αυτό εξελίχθηκε ως σήμερα. Συνέγραψε μελέτες, άρθρα, και ανακοινώσεις σε συνέδρια, έδωσε ποικίλες διαλέξεις σε όλο τον κόσμο υπερασπιζόμενος τα ελληνικά δίκαια.

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΕΤΣΑΣ

(Βογατσικό 24.10.1884 - Θεσσαλονίκη 20.3.1965)

Ο γεννημένος στο Βογατσικό της Δυτικής Μακεδονίας Αλέξανδρος Λέτσας, αφού ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στο Τσοτύλι και στο Μοναστήρι απεστάλη για σπουδές στη Γεωπονική Σχολή της Λάρισας. Εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη από την οποία και κατηύθη τις όποιες δραστηριότητές του, αρχικά ως γεωπόνος, αργότερα ως δημοσιογράφος-Διευθυντής της εφημερίδας *Νέα Ελλάδα*, ως εργολάβος και κυρίως ως έμπορος. Διετέλεσε για πολλά χρόνια Πρόεδρος του Εμπορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, του Γεωπονικού Συλλόγου Μακεδονίας - Θράκης και υπήρξε ένας από τους ιδρυτές της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης. Το έργο όμως της ζωής του υπήρξε η δημιουργία και ανάπτυξη της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, της οποίας διετέλεσε για 26 ολόκληρα χρόνια Γενικός Γραμματέας του Διοικ. Συμβουλίου. Η σύλληψη της ιδέας δημιουργίας, κτιριακού συγκροτήματος της Εταιρείας είναι δική του, όπως και η υλοποίησή του μεγάλοπνοου αυτού σχεδίου του ανήκει εξ' ολοκλήρου. Με δικές του ενέργειες, ήδη από το 1943, έγινε η αρχική παραχώρηση του περίοπτου οικοπέδου απέναντι από τον Λευκό Πύργο και είναι προσωπική του επιτυχία η κινητοποίηση ιδιωτών χορηγών αλλά και κρατικών επιχορηγήσεων, επιδοτήσεων και φορολογικών απαλλαγών με τις οποίες έγινε δυνατό να ολοκληρωθούν τα κτίρια της Εταιρείας. Η επιμονή, η υπομονή και η εργατικότητα, το πείσμα και η θέλησή του υπήρξαν ο καταλύτης της ανάπτυξης τόσο του κτιριακού προγράμματος της Εταιρείας, όσο και η ανάπτυξη αυτού καθαυτού του Ιδρύματος ως επιστημονικής Εταιρείας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ
(Βλάστη 4.12.1900 - Θεσσαλονίκη 1.3.1981)

Ο Ιωάννης Βασδραβέλλης υπήρξε ιδρυτικό μέλος της ΕΜΣ, και εκλεγμένο μέλος του Διοικ. Συμβουλίου για σαράντα χρόνια (1939 - 1979). Διετέλεσε Ταμίας (1939 - 1965), Γενικός Γραμματέας (1965 - 1979) και το 1980 του απενεμήθει ο τίτλος του Επιτίμου Γεν. Γραμματέα. Πολέμησε στη Μικρασιατική εκστρατεία ως υπαξιωματικός του Ιππικού, σπούδασε νομικά και διετέλεσε Διευθυντής της Ελευθέρας Ζώνης του Λιμένα Θεσσαλονίκης. Συνέγραψε πολλές ιστορικές μελέτες για τη Μακεδονία και τον Βόρειο ελληνικό χώρο. Από τις πιο σπουδαίες υπηρεσίες που προσέφερε ήταν η διάσωση των Οθωμανικών αρχείων, που αποτέλεσαν τον πυρήνα του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας και των οποίων επιλογή επιμελήθηκε και σε μετάφραση εξέδωσε η Εταιρεία. Για το συγγραφικό και κοινωνικό του έργο τιμήθηκε από πολλούς φορείς μεταξύ των οποίων η Ακαδημία Αθηνών αλλά και η πόλη της Νάουσας η οποία τον ανακήρυξε επίτιμο δημότη της.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΟΣ
(Θεσσαλονίκη 1917 - 24.3.1988)

Ο Χρίστος Λαμπρινός με καταγωγή από το Ασβεστοχώρι Θεσσαλονίκης, σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Εμπορικών Επιστημών της Αθήνας και σταδιοδρόμησε ως δημοσιογράφος των εφημερίδων *Νέα Αλήθεια* και *Μακεδονία* της Θεσσαλονίκης. Έφεδρος αξιωματικός στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο, κατά τη διάρκεια της κατοχής κατέφυγε στη Μέση Ανατολή όπου υπηρέτησε στην υπηρεσία πληροφοριών του Βρετανικού Ναυτικού. Μετά τον πόλεμο εργάστηκε στο Βρετανικό Γενικό Προξενείο της Θεσσαλονίκης και από το 1948 ως διευθυντής του Γραφείου Τύπου της υπηρεσίας πληροφοριών των Ηνωμένων Πολιτειών στη Θεσσαλονίκη. Διετέλεσε για πολλά χρόνια Πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας Θράκης, Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου του Κ.Θ.Β.Ε., Γεν. Γραμματέας του Διοικ. Συμβουλίου του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και μέλος του Διοικ. Συμβουλίου του ΙΜΧΑ. Παλιό μέλος της Εταιρείας εξελέγη μέλος του Διοικ. Συμβουλίου (1973 - 1988), Γενικός Γραμματέας (1979 - 1988) και Διευθύνων Σύμβουλος του ΚΑΜ (1975 - 1988).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ
(Γρεβενά 15.3.1927 - Θεσσαλονίκη 4.8.2000)

Ο Γεώργιος Στεργιάδης έλαβε πτυχίο Δασολογίας (1954) και Πολιτικού Μηχανικού (1960) από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και ανεκηρύχθη Διδάκτωρ της Ανωτάτης Εδαφοπονικής Σχολής της Βιέννης (1964). Εξέλεγη Καθηγητής της έδρας Μηχανικών Επιστημών και Τοπογραφίας της Γεωπονικής και Δασολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1966. Διετέλεσε Κοσμήτωρ της Γεωπονοδασολογικής Σχολής και Πρύτανης του Πανεπιστημίου (1980 - 1981). Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας (1990 - 2000), Έφορος Βιβλιοθήκης (1994 - 1997) και Γενικός Γραμματέας στην τριετία 1997 - 2000.

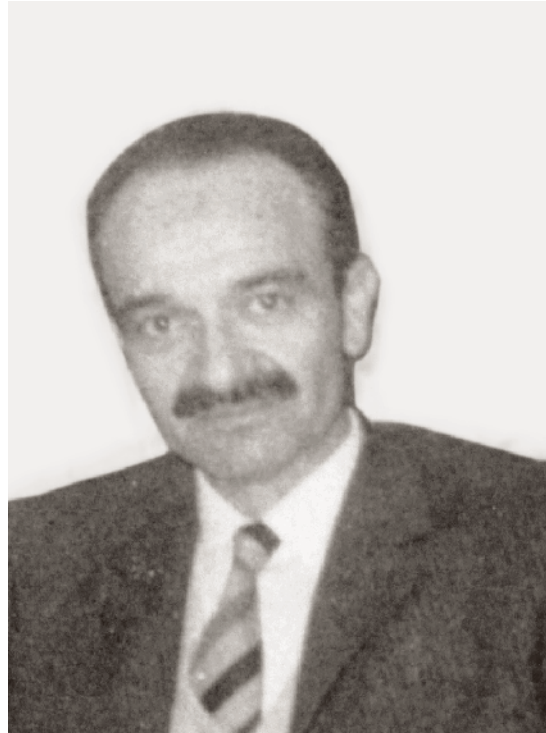
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ε. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
(Βόλος 11.8.1909 - Θεσσαλονίκη 10.7.2000)

Γεννημένος στον Βόλο ο Απόστολος Βακαλόπουλος, εγκαταστάθηκε στη Θεσσαλονίκη με την οικογένειά του το 1914 και σπούδασε στην νεοϊδρυθείσα Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έχοντας από νωρίς εκδηλώσει ζοηρό ενδιαφέρον για την ιστορία και την αρχαιολογία. Ειδικεύτηκε στην υστεροβυζαντινή και νεοελληνική ιστορία και εργάστηκε αρχικά ως καθηγητής στη Μέση Εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930. Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1939), Υφηγητής της Ιστορίας της Νεωτέρας Ελλάδος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1943) και καθηγητής από το 1951 μέχρι την συνταξιοδότησή του το 1974. Πολυγραφώτατος συγγραφέας ιστορικών έργων, μελετημάτων, άρθρων και ανακοινώσεων σε συνέδρια, μεταξύ των οποίων *Η Ιστορία της Θεσσαλονίκης 316 π.Χ.-1983* (1983), αλλά και το οκτάτομο σημαντικό του έργο *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού* (1962 κ.ε.). Ιδρυτικό μέλος της ΕΜΣ, διετέλεσε μέλος, Αντιπρόεδρος και Έφορος Βιβλιοθήκης, από το 1946 μέχρι το 1988 συνεχώς εκλεγόμενος στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας. Μέλος της συντακτικής επιτροπής των περιοδικών *Ελληνικά*, *Μακεδονικά* και *Balkan Studies*, Πρόεδρος του ΙΜΧΑ, συνέβαλε με όλες του τις δυνάμεις στην καταγραφή των ιστορικών γεγονότων της Μακεδονίας και εργάστηκε συστηματικά μέχρι τα βαθειά του γεράματα για την προαγωγή της ιστορικής έρευνας και της επιστήμης γενικότερα.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΝΑΛΤΣΑΣ
(Θεσσαλονίκη 1896 - 1980)

Ο Χριστόφορος Νάλτσας σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και δικηγόρησε για πολλά χρόνια αρχικά σε συνεργασία με τον Νικόλαο Μάνο και αργότερα μόνος του. Διδάκτωρ Δικαίου της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1933), ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το Ιδιωτικό Διεθνές και το Αστικό Δίκαιο δημοσιεύοντας πολλές μελέτες και άρθρα. Παράλληλα, επέδειξε σημαντικό ενδιαφέρον για την ιστορία της Μακεδονίας, αρχαία και νεότερη και συνέγραψε διάφορες μελέτες σπουδαιότερη των οποίων είναι: *Το Μακεδονικόν Ζήτημα και η σοβιετική πολιτική* (1954) που βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών. Το 1916 εντάχθηκε στο Σώμα Στρατού της Εθνικής Άμυνας και υπηρέτησε μέχρι το τέλος της Μικρασιατικής εκστρατείας αποστρατευόμενος με τον βαθμό του έφεδρου λοχαγού. Πολέμησε στον ελληνοϊταλικό πόλεμο, όπου τραυματίστηκε και αποστρατεύθηκε με τον βαθμό του ταγματάρχη. Συμμετείχε ως υφυπουργός στις κυβερνήσεις Π. Βούλγαρη και Π. Κανελλόπουλου, όπως και ως Γενικός Διοικητής Μακεδονίας. Από τα παλαιότερα μέλη της Εταιρείας, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από το 1942 έως το 1973. Διετέλεσε Αντιπρόεδρος (1964 - 1973), Έφορος Βιβλιοθήκης και συνέβαλε στην ίδρυση του Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, του οποίου υπήρξε πρώτος διευθυντής, με την ιδιότητα του Διευθύνοντος Συμβούλου.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
(Θεσσαλονίκη 1924 - 23.8.1988)

Ο Α. Κωνσταντινίδης, δυτικομακεδόνας στην καταγωγή, από τη Λούβρη του Βοΐου, ήταν εγγονός του Αθανασίου Κωνσταντινίδη, που ίδρυσε την ομώνυμη Σχολή το 1909. Σπούδασε Φυσική στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και διηύθυνε τη Σχολή Κωνσταντινίδη μέχρι τον θάνατό του. Μέλος της Εταιρείας από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, προσέφερε τις υπηρεσίες του και σε πολλά άλλα σωματεία της πόλης. Εκλεγόταν στο Διοικ. Συμβούλιο της ΕΜΣ από το 1965 μέχρι τον θάνατό του, διατηρώντας όλα αυτά τα χρόνια τη θέση του Ταμιά. Διετέλεσε επίσης μέλος των Διοικ. Συμβουλίων του ΙΜΧΑ, του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας και Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου του Ναυτικού Ομίλου.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΛΕΚΑΣ
(Κρούσοβο 1897 - Θεσσαλονίκη 16.5.1972)

Δικηγόρος Θεσσαλονίκης από το 1933, ο Χαράλαμπος Λέκας έζησε παιδί την καταστροφή του Κρουσόβου, απ' όπου η οικογένειά του αναγκάστηκε να μεταναστεύσει στο Μοναστήρι, για να εκπατισθεί και πάλι, όταν το Μοναστήρι επιδικάστηκε στη Σερβία. Ολοκλήρωσε το σχολείο στη Φλώρινα και συνέχισε σπουδές στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πολέμησε ως εθελοντής στα χρόνια 1918 - 1922, φθάνοντας στο βαθμό του υπολοχαγού, ενώ με το βαθμό του λοχαγού υπηρέτησε κατά τη διάρκεια του αλβανικού έπους και της γερμανικής εισβολής. Ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας, εκλεγόταν συνεχώς στο Διοικ. Συμβούλιο από το 1939 μέχρι το θάνατό του. Πρόεδρος της Κτιριακής Επιτροπής (1965 - 1972). Αφιέρωσε το χρόνο και τις δυνάμεις του για την προαγωγή του έργου της ΕΜΣ και την υπεράσπιση των δικαιών της Μακεδονίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
(Περίσταση Θράκης 1895 - Θεσσαλονίκη 27.9.1983)

Ο Γυναικολόγος γιατρός Ιωάννης Δεληγιαννάκης, αφού ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στη Μεγάλη του Γένους Σχολή της Κωνσταντινούπολης, σπούδασε ιατρική στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Παρισίων. Εξάσκησε την ιατρική στην Κωνσταντινούπολη (1920 - 1922) και την Θεσσαλονίκη. Βοηθός, Επιμελητής και Διευθυντής τμήματος στο Δημοτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης μέχρι το 1932 και από το 1926 Διευθυντής ιδιόκτητης κλινικής. Εξελέγη Βουλευτής το 1956. Διετέλεσε Πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος «Αριστοτέλης» και μέλος του Διοικ. Συμβουλίου του ΠΙΚΠΑ (1946 - 1956). Μέλος της ΕΜΣ από το 1945, εκλεγόταν στο Διοικητικό Συμβούλιο συνεχώς από το 1946 μέχρι και το 1973.

Δ Ι Ο Ι Κ Η Τ Ι Κ Α Σ Υ Μ Β Ο Υ Λ Ι Α Τ Η Σ Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α Σ Μ Α Κ Ε Δ Ο Ν Ι Κ Ω Ν Σ Π Ο Υ Δ Ω Ν

Προσωρινή Διοικητική Επιτροπή (1939)

Αντώνιος Σιγάλας
Αλέξανδρος Λέτσας
Γεώργιος Τσιστόπουλος
Δημήτριος Χατζόπουλος
Ιωάννης Βασδραβέλλης
Δημήτριος Μισυρλής
Απόστολος Βακαλόπουλος

Πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο (14.6.1939 - 14.5.1942)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Μερκουρίου
Αντιπρόεδρος: Αντώνιος Σιγάλας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Γεώργιος Τσιστόπουλος
Σύμβουλοι: Στίλπων Κυριακίδης
Δημήτριος Μισυρλής
Κωνσταντίνος Μικρού
Χαράλαμπος Λέκας

Διοικητικό Συμβούλιο (1942 - 1946)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Χατζόπουλος
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Εμμανουήλ Βαλαγιάννης
Κωνσταντίνος Μικρού (+23.5.1942)
Αντώνιος Σιγάλας
Λουκάς Παπαναστασίου

Διοικητικό Συμβούλιο (1946 - 1950)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Ναούμ Λιάκος
Ιωάννης Σακελλαρίδης
(παραιτήθηκε 16.6.1947)
Απόστολος Βακαλόπουλος
(από 16.6.1947)
Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1950 - 1953)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Ναούμ Λιάκος
Απόστολος Βακαλόπουλος
Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1953 - 1957)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Ναούμ Λιάκος
Απόστολος Βακαλόπουλος
Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1957 - 1960)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Ναούμ Λιάκος (†21.6.1957)
Γεώργιος Θεμελής (από 12.7.1957)
Απόστολος Βακαλόπουλος
Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1960 - 1963)

Πρόεδρος: Στίλπων Κυριακίδης
Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας
Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
Γεώργιος Θεμελής
Απόστολος Βακαλόπουλος
Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1963 - 1966)

Πρόεδρος: Στύλιων Κυριακίδης (†18.3.1964)
 Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
 Γεν. Γραμματέας: Αλέξανδρος Λέτσας (†20.3.1965)
 Ταμίας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Χριστόφορος Νάλτσας
 Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
 Γεώργιος Θεμελής
 Απόστολος Βακαλόπουλος
 Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Μετά τον θάνατο των Σ. Κυριακίδη και Α. Λέτσα το Διοικ. Συμβούλιο αναμορφώθηκε ως εξής:

Πρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
 (από 24.4.1964)
 Αντιπρόεδρος: Χριστόφορος Νάλτσας
 (από 24.4.1964)
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 (από 18.10.1965)
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 (από 6.11.1965)
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Νικόλαος Ανδριώτης
 (από 24.4.1964)
 Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
 Γεώργιος Θεμελής
 Απόστολος Βακαλόπουλος
 Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1966 - 1970)

Πρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
 Αντιπρόεδρος: Χριστόφορος Νάλτσας
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Νικόλαος Ανδριώτης
 Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας
 Γεώργιος Θεμελής (†30.9.1969)
 Νικόλαος Δίγκας-Χαρδαλιάς
 (από 2.10.1969)
 Απόστολος Βακαλόπουλος
 Ιωάννης Δεληγιαννάκης

Διοικητικό Συμβούλιο (1970 - 1973)

Πρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
 Αντιπρόεδρος: Χριστόφορος Νάλτσας
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Νικόλαος Ανδριώτης
 Σύμβουλοι: Χαράλαμπος Λέκας (†16.5.1972)
 Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Απόστολος Βακαλόπουλος
 Ιωάννης Δεληγιαννάκης
 Κωνσταντίνος Χουλιβάτος (από 23.5.1972)

Διοικητικό Συμβούλιο (1973 - 1976)

Πρόεδρος: Χαράλαμπος Φραγκίστας
 (†1.5.1976)
 Αντιπρόεδρος - Έφορος Βιβλιοθήκης:
 Νικόλαος Ανδριώτης
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Σύμβουλοι: Απόστολος Βακαλόπουλος
 Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Κωνσταντίνος Χουλιβάτος
 Χρίστος Λαμπρινός
 Ιωάννης Αγγελίδης

10 Μαΐου 1976 το Δ. Σ. συγκροτείται σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: Νικόλαος Ανδριώτης
 (10.5.-20.6.1976)
 Αντιπρόεδρος: Απόστολος Βακαλόπουλος
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Σύμβουλοι: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Κωνσταντίνος Χουλιβάτος
 Χρίστος Λαμπρινός
 Ιωάννης Αγγελίδης
 Αντώνιος - Αιμίλιος Ταχιάος
 (από 3.5.1976)

Διοικητικό Συμβούλιο (1976 - 1979)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος
 Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Φώτιος Πέτσας
 Σύμβουλοι: Νικόλαος Ανδριώτης (†26.9.1976)
 Απόστολος Βακαλόπουλος
 Χρίστος Λαμπρινός
 Στέφανος Παπαδόπουλος (έως 16.1.1978)
 Κωνσταντίνος Χουλιβάτος (από 22.10.1976)
 Ιωάννης Αγγελίδης (από 20.2.1978)

Διοικητικό Συμβούλιο (1979 - 1982)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος
 Γεν. Γραμματέας: Χρίστος Λαμπρινός
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Φώτιος Πέτσας
 Επίτιμος Γεν. Γραμματέας: Ιωάννης Βασδραβέλλης
 (†2.3.1981)
 Σύμβουλοι: Απόστολος Βακαλόπουλος
 Κωνσταντίνος Χουλιβάτος
 Ιωάννης Αγγελίδης
 Ανδρέας Βαβρίτσας (από 24.3.1981)

Διοικητικό Συμβούλιο (1982 - 1985)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος
 Γεν. Γραμματέας: Χρίστος Λαμπρινός
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Απόστολος Βακαλόπουλος
 Σύμβουλοι: Κωνσταντίνος Χουλιβάτος
 Ιωάννης Αγγελίδης
 Ανδρέας Βαβρίτσας
 Λεωνίδα Λιάκος

Διοικητικό Συμβούλιο (1985 - 1988)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος
 Γεν. Γραμματέας: Χρίστος Λαμπρινός
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Απόστολος Βακαλόπουλος
 Σύμβουλοι: Ιωάννης Αγγελίδης
 Ανδρέας Βαβρίτσας
 Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 (Έφορος Βιβλιοθήκης από 7.5.1987)
 Αλέξανδρος Χατζηδήμος

Διοικητικό Συμβούλιο (1988 - 1991)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος
 (έως 5.6.1990)
 Γεν. Γραμματέας: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Ταμίας: Αθανάσιος Κωνσταντινίδης (†23.8.1988)
 Αλέξανδρος Χατζηδήμος (από 24.11.1988)
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Ανδρέας Βαβρίτσας
 Ταμίας: (8.9.1988 - 24.11.1988),
 Αντιπρόεδρος: (από 22.6.1990)
 Σύμβουλοι: Ιωάννης Αγγελίδης
 Ζαχαρίας Τσιρπανλής
 Νικόλαος Μουτσόπουλος
 Βασίλειος Κόντης (από 2.11.1988)
 Γεώργιος Στεργιάδης (από 22.6.1990)

Διοικητικό Συμβούλιο (1991 - 1994)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Ανδρέας Βαβρίτσας
 Γεν. Γραμματέας: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Ταμίας: Αλέξανδρος Χατζηδήμος
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Ευθύμιος Τσιγαρίδας
 Σύμβουλοι: Ιωάννης Αγγελίδης
 Ζαχαρίας Τσιρπανλής
 Γεώργιος Στεργιάδης
 Βασίλειος Πάππας

Διοικητικό Συμβούλιο (1994 - 1997)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Ανδρέας Βαβρίτσας
 Γεν. Γραμματέας: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Ταμίας: Αλέξανδρος Χατζηδήμος
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Γεώργιος Στεργιάδης
 Σύμβουλοι: Ιωάννης Αγγελίδης
 Ζαχαρίας Τσιρπανλής
 Αθανάσιος Καραθανάσης
 Βασίλειος Πάππας

Διοικητικό Συμβούλιο (1997 - 2000)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Βασίλειος Πάππας
 Γεν. Γραμματέας: Γεώργιος Στεργιάδης
 Ταμίας: Αλέξανδρος Χατζηδήμος
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Αθανάσιος Καραθανάσης
 Σύμβουλοι: Ιωάννης Αγγελίδης
 Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Ανδρέας Βαβρίτσας
 Γεώργιος Τζαρίδης

Διοικητικό Συμβούλιο (2000 - 2003)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Γεν. Γραμματέας: Αθανάσιος Καραθανάσης
 Ταμίας: Αλέξανδρος Χατζηδήμος
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Δημήτριος Κωτούλας
 Σύμβουλοι: Ανδρέας Βαβρίτσας
 Βασίλειος Πάππας
 Γεώργιος Τζαρίδης
 Λυσίμαχος Μαυρίδης

Διοικητικό Συμβούλιο (2003 - 2006)

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βαβούσκος
 Αντιπρόεδρος: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά
 Γεν. Γραμματέας: Αθανάσιος Καραθανάσης
 Ταμίας: Γεώργιος Τζαρίδης
 Έφορος Βιβλιοθήκης: Δημήτριος Κωτούλας
 Σύμβουλοι: Ανδρέας Βαβρίτσας
 Βασίλειος Πάππας
 Αλέξανδρος Χατζηδήμος
 Παντελής Τσιβελεκίδης

Διοικητικό Συμβούλιο (2006 - 2009)

Πρόεδρος: Νικόλαος Μέρτζος

Αντιπρόεδρος: Χαράλαμπος Παπαστάθης

(έως 30.9.2007)

Χαράλαμπος Νάσλας

(από 1.10.2007)

Γεν. Γραμματέας: Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά

(έως 30.9.2007)

Χαράλαμπος Παπαστάθης

(από 1.10.2007)

Ταμίας: Θεόδωρος Δαρδαβέσης

Έφορος Βιβλιοθήκης: Ιωάννης Κολιόπουλος

Σύμβουλοι: Κωνσταντίνος Βαβούσκος

Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά

Βασίλειος Πάππας

Αθανάσιος Καραθανάσης

Χαράλαμπος Νάσλας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Χαιρετισμός του Δημάρχου.....</i>	<i>5</i>
<i>Χαιρετισμός του Αντιδημάρχου Πολιτισμού.....</i>	<i>7</i>
<i>Ιδρύεται η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.....</i>	<i>11</i>
<i>Τα πρώτα στηρίγματα της Εταιρείας.....</i>	<i>22</i>
<i>Τα «Μακεδονικά» υπό τα τηλεβόλα.....</i>	<i>30</i>
<i>Η Εταιρεία υπό Κατοχήν.....</i>	<i>34</i>
<i>Η πρώτη δεκαετία της Εταιρείας.....</i>	<i>41</i>
<i>Η θεμελίωση του μέλλοντος.....</i>	<i>44</i>
<i>Η πνευματική εστία της Μακεδονίας.....</i>	<i>60</i>
<i>Το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου.....</i>	<i>66</i>
<i>Το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας.....</i>	<i>68</i>
<i>Το Πνευματικό Κέντρο Μακεδόνων Σπουδαστών.....</i>	<i>69</i>
<i>Το Κέντρο Αποδήμων Μακεδόνων. Κ.Α.Μ. (1966-2000).....</i>	<i>71</i>
<i>Η Βιβλιοθήκη της Εταιρείας.....</i>	<i>75</i>
<i>Η Πινακοθήκη της Εταιρείας.....</i>	<i>87</i>
<i>Τα Συνέδρια της Εταιρείας.....</i>	<i>92</i>
<i>Το Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.....</i>	<i>102</i>
<i>Η ανάσταση του Μακεδονικού Αγώνα.....</i>	<i>110</i>
<i>Θρυλικά ονόματα δεμένα με την Εταιρεία.....</i>	<i>123</i>
<i>Η εθνική αναγνώριση της Εταιρείας.....</i>	<i>142</i>
<i>Η Εταιρεία στην 3η Χιλιετία.....</i>	<i>154</i>
<i>Οι Πρόεδροι της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.....</i>	<i>161</i>
<i>Διατελέσαντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.....</i>	<i>167</i>
<i>Διοικητικά Συμβούλια.....</i>	<i>176</i>

*Επιμέλεια έκδοσης: Κώστας Πλαστήρας
Σχεδιασμός έκδοσης: Αλέξανδρος Παπάζογλου
Παραγωγή - Εκτύπωση: Μαυρογένης Α.Ε.*

ISBN 978-960-7265-82-1